
Shri Shiva Mahapuranam 22 Rudra Samhita SatikhandaH

శ్రీశివమహాపురాణమ్ ౨౨ రుద్రసంహితాయాం సతీఖణ్డః

Document Information

Text title : Shivapuranam 2.2 rudrasaMhitA satIkhaNDaH

File name : shivapurANam2rudrasaMhitA2satIkhaNDaH.itx

Category : shiva, purANa, shivapurANa

Location : doc_purana

Proofread by : Revathy Rajaraman and team members

Latest update : January 23, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 23, 2026

sanskritdocuments.org

శ్రీశివమహాపురాణమ్ ౨౨ రుద్రసంహితాయాం సతీఖణ్డః

- ॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
- ॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥
- ॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥
- ॥ ద్వివీణాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీణయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౧. ప్రథమోఽధ్యాయః । సతీసంజ్ఞేపచరిత్రవర్ణనమ్ ।

సతీసంజ్ఞేపచరిత్రవర్ణనం నారద ఉవాచ ।
విధే సర్వం విజానాసి కృపయా శంకరస్య చ ।
త్వయాద్భుతా హి కథితాః కథా మే శివయోః శుభాః ॥ ౧ ॥
త్వన్ముఖామ్భోజసంవృతాం శ్రుత్వా శివకథాం పరామ్ ।
అత్యుచో హి పునస్తాం వై శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహం ప్రభో ॥ ౨ ॥
పూర్ణాంశః శంకరస్యైవ యో రుద్రో వర్ణితః పురా ।
విధే త్వయా మహేశానః కైలాసనిలయో వశీ ॥ ౩ ॥
స యోగీ సర్వవిష్ణ్వాదిసురసేవ్యః సతాం గతిః ।
నిర్దవన్ద్యః క్రీడతి సదా నిర్వికారో మహాప్రభుః ॥ ౪ ॥
సోఽభూత్పునర్గుహస్థశ్చ వివాహ్యా పరమాం ప్రియమ్ ।
హరిప్రార్థనయా ప్రీత్యా మంజులాం సుతపస్వినిమ్ ॥ ౫ ॥
ప్రథమం దక్షపుత్రీ సా పశ్చాత్సా పర్వతాత్మజా ।
కథమేకశరీరేణ ద్వయోరప్యాయాత్మజా మతా ॥ ౬ ॥
కథం సతీ పార్వతీ సా పునః శివముపాగతా ।
ఏతత్సర్వం తథాన్యచ్చ బ్రహ్మాన్ గదితుమర్హసి ॥ ౭ ॥
సూత ఉవాచ ।
ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా సురర్షేః శంకరాత్మనః ।

ప్రసన్నమానసో భూత్వా బ్రహ్మో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు తాత మునిశ్రేష్ఠ కథయామి కథాం శుభామ్ ।
యాం శ్రుత్వా సఫలం జన్మ భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౯ ॥

పురాహం స్వసుతాం దృష్ట్వా సన్ధ్యాహ్వాం తనయైః సహ ।
అభవం వికృతస్తాత కామబాణప్రపీడితః ॥ ౧౦ ॥

ధర్మః స్మృతస్తదా రుద్రో మహాయోగీ పరః ప్రభుః ।
ధిక్కుత్య మాం సుతైస్తాత స్వస్థానం గతవానయమ్ ॥ ౧౧ ॥

యన్మాయామోహితశ్చాహం వేదవక్తా చ మూఢధీః ।
తేనాకార్షం సహాకార్యం పరమేశేన శమ్భునా ॥ ౧౨ ॥

తదీర్షయాహమాకార్షం బహూపాయాన్సుతైః సహ ।
కర్తుం తన్మోహనం మూఢః శివమాయావిమోహితః ॥ ౧౩ ॥

అభవంస్తేఽథ వై సర్వే తస్మిన్ శమ్భౌ పరప్రభౌ ।
ఉపాయా నిష్ఫలాస్తేషాం మమ చాపి మునీశ్వర ॥ ౧౪ ॥

తదాస్మరం రమేశానం వ్యర్థోపాయః సుతైః సహ ।
అబోధయత్న ఆగత్య శివభక్తిరతః సుధీః ॥ ౧౫ ॥

ప్రబోధితో రమేశేన శివతత్త్వప్రదర్శినా ।
తదీర్షామత్యజం సోఽహం తం హఠం న విమోహితః ॥ ౧౬ ॥

శక్తిం సంనేవ్య తత్ప్రిత్యోత్పాదయామాస తాం తదా ।
దక్షాదసిక్వాం వీరిణ్యాం స్వపుత్రాధరమోహనే ॥ ౧౭ ॥

సోమా భూత్వా దక్షసుతా తపః కృత్వా తు దుఃసహమ్ ।
రుద్రపత్న్యభవద్భక్త్యా స్వభక్తహితకారిణీ ॥ ౧౮ ॥

సోమో రుద్రో గృహీ భూత్వాకారీల్లీలాం పరాం ప్రభుః ।
మోహయిత్వాథ మాం తత్ర స్వవివాహేఽవికారధీః ॥ ౧౯ ॥

వివాహ్యా తాం స ఆగత్య స్వగిరౌ సూతికృత్తయా ।
రేమే బహువిమోహో హి స్వతన్త్రః స్వాత్తవిగ్రహః ॥ ౨౦ ॥

తయా విహరతస్తస్య వ్యతీయాయ మహాన్ మునే ।
కాలః సుఖకరః శమ్భోర్నిర్వికారస్య సద్రతేః ॥ ౨౧ ॥

తతో రుద్రస్య దక్షేణ స్పర్ధా జాతా నిజేచ్ఛయా ।
 మహామూఢస్య తన్మాయామోహితస్య సుగర్విణః ॥ ౨౨॥
 తత్ప్రభావార్ధరం దక్షో మహాగర్వీ విమూఢధీః ।
 మహాశాన్తం నిర్వికారం నినిన్ద బహుమోహితః ॥ ౨౩॥
 తతో దక్షః స్వయం యజ్ఞం కృతవాన్గర్వితోఽహరమ్ ।
 సర్వానాహూయ దేవాదీన్ విష్ణుం మాం చాఖిలాధిపః ॥ ౨౪॥
 నాజహావ తథాభూతో రుద్రం రోషసమాకులః ।
 తథా తత్ర సతీం నామ్నీం స్వపుత్రీం విధిమోహితః ॥ ౨౫॥
 యదా నాకారితా పిత్రా మాయామోహిత చేతసా ।
 లీలాం చకార సుజ్ఞానా మహాసాధ్వీ శివా తదా ॥ ౨౬॥
 అథాగతా సతీ తత్ర శివాజ్ఞామధిగమ్య సా ।
 అనాహూతాపి దక్షేణ గర్విణా స్వపితుర్భూహమ్ ॥ ౨౭॥
 విలోక్య రుద్రభాగం నో ప్రాప్యోవజ్ఞాం చ తాతతః ।
 వినిన్ద్య తత్ర తాన్సర్వాన్దేహత్యాగమథాకరోత్ ॥ ౨౮॥
 తమచ్ఛ్రత్వా దేవదేవేశః క్రోధం కృత్వా తు దుఃసహమ్ ।
 జటాముత్కృత్య మహతీం వీరభద్రమజీజనత్ ॥ ౨౯॥
 సగణం తం సముత్పాద్య కిం కుర్యామితి వాదినమ్ ।
 సర్వాపమానపూర్వం హి యజ్ఞధ్వంసం దిదేశ హ ॥ ౩౦॥
 గణాధీశస్తదాజ్ఞాం స ప్రాప్య బహుబలాన్వితః ।
 గతోఽరం తత్ర సహసా మహాబలపరాక్రమః ॥ ౩౧॥
 మహోపద్రవమాచేరుర్గణాస్తత్ర తదాజ్ఞయా ।
 సర్వాన్స దణ్డయామాస న కశ్చిదవశేషితః ॥ ౩౨॥
 విష్ణుం సజ్ఞోత్య యత్నేన సామరం గణసత్తమః ।
 చక్రే దక్షశిరశ్చేదం తచ్ఛిరోఽగ్నౌ జహావ చ ॥ ౩౩॥
 యజ్ఞధ్వంసం చకారాశు మహోపద్రవమాచరన్ ।
 తతో జగమ స్వగిరిం ప్రణనామ ప్రభుం శివమ్ ॥ ౩౪॥

యజ్ఞధ్వంసోఽభవచ్ఛేత్యం దేవలోకే హి పశ్యతి ।

రుద్రస్యానుచరైస్తత్ర వీరభద్రాదిభిః కృతః ॥ ౩౫॥

మునే నీతిరియం జ్ఞేయా శ్రుతిస్మృతిషు సమ్మతా ।

రుద్రే రుష్టే కథం లోకే సుఖం భవతి సుప్రభౌ ॥ ౩౬॥

తతో రుద్రః ప్రసన్నోఽభూత్సుతిమాకర్ణ్య తాం పరామ్ ।

విజ్ఞప్తిం సఫలాం చక్రే సర్వేషాం దీనవత్సలః ॥ ౩౭॥

పూర్వవచ్ఛ కృతం తేన కృపాలుత్వం మహాత్మనా ।

శక్యరేణ మహేశేన నానాలీలావిహారిణా ॥ ౩౮॥

జీవితస్తేన దక్షో హి తత్ర సర్వే హి సత్కృతాః ।

పునః స కారితో యజ్ఞః శక్యరేణ కృపాలునా ॥ ౩౯॥

రుద్రశ్చ పూజితస్తత్ర సర్వైర్దైవైర్విశేషతః ।

యజ్ఞే విష్ణ్వాదిభిర్భక్తైః సుప్రసన్నాత్మభిర్మునే ॥ ౪౦॥

సతీదేహసముత్పన్నా జ్వాలా లోకసుఖావహా ।

పతితా పర్వతే తత్ర పూజితా సుఖదాయినీ ॥ ౪౧॥

జ్వాలాముఖీతి విఖ్యాతా సర్వకామఫలప్రదా ।

బభూవ పరమా దేవీ దర్శనాత్పాపహారిణీ ॥ ౪౨॥

ఇదాసిం పూజ్యతే లోకే సర్వకామఫలాప్తయే ।

సంవిధాభిరనేకాభిర్మహోత్సవపరఃసరమ్ ॥ ౪౩॥

తతశ్చ సా సతీ దేవీ హిమాలయసుతాభవత్ ।

తస్యాశ్చ పార్వతీ నామ ప్రసిద్ధమభవత్తదా ॥ ౪౪॥

సా పునశ్చ సమారాధ్య తపసా కఠినేన వై ।

తమేవ పరమేశానం భర్తారం సముపాశ్రితా ॥ ౪౫॥

ఏతత్సర్వం సమాఖ్యాతం యత్పుష్టోఽహం మునీశ్వర ।

యచ్ఛుత్యా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖండే

సతీసజ్జేపచరిత్రవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్యరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౨. ద్వివీతీయోఽధ్యాయః । కామప్రాదుర్భావః ।

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య వైమిషారణ్యవాసినః ।

పప్రచ్ఛ చ మునిశ్రేష్ఠః కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ॥ ౧ ॥

నారద ఉవాచ ।

విధే విధే మహాభాగ కథాం శమ్భోః శుభావహామ్ ।

శృణ్వన్ భవన్ముఖామ్భోజాన్న తృప్తోఽస్మి మహాప్రభో ॥ ౨ ॥

అతః కథయ తత్సర్వం శివస్య చరితం శుభమ్ ।

సతీకీర్త్యన్వితం దివ్యం శ్రోతుమిచ్ఛామి విశ్వకృత్ ॥ ౩ ॥

సతీ హి కథముత్పన్నా దక్షదారేషు శోభనా ।

కథం హరో మనశ్చక్రే దారాహరణకర్మణి ॥ ౪ ॥

కథం వా దక్షకోపేన త్యక్తదేహా సతీ పురా ।

హిమవత్తనయా జాతా భూయో వాకాశమాగతా ॥ ౫ ॥

పార్వత్యాశ్చ తపోఽత్సుగ్రం వివాహాశ్చ కథం త్వభూత్ ।

కథమర్ధశరీరస్థా బభూవ స్మరనాశినః ॥ ౬ ॥

ఏతత్సర్వం సమాచక్ష్య విస్తరేణ మహామతే ।

నాన్యోఽస్తి సంశయచ్ఛేత్తా త్వత్సమో న భవిష్యతి ॥ ౭ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు త్వం చ మునే సర్వం సతీశివయశః శుభమ్ ।

పావనం పరమం దివ్యం గుహ్యోద్ గుహ్యతమం పరమ్ ॥ ౮ ॥

ఏతచ్ఛమ్భుః పురోవాచ భక్తవర్యాయ విష్ణవే ।

పృష్టస్తేన మహాభక్త్యా పరోపకృతయే మునే ॥ ౯ ॥

తతః సోఽపి మయా పృష్టో విష్ణుః శైవవరః సుధీః ।

ప్రీత్యా మహ్యం సమాచఖ్యో విస్తరాన్మునిసత్తమ ॥ ౧౦ ॥

అహం తత్కథయిష్యామి కథామేతాం పురాతనీమ్ ।

శివాశివయశోయుక్తాం సర్వకామఫలప్రదామ్ ॥ ౧౧ ॥
 పురా యదా శివో దేవో నిర్గుణో నిర్వికల్పకః ।
 అరూపః శక్తిరహితశ్చిన్మాత్రః సదసత్పరః ॥ ౧౨ ॥
 అభవత్సగుణః సోఽపి ద్విరూపః శక్తిమాన్పుభుః ।
 సోమో దివ్యాకృతిర్విప్ర నిర్వికారీ పరాత్పరః ॥ ౧౩ ॥
 తస్య వామాఙ్గజో విష్ణుర్బ్రహ్మాహం దక్షిణాఙ్గజః ।
 రుద్రో హృదయతో జాతోఽభవచ్ఛ మునిసత్తమ ॥ ౧౪ ॥
 సృష్టికర్తాభవం బ్రహ్మ విష్ణుః పాలనకారకః ।
 లయకర్తా స్వయం రుద్రస్త్రిధాభూతః సదాశివః ॥ ౧౫ ॥
 తమేవాహం సమారాధ్య బ్రహ్మ లోకపితామహః ।
 ప్రజాః ససర్జ సర్వాస్తాః సురాసురనరాదికాః ॥ ౧౬ ॥
 సృష్ట్యా ప్రజాపతీన్ దక్షప్రముఖాన్సురసత్తమాన్ ।
 అమన్యం సుప్రసన్నోఽహం నిజం సర్వమహోన్నతమ్ ॥ ౧౭ ॥
 మరీచిమత్రిం పులహం పులస్త్యాఙ్గిరసౌ క్రతుమ్ ।
 వసిష్ఠం నారదం దక్షం భృగుం చేతి మహాప్రభూన్ ॥ ౧౮ ॥
 బ్రహ్మాహం మానసాస్పృత్రానసర్జం చ యదా మునే ।
 తదా మన్మథసో జాతా చారురూపా వరాఙ్గానా ॥ ౧౯ ॥
 నామ్నా సన్ధ్యా దివాఞ్జాన్తా సాయం సన్ధ్యా జపన్తికా ।
 ఆతీవ సున్దరీ సుభ్రూర్మునిచేతోవిమోహిణీ ॥ ౨౦ ॥
 న తాదృశీ దేవలోకే న మర్త్యే న రసాతలే ।
 కాలత్రయేఽపి వై నారీ సమూర్ణగుణశాలినీ ॥ ౨౧ ॥
 దృష్ట్యాహం తాం సముత్థాయ చిన్తయన్ హృది హృద్గతామ్ ।
 దక్షదయశ్చ స్రష్టారో మరీచ్యాద్యాశ్చ మతుతాః ॥ ౨౨ ॥
 ఏవం చిన్తయతో మే హి బ్రహ్మణో మునిసత్తమ ।
 మానసః పురుషో మఙ్గురావిర్భూతో మహాద్భుతః ॥ ౨౩ ॥
 కాఙ్ఘినీకృతజాతాభః పీనోరస్కః సునాసికః ।
 సువృత్తోరుకటీజఙ్ఘో నీలవేలితకేసరః ॥ ౨౪ ॥

లగ్నభ్రూయుగతో లోలః పూర్ణచన్ద్రనిభాననః ।
 కపాటాయతనద్వక్షో రోమరాజీవిరాజితః ॥ ౨౫ ॥
 అభ్రమాతఙ్గకాకారః పీనో నీలసువాసకః ।
 ఆరక్తపాణీనయనముఖపాదకరోద్భవః ॥ ౨౬ ॥
 క్షీణమధ్యశ్చారుదన్తః ప్రమత్తగజగన్ధనః ।
 ప్రఫుల్లపద్మపత్రాక్షః కేసరపూణతర్పణః ॥ ౨౭ ॥
 కమ్బుగ్రీవో మీనకేతుః ప్రాంశుర్మకరవాహనః ।
 పంచపుష్పాయుధో వేగీ పుష్పకోదణ్ణమణ్ణితః ॥ ౨౮ ॥
 కాన్తః కటాక్షపాతేన భ్రామయన్నయనద్వయమ్ ।
 సుగన్ధిమారుతో తాత శ్శృఙ్గారరసనేవితః ॥ ౨౯ ॥
 తం వీక్ష్య పురుషం సర్వే దక్షాద్యా మత్సుతాశ్చ తే ।
 ఔత్సుక్యం పరమం జగ్ముర్విస్మయావిప్లమానసాః ॥ ౩౦ ॥
 అభవద్వికృతం తేషాం మత్సుతానాం మనో ద్రుతమ్ ।
 ధైర్యం వైవాలభత్తాత కామాకులితచేతసామ్ ॥ ౩౧ ॥
 మాం సోఽపి వేధసం వీక్ష్య స్రష్టారం జగతాం పతిమ్ ।
 ప్రణమ్య పురుషః ప్రాహ వినయానతకన్ధరః ॥ ౩౨ ॥
 పురుష ఉవాచ ।
 కిం కరిష్యామ్యహం కర్మ బ్రహ్మాన్తత్ర నియోజయ ।
 మాన్యోఽద్య పురుషో యస్మాదుచితః శోభితో విధే ॥ ౩౩ ॥
 అభిమానం చ యోగ్యం చ స్థానం పత్నీ చ యా మమ ।
 తన్నే వద త్రిలోకేశ త్వం స్రష్టా జగతాం పతిః ॥ ౩౪ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా పురుషస్య మహాత్మనః ।
 క్షణం న కిచ్ఛీత్ ప్రోవాచ స స్రష్టా చాతివిస్మితః ॥ ౩౫ ॥
 అతో మనః సుసంయమ్య సమ్యగుత్సుజ్య విస్మయమ్ ।
 అవోచత్పురుషం బ్రహ్మ తత్కామం చ సమావహన్ ॥ ౩౬ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 అనేన త్వం స్వరూపేణ పుష్పబాణైశ్చ పంచుభిః ।

మోహయన్ పురుషాన్ స్త్రీంశ్చ కురు సృష్టిం సనాతనీమ్ || 3౭||

అస్మిజ్ఞోవాశ్చ దేవాద్యాస్త్రైలోక్యే సచరాచరే |

ఏతే సర్వే భవిష్యన్తి న క్షమాస్తవ లజ్ఘినే || 3౮||

అహం వా వాసుదేవో వా స్థాణుర్వా పురుషోత్తమ |

భవిష్యామస్తవ వశే కిమన్యే ప్రాణధారకాః || 3౯||

ప్రచ్ఛన్నరూపో జన్తూనాం ప్రవిశన్ హృదయం సదా |

సుఖహేతుః స్వయం భూత్వా సృష్టిం కురు సనాతనీమ్ || ౪౦||

త్యత్పుష్పబాణస్య సదా సుఖలక్ష్యం మనోఽద్భుతమ్ |

సర్వేషాం ప్రాణినాం నిత్యం సదా మదకరో భవాన్ || ౪౧||

ఇతి తే కర్మ కథితం సృష్టిప్రావర్తకం పునః |

నామాన్యేతే వదిష్యన్తి సుతా మే తవ తత్త్వతః || ౪౨||

బ్రహ్మోవాచ |

ఇత్యుక్త్వాహం సురశ్రేష్ఠ స్వసుతానాం ముఖాని చ |

అలోక్య స్వాసనే పాదే ప్రోపవిష్టోఽభవం క్షణమ్ || ౪3||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే

కామప్రాదుర్భావో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః || ౨.౨.౨||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ||

|| శ్రీశివమహాపురాణమ్ ||

|| ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.3. తృతీయోఽధ్యాయః | కామశాపానుగ్రహః |

బ్రహ్మోవాచ |

తతస్తే మునయః సర్వే మదభిప్రాయవేదినః |

చక్రుస్తదుచితం నామ మరీచిప్రముఖాః సుతాః || ౧||

ముఖావలోకనాదేవ జ్ఞాత్వా వృత్తాంతమన్యతః |

దక్షాదయశ్చ స్రష్టారః స్థానం పత్నీం చ తే దదుః || ౨||

తతో నిశ్చిత్స్య నామాని మరీచిప్రముఖా ద్విజాః |

ఊచుః సజ్జతమేతస్మై పురుషాయ మమాత్మజాః ॥ ౩ ॥

ఋషయః ఊచుః ।

యస్మాత్ప్రమథనే తత్త్వం జాతోఽస్మాకం యథా విధేః ।

తస్మాన్మన్మథనామా త్వం లోకే ఖ్యాతో భవిష్యసి ॥ ౪ ॥

జగత్సు కామరూపస్త్వం త్వత్సమో న హి విద్యతే ।

అతస్త్వం కామనామాపి ఖ్యాతో భవ మనోభవ ॥ ౫ ॥

మదనాన్మదనాఖ్యస్త్వం జాతో దర్పాత్సదర్పకః ।

తస్మాత్కన్ధర్పనామాపి లోకే ఖ్యాతో భవిష్యసి ॥ ౬ ॥

త్వత్సమం సర్వదేవానాం యద్వీర్యం న భవిష్యతి ।

తతః స్థానాని సర్వాణి సర్వవ్యాపీ భవాంస్తతః ॥ ౭ ॥

దక్షోఽయం భవతః పత్నీం స్వయం దాస్యతి కామినీమ్ ।

ఆద్యః ప్రజాపతిర్షో హి యథేష్టం పురుషోత్తమః ॥ ౮ ॥

ఏషా చ కన్యకా చారురూపా బ్రహ్మమనోభవా ।

సన్ధ్యా నామ్నేతి విఖ్యాతా సర్వలోకే భవిష్యతి ॥ ౯ ॥

బ్రహ్మణో ధ్యాయతో యస్మాత్సమ్యగ్జాతా వరాజ్గనా ।

అతః సన్ధ్యేతి విఖ్యాతా క్రాంతాభా తుల్యమల్లికా ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

కౌసుమాని తథాస్రాణి పఞ్చాదాయ మనోభవః ।

ప్రచ్ఛన్నరూపీ తత్రైవ చింతయామాస నిశ్చయమ్ ॥ ౧౧ ॥

హర్షణం రోచనాఖ్యం చ మోహనం శోషణం తథా ।

మారణం చేతి ప్రోక్తాని మునేర్మోహకరాణ్యపి ॥ ౧౨ ॥

బ్రహ్మణా మమ యత్కర్మ సముద్దిష్టం సనాతనమ్ ।

తదహైవ కరిష్యామి మునీనాం సన్నిధౌ విధేః ॥ ౧౩ ॥

తిష్ఠన్తి మునయశ్చాత్ర స్వయం చాపి ప్రజాపతిః ।

ఏతేషాం సాక్షిభూతం మే భవిష్యత్సద్య నిశ్చయమ్ ॥ ౧౪ ॥

సన్ధ్యాపి బ్రహ్మణా ప్రోక్తా చేదాసీం ప్రేషయేద్వచః ।

ఇహ కర్మ పరీక్ష్యేవ ప్రయోగాన్మోహయామ్యహమ్ ॥ ౧౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి సఞ్చిన్య మనసా నిశ్చిన్య చ మనోభవః ।
 పుష్పజం పుష్పజాతైశ్చ యోజయామాస మార్గణైః ॥ ౧౬ ॥
 ఆలీఢస్థానమాసాద్య ధనురాకృష్య యత్నతః ।
 చకార వలయాకారం కామో ధన్వివరస్తదా ॥ ౧౭ ॥
 సంహితే తేన కోదణ్ణే మారుతాశ్చ సుగంధయః ।
 వపుస్తత్ర మునిశ్రేష్ఠ సమ్యగాహ్లాదకారిణః ॥ ౧౮ ॥
 తతస్తానపి ధాత్రాదీన్ సర్వానేవ చ మానసాన్ ।
 పృథక్ పుష్పశరైస్త్రైశ్చైర్మోహయామాస మోహనః ॥ ౧౯ ॥
 తతస్తే మునయః సర్వే మోహితాశ్చాప్యహం మునే ।
 సంహితో మనసా కిఞ్చిద్వికారం ప్రాపురాదితః ॥ ౨౦ ॥
 సన్ధ్యాం సర్వే నిరీక్షన్తః సవికారం ముహుర్ముహుః ।
 ఆసన్ ప్రవృద్ధమదనాః స్త్రీ యస్మాన్మదనైధినీ ॥ ౨౧ ॥
 తతః సర్వాన్స మదనో మోహయిత్వా పునః పునః ।
 యథేన్ద్రియవికారం తే ప్రాపుస్తానకరోత్తథా ॥ ౨౨ ॥
 ఉదీరితేన్ద్రియో ధాతా వీఙ్ష్యాహం స యదా చ తామ్ ।
 తదైవ చోనపఞ్చాశదాభివా జాతాః శరీరతః ॥ ౨౩ ॥
 సాపి తైర్వీక్ష్యమాణాథ కన్దర్పశరపాతనాత్ ।
 చక్రే ముహుర్ముహుర్భావాన్ కటాక్షావరణాదికాన్ ॥ ౨౪ ॥
 నిసర్గసున్దరీ సన్ధ్యా తాన్భావాన్ మానసోద్భవాన్ ।
 కుర్వన్యస్మితితరాం రేజే స్వర్ణదీవ తనూర్మృఖిః ॥ ౨౫ ॥
 అథ భావయుతాం సన్ధ్యాం వీఙ్ష్యాకార్షం ప్రజాపతిః ।
 ధర్మాభిపూరితతనురభిలాషమహం మునే ॥ ౨౬ ॥
 తతస్తే మునయః సర్వే మరీచ్యత్రిముఖా ఆపి ।
 దక్షాద్యాశ్చ ద్విజశ్రేష్ఠ ప్రాపుర్యైకారికేన్ద్రియమ్ ॥ ౨౭ ॥
 దృష్ట్వా తథావిధాన్ దక్షమరీచిప్రముఖాంశ్చ మామ్ ।
 సన్ధ్యాం చ కర్మణి నిజే శ్రద్ధధే మదనస్తదా ॥ ౨౮ ॥
 యదిదం బ్రహ్మణా కర్మ మమోద్దిష్టం మయాపి తత్ ।

కర్తుం శక్యమితి హ్యధ్ధా భావితం స్వభువా తదా ॥ ౨౯ ॥

ఇత్థం పాపగతిం వీక్ష్య భ్రాతృణాం చ పితృస్తథా ।

ధర్మః సస్మార శముఖం వై తదా ధర్మావనం ప్రభుమ్ ॥ ౩౦ ॥

సంస్మరన్మనసా ధర్మః శక్కురం ధర్మపాలకమ్ ।

తుష్టావ వివిధైర్వాక్యైర్దీనో భూత్వాజనమ్భవః ॥ ౩౧ ॥

ధర్మ ఉవాచ ।

దేవదేవ మహాదేవ ధర్మపాల నమోఽస్తు తే ।

సృష్టిస్థితివినాశానాం కర్తా శమ్భో త్వమేవ హి ॥ ౩౨ ॥

సృష్టౌ బ్రహ్మో స్థితౌ విష్ణుః ప్రలయే హరరూపధృక్ ।

రజఃసత్త్వతమోభిశ్చ త్రిగుణైరగుణః ప్రభో ॥ ౩౩ ॥

నిస్త్రైగుణ్యః శివః సాక్షాత్పుర్యశ్చ ప్రకృతేః పరః ।

నిర్గుణో నిర్వికారీ త్వం నానాశీలావిశారదః ॥ ౩౪ ॥

రక్ష రక్ష మహాదేవ పాపాన్మాం దుస్తరాదితః ।

మత్ప్రితాయం తథా చేమే భ్రాతరః పాపబుద్ధయః ॥ ౩౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి స్తుతో మహేశానో ధర్మేణైవ పరః ప్రభుః ।

తత్రాజగామ శీఘ్రం వై రక్షితుం ధర్మమాతృభూః ॥ ౩౬ ॥

జాతో వియద్గతః శమ్భుర్విధిం దృష్ట్వా తథావిధమ్ ।

మాం దక్షాద్యాంశ్చ మనసా జహాసోపజహాస చ ॥ ౩౭ ॥

స సాధువాదం తాన్ సర్వాన్ విహస్య చ పునః పునః ।

ఉవాచేదం మునిశ్రేష్ఠ లజ్జయన్ వృషభధ్వజః ॥ ౩౮ ॥

శివ ఉవాచ ।

అహో బ్రహ్మాంస్తవ కథం కామభావః సముద్గతః ।

దృష్ట్వా చ తనయాం వైవ యోగ్యం వేదాసుసారిణామ్ ॥ ౩౯ ॥

యథా మాతా చ భగినీ భ్రాతృపత్నీ తథా సుతా ।

ఏతాః కుదృష్ట్వా ద్రష్టవ్యా న కదాపి విపశ్చితా ॥ ౪౦ ॥

ఏష వై వేదమార్గస్య నిశ్చయస్త్యన్ముఖే స్థితః ।

కథం తు కామమాత్రేణ స తే విస్మారితో విధే ॥ ౪౧ ॥

ధైర్యం జాగరితం చిత్తే న కథం చతురానన ।
 యేన క్షుద్రేణ కామేన రన్తుం విఘటితం విధే ॥ ౪౨ ॥
 ఏకాన్తయోగినస్తస్మాత్సర్వదాదిత్యదర్శినః ।
 కథం దక్షమరీచ్యాద్యా లోలుపాః స్త్రీషు మానసాః ॥ ౪౩ ॥
 కథం కామోఽపి మన్దాత్మా ప్రాబల్యాత్సోఽధునైవ హి ।
 వికృతాన్ కృతవాన్ బాణైరకాలజ్ఞోఽల్పచేతనః ॥ ౪౪ ॥
 ధీక్ తం శ్రుతం సదా తస్య యస్య కాన్తా మనోఽహరత్ ।
 ధైర్యాదాకృష్య లౌల్యేషు మజ్జయత్యపి మానసమ్ ॥ ౪౫ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా లోకే సోఽహం శివస్య చ ।
 ప్రీడయా ద్విగుణీభూతః స్వేదార్ధస్త్యభవం క్షణాత్ ॥ ౪౬ ॥
 తతః కామవికారం హి నిగృహ్య చాత్యజం మునే ।
 జిఘృక్షురపి తద్భిత్వా తాం సన్ధ్యాం కామరూపిణీమ్ ॥ ౪౭ ॥
 మచ్ఛరీరాత్తు ఘర్మామ్భో యత్పపాత ద్విజోత్తమ ।
 అగ్నిష్వాత్తాః పితృగణా జాతాః పితృగణాస్తతః ॥ ౪౮ ॥
 భిన్నాఙ్జననిభాః సర్వే పుల్లరాజీవలోచనాః ।
 నితాన్తయతయః పుణ్యాః సంసారవిముఖాః పరే ॥ ౪౯ ॥
 సహస్రాణాం చతుఃషష్ఠిరగ్నిష్వాత్తాః ప్రకీర్తితాః ।
 షడశితిసహస్రాణి తథా బర్హిషదో మునే ॥ ౫౦ ॥
 ఘర్మామ్భుః పతితం భూమా తదా దక్షశరీరతః ।
 సమస్తగుణసమ్పన్నా తస్మాఙ్జాతా వరాఙ్గానా ॥ ౫౧ ॥
 తన్వజ్గీ సమమధ్యా చ తనురోమావలీ శ్రుతా ।
 మృద్వజ్గీ చారుదశనా నవకాఙ్చనసుప్రభా ॥ ౫౨ ॥
 సర్వావయవరమ్యా చ పూర్ణచన్ద్రాననామ్బుజా ।
 నామ్నా రతిరితి ఖ్యాతా మునీనామపి మోహినీ ॥ ౫౩ ॥
 మరీచిప్రముఖాః షడ్ వై నిగృహీతేన్ద్రియక్రియాః ।
 ఋతే క్రతుం వసిష్ఠం చ పులస్త్యాఙ్గీరసౌ తథా ॥ ౫౪ ॥

క్రత్వాదీనాం చతుర్ణాం చ బీజం భూమా పపాత చ ।
 తేభ్యః పితృగణా జాతా అపరే మునిసత్తమ ॥ ౫౫॥
 సోమపా ఆజ్యపా నామ్నా తథైవాన్యే సుకాలినః ।
 హవిష్మన్తః సుతాః సర్వే కవ్యవాహాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౫౬॥
 క్రతోస్తు సోమపాః పుత్రా వసిష్ఠాత్కాలినస్తథా ।
 ఆజ్యపాఖ్యాః పులస్త్యస్య హవిష్మన్తోఽఙ్గిరః సుతాః ॥ ౫౭॥
 జాతేషు తేషు విప్రేన్ద్ర అగ్నిష్వాత్తాదికేష్వథ ।
 లోకానాం పితృవర్గేషు కవ్యవాద్ స సమన్తతః ॥ ౫౮॥
 సన్ధ్యా పితృప్రసూర్భాత్వా తదుద్దేశయతాభవత్ ।
 నిర్దోషా శమ్భుసన్దృష్టా ధర్మకర్మపరాయణా ॥ ౫౯॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే శమ్భురనుగృహ్యోఖిలాన్ద్విజాన్ ।
 ధర్మం సంరక్ష్య విధివదన్తర్ధానం గతో ద్రుతమ్ ॥ ౬౦॥
 అథ శక్కురవాక్యేన లజ్జితోఽహం పితామహాః ।
 కన్దర్పాయాకోపిషం హి భ్రుకుటీకుటీలాననః ॥ ౬౧॥
 దృష్ట్వా ముఖమభిప్రాయం విదిత్వా సోఽపి మన్మథః ।
 స్వబాణాన్సజ్జహారాశు భీతః పశుపతేర్మునే ॥ ౬౨॥
 తతః కోపసమాయుక్తః పద్మయోనిరహం మునే ।
 అజ్యలం చాతిబలవాన్ దిధక్షురివ పావకః ॥ ౬౩॥
 భవనేత్రాగ్నినిర్దగ్ధః కన్దర్వో దర్పమోహితః ।
 భవిష్యతి మహాదేవే కృత్వా కర్మ సుదుష్కరమ్ ॥ ౬౪॥
 ఇతి వేధాన్స్తహం కామమక్షయం ద్విజసత్తమ ।
 సమక్షం పితృసజ్ఘస్య మునీనాం చ యతాత్మనామ్ ॥ ౬౫॥
 ఇతి భీతో రతిపత్నిస్తక్షణాత్స్యక్తమార్గణః ।
 ప్రాదుర్భూవా ప్రత్యక్షం శాపం శ్రుత్వాతిదారుణమ్ ॥ ౬౬॥
 బ్రహ్మణం మామువాచేదం సదక్షాదిసుతం మునే ।
 శృణ్వతాం పితృసజ్ఘానాం సన్ధ్యాయాశ్చ విగర్వధీః ॥ ౬౭॥
 కామ ఉవాచ ।

కిమర్థం భవతా బ్రహ్మాన్ శప్తోఽహమితి దారుణమ్ ।

అనాగాస్తవ లోకేశ న్యాయ్యమార్గానుసారిణః ॥ ౬౮॥

త్వయా చోక్తం ను మత్కర్మ యత్తద్ బ్రహ్మాన్ కృతం మయా ।

తత్ర యోగ్యో న శాపో మే యతో నాన్యత్కృతం మయా ॥ ౬౯॥

అహం విష్ణుస్తథా శమ్భుః సర్వే త్వచ్ఛరణోచరాః ।

ఇతి యద్భవతా ప్రోక్తం తన్మయాపి పరీక్షితమ్ ॥ ౭౦॥

నాపరాధో మమాప్యత్ర బ్రహ్మాన్ మయి నిరాగసి ।

దారుణః సమయశ్చైష శాపో దేవ జగత్పతే ॥ ౭౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా బ్రహ్మహం జగతాం పతిః ।

ప్రత్యవోచం యతాత్మానం మదనం దమయన్ముహుః ॥ ౭౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఆత్మజా మమ సన్ధ్యేయం యస్మాదేతత్సకామతః ।

లక్ష్మీకృతోఽహం భవతా తతః శాపో మయా కృతః ॥ ౭౩॥

అధునా శాస్త్రరోషోఽహం త్వాం వదామి మనోభవ ।

శృణుష్వ గతసన్దేహః సుఖీ భవ భయం త్యజ ॥ ౭౪॥

త్వం భస్మ భూత్వా మదన భర్గలోచనవహ్నినా ।

తథైవాశు సమం పశ్చాచ్ఛరీరం ప్రాపయిష్యసి ॥ ౭౫॥

యదా కరిష్యతి హరోఽఙ్జనా దారపరిగ్రహమ్ ।

తదా స ఏవ భవతః శరీరం ప్రాపయిష్యతి ॥ ౭౬॥

ఏవముక్త్యాథ మదనమహం లోకపితామహః ।

అస్తర్గతో మునీన్ద్రాణాం మానసానాం ప్రపశ్యతామ్ ॥ ౭౭॥

ఇత్యేవం మే వచః శ్రుత్వా మదనస్తేఽపి మానసాః ।

సమ్భూభూవుః సుతాః సర్వే సుఖినోఽరం గృహం గతాః ॥ ౭౮॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే

కామశాపానుగ్రహో నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౪. చతుర్థోఽధ్యాయః । కామవివాహః ।

నారద ఉవాచ ।

విష్ణుశిష్య మహాప్రాజ్ఞ విధే లోకకర ప్రభో ।

అద్భుతేయం కథా ప్రోక్తా శివలీలామృతాన్వితా ॥ ౧ ॥

తతః కిమభవత్తాత చరితం తద్ వదాధునా ।

అహం శ్రద్ధాన్వితః శ్రోతుం యది శమ్భుకథాశ్రయమ్ ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శమ్భూ గతే నిజస్థానే వేధస్యన్తర్హితే మయి ।

దక్షః ప్రాహాథ కన్దర్పం సంస్మరన్ మమ తద్వచః ॥ ౩ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

మద్దేహజేయం కన్దర్ప సద్రూపగుణసంయుతా ।

ఏనాం గృహ్ణిష్య భార్యార్థం భవతః సదృశీం గుణైః ॥ ౪ ॥

ఏషా తవ మహాతేజాః సర్వదా సహచారిణీ ।

భవిష్యతి యథాకామం ధర్మతో వశవర్తినీ ॥ ౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్యా ప్రదదౌ తస్యై దేహస్వేదామ్బుసమ్భవామ్ ।

కన్దర్పాయాగ్రతః కృత్వా నామ కృత్వా రతీతి తామ్ ॥ ౬ ॥

వివాహ్యా తాం స్మరః సోఽపి ముమోదాతీవ నారద ।

దక్షజాం తనయాం రమ్యాం మునీనామపి మోహినీమ్ ॥ ౭ ॥

అథ తాం వీక్ష్య మదనో రత్యాఖ్యాం స్వస్త్రియం శుభామ్ ।

ఆత్మాగుణేన విద్ధోఽసౌ ముమోహ రతిరజ్ఞోతః ॥ ౮ ॥

క్షణప్రదాభవత్కాన్తా గౌరీ మృగదృశీ ముదా ।

లోలాపాఙ్గుళ తస్యైవ భార్యా చ సదృశీ రతౌ ॥ ౯ ॥

తస్యా భ్రూయుగలం వీక్ష్య సంశయం మదనోఽకరోత్ ।

ఉత్సాదనం మత్కోదణ్డం విధాత్రాస్యాం నివేశితమ్ ॥ ౧౦ ॥

గతిం దృష్ట్వా కటాక్షాణామాశు తస్యా ద్విజోత్తమ ।
 ఆశు గన్తుం నిజాస్మాణాం శ్రద్ధధే న చ చారుతామ్ ॥ ౧౧॥
 తస్యాః స్వభావసౌరభ్యం ధీరశ్వాసానిలం తథా ।
 ఆఘ్రాయ మదనః శ్రద్ధాం త్యక్తవాన్ మలయానిలే ॥ ౧౨॥
 పూర్ణేస్తుసదృశం వక్త్రం దృష్ట్వా లక్ష్మసులక్షితమ్ ।
 న నిశ్చికాయ మదనో భేదం తన్ముఖచన్ద్రయోః ॥ ౧౩॥
 సువర్ణపద్మకలికాతుల్యం తస్యాః కుచద్వయమ్ ।
 రేజే చూచుకయుగ్మేన భ్రమరేణేవ వేష్టితమ్ ॥ ౧౪॥
 దృఢపీనోన్నతం తస్యాః స్తనమధ్యం విలమ్బినీమ్ ।
 ఆనాభిలమ్బినీం మాలాం తస్వీం చన్ద్రాయితాం శుభామ్ ॥ ౧౫॥
 జ్యం పుష్పధనుషః కామః షట్పదావలినమ్భ్రమామ్ ।
 విసస్మార చ యస్మాత్తాం విస్మజ్యైనాం నిరీక్షతే ॥ ౧౬॥
 గమ్భీరనాభిరన్ధ్రాన్తశ్చతుఃపార్శ్వత్వగావృతమ్ ।
 ఆననాజ్జేక్షణద్వన్ద్వమారక్తకమలం యథా ॥ ౧౭॥
 క్షీణమధ్యేన వపుషా నిసర్గాష్టాపదప్రభా ।
 రుక్మవేదీవ దదృశే కామేన రమణీ హి సా ॥ ౧౮॥
 రమాభ్రస్తుమ్భాయతం స్నిగ్ధం యదూరుయుగలం మృదు ।
 నిజశక్తిసమం కామో వీక్షాఞ్చక్రే మనోహరమ్ ॥ ౧౯॥
 ఆరక్తపార్శ్విపాదాగ్రం ప్రాన్తభాగం పదద్వయమ్ ।
 అనురాగమివానేన మిత్రం తస్యా మనోభవః ॥ ౨౦॥
 తస్యాః కరయుగం రక్తం నఖరైః కింశుకోపమైః ।
 వృత్తాభిరఙ్గులీభిశ్చ సూక్ష్మాగ్రాభిర్మనోహరమ్ ॥ ౨౧॥
 తద్ బాహుయుగులం కాన్తం మృణాలయుగలాయతమ్ ।
 మృదు స్నిగ్ధం చిరం రాజత్కాన్తిలోహప్రవాలవత్ ॥ ౨౨॥
 నీలనీరదసక్ష్కాశః కేశపాశో మనోహరః ।
 చమరీబాలభరవద్విభాతి స్మ స్మరప్రియా ॥ ౨౩॥
 ఏతాదృశీం రతిం నామ్నీం ప్రాలేయాద్రీసముద్భవామ్ ।

గణ్ణామివ మహాదేవో జగ్రాహోత్పుల్లలోచనః ॥ ౨౪ ॥

చక్రపద్మాం చారుబాహుం మృణాలశకలాన్వితామ్ ।
ఘ్రాయుగ్మవిభ్రమవ్రాతతనూర్మిపరిరాజితామ్ ॥ ౨౫ ॥

కటాక్షపాతతుణ్ణోఘం స్వీయనేత్రోత్పలాన్వితామ్ ।
తనులోమామ్ముఖైవాలాం మనోద్రుమవిలాసినీమ్ ॥ ౨౬ ॥

నిమ్ననాభిహ్రదాం షామాం సర్వాఙ్గరమణీయికామ్ ।
సర్వలావణ్యసదనాం శోభమానాం రమామివ ॥ ౨౭ ॥

ద్వాదశాభరణైర్యుక్తాం శృఙ్ఖారైః షోడశైర్యుతామ్ ।
మోహనీం సర్వలోకానాం భాసయన్తీం దిశో దశ ॥ ౨౮ ॥

ఇతి తాం మదనో వీక్ష్య రతిం జగ్రాహ సోత్సుకః ।
రాగాదుపస్థితాం లక్ష్మీం హృషీకేశ ఇవోత్తమామ్ ॥ ౨౯ ॥

నోవాచ చ తదా దక్షం కామో మోదభవాత్తతః ।
విస్మృత్య దారుణం శాపం విధిదత్తం విమోహితః ॥ ౩౦ ॥

తదా మహోత్సవస్తాత బభూవ సుఖవర్ధనః ।
దక్షః ప్రీతతరశ్చాసీన్ముముదే తనయా మమ ॥ ౩౧ ॥

కామోఽతీవ సుఖం ప్రాప్య సర్వదుఃఖక్షయం గతః ।
దక్షజాపి రతిః కామం ప్రాప్య చాపి జహర్ష హ ॥ ౩౨ ॥

రరాజ చ తయా సార్థం భిన్నశ్చారువచాః స్మరః ।
జీమూత ఇవ సన్ధ్యాయాం సౌదామన్యా మనోజ్ఞయా ॥ ౩౩ ॥

ఇతి రతిపతిరుచ్చైర్మోహయుక్తో రతిం తాం
హృదుపరి జగృహే వై యోగదర్శీవ విద్యామ్ ।
రతిరపి పతిమగ్ర్యం ప్రాప్య సా చాపి రేజే
హరిమివ కమలా వై పూర్ణచన్ద్రోపమాస్యా ॥ ౩౪ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖణ్డే
కామవివాహావర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౪ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౫. పంచమోఽధ్యాయః । సన్ధ్యాచరిత్రమ్ ।

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య బ్రహ్మణో మునిసత్తమః ।
స ముదోవాచ సంస్మృత్య శక్కురం ప్రీతమానసః ॥ ౧ ॥

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ విధే మహాభాగ విష్ణుశిష్య మహామతే ।
అద్భుతా కథితా లీలా త్వయా చ శశిమాలినః ॥ ౨ ॥

గృహీతదారే మదనే హృష్టే హి స్వగృహం గతే ।
దక్షే చ స్వగృహం యాతే తథా హి త్వయి కర్తరి ॥ ౩ ॥

మానసేషు చ పుత్రేషు గతేషు స్వస్వధామసు ।
సన్ధ్యా కుత్ర గతా సా చ బ్రహ్మపుత్రీ పితృప్రసూః ॥ ౪ ॥

కిం చకార చ కేనైవ పురుషేణ వివాహితా ।
ఏతత్సర్వం విశేషేణ సన్ధ్యాయాశ్చరితం వద ॥ ౫ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య బ్రహ్మపుత్రస్య ధీమతః ।
సంస్మృత్య శక్కురం భక్త్యా బ్రహ్మ ప్రోవాచ తత్త్వవిత్ ॥ ౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్శృణు త్వం చ మునే సర్వం సన్ధ్యాయాశ్చరితం శుభమ్ ।
యచ్ఛుత్యా సర్వకామిన్యఃసాధ్వ్యః స్యుః సర్వదా మునే ॥ ౭ ॥

సా చ సన్ధ్యా సుతా మే హి మనోజాతా పురాభవత్ ।
తపస్తప్త్యా తనం త్యక్త్వా సైవ జాతా త్వరున్ధతీ ॥ ౮ ॥

మేధాతిథేః సుతా భూత్వా మునిశ్రేష్ఠస్య ధీమతీ ।
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానవచనాచ్ఛరితవ్రతా ॥ ౯ ॥

వస్తే పతిం మహాత్మానం వసిష్ఠం శంసితవ్రతమ్ ।
పతివ్రతా చ ముఖ్యాభూద్వన్ధ్యా పూజ్యా త్వభీషణా ॥ ౧౦ ॥

నారద ఉవాచ ।

కథం తయా తపస్తప్తం కిమర్థం కుత్ర సన్ధ్యయా ।

కథం శరీరం సా త్యక్త్యాభవన్మేధాతిథిః సుతా ॥ ౧౧॥

కథం వా విహితం దేవైర్భ్రహ్మవిష్ణుశివైః పతిమ్ ।

వసిష్ఠం తు మహాత్మానం సంవప్రే శంసితవ్రతమ్ ॥ ౧౨॥

ఏతన్మే శ్రోష్యమాణాయ విస్తరేణ పితామహా ।

కౌతూహలమరున్ధత్యాశ్చరితం బ్రూహి తత్త్వతః ॥ ౧౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఆహం స్వతనయాం సన్ధ్యాం దృష్ట్వా పూర్వమథాత్మనః ।

కామాయాశు మనోఽకార్షం త్యక్త్యా శివభయాచ్చ సా ॥ ౧౪॥

సన్ధ్యాయాశ్చలితం చిత్తం కామబాణవిలోడితమ్ ।

ఋషీణామపి సంరుద్ధమానసానాం మహాత్మనామ్ ॥ ౧౫॥

భర్గస్య వచనం శ్రుత్వా సోపహాసం చ మాం ప్రతి ।

ఆత్మసశ్చలితత్వం వై హ్యమర్యాదమృషీన్ప్రతి ॥ ౧౬॥

కామస్య తాదృశం భావం మునిమోహకరం ముహుః ।

దృష్ట్వా సన్ధ్యా స్వయం తత్రోపయమాయాతిదుఃఖితా ॥ ౧౭॥

తతస్తు బ్రహ్మణా శప్తే మదనే చ మయా మునే ।

అస్తర్భూతే మయి శివే గతే చాపి నిజాస్పదే ॥ ౧౮॥

ఆమర్షవశమాపన్నా సా సన్ధ్యా మునిసత్తమ ।

మమ పుత్రీ విచార్జైవం తదా ధ్యానపరాభవత్ ॥ ౧౯॥

ధ్యాయస్తీ క్షణమేవాశు పూర్వం వృత్తం మనస్విసీ ।

ఇదం విమమృశే సన్ధ్యా తస్మిన్కాలే యథోచితమ్ ॥ ౨౦॥

సన్ధ్యోవాచ ।

ఉత్పన్నమాత్రాం మాం దృష్ట్వా యువతీం మదనేరితః ।

అకార్షీత్వాసురాగోఽయమభిలాషం పితా మమ ॥ ౨౧॥

పశ్యతాం మానసానాం చ మునీనాం భావితాత్మనామ్ ।

దృష్టైవ మామమర్యాదం సకామమభవన్మనః ॥ ౨౨॥

మమాపి మథితం చిత్తం మదనేన దురాత్మనా ।

యేన దృష్ట్వా మునీన్సర్వాంశ్చలితం మన్మనో భృశమ్ ॥ ౨౩॥

ఫలమేతస్య పాపస్య మదనః స్వయమాప్తవాన్ |
 యస్తం శశాప కుపితః శమ్భోరగ్రే పితామహః || ౨౪ ||
 ప్రాప్నుయాం ఫలమేతస్య పాపస్య స్వఘకారిణీ |
 తచ్ఛోధనఫలమహమాశు చేచ్ఛామి సాధనమ్ || ౨౫ ||
 యన్మాం పితా భ్రాతరశ్చ సకామామపరోక్షతః |
 దృష్ట్వా చక్రుః స్పృహం తస్మాన్న మత్తః పాపకృత్పరా || ౨౬ ||
 మమాపి కామభావోఽభూదమర్యాదం సమీక్ష్య తాన్ |
 పత్యా ఇవ స్వకే తాతే సర్వేషు సహజేష్వపి || ౨౭ ||
 కరిష్యామ్యస్య పాపస్య ప్రాయశ్చిత్తమహం స్వయమ్ |
 ఆత్మానమగ్నో హోష్యామి వేదమార్గానుసారతః || ౨౮ ||
 కిం త్వేకాం స్థాపయిష్యామి మర్యాదామిహ భూతలే |
 ఉత్పన్నమాత్రా న యథా సకామాః స్యుః శరీరిణః || ౨౯ ||
 ఏతద్ధర్మమహం కృత్వా తపః పరమదారుణమ్ |
 మర్యాదాం స్థాపయిష్యామి పశ్చాత్త్యక్త్యామి జీవితమ్ || ౩౦ ||
 యస్మిన్ శరీరే పిత్రా మే హ్యుభిలాషః స్వయం కృతః |
 భ్రాతృభిస్తేన కాయేన కిఞ్చిన్నాస్తి ప్రయోజనమ్ || ౩౧ ||
 మయా యేన శరీరేణ తాతేషు సహజేషు చ |
 ఉద్భావితః కామభావో న తత్సుకృతసాధనమ్ || ౩౨ ||
 ఇతి సఞ్చిన్త్య మనసా సన్ధ్యా శైలవరం తతః |
 జగామ చన్ద్రభాగాఖ్యం చన్ద్రభాగాపగా యతః || ౩౩ ||
 అథ తత్ర గతాం జ్ఞాత్వా సన్ధ్యాం గిరివరం ప్రతి |
 తపసే నియతాత్మానం బ్రహ్మోచోచమహం సుతమ్ || ౩౪ ||
 వసిష్ఠం సంయతాత్మానం సర్వజ్ఞం జ్ఞానయోగినమ్ |
 సమీపే న్వే సమాసీనం వేదవేదాఙ్గపారగమ్ || ౩౫ ||
 బ్రహ్మోవాచ |
 వసిష్ఠ పుత్ర గచ్ఛ త్వం సన్ధ్యాం జాతాం మనస్వినీమ్ |
 తపసే ధృతకామాం చ దీక్షస్వైనాం యథావిధి || ౩౬ ||

మన్దాక్షమభవత్తస్యాః పురా దృష్టైవ కాముకాన్ |
 యుష్మాన్మాం చ తథాత్మానం సకామాం మునిసత్తమ || 3౭||
 అనుక్తమూర్తం తత్కర్మ పూర్వమృత్యుం విమృశ్య సా |
 యుష్మాకమాత్మనశ్చాపి ప్రాణాన్సన్త్యక్తుమిచ్ఛతి || 3౮||
 అమర్యాదేషు మర్యాదాం తపసా స్థాపయిష్యతి |
 తపః కర్తుం గతా సాధ్వీ చన్ద్రభాగాఖ్యభూధరే || 3౯||
 న భావం తపసస్తాత సానుజానాతి కఞ్చన |
 తస్మాద్యథోపదేశాత్సా ప్రాప్నోత్సిష్ఠం తథా కురు || ౪౦||
 ఇదం రూపం పరిత్యజ్య నిజం రూపాన్తరం మునే |
 పరిగృహ్యన్తికే తస్యాః తపశ్చర్యాం నిదర్శయ || ౪౧||
 ఇదం స్వరూపం భవతో దృష్ట్వా పూర్వం యథాత్ర వామ్ |
 నాప్నుయాత్సాన్తథ కిఞ్చిద్వై తతో రూపాన్తరం కురు || ౪౨||
 బ్రహ్మోవాచ |
 నారదేత్థం వసిష్ఠో మే సమాజ్ఞప్తో దయాయుతః ||
 తథాస్త్వీతి చ మాం ప్రోచ్య యయా సన్ధ్యాన్తికం మునిః | ౪3||
 తత్ర దేవసరః పూర్ణం గుణైర్మానససమ్మితమ్ |
 దదర్శ స వసిష్ఠోఽథ సన్ధ్యాం తత్తీరగామపి || ౪౪||
 తీరస్థయా తయా రేజే తస్సరః కమలోజ్జ్వలమ్ |
 ఉద్యదిన్దసునక్షత్రం ప్రదోషే గగనం యథా || ౪౫||
 మునిర్దృష్ట్వాపథ తాం తత్ర సుసమ్భావాం స కౌతుకీ |
 వీక్షాఞ్చక్రే సరస్తత్ర బృహల్లోహితసంజ్ఞకమ్ || ౪౬||
 చన్ద్రభాగా నదీ తస్మాత్ప్రాకారాద్దక్షిణామ్బుధిమ్ |
 యాస్తీ సా చైవ దదృశే తేన సానుగిరేర్మహత్ || ౪౭||
 నిర్భిద్య పశ్చిమం సా తు చన్ద్రభాగస్య సా నదీ |
 యథా హిమవతో గఙ్గా తథా గచ్ఛతి సాగరమ్ || ౪౮||
 తస్మిన్ గిరౌ చన్ద్రభాగే బృహల్లోహితతీరగామ్ |
 సన్ధ్యాం దృష్ట్వాపథ పప్రచ్ఛ వసిష్ఠః సాదరం తదా || ౪౯||

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

కిమర్థమాగతా భద్రే నిర్జనం త్వం మహీధరమ్ ।

కస్య వా తనయా కిం వా భవత్యాపి చిక్రీతమ్ ॥ ౫౦॥

ఏతదిచ్ఛామ్యహం శ్రోతుం వద గుహ్యం న చేద్భవేత్ ।

వదనం పూర్ణచన్ద్రాభం నిషేచ్ఛం వా కథం తవ ॥ ౫౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తచ్చుత్వా వచనం తస్య వసిష్ఠస్య మహాత్మనః ।

దృష్ట్వా చ తం మహాత్మానం జ్వలన్తమివ పావకమ్ ॥ ౫౨॥

శరీరధృగ్భ్రూహ్మచర్యం విలసన్తం జటాధరమ్ ।

సాదరం ప్రణిపత్యాథ స్థోవాచ తపోధనమ్ ॥ ౫౩॥

స్థోవాచ ।

యదర్థమాగతా శైలం సిద్ధం తన్నే నిబోధ హ ।

తవ దర్శనమాత్రేణ యన్నే సేత్యతి వై విభో ॥ ౫౪॥

తపశ్చర్తుమహం బ్రహ్మన్నిర్జనం శైలమాగతా ।

బ్రహ్మణోఽహం సుతా జాతా నామ్నా స్థ్యేతి విశ్రుతా ॥ ౫౫॥

యది తే యుజ్యతే సహ్యం మాం త్వం సముపదేశయ ।

ఏతచ్ఛిక్రీతం గుహ్యం నాన్యం కిఞ్చన విద్యతే ॥ ౫౬॥

అజ్ఞాత్వా తపసో భావం తపోవనముపాశ్రితా ।

చిన్తయా పరిశుష్యేఽహం వేపతే హి మనో మమ ॥ ౫౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఆకర్ష్య తస్యా వచనం వసిష్ఠో బ్రహ్మవిత్తమః ।

స్వయం చ సర్వకృత్యజ్ఞో నాన్యత్కిఞ్చన పృష్టవాన్ ॥ ౫౮॥

అథ తాం నియతాత్మానం తపసేతి ధృతోద్యమామ్ ।

ప్రోవాచ మనసా స్మృత్వా శక్కురం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౫౯॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

పరమం యో మహాత్తేజః పరమం యో మహాత్తపః ।

పరమః పరమారాధ్యః శమ్భుర్మనసి ధార్యతామ్ ॥ ౬౦॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం య ఏకస్త్యాదికారణమ్ ।

తమేకం జగతామాద్యం భజస్వ పురుషోత్తమమ్ ॥ ౬౧॥

మన్తేణానేన దేవేశం శమ్భుం భజ శుభాననే ।

తేన తే సకలావాప్తిర్భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౬౨॥

ఓం నమః శక్కూరాయేతి ఓమిత్యవ్వేన సస్తతమ్ ।

మానం తపః సమారమ్భం తన్మే నిగదతః శ్శృణు ॥ ౬౩॥

స్నానం మోనేన కర్తవ్యం మోనేన హరపూజనమ్ ।

ద్వయోః పూర్ణజలాహారం ప్రథమం షష్ఠకాలయోః ॥ ౬౪॥

తృతీయే షష్ఠకాలే తు హ్యుపవాసపరో భవేత్ ।

ఏవం తపఃసమాప్తౌ వా షష్ఠే కాలే క్రియా భవేత్ ॥ ౬౫॥

ఏవం మోనతపస్యాఖ్యా బ్రహ్మచర్యఫలప్రదా ।

సర్వాభీష్టప్రదా దేవి సత్యం సత్యం న సంశయః ॥ ౬౬॥

ఏవం చిత్తే సముద్దిశ్య కామం చింతయ శక్కూరమ్ ।

స తే ప్రసన్న ఇష్టార్థమచిరాదేవ దాస్యతి ॥ ౬౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఉపవిశ్య వసిష్ఠోఽథ సన్ధ్యాయై తపసః క్రియామ్ ।

తామాభాష్య యథాన్యాయం తత్రైవాన్తర్దధే మునిః ॥ ౬౮॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే

సన్ధ్యాచరిత్రవర్ణనం నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౫॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కూరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౬. షష్ఠోఽధ్యాయః । సన్ధ్యాచరిత్రవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

సుతవర్య మహాప్రాజ్ఞ శ్శృణు సన్ధ్యాతపో మహత్ ।

యచ్ఛుత్యా నశ్యతే పాపసమూహస్తత్క్షణాద్ ధ్రువమ్ ॥ ౧॥

ఉపదిశ్య తపోభావం వసిష్ఠే స్వగృహం గతే ।

సన్ధ్యాపి తపసో భావం జ్ఞాత్వా మోదమవాప హ ॥ ౨॥

తతః సానన్దమనసో వేషం కృత్వా తు యాదృశమ్ ।

తపశ్చర్తుం సమారోభే బృహల్లోహితతీరగా ॥ ౩॥

యథోక్తం తు వసిష్ఠేన మన్త్రం తపసి సాధనమ్ ।

మన్త్రేణ తేన సదభక్త్యా పూజయామాస శక్కురమ్ ॥ ౪॥

ఏకాన్తమనసస్తస్యాః కుర్వన్త్యాః సుమహత్తపః ।

శమ్భో విన్యస్తచిత్తాయా గతమేకం చతుర్యుగమ్ ॥ ౫॥

ప్రసన్నోఽభూత్తదా శమ్భుస్తపసా తేన తోషితః ।

అన్తర్బహిస్తథాకాశే దర్శయిత్వా నిజం వపుః ॥ ౬॥

యద్రూపం చిన్తయన్తీ సా తేన ప్రత్యక్షతాం గతః । ౭॥

అథ సా పురతో దృష్ట్వా మనసా చిన్తితం ప్రభుమ్ ।

ప్రసన్నవదనం శాన్తం ముమోదాతీవ శక్కురమ్ ॥ ౮॥

ససాధ్యసమహం వక్ష్యే కిం కథం స్త్రామి వా హరమ్ ।

ఇతి చిన్తాపరా భూత్వా న్యమీలయత చక్షుషీ ॥ ౯॥

నిమీలితాక్షాస్తస్యాస్తు ప్రవిశ్య హృదయం హరః ।

దివ్యం జ్ఞానం దదౌ తస్యై వాచం దివ్యే చ చక్షుషీ ॥ ౧౦॥

దివ్యజ్ఞానం దివ్యచక్షుర్దివ్యాం వాచమవాప సా ।

ప్రత్యక్షం వీక్ష్య దుర్గేశం తుష్టావ జగతాం పతిమ్ ॥ ౧౧॥

సన్ధ్యోవాచ ।

నిరాకారం జ్ఞానగమ్యం పరం య-

న్నైవ స్థూలం నాపి సూక్ష్మం న చోచ్ఛమ్ ।

అన్తశ్చిన్త్యం యోగిభిన్తస్య రూపం

తస్మై తుభ్యం లోకకర్త్రే నమోఽస్తు ॥ ౧౨॥

సర్వం శాన్తం నిర్మలం నిర్వికారం

జ్ఞానాగమ్యం స్వప్రకాశేఽవికారమ్ ।

ఖాధ్యప్రఖ్యం ధ్వాన్తమార్గాత్పరస్తాద్-

రూపం యస్య త్వాం నమామి ప్రసన్నమ్ ॥ ౧౩॥

ఏకం శుద్ధం దీప్యమానం వినాజాం

చిదానన్దం సహజం చావికారి ।
నిత్యానన్దం సత్యభూతిప్రసన్నం
యస్య శ్రీదం రూపమస్మై నమస్తే ॥ ౧౪ ॥

విద్యాకారోద్భావనీయం ప్రభిన్నం
సత్త్వచ్ఛన్దం ధ్యేయమాత్మస్వరూపమ్ ।
సారం పారం పావనానాం పవిత్రం
తస్మై రూపం యస్య చైవం నమస్తే ॥ ౧౫ ॥

యత్త్వాకారం శుద్ధరూపం మనోజ్ఞం
రత్నాకల్పం స్వచ్ఛకర్పూరగౌరమ్ ।
ఇష్టాభీతీ శూలముణ్డం దధానం
హస్తైర్నమో యోగయుక్తాయ తుభ్యమ్ ॥ ౧౬ ॥

గగనం భూర్దిశశ్చైవ సలిలం జ్యోతిరేవ చ ।
పునః కాలశ్చ రూపాణి యస్య తుభ్యం నమోఽస్తు తే ॥ ౧౭ ॥

ప్రధానపురుషౌ యస్య కాయత్వేన వినిర్గతౌ ।
తస్మాదవ్యక్తరూపాయ శక్కరాయ నమో నమః ॥ ౧౮ ॥

యో బ్రహ్మ కురుతే సృష్టిం యో విష్ణుః కురుతే స్థితిమ్ ।
సంహరిష్యతి యో రుద్రస్త్వస్మై తుభ్యం నమో నమః ॥ ౧౯ ॥

నమో నమః కారణకారణాయ
దివ్యామృతజ్ఞానవిభూతిదాయ ।
సమస్తలోకాన్తరభూతిదాయ
ప్రకాశరూపాయ పరాత్పరాయ ॥ ౨౦ ॥

యస్యాపరం నో జగదుచ్యతే పదాత్
క్షీతిర్దిశః సూర్య ఇన్ద్రర్మనోజః ।
బహిర్ముఖా నాభితశ్చాన్తరిక్షం
తస్మై తుభ్యం శమభవే మే నమోఽస్తు ॥ ౨౧ ॥

త్వం పరః పరమాత్మా చ త్వం విద్యా వివిధా హరః ।
సద్బ్రహ్మ చ పరం బ్రహ్మ విచారణపరాయణః ॥ ౨౨ ॥

యస్య నాదిర్న మధ్యం చ నాన్తమస్తి జగద్యతః ।
కథం స్తోష్యామి తం దేవం వాఙ్మనోఽగోచరం హరమ్ ॥ ౨౩ ॥

యస్య బ్రహ్మాదయో దేవ మునయశ్చ తపోధనాః ।
 న వివృణ్వన్తి రూపాణి వర్ణనీయః కథం స మే ॥ ౨౪॥
 స్త్రియా మయా తే కిం జ్ఞేయా నిర్గుణస్య గుణాః ప్రభో ।
 వైవ జానన్తి యద్రూపం సన్న్యా అపి సురాసురాః ॥ ౨౫॥
 నమస్తుభ్యం మహేశాన నమస్తుభ్యం తపోమయ ।
 ప్రసీద శమ్భో దేవేశ భూయో భూయో నమోఽస్తు తే ॥ ౨౬॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్యాః సంస్తుతః పరమేశ్వరః ।
 సుప్రసన్నతరశ్చాభూచ్ఛుక్చురో భక్తవత్సలః ॥ ౨౭॥
 అథ తస్యాః శరీరం తు వల్కలాజినసంయుతమ్ ।
 పరిచ్ఛన్నం జటావ్రాతైః పవిత్రే మూర్ధ్ని రాజితైః ॥ ౨౮॥
 హిమానీతర్జితామ్బోజసదృశం వదనం తదా ।
 నిరీక్ష్య కృపయావిష్టో హరః ప్రోవాచ తామిదమ్ ॥ ౨౯॥
 మహేశ్వర ఉవాచ ।
 ప్రీతోఽస్మి తపసా భద్రే భవత్యాః పరమేణ వై ।
 స్తవేన చ శుభప్రాజ్ఞే వరం వరయ సామృతమ్ ॥ ౩౦॥
 యేన తే విద్యతే కార్యం వరేణాస్మిన్మనోగతమ్ ।
 తత్కరిష్యే చ భద్రం తే ప్రసన్నోఽహం తవ వ్రతైః ॥ ౩౧॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి శ్రుత్వా మహేశస్య ప్రసన్నమనసస్తదా ।
 సన్ధ్యోవాచ సుప్రసన్నా ప్రణమ్య చ ముహుర్ముహుః ॥ ౩౨॥
 సన్ధ్యోవాచ ।
 యది దేయో వరః ప్రీత్యా వరయోగ్యాస్యహం యది ।
 యది శుద్ధాస్యహం జాతా తస్మాత్పాపాన్మహేశ్వర ॥ ౩౩॥
 యది దేవ ప్రసన్నోఽసి తపసా మమ సామృతమ్ ।
 వృతస్తదాయం ప్రథమం వరో మమ విధీయతామ్ ॥ ౩౪॥
 ఉత్పన్నమాత్రా దేవేశ ప్రాణినోఽస్మిన్ భువస్థలే ।
 న భవన్తు సమేవైవ సకామాః సమృవన్తు వై ॥ ౩౫॥

యద్ధి వృత్తా హి లోకేషు త్రిష్వపి ప్రథితా యథా ।
 భవిష్యామి తథా నాన్యా వర ఏకో వృతో మయా ॥ ౩౬ ॥
 సకామా మమ సృష్టిస్తు కుత్రచిన్న పతిష్యతి ।
 యో మే పతిర్భవేన్నాథ సోఽపి మేఽతిసుహృచ్చ వై ॥ ౩౭ ॥
 యో ద్రక్ష్యతి సకామో మాం పురుషస్తస్య పౌరుషమ్ ।
 గమిష్యతి తదా నాశం స చ క్షీబో భవిష్యతి ॥ ౩౮ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్యాః శక్కురో భక్తవత్సలః ।
 ఉవాచ సుప్రసన్నాత్మా నిషాపాయాస్తయేరితే ॥ ౩౯ ॥
 మహేశ్వర ఉవాచ ।
 శృణు దేవి చ సన్ధ్యే త్వం త్వత్వాపం భస్మతాం గతమ్ ।
 త్వయి త్వక్తో మయా క్రోధః శుద్ధా జాతా తపఃకరాత్ ॥ ౪౦ ॥
 యద్యద్వృతం త్వయా భద్రే దత్తం తదఖిలం మయా ।
 సుప్రసన్నేన తపసా తవ సన్ధ్యే వరేణ హి ॥ ౪౧ ॥
 ప్రథమం శైశవో భావః కౌమారాఖ్యో ద్వితీయకః ।
 తృతీయో యౌవనో భావశ్చతుర్థో వార్ధకస్తథా ॥ ౪౨ ॥
 తృతీయే త్వథ సమ్ప్రాప్తే వయోభాగే శరీరిణః ।
 సకామాః స్యుర్ద్వితీయాస్తే భవిష్యతి క్వచిత్ క్వచిత్ ॥ ౪౩ ॥
 తపసా తవ మర్యాదా జగతి స్థాపితా మయా ।
 ఉత్పన్నమాత్రా న యథా సకామాః స్యుః శరీరిణః ॥ ౪౪ ॥
 త్వం చ లోకే సతీభావం తాదృశం సమవాప్నుహి ।
 త్రిషు లోకేషు నాన్యస్యా యాదృశం సమ్భవిష్యతి ॥ ౪౫ ॥
 యః పశ్యతి సకామస్తావం పాణిగ్రాహమృతే తప ।
 స సద్యః క్లిబతాం ప్రాప్య దుర్బలత్వం గమిష్యతి ॥ ౪౬ ॥
 పతిస్తవ మహాభాగస్తపోరూపసమన్వితః ।
 సప్తకల్పాంతజీవీ చ భవిష్యతి సహ త్వయా ॥ ౪౭ ॥
 ఇతి తే యే వరా మత్తః ప్రార్థితాస్తే కృతా మయా ।
 అన్యచ్చ తే వదిష్యామి పూర్వజన్మని సంస్థితమ్ ॥ ౪౮ ॥

అగ్నౌ శరీరత్యాగస్తే పూర్వమేవ ప్రతిశ్రుతః ।
 తదపాయం వదామి త్వాం తత్కురుష్వ న సంశయః ॥ ౪౯ ॥
 స చ మేధాతిథేర్యజ్ఞే మునేద్వాదశవార్షికే ।
 కృతస్సప్రజ్వలితే వహ్నోవచిరాత్ క్రియతాం త్వయా ॥ ౫౦ ॥
 ఏతచ్చైలోపత్యకాయాం చన్యభాగానదీతటే ।
 మేధాతిథిర్మహాయజ్ఞం కురుతే తాపసాశ్రమే ॥ ౫౧ ॥
 తత్ర గత్వా స్వయం ఛందం మునిభిర్నోపలక్షితా ।
 మత్పుసాదాద్వహ్నిజాతా తస్య పుత్రీ భవిష్యసి ॥ ౫౨ ॥
 యస్తే వరో వాఙ్ఘనీయః స్వామీ మనసి కశ్చన ।
 తం నిధాయ నిజస్వాస్తే త్యజ వహ్నో వపుః స్వకమ్ ॥ ౫౩ ॥
 యదా త్వం దారుణం సన్ధ్యే తపశ్చరసి పర్వతే ।
 యావచ్చతుర్యుగం తస్య వ్యతీతే తు కృతే యుగే ॥ ౫౪ ॥
 త్రేతాయాః ప్రథమే భాగే జాతా దక్షస్య కన్యకాః ।
 యాస్తాః శీలసమాపన్నా యథాయోగ్యం వివాహితాః ॥ ౫౫ ॥
 తన్మధ్యే స దదౌ కన్యా విధవే సప్తవింశతిః ।
 చన్ద్రోఽన్యాఃసమృతిత్యజ్య రోహిణ్యాం ప్రీతిమానభూత్ ॥ ౫౬ ॥
 తద్ధేతోర్హి యదా చన్ద్రః శప్తో దక్షేణ కోపినా ।
 తదా భవత్యా నికటే సర్వే దేవాః సమాగతాః । ౫౭ ॥
 న దృష్టాశ్చ త్వయా సన్ధ్యే తే దేవా బ్రహ్మణా సహ ।
 మయి విన్యస్తమనసా ఖం చ దృష్ట్యా లభేత్పునః ॥ ౫౮ ॥
 చన్ద్రస్య శాపమోక్షార్థం జాతా చన్ద్రనదీ తదా ।
 సృష్టా ధాత్రా తదైవత్ర మేధాతిథిరుపస్థితః ॥ ౫౯ ॥
 తపసా తత్సమో నాస్తి న భూతో న భవిష్యతి ।
 యేన యజ్ఞః సమారభో జ్యోతిష్టోమో మహావిధిః ॥ ౬౦ ॥
 తత్ర ప్రజ్వలితో వహ్నిస్తస్మిన్వ్యజ వపుః స్వకమ్ ।
 ఇదాసీం సుపవిత్రా త్వం సమ్పూర్ణోఽస్తు పణస్తవ ॥ ౬౧ ॥

ఏతన్మయా స్థాపితం స్వాకార్యార్థం భో తపస్విని ।
 తక్కురుష్వ మహాభాగే యాహి యజ్ఞే మహామునేః ।
 కృత్వా హితం చ దేవేశస్త్రైవాస్తరధీయత ॥ ౬౨॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
 సన్ధ్యాచరిత్రవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౬॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 ॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥
 ॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥
 ॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౭. సప్తమోఽధ్యాయః । సన్ధ్యాయా ఆరున్ధతీనామప్రాప్తిర్వసిష్ఠేన సహ
 వివాహశ్చ ।

బ్రహ్మోవాచ ।
 వరం దత్త్వా మునే తస్మిన్ శమ్భువన్తర్హితే తదా ।
 సన్ధ్యాప్యగచ్ఛత్త్రైవ యత్ర మేధాతిథిర్మునిః ॥ ౧॥
 తత్ర శమ్భోః ప్రసాదేన న కేనాప్యపలక్షితా ।
 సస్మార వర్ణనం తం వై స్వోపదేశకరం తపః ॥ ౨॥
 వసిష్ఠేన పురా సా తు వర్ణిభూత్వా మహామునే ।
 ఉపదిష్టా తపశ్చర్తుం వచనాత్పరమేష్ఠినః ॥ ౩॥
 తమేవ కృత్వా మనసా తపశ్చర్యోపదేశకమ్ ।
 పతిత్యేన తదా సన్ధ్యా బ్రాహ్మణం బ్రహ్మచారిణమ్ ॥ ౪॥
 సమిద్ధేఽగ్నౌ మహాయజ్ఞే మునిభిర్నోపలక్షితా ।
 హృష్టా శమ్భుప్రసాదేన సా వివేశ విధేః సుతా ॥ ౫॥
 తస్యః పురోఽశమయం శరీరం తత్క్షణాత్తతః ।
 దగ్ధం హవ్యమయం గన్ధం తస్మార యదలక్షితమ్ ॥ ౬॥
 వహ్నిస్తస్యః శరీరం తు దగ్ధ్వా సూర్యస్య మణ్డలమ్ ।
 శుద్ధం ప్రవేశయామాస శమ్భోరేవాజ్ఞయా పునః ॥ ౭॥
 సూర్యో ద్వయర్థం విభజ్యాథ తచ్ఛరీరం తదా రథే ।

స్వకే సంస్థాపయామాస ప్రీతయే పితృదేవయోః ॥ ౮॥

తదూర్ధ్వభాగస్తస్యాస్తు శరీరస్య మునీశ్వర ।
ప్రాతఃసన్ధ్యాభవత్సా తు అహోరాత్రాదిమధ్యగా ॥ ౯॥

తచ్ఛేషభాగస్తస్యాస్తు అహోరాత్రాంతమధ్యగా ॥

సా సాయమభవత్సన్ధ్యా పితృప్రీతిప్రదా సదా ॥ ౧౦॥

సూర్యోదయాత్తు ప్రథమం యదా స్యాదరుణోదయః ।
ప్రాతఃసన్ధ్యా తదోదేతి దేవానాం ప్రీతికారిణీ ॥ ౧౧॥

అస్తం గతే తతః సూర్యే శోణపద్మనిభే సదా ।
ఉదేతి సాయంసన్ధ్యాపి పితృణాం మోదకారిణీ ॥ ౧౨॥

తస్యాః ప్రాణాస్తు మనసా శమ్భునాథ దయాలునా ।
దివ్యేన తు శరీరేణ చక్రీరే హి శరీరిణః ॥ ౧౩॥

మునేర్యజ్ఞావసానే తు సమ్ప్రాప్తే మునినా తు సా ।
ప్రాప్తా పుత్రీ వహ్నిమధ్యే తస్తకాఞ్చనసుప్రభా ॥ ౧౪॥

తాం జగ్రాహ తదా పుత్రీం మునిరామోదసంయుతః ।
యజ్ఞార్థం తాం తు సంస్నాప్య నిజక్రోడే దధౌ మునే ॥ ౧౫॥

అరున్ధతీతి తస్యాస్తు నామ చక్రే మహామునిః ।
శిష్యైః పరివృతస్తత్ర మహామోదమవాప హ ॥ ౧౬॥

న రుణద్ధి యతో ధర్మం సా కస్మాదపి కారణాత్ ।
అతస్త్రిలోకే విదితం నామ సమ్ప్రాప తత్స్వయమ్ ॥ ౧౭॥

యజ్ఞం సమాప్య స మునిః కృతకృత్యభావ-
మాసాద్య సమ్మదయుతస్తనయాప్రలమ్భాత్ ।
తస్మిన్నిజాశ్రమపదే సహ శిష్యవర్షై-
స్తామేవ సస్తతమసౌ దయతే సురర్షే ॥ ౧౮॥

అథ సా వవృధే దేవీ తస్మిన్మునివరాశ్రమే ।
చన్ద్రభాగానదీతీరే తాపసారణ్యసంజ్ఞకే ॥ ౧౯॥

సమ్ప్రాప్తే పఞ్చమే వర్షే చన్ద్రభాగాం తదా గుణైః ।
తాపసారణ్యమపి సా పవిత్రమకరోత్సతీ ॥ ౨౦॥

వివాహం కారయామాసుస్తస్యా బ్రహ్మసుతేన వై ।
 వసిష్ఠేన హ్యరున్ధత్యా బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ॥ ౨౧॥
 తద్వివాహే మహోత్సాహో బభూవ సుఖవర్ధనః ।
 సర్వే సురాశ్చ మునయః సుఖమాపుః పరం మునే ॥ ౨౨॥

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాం కరనిస్సృతతోయతః ।
 సప్తనద్యః సముత్పన్నాః శిప్రాద్యాః సుపవిత్రకాః ॥ ౨౩॥

ఆరున్ధతీ మహాసాధ్వీ సాధ్వీనాం ప్రవరోత్తమా ।
 వసిష్ఠం ప్రాప్య సంరేజే మేధాతిథిసుతా మునే ॥ ౨౪॥

యస్యాః పుత్రాః సముత్పన్నాః శ్రేష్ఠాః శక్త్యాదయః శుభాః ।
 వసిష్ఠం ప్రాప్య తం కాన్తం సంరేజే మునిసత్తమ ॥ ౨౫॥

ఏవం సన్ధ్యాచరిత్రం తే కథితం మునిసత్తమ ।
 పవిత్రం పరమం దివ్యం సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౨౬॥

య ఇదం శృణుయాన్నారీ పురుషో వా శుభవ్రతః ।
 సర్వాన్కామానవాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౨౭॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
 ఆరున్ధతీవసిష్ఠవివాహవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౭॥

- ॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
- ॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥
- ॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥
- ॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౮. అష్టమోఽధ్యాయః । వసన్తస్వరూపవర్ణనమ్ ।

సూత ఉవాచ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య బ్రహ్మణో హి ప్రజాపతేః ।
 ప్రసన్నమానసో భూత్వా తం ప్రోవాచ స నారదః ॥ ౧॥

నారద ఉవాచ ।
 బ్రహ్మన్ విధే మహాభాగ విష్ణుశిష్య మహామతే ।
 ధన్యస్త్యం శివభక్తో హి పరతత్త్వప్రదర్శకః ॥ ౨॥

శ్రావితా సుకథా దివ్యా శివభక్తివివర్ధినీ ।
 అరున్ధత్యాస్తథా తస్యాః స్వరూపాయాః పరే భవే ॥ ౩॥
 ఇదానీం బ్రూహి ధర్మజ్ఞ పవిత్రం చరితం పరమ్ ।
 శివస్య పరపాపఘ్నం మజ్జలప్రదముత్తమమ్ ॥ ౪॥
 గృహీతదారే కామే చ హృష్టే తేషు గతేషు చ ।
 సన్ధ్యాయాం కిం తపస్తప్తం గతాయామభవత్తతః ॥ ౫॥
 సూత ఉవాచ ।
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య ఋషేర్వై భావితాత్మనః ।
 సుప్రసన్నతరో భూత్వా బ్రహ్మో వచనమబ్రవీత్ ॥ ౬॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 శృణు నారద విప్రేన్ద్ర తదేవ చరితం శుభమ్ ।
 శివలీలాన్వితం భక్త్యా ధన్యస్తవం శివసేవకః ॥ ౭॥
 అహం విమోహితస్తాత యదైవాన్తర్హితః పురా ।
 అచిన్తయం సదాహం తచ్ఛమ్భువాక్యవిషార్ధితః ॥ ౮॥
 చిన్తయిత్వా చిరం చిత్తే శివమాయావిమోహితః ।
 శివే చేర్ష్యామకార్షం హి తచ్ఛృణుష్వ వదామి తే ॥ ౯॥
 అథాహమగమం తత్ర యత్ర దక్షాదయః స్థితాః ।
 సరతిం మదనం దృష్ట్వా సమదోఽహం హి కిఞ్చన ॥ ౧౦॥
 దక్షమాభాష్య సుప్రీత్యా పరాన్పుత్రాంశ్చ నారద ।
 అవోచం వచనం సోఽహం శివమాయావిమోహితః ॥ ౧౧॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 హే దక్ష హే మరీచ్యాద్యాః సుతాః శృణుత మద్వచః ।
 శ్రుతోస్పాయం విధేయం హి మమ కష్టాపనుత్తయే ॥ ౧౨॥
 కాన్తాభిలాషమాత్రం మే దృష్ట్వా శమ్భురగర్హయత్ ।
 మాం చ యుష్మాన్మహాయోగీ ధిక్కారం కృతవాన్పహు ॥ ౧౩॥
 తేన దుఃఖాభితప్తోఽహం లభేఽహం శర్మ న క్వచిత్ ।
 యథా గృహ్ణాతు కాన్తాం స స యత్నః కార్య ఏవ హి ॥ ౧౪॥
 యథా గృహ్ణాతు కాన్తాం స సుఖీ స్యాం దుఃఖవర్జితః ।

దుర్లభః స తు కామో మే పరం మన్యే విచారతః ॥ ౧౫॥
 కాన్తాభిలాషమాత్రం మే దృష్ట్యా శమ్భురగర్హయత్ ।
 ముసీనాం పురతః కస్మాత్స కాన్తాం సజ్గ్రహీష్యతి ॥ ౧౬॥
 కా వా నారీ త్రిలోకేఽస్మిన్ యా భవేత్తన్మనఃస్థితా ।
 యోగమార్గమవజ్ఞాప్య తస్య మోహం కరిష్యతి ॥ ౧౭॥
 మన్మథోఽపి సమర్థో నో భవిష్యత్సస్య మోహనే ।
 నితాన్తయోగీ రామాణాం నామాపి సహతే న సః ॥ ౧౮॥
 పరిగ్రహం వినా బైవ హరేణ కథయాదినా ।
 మధ్యమా చ భవేత్సృష్టిస్తద్వాచా నాన్యవారితా ॥ ౧౯॥
 భువి కేచిద్భవిష్యన్తి మమ వధ్యా మహాసురాః ।
 వధ్యాః కేచిద్ధరేర్నూనం కేచిచ్ఛమ్భురుపాయతః ॥ ౨౦॥
 సంసారవిముఖే శమ్భో తథైకాన్తవిరాగిణి ।
 అస్మాదృతే న కర్మాన్యత్ కరిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౧॥
 ఇత్యుక్త్వా తనయాంశ్చాహం దక్షాదీన్ సునిరీక్ష్య చ ।
 సరతిం మదనం తత్ర సానన్దమగదం తతః ॥ ౨౨॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 మత్పుత్రవర కామ త్వం సర్వథా సుఖదాయకః ।
 మద్వచః శృణు సుప్రీత్యా న్వపత్స్యా పితృవత్సల ॥ ౨౩॥
 అనయా సహచారిణ్యా రాజనే త్వం మనోభవ ।
 ఏషా చ భవతా పత్యా యుక్తా సంశోభతే భృశమ్ ॥ ౨౪॥
 యథా స్త్రియా హృషీకేశో హరిణా సా యథా రమా ।
 క్షణదా విధునా యుక్తా తయా యుక్తో యథా విధుః ॥ ౨౫॥
 తథైవ యువయోః శోభా దామ్పత్యం చ పురస్కృతమ్ ।
 అత్స్త్వం జగతః కేతుర్విశ్వకేతుర్భవిష్యసి ॥ ౨౬॥
 జగద్ధితాయ వత్స త్వం మోహయస్వ పినాకినామ్ ।
 యథాశు సుమనః శమ్భుః కుర్యాద్ధారప్రతిగ్రహమ్ ॥ ౨౭॥
 విజనే స్నిగ్ధదేశే తు పర్వతేషు సరఃసు చ ।
 యత్ర యత్ర ప్రయాతీశస్తత్ర తత్రానయా సహ ॥ ౨౮॥

మోహయ త్వం యతాత్మానం వనితావిముఖం హరమ్ ।
త్వదృతే విద్యతే నాన్యః కశ్చిదస్య విమోహకః ॥ ౨౯ ॥

భూతే హరే సాసురాగే భవతోఽపి మనోభవ ।
శాపోపశాన్తిర్భవితా తస్మాదాత్మహితం కురు ॥ ౩౦ ॥

సాసురాగో వరారోహం యదీచ్ఛతి మహేశ్వరః ।
తదా భవోఽపి యోగ్యార్థస్యాత్వం చ సంతారయిష్యతి ॥ ౩౧ ॥

తస్మాజ్జాయాద్విత్తీయస్త్యం యతస్వ హరమోహనే ।
విశ్వస్య భవ కేతుస్త్యం మోహయిత్వా మహేశ్వరమ్ ॥ ౩౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇతి శ్రుత్వా వచో మే హి జనకస్య జగత్ప్రభోః ।
ఉవాచ మన్మథస్తథ్యం తదా మాం జగతాం పతిమ్ ॥ ౩౩ ॥

మన్మథ ఉవాచ ।
కరిష్యేఽహం తవ విభో వచనాచ్ఛమ్భుమోహనమ్ ।
కిం తు యోషిన్మమాస్త్రం మే తత్కాంతాం భగవన్ సృజ ॥ ౩౪ ॥

మయా సమ్మోహితే శమౌఘా యయా తస్యానుమోహనమ్ ।
కర్తవ్యమధునా ధాతస్త్రోపాయం పరం కురు ॥ ౩౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఏవంవాదిని కన్ధర్పే ధాతాహం స ప్రజాపతిః ।
కయా సమ్మోహనీయోసావతి చింతామయామహమ్ ॥ ౩౬ ॥

చింతావిష్టస్య మే తస్య నిఃశ్వాసో యో వినిఃసృతః ।
తస్మాద్వసన్తః సజ్జాతః పుష్పవ్రాతవిభూషితః ॥ ౩౭ ॥

శోణరాజీవసంకృశః ఫుల్లతామరసేక్షణః ।
సన్ధ్యోదితాఖణ్డశశిప్రతిమాస్యః సునాసికః ॥ ౩౮ ॥

శార్ఙ్గవచ్చరణావర్తః శ్యామకుఞ్చితమూర్ధజః ।
సన్ధ్యాంశుమాలినదృశః కుణ్డలద్వయమణ్డీతః ॥ ౩౯ ॥

ప్రమత్తేభగతిః పీనాయతదోరున్నతాంసకః ।
కమ్పగ్రీవః సువిస్తీర్ణహృదయః పీనసన్ముఖః ॥ ౪౦ ॥

సర్వాఙ్గుసుందరః శ్యామః సమూర్ణః సర్వలక్షణైః ।
 దర్శనీమతమః సర్వమోహనః కామవర్ధనః ॥ ౪౧॥
 ఏతాదృశే సముత్పన్నే వసన్తే కుసుమాకరే ।
 వవౌ వాయుః సుసురభిః పాదపా అపి పుష్పితాః ॥ ౪౨॥
 పికా వినేదుః శతశః పఞ్చమం మధురస్వనాః ।
 ప్రఘల్లపద్మా అభవన్సరస్యః స్వచ్ఛపుష్కరాః ॥ ౪౩॥
 తముత్పన్నమహం వీక్ష్య తదా తాదృశముత్తమమ్ ।
 హిరణ్యగర్భో మదనమగదం మధురం వచః ॥ ౪౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవం స మన్మథనిభః సదా సహచరోఽభవత్ ।
 ఆనుకూల్యం తవ కృతే సర్వం దేవః కరిష్యతి ॥ ౪౫॥
 యథాగ్నేః పవనో మిత్రం సర్వత్రోపకరిష్యతి ।
 తథాయం భవతో మిత్రం సదా త్వామనుయాస్యతి ॥ ౪౬॥
 వసతేరన్తహేతుత్వాద్వసన్తాభ్యో భవత్వయమ్ ।
 తవానుగమనం కర్మ తథా లోకానురఙ్ఘనమ్ ॥ ౪౭॥
 అసౌ వసన్తశ్శృఙ్ఖారో వాసన్తో మలయానిలః ।
 భవేత్తు సుహృదో భావః సదా త్వద్వశవర్తినః ॥ ౪౮॥
 వివోకాద్యాస్తథా హావాశ్చతుష్షష్టికలాస్తథా ।
 రత్యాః కుర్వన్తు సౌహృద్యం సుహృదస్తే యథా తవ ॥ ౪౯॥
 ఏభిః సహచరైః కామ వసన్తప్రముఖైర్భవాన్ ।
 మోహయస్వ మహాదేవం రత్యా సహ మహోద్యమః ॥ ౫౦॥
 అహం తాం కామినీం తాత భావయిష్యామి యత్నతః ।
 మనసా సువిచార్వైవ యా హరం మోహయిష్యతి ॥ ౫౧॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవముక్తో మయా కామః సురజ్యేష్ఠేన హర్షితః ।
 ననామ చరణౌ మేఽపి స పత్నీసహితస్తదా ॥ ౫౨॥
 దక్షం ప్రణమ్య తాన్ సర్వాన్మానసానభివాద్య చ ।
 యత్రాత్మా గతవాన్ శముష్టత్థానం మన్మథో యయౌ ॥ ౫౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం సతీవరిత్రే ద్వితీయే సతీఖణ్డే
వసంతస్వరూపవర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౮॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౯. నవమోఽధ్యాయః । కామప్రభావ మారగణోత్పత్తిశ్చ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

తస్మిన్ గతే సానుచరే శివస్థానం చ మన్మథే ।

చరిత్రమభవచ్చిత్రం తచ్చుణుష్య మునీశ్వర ॥ ౧॥

గత్వా తత్ర మహావీరో మన్మథో మోహకారకః ।

స్వప్రభావం తతానాశు మోహయామాస ప్రాణినః ॥ ౨॥

వసంతోఽపి ప్రభావం స్వం చకార హరమోహనమ్ ।

సర్వే వృక్షా ఏకదైవ ప్రఫుల్లా అభవన్మునే ॥ ౩॥

వివిధాన్కృతవాన్యత్నాన్ రత్యా సహ మనోభవః ।

జీవాః సర్వే వశం యాతాః సగణేశః శివో న హి ॥ ౪॥

సమథోర్మదనస్యాసన్నయాసా నిష్ఫలా మునే ।

జగము స నిజస్థానం నివృత్య విమదస్తదా ॥ ౫॥

కృత్వా ప్రణామం విధయే మహ్యాం గద్గదయా గిరా ।

ఉవాచ మదనో మాం చోదాసీనో విమదో మునే ॥ ౬॥

కామ ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ శముఖరోహనీయో న వై యోగపరాయణః ।

న శక్తిర్మమ నాన్యస్య తస్య శమ్భోర్హి మోహనే ॥ ౭॥

సమిత్రేణ మయా బ్రహ్మన్నపాయా వివిధాః కృతాః ।

రత్యా సహాఖిలాస్తే చ నిష్ఫలా అభవన్ శివే ॥ ౮॥

శ్చుణు బ్రహ్మన్యథాస్మాభిః కృతా హి హరమోహనే ।

ప్రయాసాన్ వివిధాస్తాత గదతస్తాన్మునే మమ ॥ ౯॥

యదా సమాధిమాశ్రిత్య స్థితః శమ్భుర్నియన్త్రితః ।
 తదా సుగన్ధివాతేన శీతలేనాతివేగినా ॥ ౧౦॥
 ఉద్వేజయామి రుద్రం స్మ నిత్యం మోహనకారిణా ।
 ప్రయత్నతో మహాదేవం సమాధిస్థం త్రిలోచనమ్ ॥ ౧౧॥
 స్వసాయకాంస్తథా పఞ్చ సమాదాయ శరాసనమ్ ।
 తస్యాభితో భ్రమతస్తు మోహయంస్తద్గణానహమ్ ॥ ౧౨॥
 మమ ప్రవేశమాత్రేణ సువశ్యాః సర్వజన్తవః ।
 అభవద్వికృతో నైవ శఙ్కరః సగణః ప్రభుః ॥ ౧౩॥
 యదా హిమవతః ప్రస్థం స గతః ప్రమథాధిపః ।
 తత్రాగతస్తదైవాహం సరతిః సమధుర్విధే ॥ ౧౪॥
 యదా మేరుం గతో రుద్రో యదా వా నాగకేశరమ్ ।
 కైలాసం వా యదా యాతస్తత్రాహం గతవాంస్తదా ॥ ౧౫॥
 యదా త్యక్తసమాధిస్తు హరస్తస్థౌ కదాచన ।
 తదా తస్య పురశ్చక్రయుగం రచితవానహమ్ ॥ ౧౬॥
 తచ్చ భ్రూయుగలం బ్రహ్మన్ హావభావయుతం ముహుః ।
 నానాభావానకార్షీచ్చ దామృత్యక్రమముత్తమమ్ ॥ ౧౭॥
 నీలకణ్ఠం మహాదేవం సగణం తత్పురఃస్థితాః ।
 ఆకార్షుర్మోహితం భావం మృగాశ్చ పక్షిణస్తథా ॥ ౧౮॥
 మయూరమిథునం తత్రాకార్షీద్భావం రసోత్సుకమ్ ।
 వివిధాం గతిమాశ్రిత్య పార్శ్వే తస్య పురస్తథా ॥ ౧౯॥
 నాలభద్ వివరం తస్మిన్ కదాచిదపి మచ్ఛరః ।
 సత్యం బ్రవీమి లోకేశ మమ శక్తిర్న మోహనే ॥ ౨౦॥
 మధురప్యకరోత్కర్మ యుక్తం యత్తస్య మోహనే ।
 తచ్చృణుష్య మహాభాగ సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౨౧॥
 చమ్పకాన్కేశరాన్బాలాన్కారణాన్పటలాంస్తథా ।
 నాగకేశరపున్నా గాన్కింశుకాన్కేతకాన్ వరాన్ ॥ ౨౨॥
 మాలతీమల్లికాపర్ణభారాన్కురబకాంస్తథా ।

ఉత్పల్లయతి తత్ర స్మ యత్ర తిష్ఠతి వై హరః ॥ ౨౩॥

సరాంస్యత్పల్లవద్మాని వీజయన్ మలయానితైః ।

యత్నాత్సుగన్ధీన్యకరోదతీవ గిరిశాశ్రమే ॥ ౨౪॥

లతాః సర్వాః సుమనసో ధత్తూరాఙ్కరసఞ్చయాః ।

వృక్షాఙ్కం చిరభావేన వేష్టయన్తి స్మ తత్ర చ ॥ ౨౫॥

తాన్వృక్షాంశ్చ సుపుష్పాఘాన్ తైః సుగన్ధినమీరణైః ।

దృష్ట్వా కామవశం యాతా మునయోఽపి పరే కిము ॥ ౨౬॥

ఏవం సత్యపి శమ్భోర్న దృష్టం మోహస్య కారణమ్ ।

భావమాత్రమకార్షీన్నో కోపో మయ్యపి శక్కరః ॥ ౨౭॥

ఇతి సర్వమహం దృష్ట్వా జ్ఞాత్వా తస్య చ భావనామ్ ।

విముఖోఽహం శమ్భుమోహాన్నియతం తే వదామ్యహమ్ ॥ ౨౮॥

తస్య త్యక్తసమాధేస్తు క్షణం నో దృష్టిగోచరే ।

శక్నుయామో వయం స్థాతుం తం రుద్రం కో విమోహయేత్ ॥ ౨౯॥

జ్వలదగ్నిప్రకాశాక్షం జటారాశికరాలినమ్ ।

శ్లోకణిణం వీక్ష్య కః స్థాతుం బ్రహ్మాన్ శక్నోతి తత్పురః ॥ ౩౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

మనోభవవచశ్చేత్థం శ్రుత్వాహం చతురాననః ।

వివక్షురపి నావోచం చిన్తావిష్టోఽభవం తదా ॥ ౩౧॥

మోహనేఽహం సమర్థో న హరస్యేతి మనోభవః ।

వచః శ్రుత్వా మహాదుఃఖాన్నిరశ్వసమహం మునే ॥ ౩౨॥

నిశ్శ్వాసమారుతా మే హి నానారూపా మహాబలాః ।

జాతా గణా లోలజిహ్వో లోలాశ్చాతిభయఙ్కరాః ॥ ౩౩॥

అవాదయన్త తే సర్వే నానావాద్యాససఙ్ఖ్యకాన్ ।

పటహాదిగణాస్తాన్స్తాన్ వికరాలాన్మహారవాన్ ॥ ౩౪॥

అథ తే మమ నిశ్శ్వాససమ్భవాశ్చ మహాగణాః ।

మారయచ్ఛేదయేత్క్యాచుర్భ్రహ్మణో మే పురః స్థితాః ॥ ౩౫॥

తేషాం తు వదతాం తత్ర మారయచ్ఛేదయేతి మామ్ ।

వచః శ్రుత్వా విధిం కామః ప్రవక్తుముపచక్రమే ॥ ౩౬॥

మునేఽథ మాం సమాభాష్య తాన్ దృష్ట్వా మదనో గణాన్ ।
ఉవాచ వారయన్ బ్రహ్మన్ గణానామగ్రతః స్మరః ॥ ౩౭॥

కామ ఉవాచ ।

హే బ్రహ్మాన్ హే ప్రజానాథ సర్వసృష్టిప్రవర్తక ।
ఉత్పన్నాః క ఇమే వీరా వికరాలా భయఙ్కరాః ॥ ౩౮॥

కిం కర్మైతే కరిష్యన్తి కుత్ర స్థాస్యన్తి వా విధే ।
కిన్నామధేయా ఏతే తద్వద తత్ర నియోజయ ॥ ౩౯॥

నియోజ్య తాన్నిజే కృత్యే స్థానం దత్త్వా చ నామ చ ।
మామాజ్ఞాపయ దేవేశ కృపాం కృత్వా యథోచితామ్ ॥ ౪౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య మునేఽహం లోకకారకః ।
తమవోచం హ మదనం తేషాం కర్మాదికం దిశన్ ॥ ౪౧॥

ఏత ఉత్పన్నమాత్రా హి మారయేత్యవదన్ వచః ।
ముహుర్ముహురతోఽమీషాం నామ మారేతి జాయతామ్ ॥ ౪౨॥

సదైవ విఘ్నం జన్తూనాం కరిష్యన్తి గణా ఇమే ।
వినా నిజార్చనం కామ నానాకామరతాత్మనామ్ ॥ ౪౩॥

తవానుగమనం కర్మ ముఖ్యమేషాం మనోభవ ।
సహాయినో భవిష్యన్తి సదా తవ న సంశయః ॥ ౪౪॥

యత్ర యత్ర భవాన్ యాతా స్వకర్మార్థం యదా యదా ।
గన్తారస్తత్ర తత్రైతే సహాయార్థం తదా తదా ॥ ౪౫॥

చిత్తభ్రాన్తిం కరిష్యన్తి త్వదస్త్రవశవర్తినామ్ ।
జ్ఞానినాం జ్ఞానమార్గం చ విఘ్నయిష్యన్తి సర్వథా ॥ ౪౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచో మే హి సరతిః స మనోభవః ।
కించోత్ప్రసన్నవదనో బభూవ మునిసత్తమ ॥ ౪౭॥

శ్రుత్వా తేఽపి గణాః సర్వే మదనం మాం చ సర్వతః ।
పరివార్య యథాకామం తస్మస్తత్ర నిజాకృతిమ్ ॥ ౪౮॥

అథ బ్రహ్మ స్మరం ప్రీత్యాగదం మే కురు శాసనమ్ ।
 ఏభిః సహైవ గచ్ఛ త్వం పునశ్చ హరమోహనే ॥ ౪౯॥
 మన ఆధాయ యత్నాని కురు మారగణైః సహ ।
 మోహో భవేద్యథా శమ్భోర్ధారగ్రహణహేతవే ॥ ౫౦॥
 ఇత్యాకర్ణ్య వచః కామః ప్రోవాచ వచనం పునః ।
 దేవర్షే గౌరవం మత్వా ప్రణమ్య వినయేన మామ్ ॥ ౫౧॥
 కామ ఉవాచ ।
 మయా సమ్యక్ కృతం కర్మ మోహనే తస్య యత్నతః ।
 తస్మోహో నాభవత్తాత న భవిష్యతి నాథునా ॥ ౫౨॥
 తవ వాగ్గౌరవం మత్వా దృష్ట్వా మారగణానపి ।
 గమిష్యామి పునస్తత్ర సదారోఽహం త్వదాజ్ఞయా ॥ ౫౩॥
 మనో నిశ్చితమేతద్ధి తస్మోహో న భవిష్యతి ।
 భస్మ కుర్యాన్న మే దేహమితి శక్ష్మాస్తి మే విధే ॥ ౫౪॥
 ఇత్యుక్త్వా సమధుః కామః సరతిః సభయస్తదా ।
 యయౌ మారగణైః సార్థం శివస్థానం ముసీశ్వర ॥ ౫౫॥
 పూర్వవత్ స్వప్రభావం చ చక్రే మనసిజస్తదా ।
 బహూపాయం స హి మధుర్వివిధాం బుద్ధిమావహన్ ॥ ౫౬॥
 ఉపాయం స చకారాతి తత్ర మారగణోఽపి చ ।
 మోహోఽభవన్న వై శమ్భోరపి కశ్చిత్పరాత్మనః ॥ ౫౭॥
 నివృత్త్య పునరాయాతో మమ స్థానం స్మరస్తదా ।
 ఆసీన్మారగణోఽగర్వోఽహర్షో మేఽపి పురస్థితః ॥ ౫౮॥
 కామః ప్రోవాచ మాం తాత ప్రణమ్య చ నిరుత్సవః ।
 స్థిత్యా మమ పురోఽగర్వో మారైశ్చ మధునా తదా ॥ ౫౯॥
 కృతం పూర్వాదధికతః కర్మ తస్మోహనే విధే ।
 నాభవత్తస్య మోహోఽపి కశ్చిద్ధ్యానరతాత్మనః ॥ ౬౦॥
 న దగ్ధా మే తనుశ్చైవ తత్ర తేన దయాలునా ।
 కారణం పూర్వపుణ్యం చ నిర్వికారః స వై ప్రభుః ॥ ౬౧॥
 చేద్వరస్తే హరో భార్యాం గృహ్ణీయాదితి పద్మజ ।

పరోపాయం కురు తదా విగర్వ ఇతి మే మతిః ॥ ౬౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్యా సపరీవారో యయౌ కామః స్వమాశ్రమమ్ ।

ప్రణమ్య మాం స్మరన్ శమ్భుం గర్వదం దీనవత్సలమ్ ॥ ౬౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం సతీఖణ్డే సత్యపాఖ్యానే
కామప్రభావమారగణోత్పత్తివర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౯॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౧౦. దశమోఽధ్యాయః । బ్రహ్మవిష్ణుసంవాదః ।

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ విధే మహాభాగ ధన్యస్తస్వం శివసక్తధీః ।

కథితం సుచరిత్రం తే శంకరస్య పరాత్మనః ॥ ౧॥

నిజాశ్రమే గతే కామే సగణే సరతౌ తతః ।

కిమాసీత్కిమకార్షీస్తస్వం తశ్చరిత్రం వదాధునా ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు నారద సుప్రీత్యా చరిత్రం శశిమాలినః ।

యస్య శ్రవణమాత్రేణ నిర్వికారో భవేన్నరః ॥ ౩॥

నిజాశ్రమం గతే కామే పరివారసమన్వితే ।

యద్ బభూవ తదా జాతం తచ్ఛరిత్రం నిబోధ మే ॥ ౪॥

సప్టోఽభూన్నారద మదో విస్మయోఽభూచ్చ మే హృది ।

నిరానందస్య చ మునేఽపూర్ణే నిజమనోరథే ॥ ౫॥

అశోచం బహుధా చిత్తే గృహ్ణీయాత్స కథం స్త్రియమ్ ।

నిర్వికారో జితాత్మా స శంకరో యోగతత్పరః ॥ ౬॥

ఇత్థం విచార్య బహుధా తదాహం విమదో మునే ।

హరిం తం సోఽస్మరం భక్త్యా శివాత్మానం స్వదేహదమ్ ॥ ౭॥

అస్తవం చ శుభస్తోత్రైర్దీనవాక్యసమన్వితైః ।
 తచ్చుత్వా భగవానాశు బభూవాష్విరీ మే పురా ॥ ౮ ॥
 చతుర్భుజోఽరవిన్దాక్షః శఙ్ఖపద్మగదాధరః ।
 లసత్పీతపటః శ్యామతనుర్భక్తప్రియో హరిః ॥ ౯ ॥
 తం దృష్ట్వా తాదృశమహం సుశరణ్యం ముహుర్ముహుః ।
 అస్తవం చ పునః ప్రేక్షా బాష్పగద్గదయా గిరా ॥ ౧౦ ॥
 హరిరాకర్ణ్య తత్తోస్త్రితం సుప్రసన్న ఉవాచ మామ్ ।
 దుఃఖహా నిజభక్తానాం బ్రహ్మణం శరణం గతమ్ ॥ ౧౧ ॥
 హరిరువాచ ।
 విధే బ్రహ్మన్ మహాప్రాజ్ఞ ధన్యస్తవం లోకకారక ।
 కిమర్థం స్మరణం మేఽద్య కృతం చ క్రియతే నుతిః ॥ ౧౨ ॥
 కిం జాతం తే మహద్దుఃఖం మదగ్రే తద్వదాధునా ।
 శమయిష్యామి తత్సర్వం నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౩ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి విష్ణోర్వచః శ్రుత్వా కిఞ్చిదుచ్చస్వసితాననః ।
 అవోచం వచనం విష్ణుం ప్రణమ్య సుకృతాఙ్ఞులిః ॥ ౧౪ ॥
 దేవదేవ రమానాథ మద్వార్తాం శృణు మానద ।
 శ్రుత్వా చ కరుణాం కృత్వా హర దుఃఖం కమావహా ॥ ౧౫ ॥
 రుద్రసమ్మోహనార్థం హి కామం ప్రేషితవానహమ్ ।
 పరివారయుతం విష్ణో సమారమధుబాన్ధవమ్ ॥ ౧౬ ॥
 చక్రుస్తే వివిధోపాయాన్ నిష్ఫలా అభవంశ్చ తే ।
 నాభవత్తస్య సమ్మోహో యోగినః సమదర్శినః ॥ ౧౭ ॥
 ఇత్యాకర్ణ్య వచో మే స హరిర్మాం ప్రాహ విస్మితః ।
 విజ్ఞాతాఖిలదో జ్ఞానీ శివతత్త్వవిశారదః ॥ ౧౮ ॥
 విష్ణురువాచ ।
 కస్మాద్దేతోరితి మత్స్రవ జాతా పితామహా ।
 సర్వం విచార్య సుధియా బ్రహ్మన్ సత్యం హి తద్వద ॥ ౧౯ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు తాత చరిత్రం తత్ తవ మాయా విమోహిణీ |
 తదధీనం జగత్సర్వం సుఖదుఃఖాదితత్పరమ్ || ౨౦||
 యయైవ ప్రేషితశ్చాహం పాపం కర్తుం సముద్యతః |
 ఆసం తచ్చృణు దేవేశ వదామి తవ శాసనాత్ || ౨౧||
 సృష్టిప్రారమ్భసమయే దశ పుత్రా హి జజ్ఞరే |
 దక్షాద్యాస్తనయా చైకా వాగ్భవాప్యతిసుందరీ || ౨౨||
 ధర్మో వక్షఃస్థలాత్కామో మనసోఽన్యోఽపి దేహతః |
 జాతాస్తత్ర సుతాం దృష్ట్వా మమ మోహోఽభవద్ధరే || ౨౩||
 కుదృష్ట్వా తాం సమద్రాక్షం తవ మాయావిమోహితః |
 తత్క్షణాద్ధర ఆగత్య మామనిన్దత్సుతానపి || ౨౪||
 ధిక్కారం కృతవాన్ సర్వాన్ నిజం మత్స్వా పరం ప్రభుమ్ |
 జ్ఞానినం యోగినం నాథం భోగినం విజితేన్ద్రియమ్ || ౨౫||
 పుత్రో భూత్వా మమ హరేఽనిన్దన్మాం చ సమక్షతః |
 ఇతి దుఃఖం మహన్నే హి తదుక్తం తవ సన్నిధౌ || ౨౬||
 గృహ్ణీయాద్యది పత్నీం స స్యాం సుఖీ నష్టదుఃఖధీః |
 ఏతద్ధర్మం సమాయాతః శరణం తవ కేశవ || ౨౭||
 బ్రహ్మోవాచ |
 ఇత్యాకర్ణ్య వచో మే హి బ్రహ్మణో మధుసూదనః |
 విహాస్య మాం ద్రుతం ప్రాహ హర్షయన్భవకారకమ్ || ౨౮||
 విష్ణురువాచ |
 విధే శృణు హి మద్వాక్యం సర్వం భ్రమనివారణమ్ |
 సర్వం వేదాగమాదీనాం సమ్మతం పరమార్థతః || ౨౯||
 మహామూఢమతిశ్చాద్య సజ్ఞాతోఽసి కథం విధే |
 వేదవక్తాపి నిఖిలలోకకర్తా హి దుర్మతిః || ౩౦||
 జడతాం త్యజ మన్దాత్మాన్ కురు త్వం నేదృశీం మతిమ్ |
 కిం బ్రువన్త్యఖిలా వేదాః స్తుత్యా తత్స్మర సద్ధియా || ౩౧||
 రుద్రం జానాసి దుర్బుధే స్వసుతం పరమేశ్వరమ్ |
 వేదవక్తాపి విజ్ఞానం విస్మృతం తేఽఖిలం విధే || ౩౨||

శక్కురం సురసామాన్యం మత్వా ద్రోహం కరోషి హి ।
 సుబుద్ధిర్విగతా తేఽద్యావిరూభితా కుమతిస్తథా ॥ ౩౩॥
 తత్త్వసిద్ధాస్తమాఖ్యాతం శృణు సద్బుద్ధిమావహా ।
 యథార్థం నిగమాఖ్యాతం నిర్ణీయ భవకారకమ్ ॥ ౩౪॥
 శివః సర్వస్వకర్తా హి భర్తా హర్తా పరాత్పరః ।
 పరబ్రహ్మ పరేశశ్చ నిర్గుణో నిత్య ఏవ చ ॥ ౩౫॥
 అనిర్దేశ్యో నిర్వికారః పరమాత్మాద్వయోఽమృతః ।
 అనస్తోఽస్తకరః స్వామీ వ్యాపకః పరమేశ్వరః ॥ ౩౬॥
 సృష్టిస్థితివినాశానాం కర్తా త్రిగుణభాగ్విభుః ।
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాఖ్యో రజః సత్త్వతమః పరః ॥ ౩౭॥
 మాయాభిన్నో నిరీహశ్చ మాయో మాయావిశారదః ।
 సగుణోఽపి స్వతస్త్రశ్చ నిజానందోఽవికల్పకః ॥ ౩౮॥
 ఆత్మారామో హి నిర్దవన్ద్యో భక్తాధీనఃసువిగ్రహః ।
 యోగీ యోగరతో నిత్యం యోగమార్గప్రదర్శకః ॥ ౩౯॥
 గర్వాపహారీ లోకేశః సర్వదా దీనవత్సలః ।
 ఏతాదృశో హి యః స్వామీ స్వపుత్రం మన్యసే హి తమ్ ॥ ౪౦॥
 ఈదృశం త్యజ కుజ్ఞానం శరణం వ్రజ తస్య వై ।
 భజ సర్వాత్మనా శమ్భుం సన్తుష్టః శం విధాస్యతి ॥ ౪౧॥
 గృష్ణీయాచ్ఛుక్కురః పత్నీం విచారో హృది చేత్తవ ।
 శివాముద్దిశ్య సుతపః కురు బ్రహ్మాన్ శివం స్మరన్ ॥ ౪౨॥
 కురు ధ్యానం శివాయాత్స్వం కామముద్దిశ్య తం హృది ।
 సా చేత్పుసన్నా దేవేశీ సర్వం కార్యం విధాస్యతి ॥ ౪౩॥
 కృత్వావతారం సగుణా యది స్యాన్మానుషీ శివా ।
 కస్యచిత్తనయా లోకే సా తత్పత్నీ భవేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౪౪॥
 దక్షమాజ్ఞాపయ బ్రహ్మాన్ తపః కుర్యాత్ప్రయత్నతః ।
 తాముత్పాదయితుం పత్నీం శివార్థం భక్తితః స్వతః ॥ ౪౫॥
 భక్తాధీనౌ చ తౌ తాత సువిజ్ఞేయౌ శివాశివౌ ।
 స్వేచ్ఛయా సగుణౌ జాతౌ పరబ్రహ్మస్వరూపిణౌ ॥ ౪౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్తౌ తత్క్షణం మేశః శివం సస్మార స్వప్రభుమ్ ।

కృపయా తస్య సమ్ప్రాప్య జ్ఞానమూచే చ మాం తతః ॥ ౪౭ ॥

విష్ణురువాచ ।

విధే స్మర పురోక్తం యద్వచనం శఙ్కరేణ చ ।

ప్రార్థితేన యదావాభ్యాముత్పన్నాభ్యాం తదిచ్ఛయా ॥ ౪౮ ॥

విస్మృతం తవ తత్సర్వం ధన్యా యా శామ్భవీ పరా ।

తయా సమ్మోహితం సర్వం దుర్విజ్ఞేయా శివం వినా ॥ ౪౯ ॥

యదా హి సగుణో జాతః స్వేచ్ఛయా నిర్గుణః శివః ।

మాముత్పాద్య తతస్తాం చ స్వశక్త్యా సువిహారకృత్ ॥ ౫౦ ॥

ఉపాదిదేశ త్వాం శమ్భుః సృష్టికార్యం తదా ప్రభుః ।

తత్పాలనం చ మాం బ్రహ్మాన్ సోమః సూతికరోఽవ్యయః ॥ ౫౧ ॥

తదా వాం వేశ్య సమ్ప్రాప్తౌ సాఙ్గాలీ నతమస్తకౌ ।

భవ త్వమసి నర్వేశోఽవతారీ గుణరూపధృక్ ॥ ౫౨ ॥

ఇత్యుక్తః ప్రాహ స స్వామీ విహస్య కరుణాన్వితః ।

దివముద్వీక్ష్య సుప్రీత్యా నానాలీలావిశారదః ॥ ౫౩ ॥

మద్రూపం పరమం విష్ణో ఈదృశం హ్యజ్గతో విధేః ।

ప్రకటీభవితా లోకే నామ్నా రుద్రః ప్రకీర్తితః ॥ ౫౪ ॥

పూర్ణరూపః స మే పూజ్యః నదా వాం సర్వకామకృత్ ।

లయకర్తా గుణాధ్యక్షో నిర్విశేషః సుయోగకృత్ ॥ ౫౫ ॥

త్రిదేవా ఆపి మే రూపం హరః పూర్ణో విశేషతః ।

ఉమాయా ఆపి రూపాణి భవిష్యన్తి త్రిధా సుతౌ ॥ ౫౬ ॥

లక్ష్మీర్నామ హరేః పత్నీ బ్రహ్మపత్నీ సరస్వతీ ।

పూర్ణరూపా సతీ నామ రుద్రపత్నీ భవిష్యతి ॥ ౫౭ ॥

విష్ణురువాచ ।

ఇత్యుక్తౌవ్తర్జితో జాతః కృపాం కృత్వా మహేశ్వరః ।

అభూతాం సుఖినావావాం స్వస్వకార్యపరాయణౌ ॥ ౫౮ ॥

సమయం ప్రాప్య సస్త్రీకావావాం బ్రహ్మన్న శక్కరః ।

అవతీర్ణః స్వయం రుద్రనామా కైలాససంశ్రయః ॥ ౫౯॥

అవతీర్ణా శివాభూత్సా సతీ నామ ప్రజేశ్వర ।

తదుత్పాదనహేతోర్ద్వి యతోఽతః కార్య ఏవ వై ॥ ౬౦॥

ఇత్యుక్తాన్వర్తధే విష్ణుః కృత్వా స కరుణాం పరామ్ ।

ప్రాప్నువం ప్రముదం చాథ హ్యాధికం గతమత్సరః ॥ ౬౧॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖణ్డే
బ్రహ్మవిష్ణుసంవాదో నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౦॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౧౧. ఏకాదశోఽధ్యాయః । దుర్గాస్తుతిర్బ్రహ్మవరప్రాప్తిశ్చ ।

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ తాత మహాప్రాజ్ఞ వద నో వదతాం వర ।

గతే విష్ణౌ కిమభవదకార్షీత్కిం విధే భవాన్ ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

విప్రనన్దనవర్య త్వం సావధానతయా శ్శృణు ।

విష్ణౌ గతే భగవతి యదకార్షమహం ఖలు ॥ ౨॥

విద్యావిద్యాత్మికాం శుద్ధాం పరబ్రహ్మస్వరూపిణీమ్ ।

స్తౌమి దేవీం జగద్ధాత్రీం దుర్గాం శముభ్రప్రియాం సదా ॥ ౩॥

సర్వత్ర వ్యాపినీం నిత్యాం నిరాలమ్బాం నిరాకులామ్ ।

త్రిదేవజననీం వందే స్థూలస్థూలామరూపిణీమ్ ॥ ౪॥

త్వం చితిః పరమానన్దా పరమాత్మస్వరూపిణీ ।

ప్రసన్నా భవ దేవేశి మత్కార్యం కురు తే నమః ॥ ౫॥

ఏవం సంస్తూయమానా సా యోగనిద్రా మయా మునే ।

ఆవిర్భూతావ ప్రత్యక్షం దేవరే చణ్డికా మమ ॥ ౬॥

స్నిగ్ధాఙ్గానద్యుతిశాచరురూపా దివ్యచతుర్భుజా ।
సింహస్థా వరహస్తా చ ముక్తామణికచోత్కటా ॥ ౭॥

శరదిన్ద్వాననా శుభ్రచన్ద్రభాలా త్రిలోచనా ।
సర్వావయవరమ్యా చ కమలాఙ్గానఖద్యుతిః ॥ ౮॥

సమక్షం తాముమాం వీక్ష్య మునే శక్తిం శివస్య హి ।
భక్త్యా వినతతుఙ్గాంశః ప్రాస్తవం సుప్రణమ్య వై ॥ ౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।
నమో నమస్తే జగతఃప్రవృత్తి-
నివృత్తిరూపే స్థితిసర్గరూపే ।
చరాచరాణాం భవతీ సుశక్తిః
సనాతనీ సర్వవిమోహనీతి ॥ ౧౦॥

యా శ్రీః సదా కేశవమూర్తిమాలా
విశ్వమ్భరా యా సకలం బిభర్తి ।
యా త్వం పురా సృష్టికరీ మహేశీ
హర్తీ త్రిలోకస్య పరా గుణోభ్యః ॥ ౧౧॥

యా యోగినాం వై మహితా మనోఙ్గా
సా త్వం నమస్తే పరమాణుసారే ।
యమాదిపూతే హృది యోగినాం యా
యా యోగినాం ధ్యానపథే ప్రతీతా ॥ ౧౨॥

ప్రకాశశుద్ధ్యాదియుతా విరాగా
సా త్వం హి విద్యా వివిధావలమ్బా ।
కూటస్థమవ్యక్తమనన్తరూపం
త్వం బిభ్రతీ కాలమయా జగన్తి ॥ ౧౩॥

వికారబీజం ప్రకరోషి నిత్యం
గుణాన్వితా సర్వజనేషు నూనమ్ ।
త్వం వై గుణానాం చ శివే త్రయాణాం
నిదానభూతా చ తతః పరాసి ॥ ౧౪॥

సత్వం రజస్తామస ఇత్యమీషాం
వికారహీనా సభువన్స్తురీయా ।

సా త్వం గుణానాం జగదేకహేతుం

బ్రహ్మాస్తారమ్భసి చాత్పి పాసి ॥ ౧౫॥

అశేషజగతాం బీజే జ్ఞేయజ్ఞానస్వరూపిణి ।

జగద్ధితాయ సతతం శివపత్ని నమోఽస్తు తే ॥ ౧౬॥

ఇత్యాకర్ణ్య వచః సా మే కాలీ లోకవిభావినీ ।

ప్రీత్యా మాం జగతామూచే ప్రష్టారం జనశబ్దవత్ ॥ ౧౭॥

దేవ్యువాచ ।

బ్రహ్మాన్ కిమర్థం భవతా స్తుతాహమవధారయ ।

ఉచ్యతాం యది ధృష్యోఽసి తచ్ఛీఘ్రం పురతో మమ ॥ ౧౮॥

ప్రత్యక్షమపి జాతాయాం సిద్ధిః కార్యస్య నిశ్చితా ।

తస్మాత్త్వం వాఙ్ఘోతం బ్రూహి యా కరిష్యామి భావితా ॥ ౧౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్ంబు దేవి మహేశాని కృపాం కృత్వా మమోపరి ।

మనోరథస్థం సర్వజ్ఞే ప్రవదామి త్వదాజ్ఞయా ॥ ౨౦॥

యః పతిస్తవ దేవేశి లలాటాన్మేఽభవత్పురా ।

శివో రుద్రాఖ్యయా యోగీ స వై కైలాసమాస్థితః ॥ ౨౧॥

తపశ్చరతి భూతేశ ఏక ఏవావికల్పకః ।

అపత్నీకో నిర్వికారో న ద్వితీయాం సమీహతే ॥ ౨౨॥

తం మోహయ యథా చాన్యాం ద్వితీయాం సతి వీక్షతే ।

త్వదృతే తస్య నో కాచిద్భవిష్యతి మనోహరా ॥ ౨౩॥

తస్మాత్త్వమేవ రూపేణ భవస్వ హరమోహినీ ।

సుతా భూత్వా చ దక్షస్య రుద్రపత్నీ శివే భవ ॥ ౨౪॥

యథా ధృతశరీరా త్వం లక్ష్మీరూపేణ కేశవమ్ ।

ఆమోదయసి విశ్వస్య హితాయైతం తథా కురు ॥ ౨౫॥

కాంతాభిలాషమాత్రం మే దృష్ట్యానిర్దద్ వృషధ్వజః ।

స కథం వనితాం దేవీ స్వేచ్ఛయా సజ్గ్రహీష్యతి ॥ ౨౬॥

హరే గృహీతకాన్తే తు కథం సృష్టిః శుభావహా ।

ఆద్యస్తమధ్యే చైతస్య హేతౌ తస్మిన్విరాగిణీ ॥ ౨౭॥

ఇతి చింతాపరో నాహం త్వదస్యం శరణం హితమ్ |
 కృచ్ఛ్యవాంస్తేన విశ్వస్య హితాయైతత్కురుష్య మే || ౨౮||
 న విష్ణుస్తస్య మోహాయ న లక్ష్మీర్న మనోభవః |
 న చాప్యహం జగన్మాతర్నాన్యస్త్వాం కోఽపి వై వినా || ౨౯||
 తస్మాత్త్వం దక్షజా భూత్వా దివ్యరూపా మహేశ్వరీ |
 తత్పత్నీ భవ మద్భక్త్యా యోగినం మోహయేశ్వరమ్ || ౩౦||
 దక్షస్తపతి దేవేశి క్షీరోదోత్తరతీరగః |
 త్వాముద్దిశ్య సమాధాయ మనస్త్యయి దృఢవ్రతః || ౩౧||
 బ్రహ్మోవాచ
 ఇత్యాకర్ణ్య వచః సా చింతామాప శివా తదా |
 ఉవాచ చ స్వమనసి విస్మితా జగదమ్బికా || ౩౨||
 దేవ్యువాచ |
 అహో సుమహదాశ్చర్యం వేదవక్తాఽపి విశ్వకృత్ |
 మహాజ్ఞానపరో భూత్వా విధాతా కిం వదత్యయమ్ || ౩౩||
 విధేశ్చేతసి సజ్ఞాతో మహామోహోఽనుఖావహః |
 యద్వరం నిర్వికారం తం సమ్మోహయితుమిచ్ఛతి || ౩౪||
 హరమ్మోహవరం మత్తః సమిచ్ఛతి విధిస్త్యయమ్ |
 కో లాభోఽస్యాత్ర స విభుర్నిర్మోహో నిర్వికల్పకః || ౩౫||
 పరబ్రహ్మోఖ్యో యః శమ్భుర్నిర్గుణో నిర్వికారవాన్ |
 తస్యాహం సర్వదా దాసీ తదాజ్ఞావశగా సదా || ౩౬||
 స ఏవ పూర్ణరూపేణ రుద్రనామాభవచ్ఛివః |
 భక్తోద్ధారణహతోర్హి స్వతన్త్రః పరమేశ్వరః || ౩౭||
 హరేర్విధేశ్చ స స్వామీ శివాయానో న కర్హిత్ |
 యోగాదరో హ్యమాయస్థో మాయేశః పరతః పరః || ౩౮||
 మత్వా తమాత్మజం బ్రహ్మ సామాన్యసురసన్నిభమ్ |
 ఇచ్ఛత్యయం మోహయితుమతోఽజ్ఞానవిమోహితః || ౩౯||
 న దద్యాచ్చేద్వరం వేదనీతిర్భ్రష్టా భవేదితి |
 కిం కుర్యాం యేన న విభుః క్రుద్ధః స్యాన్నే మహేశ్వరః || ౪౦||

బ్రహ్మోవాచ ।

విచార్యేత్థం మహేశం తం సస్మార మనసా శివా ।

ప్రాప్యాయుజ్ఞాం శివస్యాథోవాచ దుర్గా చ మాం తదా ॥ ౪౧॥

దుర్గోవాచ ।

యదుక్తం భవతా బ్రహ్మన్ సమస్తం సత్యమేవ తత్ ।

మదృతే మోహయిత్రిహ శక్కరస్య న విద్యతే ॥ ౪౨॥

హరేఽగృహీతదారే తు సృష్టిరైషా సనాతనీ ।

భవిష్యతీతి తత్సత్యం భవతా ప్రతిపాదితమ్ ॥ ౪౩॥

మమాపి మోహనే యన్నో విద్యతేఽస్య మహాప్రభోః ।

త్వద్వాక్యాద్ ద్విగుణో మేఽద్య ప్రయతోఽభూత్స నిర్భరః ॥ ౪౪॥

అహం తథా యతిష్యామి యథా దారపరిగ్రహమ్ ।

హరః కరిష్యతి విధే స్వయమేవ విమోహితః ॥ ౪౫॥

సతీమూర్తిమహం ధృత్వా తస్యైవ వశవర్తినీ ।

భవిష్యామి మహాభాగా లక్ష్మీర్విష్ణోర్యథా ప్రియా ॥ ౪౬॥

యథా సోఽపి మయైవేహ వశవర్తీ సదా భవేత్ ।

తథా యత్నం కరిష్యామి తస్యైవ కృపయా విధే ॥ ౪౭॥

ఉత్పన్నా దక్షజాయాయాం సతీరూపేణ శక్కరమ్ ।

అహం సభాజయిష్యామి లీలయా తం పితామహ ॥ ౪౮॥

యథాన్యజన్తురవనౌ వర్తతే వనితావశే ।

మద్భక్త్యా స హరో వామావశవర్తీ భవిష్యతి ॥ ౪౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।

మహ్యమిత్థం సమాభాష్య శివా సా జగదమ్బికా ।

విక్ష్యమాణా మయా తాత తత్రైవాన్తర్దధే తతః ॥ ౫౦॥

తస్యామన్తర్జితాయాం తు సోఽహం లోకపితామహః ।

అగమం యత్ర స్వసుతాన్వేభ్యః సర్వమవర్ణయమ్ ॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే

దుర్గాస్తుతిబ్రహ్మవరప్రాప్తివర్ణనం నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౧॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౧౨. ద్వాదశోఽధ్యాయః । దక్షవరప్రాప్తిః ।

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ శమ్భువర ప్రాజ్ఞ సమ్యగుక్తం త్వయానఘ ।

శివాశివచరిత్రం చ పావితం జన్మ మే హితమ్ ॥ ౧॥

ఇదాసీం వద దక్షస్తు తపః కృత్వా దృఢవ్రతః ।

కం వరం ప్రాప దేవ్యాస్తు కథం సా దక్షజాభవత్ ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు నారద ధన్యస్త్యం మునిభిర్భక్తితోఽఖిలైః ।

యథా తేపే తపో దక్షో వరం ప్రాప చ సువ్రతః ॥ ౩॥

మదాజ్ఞప్తః సుధీర్ఘక్షః సమాధాయ మహాధిపః ।

అయాద్యష్టం చ తాం దేవీం తత్కామో జగదమ్బికామ్ ॥ ౪॥

క్షీరోదోత్తరతీరస్థాం తాం కృత్వా హృదయస్థితామ్ ।

తపస్తప్తం సమారేభే ద్రష్టుం ప్రత్యక్షతోఽమ్బికామ్ ॥ ౫॥

దివ్యవర్షణ దక్షస్తు సహస్రాణాం త్రయం సమాః ।

తపశ్శచార నియతః సంయతాత్మా దృఢవ్రతః ॥ ౬॥

మారుతాశీ నిరాహారో జలాహారీ చ పర్ణభుక్ ।

ఏవం నినాయ తం కాలం చింతయంతాం జగన్మయీమ్ ॥ ౭॥

దుర్గాధ్యానసమాసక్తశ్చిరం కాలం తపోరతః ।

నియమైర్బహుభిర్దేవీమారాధయతి సువ్రతః ॥ ౮॥

తతో యమాదియుక్తస్య దక్షస్య మునిసత్తమ ।

జగదమ్బాం పూజయతః ప్రత్యక్షమభవచ్ఛివా ॥ ౯॥

తతః ప్రత్యక్షతో దృష్ట్వా జగదమ్బాం జగన్మయీమ్ ।

కృతకృత్యమథాత్మానం మేనే దక్షః ప్రజాపతిః ॥ ౧౦॥

సింహస్థాం కాలికాం కృష్ణాం చారువక్త్రాం చతుర్భుజామ్ ।

వరదాభయనీలాబ్జఖడ్గహస్తాం మనోహరామ్ ॥ ౧౧॥

ఆరక్తనయనాం చారుముక్తకేశీం జగత్ప్రసూమ్ ।

తుష్టావ వాగ్భిశ్చిత్రాభిః సుప్రణమ్యాథ సుప్రభామ్ । ౧౨॥

దక్ష ఉవాచ ।

జగదబం మహామాయే జగదీశే మహేశ్వరి ।

కృపాం కృత్వా నమస్తేఽస్తు దర్శితం స్వవపుర్మమ ॥ ౧౩॥

ప్రసీద భగవత్స్యాద్యే ప్రసీద శివరూపిణీ ।

ప్రసీద భక్తవరదే జగన్మాయే నమోఽస్తు తే ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి స్తుతా మహేశానీ దక్షేణ ప్రయతాత్మనా ।

ఉవాచ దక్షం జ్ఞాత్వాపి స్వయం తస్యేప్పితం మునే ॥ ౧౫॥

దేవ్యువాచ ।

తుష్టాహం దక్ష భవతః సద్భక్త్యా హ్యనయా భృశమ్ ।

వరం వృష్టిష్య స్వాభీష్టం నాదేయం విద్యతే తవ ॥ ౧౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

జగదమ్బావచః శ్రుత్వా తతో దక్షః ప్రజాపతిః ।

సుప్రహృష్టతరః ప్రాహ నామం నామం చ తాం శివామ్ ॥ ౧౭॥

దక్ష ఉవాచ ।

జగదమ్బ మహామాయే యది త్వం వరదా మమ ।

మద్యచః శ్చృణు సుప్రీత్యా మమ కామం ప్రపూరయ ॥ ౧౮॥

మమ స్వామీ శివో యో హి స జాతో బ్రహ్మణః సుతః ।

రుద్రనామా పూర్ణరూపావతారః పరమాత్మనః ॥ ౧౯॥

తవావతారో నో జాతః కా తత్ప్రతీ భవేదతః ।

తం మోహయ మహేశానమవతీర్య క్షితౌ శివే ॥ ౨౦॥

త్వదృతే తస్య మోహాయ న శక్తాన్యా కదాచన ।

తస్మాన్మమ సుతా భూత్వా హరజాయా భవాధునా ॥ ౨౧॥

ఇత్థం కృత్వా సులీలాం చ భవ త్వం హరమోహిణీ ।

మమైవైష వరో దేవి సత్యముక్తం తవగ్రతః ॥ ౨౨॥

స్వార్థం న కేవలం మేఽస్తి సర్వేషాం జగతామపి ।
 బ్రహ్మవిష్ణుశివానాం చ బ్రహ్మణా ప్రేరితో హ్యహమ్ ॥ ౨౩॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యాకర్ష్య ప్రజేశస్య వచనం జగదమ్బికా ।
 ప్రత్యువాచ విహస్యేతి స్మృత్వా తం మనసా శివమ్ ॥ ౨౪॥
 దేవ్యువాచ ।
 తాత ప్రజాపతే దక్ష శృణు మే పరమం వచః ।
 సత్యం బ్రవీమి త్వద్భక్త్యా సుప్రసన్నాఖిలప్రదా ॥ ౨౫॥
 అహం తవ సుతా దక్ష త్వజ్జాయాయాం మహేశ్వరీ ।
 భవిష్యామి న సన్దేహస్త్యద్భక్తివశవర్తినీ ॥ ౨౬॥
 తథా యత్నం కరిష్యామి తపః కృత్వా సుదుఃసహమ్ ।
 హరజాయా భవిష్యామి తద్వరం ప్రాప్య చానఘ ॥ ౨౭॥
 నాన్యథా కార్యసిద్ధిర్హి నిర్వికారీ చ స ప్రభుః ।
 విధేర్విష్ణోశ్చ సంసేవ్యః పూర్ణ ఏవ సదాశివః ॥ ౨౮॥
 అహం తస్య సదా దాసీ ప్రియా జన్మని జన్మని ।
 మమ స్వామీ స వై శమ్భుర్నానారూపధరోఽపి హ ॥ ౨౯॥
 వరప్రభావాద్ భ్రుకుటేరవతీర్ణో విధేః స చ ।
 అహం తద్వరతోఽపీహావతరష్యే తదాజ్ఞయా ॥ ౩౦॥
 గచ్ఛ స్వభవనం తాత మయా జ్ఞాతా తు దూతికా ।
 హరజాయా భవిష్యామి భూత్వా తే తనయాచిరాత్ ॥ ౩౧॥
 ఇత్యుక్త్వా సద్వచో దక్షం శివాజ్ఞాం ప్రాప్య చేతసి ।
 పునః ప్రోవాచ సా దేవీ స్మృత్వా శివపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౨॥
 పరస్తు ప్రణ ఆధేయో మనసా తే ప్రజాపతే ।
 శ్రావయిష్యామి తే తం వై సత్యం జానీహి నో మృషా ॥ ౩౩॥
 యదా భవాన్ మయి పునర్భవేన్మన్దాదరస్తదా ।
 దేహం త్యక్ష్వే నిజం సత్యం స్వాత్మన్యస్మ్యథ వేతరమ్ ॥ ౩౪॥
 ఏష దత్తస్తవ వరః ప్రతిసర్గం ప్రజాపతే ।
 అహం తవ సుతా భూత్వా భవిష్యామి హరప్రియా ॥ ౩౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవముక్త్యా మహేశానీ దక్షం ముఖ్యప్రజాపతిమ్ ॥

అన్తర్దధే ద్రుతం తత్ర సమ్యగ్ దక్షస్య పశ్యతః । ౩౬ ॥

అన్తర్హితాయాం దుర్గాయాం స దక్షోఽపి నిజాశ్రమమ్ ।

జగము చ ముదం లేభే భవిష్యతి సుతేతి సా ॥ ౩౭ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
దక్షవరప్రాప్తివర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౨ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౧౩. త్రయోదశోఽధ్యాయః । దక్షస్పృహౌ నారదశాపః ।

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ విధే మహాప్రాజ్ఞ వద నో వదతాం వర ।

దక్షే గృహం గతే ప్రీత్యా కిమభూత్తదనన్తరమ్ ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

దక్షః ప్రజాపతిర్గత్వా స్వాశ్రమం హృష్టమానసః ।

సర్గం చకార బహుధా మానసం మమ చాజ్ఞయా ॥ ౨ ॥

తమబృంహితమాలోక్య ప్రజాసర్గం ప్రజాపతిః ।

దక్షో నివేదయామాస బ్రహ్మణే జనకాయ మే ॥ ౩ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

బ్రహ్మాన్స్తాత ప్రజానాథ వర్ధనే న ప్రజాః ప్రభో

మయా విరచితాః సర్వాస్తావత్యో హి స్థితాః ఖలు ॥ ౪ ॥

కిం కరోమి ప్రజానాథ వర్ధేయుః కథమాత్మనా ।

తదుపాయం సమాచక్ష్య ప్రజాః కుర్యాం న సంశయః ॥ ౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

దక్ష ప్రజాపతే తాత శృణు మే పరమం వచః ।

తత్కురుష్య సురశ్రేష్ఠ శివస్తే శం కరిష్యతి ॥ ౬ ॥

యా చ పంచజనస్యాజ్జనుతా రమ్యా ప్రజాపతేః ।
అసిక్న్వి నామ పత్నీత్వే ప్రజేశ ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౭॥

వామవ్యవాయధర్మస్త్యం ప్రజాసర్గమిమం పునః ।
తద్విధాయాం చ కామిన్యాం భూరిశో భావయిష్యసి ॥ ౮॥

బ్రహ్మోవాచ

తతఃసముత్పాదయితుం ప్రజా మైథునధర్మతః ।
ఉపయేమే వీరణస్య నిదేశాన్మే సుతాం తతః ॥ ౯॥

అథ తస్యాం స్వపత్న్యాం చ వీరిణ్యాం స ప్రజాపతిః ।
హర్యశ్వసంజ్ఞానయుతం దక్షః పుత్రానజీజనత్ ॥ ౧౦॥

అపృథగ్ధర్మశీలాస్తే సర్వ ఆసన్ సుతా మునే ।
పితృభక్తిరతా నిత్యం వేదమార్గపరాయణాః ॥ ౧౧॥

పితృప్రోక్తాః ప్రజాసర్గకరణార్థం యయుర్దిశమ్ ।
ప్రతీచీం తపనే తాత సర్వే దాక్షాయణాః సుతాః ॥ ౧౨॥

తత్ర నారాయణసరస్వీర్థం పరమపావనమ్ ।
సంక్లమో యత్ర సజ్ఞాతో దివ్యసింధుసముద్రయోః ॥ ౧౩॥

తదుపస్పర్శనాదేవ ప్రోత్పన్నమతయోఽభవన్ ।
ధర్మే పారమహంసే చ వినిర్ఘాతమలాశయాః ॥ ౧౪॥

ప్రజావివృద్ధయే తే వై తేపిరే తత్ర సత్తమాః ।
దాక్షాయణా దృఢాత్మానః పిత్రాదేశేసుయన్మితా ॥ ౧౫॥

త్వం చ తాన్ నారద జ్ఞాత్వా తపతః సృష్టిహేతవే ।
అగమస్తత్ర భూరీణి హార్దమాజ్ఞాయ మాపతేః ॥ ౧౬॥

అదృష్ట్వా తం భువః సృష్టిం కథం కర్తుం సముద్యతాః ।
హర్యశ్వా దక్షతనయా ఇత్యవోచంస్తమాదరత్ ॥ ౧౭॥

బ్రహ్మోవాచ

తం నిశమ్యాథ హర్యశ్వాస్తే త్వదుక్తమతస్త్రితాః ।
ఔత్పత్తికధియః సర్వే స్వయం విమమృశురభృశమ్ ॥ ౧౮॥

సుశాస్త్రజనకాదేశం యో న వేద నివర్తకమ్ ।

స కథం గుణవిశ్రమ్భి కర్తుం సర్గముపక్రమేత్ || ౧౯ ||
 ఇతి నిశ్చిత్త్య తే పుత్రాః సుధియశ్చైకచేతసః |
 ప్రణమ్య తం పరిక్రమ్యాయుర్మార్గమనివర్తకమ్ || ౨౦ ||
 నారద త్వం మనః శమ్భోర్లోకానన్యచరో మునే |
 నిర్వికారో మహేశానమనోవృత్తికరస్తదా || ౨౧ ||
 కాలే గతే బహుతరే మమ పుత్రః ప్రజాపతిః |
 నాశం నిశమ్య పుత్రాణాం నారదాదన్వతస్యత || ౨౨ ||
 ముహుర్ముహురువాచేతి సుప్రజత్వం శుచాం పదమ్ |
 శుశోచ బహుశో దక్షః శివమాయావిమోహితః || ౨౩ ||
 అహమాగత్య సుప్రీత్యా సాన్వయం దక్షమాత్మజమ్ |
 శాన్తిభావం ప్రదర్శ్యైవ దైవం ప్రబలమిత్సుత || ౨౪ ||
 అథ దక్షః పఞ్చజన్యాం మయా స పరిసాన్వితః |
 సబలాశ్వాభిధాన్ పుత్రాన్ సహస్రం చాప్యజీజనత్ || ౨౫ ||
 తేఽపి జగ్నుస్తత్ర సుతాః పిత్రాదిష్టా దృఢవ్రతాః |
 ప్రజాసర్గే యత్ర సిద్ధాః స్వపూర్వభ్రాతరో యయుః || ౨౬ ||
 తదుపస్పర్శనాదేవ నష్టాఘా విమలాశయాః |
 తేపుర్మహత్తపస్తత్ర జపన్తో బ్రహ్మ సువ్రతాః || ౨౭ ||
 ప్రజాసర్గోద్యతాంస్తాన్ వై జ్ఞాత్వా గత్వేతి నారద |
 పూర్వవచ్చాగదో వాక్యం సంస్మరన్నైశ్వరీం గతిమ్ || ౨౮ ||
 భ్రాతృపన్థానమాదిశ్య త్వం మునేఽమోఘదర్శన |
 అయాశోఽర్హ్యగతిం తేఽపి భ్రాతృమార్గం యయుః సుతాః || ౨౯ ||
 ఉత్పాతాన్ బహుశోఽపశ్యత్తదైవ స ప్రజాపతిః |
 విస్మితోఽభూత్స మే పుత్రో దక్షో మనసి దుఃఖితః || ౩౦ ||
 పూర్వవత్ త్వత్కృతం దక్షః శుశ్రావ చకితో భృశమ్ |
 పుత్రనాశం శుశోచాతి పుత్రశోకవిమూర్ఛితః || ౩౧ ||
 చుక్రోధ తుభ్యం దక్షోఽసౌ దుష్టోఽయమితి చాబ్రవీత్ |
 ఆగతస్తత్ర దైవాత్ త్వమనుగ్రహకరస్తదా || ౩౨ ||

శోకావిప్లవః స దక్షో హి రోషవిస్ఫురితాధరః ।
ఉపలభ్య తమాహత్య ధిగ్గిక్ ప్రోచ్య విగర్హయన్ ॥ ౩౩॥

దక్ష ఉవాచ ।
కిం కృతం తేఽధమశ్రేష్ఠ సాధూనాం సాధులిఙ్గతః ।
భిక్షోమార్గోఽర్భకానాం వై దర్శితోఽసాధుకారి నః ॥ ౩౪॥

ఋణైస్త్రిభిరముక్తానాం లోకయోరుభయోః కృతః ।
విఘాతః శ్రేయసోఽమీషాం నిర్దయేన శలేన తే ॥ ౩౫॥

ఋణాని త్రీణ్యపాకృత్య యో గృహాత్ప్రవ్రజేత్పుమాన్ ।
మాతరం పితరం త్యక్త్వా మోక్షమిచ్ఛన్ వ్రజత్యధః ॥ ౩౬॥

నిర్దయస్త్యం సునిర్లజ్జః శిశుధీభిద్యశోఽపహా ।
హరేః పార్షదమధ్యే హి వృథా చరసి మూఢధీః ॥ ౩౭॥

ముహుర్ముహురభద్రం త్వమచరో మేఽధమాధమ ।
విభవేద్ భ్రమతస్తేఽతః పదం లోకేషు న స్థిరమ్ ॥ ౩౮॥

శశాపేతి శుచా దక్షస్త్యాం తదా సాధుసమ్మతమ్ ।
బుబోధ నేశ్వరేచ్ఛాం స శివమాయావిమోహితః ॥ ౩౯॥

శాపం ప్రత్యగ్రహీచ్ఛ త్వం స మునే నిర్వికారధీః ।
ఏష ఏవ బ్రహ్మసాధో సహతే సోఽపి చ స్వయమ్ ॥ ౪౦॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే దక్షసృష్టౌ
నారదశాపో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౩॥

- ॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
- ॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥
- ॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥
- ॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౧౪. చతుర్దశోఽధ్యాయః । సతీజన్మ తస్యా బాలలీలా చ ।

బ్రహ్మోవాచ ।
ఏతస్మిన్నస్తరే దేవమునే లోకపితామహః ।
తత్రాగమమహం ప్రీత్యా జ్ఞాత్వా తచ్చరితం ద్రుతమ్ ॥ ౧॥

అసాన్వయమహం దక్షం పూర్వవత్సువిచక్షణః ।
 అకార్షం తేన సున్నేహం తవ సుప్రీతిమావహన్ ॥ ౨॥
 స్వాత్మజం మునివర్యం త్వాం సుప్రీత్యా దేవవల్లభమ్ ।
 సమాశ్వాస్య సమాదాయ ప్రత్యపద్యే స్వధామ హ ॥ ౩॥
 తతః ప్రజాపతిర్దక్షోఽనునీతో మే నిజస్త్రియామ్ ।
 జనయామాస దుహిత్యాః సుభగాః షష్ఠీసమ్మితాః ॥ ౪॥
 తాసాం వివాహం కృతవాన్ ధర్మాదిభిరతస్త్రితః ।
 తదేవ శృణు సుప్రీత్యా ప్రవదామి మునీశ్వర ॥ ౫॥
 దదౌ దశ సుతా దక్షో ధర్మాయ విధివన్మునే ।
 త్రయోదశ కశ్యపాయ మునయే త్రినవేందవే ॥ ౬॥
 భూతాక్షిరః కృశాశ్వాభ్యాం ద్వే ద్వే పుత్ర్యౌ ప్రదత్తవాన్ ।
 త్కార్యాయ చాపరాః కన్యాః ప్రసూతిప్రసవైర్యతః ॥ ౭॥
 త్రిలోకాః పూరితాస్తన్నో వర్ణ్యతే వ్యాసతో భయాత్ । ౮॥
 కేచిద్వదన్తి తాం జ్యేష్ఠాం మధ్యమాం చాపరే శివామ్ ।
 సర్వానస్తరజాం కేచిత్కల్పభేదాత్ త్రయం చ సత్ ॥ ౯॥
 అనన్తరం సుతోత్పత్తేః సపత్నీకః ప్రజాపతిః ।
 దక్షో దధౌ సుప్రీత్యా తాం మనసా జగదమ్బికామ్ ॥ ౧౦॥
 అతః ప్రేష్ఠా చ తుష్ఠావ గిరా గర్గదయా హి సః ।
 భూయో భూయో నమస్కృత్య సాజ్ఞలిర్విసయాన్వితః ॥ ౧౧॥
 సన్తుష్టా సా తదా దేవీ విచారం మనసీతి చ ।
 చక్రేఽవతారం వీరిణ్యాం కుర్యాం పణవిపూర్తయే ॥ ౧౨॥
 అథ సోవాస మనసి దక్షస్య జగదమ్బికా ।
 విలలాస తదాతీవ స దక్షో మునిసత్తమ ॥ ౧౩॥
 సుముహూర్తేన దక్షోఽపి స్వపత్న్యాం నిదధే ముదా ।
 దక్షపత్న్యాస్తదా చిత్తే శివోవాస దయాన్వితా ॥ ౧౪॥
 ఆవిర్భూతావ చిహ్నాని దోహదస్యాఖిలాని వై । ౧౫॥
 విరేజే వీరిణీ తాత హృష్టచిత్రాధికం చ సా ।

శివావాసప్రభావాత్తు మహామఙ్గలరూపిణీ ॥ ౧౬ ॥

కులస్య సమ్ప్రదాయైశ్చ శ్రుతేశ్చిత్తసమున్నతేః ।

వ్యధత్త సుక్రియా దక్షః ప్రీత్యా పుంసవనాదికాః ॥ ౧౭ ॥

ఉత్సవోఽతీవ సజ్ఞాతస్తదా తేషు చ కర్మసు ।

విత్తం దదౌ ద్విజాతిభ్యో యథాకామం ప్రజాపతిః ॥ ౧౮ ॥

అథ తస్మిన్నవసరే సర్వే హర్యాదయః సురాః ।

జ్ఞాత్వా గర్భగతాం దేవీం వీరిణ్యాం తే ముదం యయుః ॥ ౧౯ ॥

తత్రాగత్య చ సర్వే తే తుష్టువుర్జగదమ్బికామ్ ।

లోకోపకారకరిణీం ప్రణమ్య చ ముహుర్ముహుః ॥ ౨౦ ॥

కృత్వా తతస్నే బహుధా ప్రశంసాం హృష్టమానసాః ।

దక్షప్రజాపతేశ్చైవ వీరిణ్యాః స్వగృహం యయుః ॥ ౨౧ ॥

గతేషు నవమాసేషు కారయిత్వా చ లౌకికీమ్ ।

గతిం శివా చ పూర్ణే సా దశమే మాసి నారద ॥ ౨౨ ॥

ఆవిర్భూతావ పురతో మాతుః సద్యస్తదా మునే ।

ముహూర్తే సుఖదే చన్ద్రగ్రహతారానుకూలకే ॥ ౨౩ ॥

తస్యాం తు జాతమాత్రాయాం సుప్రీతోఽసౌ ప్రజాపతిః ।

శైవదేవీతి తాం మేనే దృష్ట్వా తాం తేజసోల్బణామ్ ॥ ౨౪ ॥

తదాభూత్పుష్పసదస్పృష్టిర్మేఘాశ్చ వవృషుర్జలమ్ ।

దిశః శాంతా ద్రుతం తస్యాం జాతాయాం చ మునీశ్వర ॥ ౨౫ ॥

అవాదయన్త త్రిదశాః శుభవాద్యాని ఖే గతాః ।

జజ్జ్వలుశ్చాగ్నయః శాంతాః సర్వమాసీత్సుమఙ్గలమ్ ॥ ౨౬ ॥

వీరిణీసమ్భవాం దృష్ట్వా దక్షస్తాం జగదమ్బికామ్ ।

నమస్కృత్య కరౌ బద్ధ్వా బహు తుష్టావ భక్తితః ॥ ౨౭ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

మహేశాని నమస్తుభ్యం జగదమ్బే సనాతని ।

కృపాం కురు మహాదేవి సత్యే సత్యస్వరూపిణీ ॥ ౨౮ ॥

శివా శాంతా మహామాయా యోగనిద్రా జగన్మయీ ।

యా ప్రోచ్యతే వేదవిద్భిర్నమామి త్వాం హితావహామ్ ॥ ౨౯ ॥

యయా ధాతా జగత్స్పృష్టా నియుక్తస్తాం పురాకరోత్ |
తాం త్వాం నమామి పరమాం జగద్ధాత్రిం మహేశ్వరీమ్ || ౩౦||

యయా విష్ణుర్జగత్స్థిత్యై నియుక్తస్తాం సదాకరోత్ |
తాం త్వాం నమామి పరమాం జగద్ధాత్రిం మహేశ్వరీమ్ || ౩౧||

యయా రుద్రో జగన్నాశే నియుక్తస్తాం సదాకరోత్ |
తాం త్వాం నమామి పరమాం జగద్ధాత్రిం మహేశ్వరీమ్ || ౩౨||

రజఃసత్త్వతమోరూపాం సర్వకార్యకరీం సదా |
త్రిదేవజనసీం దేవీం త్వాం నమామి చ తాం శివామ్ || ౩౩||

యస్త్యాం విచిన్తయేద్ దేవి విద్యావిద్యాత్మికాం పరామ్ |
తస్య భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ సదా కరతలే స్థితా || ౩౪||

యస్త్యాం ప్రత్యక్షతో దేవి శివాం పశ్యతి పావనీమ్ |
తస్యావశ్యం భవేన్ముక్తిర్విద్యావిద్యాప్రకాశికా || ౩౫||

యే స్తువన్తి జగన్మాతర్భవానీమమ్భికేతి చ |
జగన్మయూతి దుర్గేతి సర్వం తేషాం భవిష్యతి || ౩౬||

బ్రహ్మోవాచ |
ఇతి స్తుతా జగన్మాతా శివా దక్షేణ ధీమతా |
తథోవాచ తదా దక్షం యథా మాతా శ్శృణోతి న || ౩౭||

సర్వం సమ్మోహ్య తథ్యం చ తథా దక్షః శ్శృణోతు తత్ |
నాన్యస్తథా శివా ప్రాహ నానోతిః పరమేశ్వరీ || ౩౮||

దేవ్యువాచ |
అహమారాధితా పూర్వం సుతార్థం తే ప్రజాపతే |
ఈస్పితం తవ సిద్ధం తు తపో ధారయ సమ్ప్రతి || ౩౯||

బ్రహ్మోవాచ |
ఏవముక్త్యా తదా దేవీ దక్షం చ నిజమాయయా |
ఆస్థాయ శైశవం భావం జనన్యన్తే రురోద సా || ౪౦||

అథ తద్ రోదనం శ్రుత్వా స్త్రియో వాక్యం ససమ్భ్రమాః |
ఆగతాస్తత్ర సుప్రీత్యా దాస్యోఽపి చ ససమ్భ్రమాః || ౪౧||

దృష్ట్వాసిక్ష్మీసుతారూపం ననన్దుః సర్వయోషితః ।
 సర్వే పౌరజనాశ్చాపి చక్రర్జయరవం తదా ॥ ౪౨॥
 ఉత్సవశ్చ మహానాసీద్ గానవాద్యపురఃసరమ్ ।
 దక్షోఽసిక్ష్మీ ముదం లేభే శుభం దృష్ట్వా సుతాననమ్ ॥ ౪౩॥
 దక్షః శ్రుతికులచారం చక్రే చ విధివత్తదా ।
 దానం దదౌ ద్విజాతిభ్యోఽన్యేభ్యశ్చ ద్రవిణం తథా ॥ ౪౪॥
 బభూవ సర్వతో గానం నర్తనం చ యథోచితమ్ ।
 నేదుర్వాద్యాని బహుశః సుమజ్గులపురఃసరమ్ ॥ ౪౫॥
 అథ హర్యాదయో దేవాః సర్వే సానుచరాస్తదా ।
 మునివృన్తైః సమాగతోత్సవం చక్రర్యథావిధి ॥ ౪౬॥
 దృష్ట్వా దక్షసుతామమ్బాం జగతః పరమేశ్వరీమ్ ।
 నేముః సవినయాః సర్వే తుష్టువుశ్చ శుభైః స్తవైః ॥ ౪౭॥
 ఊచుః సర్వే ప్రముదితా గిరం జయజయాత్మికామ్ ।
 ప్రశశంసుర్ముదా దక్షం వీరిణీం చ విశేషతః ॥ ౪౮॥
 తదోమేతి నామ చక్రే తస్యా దక్షస్తదాజ్ఞయా ।
 ప్రశస్తాయాః సర్వగుణైః సత్త్వాదపి ముదాన్వితః ॥ ౪౯॥
 నామాన్యన్యాని తస్యాస్తు పశ్చాజ్ఞాతాని లోకతః ।
 మహామజ్గులదాన్యేవ దుఃఖఘ్నాని విశేషతః ॥ ౫౦॥
 దక్షస్తదా హరిం నత్వా మాం సర్వానమరానపి ।
 ముసీనపి కరో బద్ధ్వా స్తుత్వా చానర్చ భక్తితః ॥ ౫౧॥
 అథ విష్ణ్వాదయః సర్వే సుప్రశస్యాజనన్దనమ్ ।
 ప్రీత్యా యయుః స్వధామాని సంస్మరన్ సశివం శివమ్ ॥ ౫౨॥
 అతస్తాం చ సుతాం మాతా సుసంస్కృత్య యథోచితమ్ ।
 శిశుపానేన విధినా తస్యై స్తన్యాదికం దదౌ ॥ ౫౩॥
 పాలితా సాథ వీరిణ్యా దక్షేణ చ మహాత్మనా ।
 వవృధే శుక్లపక్షస్య యథా శశికలాన్యహమ్ ॥ ౫౪॥
 తస్యాం తు సద్గుణాః సర్వే వివిశుర్ద్విజసత్తమ ।
 శైశవేఽపి యథా చన్ద్రే కలాః సర్వా మనోహరాః ॥ ౫౫॥

ఆచరన్నిజభావేన సఖీమధ్యగతా యదా ।

తదా లిలేఖ భర్గస్య ప్రతిమామన్వహం ముహుః ॥ ౫౬ ॥

యదా జగౌ సుగీతాని శివా బాల్వోచితాని సా ।

తదా స్థాణుం హరం రుద్రం సస్మార స్మరశాసనమ్ ॥ ౫౭ ॥

వవృధేఽతీవ దమ్పత్యోః ప్రత్యహం కరుణాతులా ।

తస్యా బాల్వేఽపి భక్తాయాస్తయోర్నిత్యం ముహుర్ముహుః ॥ ౫౮ ॥

సర్వబాలగుణాక్రాంతాం సదా స్వాలయకారిణీమ్ ।

తోషయామాస పితరౌ నిత్యం నిత్యం ముహుర్ముహుః ॥ ౫౯ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం సతీఖణ్డే సతీజన్మబాలలీలావర్ణనం

నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౪ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్జ్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౧౫. పంచుదశోఽధ్యాయః । నన్దావ్రతవిధానం శివస్తుతికథనఞ్చ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

అధైకదా పితుః పార్శ్వే తిష్ఠన్తీ తాం సతీమహమ్ ।

త్వయా సహ మునేఽద్రాక్షం సారభూతాం త్రిలోకకే ॥ ౧ ॥

పిత్రా నమస్కృతం వీక్ష్య సత్కృతం త్వాం చ మాం సతీ ।

ప్రణనామ ముదా భక్త్యా లోకలీలానుసారిణీ ॥ ౨ ॥

ప్రణామాన్తే సతీం వీక్ష్య దక్షదత్తశుభాసనే ।

స్థితోఽహం నారద త్వం చ వినతామహమాగదమ్ ॥ ౩ ॥

త్వామేవ యః కామయతే యం తు కామయనే సతి ।

తమాప్పుహి పతిం దేవం సర్వజ్ఞం జగదీశ్వరమ్ ॥ ౪ ॥

యో నాన్యాం జగ్రహే నాపి గృహ్లాతి న గ్రహీష్యతి ।

జాయాం స తే పతిర్భూయాదనన్యసదృశః శుభే ॥ ౫ ॥

ఇత్యుక్త్వా సుచిరం తాం వై స్థిత్యా దక్షాలయే పునః ।
 ఏస్సప్తౌ తేన సంయాతౌ స్వస్థానం తౌ చ నారద ॥ ౬॥
 దక్షోఽభవచ్ఛుప్రీతస్తదాకర్ణ్య గతజ్వరః ।
 ఆదదే తనయాం స్వాం తాం మత్వా హి పరమేశ్వరీమ్ ॥ ౭॥
 ఇత్యం విహారై రుచిరైః కౌమారైర్భక్తవత్సలా ।
 జహావస్థాం కౌమారీం స్వేచ్ఛాధృతనరాకృతిః ॥ ౮॥
 బాల్యం వ్యతీత్య సా ప్రాప కింఞ్చిద్భ్యోవనతాం సతీ ।
 ఆతీవ తపసాఙ్గేన సర్వాఙ్గేషు మనోహరా ॥ ౯॥
 దక్షస్తాం వీక్ష్య లోకేశః ప్రోద్భిన్నాన్తర్వయఃస్థితామ్ ।
 చిన్తయామాస భర్గాయ కథం దాస్య ఇమాం సుతామ్ ॥ ౧౦॥
 అథ సాపి స్వయం భర్గం ప్రాప్తుమైచ్ఛత్తదాన్వహామ్ ।
 పితౄనోగతిం జ్ఞాత్వా మాతుర్నికటమాగతా ॥ ౧౧॥
 ప్రప్రచ్ఛాజ్ఞాం తపోహేతోః శక్కురస్య విశాలధీః ।
 మాతుః శివాథ వీరిణ్యాః సా సతీ పరమేశ్వరీ ॥ ౧౨॥
 తతః సతీ మహేశానం పతిం ప్రాప్తుం దృఢవ్రతా ।
 సా తమారాధయామాస గృహే మాతురనుజ్ఞయా ॥ ౧౩॥
 ఆశ్వినే మాసి నన్దాయాం తిథావానర్చ భక్తితః ।
 గుడోదనైః సలవణైర్లరం నత్వా నినాయ తమ్ ॥ ౧౪॥
 కార్తికస్య చతుర్దశ్యామపూషైః పాయసైరపి ।
 సమాకీర్తైః సమారాధ్య సస్మార పరమేశ్వరమ్ ॥ ౧౫॥
 మార్గశీర్షేఽసితాష్టమ్యాం సతిలైః సయవోదనైః ।
 పూజయిత్వా హరం కీలైర్నినాయ దివసాన్ సతీ ॥ ౧౬॥
 పౌషే తు శుక్లసప్తమ్యాం కృత్వా జాగరణం నిశి ।
 అపూజయచ్ఛివం ప్రాతః కృశరాన్నేన సా సతీ ॥ ౧౭॥
 మాఘే తు పౌర్ణమాస్యాం సా కృత్వా జాగరణం నిశి ।
 ఆర్ద్రవస్త్రా నదీతీరేఽకరోచ్ఛక్కురపూజనమ్ ॥ ౧౮॥
 తపస్యాసితభూతాయాం కృత్వా జాగరణం నిశి ।
 విశేషతః సమానర్చనైలూషైః సర్వయామసు ॥ ౧౯॥

చైత్రే శుక్లచతుర్దశ్యాం పలాశైర్దమనైః శివమ్ ।
 అపూజయద్దివారాత్రౌ సంస్కరన్ సా నినాయ తమ్ ॥ ౨౦॥
 మాఘశుక్లతృతీయాయాం తిలాహారయవౌదనైః ।
 పూజయిత్వా సతీ రుద్రం గవ్యైర్మాసం నినాయ తమ్ ॥ ౨౧॥
 జ్యేష్ఠస్య పూర్ణిమాయాం వై రాత్రౌ సమ్పూజ్య శక్కరమ్ ।
 వసనైర్బృహతీపుష్పైర్నిరాహారా నినాయ తమ్ ॥ ౨౨॥
 ఆషాఢస్య చతుర్దశ్యాం శుక్లాయాం కృష్ణవాససా ।
 బృహతీకుసుమైః పూజా రుద్రస్యాకారి వై తథా ॥ ౨౩॥
 శ్రావణస్య సితాష్టమ్యాం చతుర్దశ్యాం చ సా శివమ్ ।
 యజ్ఞోపవీతైర్వాసోభిః పవిత్రైరప్యపూజయత్ ॥ ౨౪॥
 భాద్రే కృష్ణత్రయోదశ్యాం పుష్పైర్నానావిధైః ఫలైః ।
 సమ్పూజ్య చ చతుర్దశ్యాం చకార జలభోజనమ్ ॥ ౨౫॥
 నానావిధైః ఫలైః పుష్పైః సస్వైస్తత్కాలసమ్భవైః ।
 చక్రే సునియతాహారా జపన్మాసే శివార్చనమ్ ॥ ౨౬॥
 సర్వమాసే సర్వదినే శివార్చనరతా సతీ ।
 దృఢవ్రతాభవదేవీ స్వేచ్ఛాధృతనరాకృతిః ॥ ౨౭॥
 ఇత్థం నన్దావ్రతం కృత్స్నం సమాప్య సుసమాహితా ।
 దధౌ శివం సతీ ప్రేష్ఠా నిశ్చలాభూదనన్యధీః ॥ ౨౮॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే దేవా మునయశ్చాఖిలా మునే ।
 విష్ణుం మాం చ పురస్కృత్య యయుర్దృష్టుం సతీతపః ॥ ౨౯॥
 దృష్ట్వాగత్య సతీ దేవైర్మూర్తా సిద్ధిరివాపరా ।
 శివధ్యానమహామగ్నా సిద్ధావస్థాం గతా తదా ॥ ౩౦॥
 చక్రుః సర్వే సురాః సత్వైః ముదా సాంజ్ఞాలయో నతిమ్ ।
 మునయశ్చ నతస్కన్ధా విష్ణ్వాద్యాః ప్రీతమానసాః ॥ ౩౧॥
 అథ సర్వే సుప్రసన్నాః విష్ణ్వాద్యాశ్చ సురర్షయః ।
 ప్రశశంసుస్తపస్తస్యాః సత్యాస్తస్మాత్సవిస్మయాః ॥ ౩౨॥
 తతః ప్రణమ్య తాం దేవీం పునస్తే మునయః సురాః ।

జగ్ముర్గిరివరం సద్యః కైలాసం శివవల్లభమ్ ॥ ౩౩॥

సావిత్రీసహితశ్చాహం సహ లక్ష్మ్యా ముదాన్వితః ।
వాసుదేవోఽపి భగవాణ్జుగామాథ హరాన్తికమ్ ॥ ౩౪॥

గత్వా తత్ర ప్రభుం దృష్ట్వా సుప్రణమ్య ససమ్భ్రమాః ।
తుష్టువుర్వివిధైః స్తోత్రైః కరో బద్ధ్వా వినమ్రకాః ॥ ౩౫॥

దేవా ఊచుః ।

నమో భగవతే తుభ్యం యత ఏతచ్ఛరాచరమ్ ।
పురుషాయ మహేశాయ పరేశాయ మహాత్మనే ॥ ౩౬॥

ఆదిబీజాయ సర్వేషాం చిద్రూపాయ పరాయ చ ।
బ్రహ్మణే నిర్వికారాయ ప్రకృతేః పురుషస్య చ ॥ ౩౭॥

య ఇదం ప్రతిపచ్యేదం యేనేదం విచకాస్త్రి హి ।
యస్మాదిదం యతశ్చేదం యస్యేదం త్వం చ యత్రతః ॥ ౩౮॥

యోఽస్మాత్పరస్మాచ్చ పరో నిర్వికారీ మహాప్రభుః ।
ఈక్షతే యః స్వాత్మనీదం తం నతాః స్మ స్వయమ్భువమ్ ॥ ౩౯॥

అవిద్ధద్భక్ పరః సాక్షీ సర్వాత్మానేకరూపద్భక్ ।
ఆత్మభూతః పరబ్రహ్మ తపస్తం శరణం గతాః ॥ ౪౦॥

న యస్య దేవా ఋషయః సిద్ధాశ్చ న విదుః పదమ్ ।
కః పునరర్జస్తరపరో జ్ఞాతుమర్హతి వేదితుమ్ ॥ ౪౧॥

దిదృక్షవో యస్య పదం ముక్తసక్తాః సుసాధవః ।
చరితం సుగతిర్నస్త్యం సలోకవ్రతమవ్రణమ్ ॥ ౪౨॥

త్వజ్జన్మాదివికారా నో విద్యన్తే కేఽపి దుఃఖదాః ।
తథాపి మాయయా త్వం హి గృహ్లాసి కృపయా చ తాన్ ॥ ౪౩॥

తస్మై నమః పరేశాయ తుభ్యమాశ్చర్యకర్మణే ।
నమో గిరాం విదూరాయ బ్రహ్మణే పరమాత్మనే ॥ ౪౪॥

అరూపాయోరురూపాయ పరాయానస్తశక్తయే ।
త్రిలోకపతయే సర్వసాక్షిణే సర్వగాయ చ ॥ ౪౫॥

నమ ఆత్మప్రదీపాయ నిర్వాణసుఖసమ్పదే ।
జ్ఞానాత్మనే నమస్తేఽస్తు వ్యాపకాయేశ్వరాయ చ ॥ ౪౬॥

నైష్కర్మ్యేణ సులభ్యాయ కైవల్యపతయే నమః ।
 పురుషాయ పరేశాయ నమస్తే సర్వదాయ చ ॥ ౪౭ ॥
 క్షేత్రజ్ఞాయాత్మరూపాయ సర్వప్రత్యయహేతవే ॥ ౪౮ ॥
 సర్వాధ్యక్షాయ మహాతే మూలప్రకృతయే నమః ।
 పురుషాయ పరేశాయ నమస్తే సర్వదాయ చ ॥ ౪౯ ॥
 త్రినేత్రాయేషువక్త్రాయ సదాభాసాయ తే నమః ।
 సర్వేంద్రియగుణద్రష్ట్రే నిష్కారణ నమోఽస్తు తే ॥ ౫౦ ॥
 త్రిలోకకారణాయాథాపవర్గాయ నమో నమః ।
 అపవర్గప్రదాయాశు శరణాగతతారిణే ॥ ౫౧ ॥
 సర్వామ్నాయాగమానాం చోదధయే పరమేష్ఠినే ।
 పరాయణాయ భక్తానాం గుణానాం చ నమోఽస్తు తే ॥ ౫౨ ॥
 నమో గుణారణిచ్ఛన్నచిదూష్మాయ మహేశ్వర ।
 మూఢదుష్ప్రాప్తరూపాయ జ్ఞానిహృద్వాసినే సదా ॥ ౫౩ ॥
 పశుపాశవిమోక్షాయ భక్తసన్ముక్తిదాయ చ ।
 స్వప్రకాశాయ నిత్యాయావ్యయాయాజస్రసంవిదే ॥ ౫౪ ॥
 ప్రత్యగ్గ్రహేఽవికారాయ పరమైశ్వర్యధారిణే ।
 యం భజన్తి చతుర్వర్గం కామయన్తిష్టసద్గతిమ్ ॥
 సోఽభూదకరుణస్త్యం నః ప్రసన్నో భవ తే నమః ॥ ౫౫ ॥
 ఏకాన్తినః కఞ్చనార్థం భక్తా వాఞ్చన్తి యస్య న ।
 కేవలం చరితం తే తే గాయన్తి పరమఙ్గలమ్ ॥ ౫౬ ॥
 అక్షరం పరమం బ్రహ్మ తమవ్యక్తాకృతిం విభుమ్ ।
 అధ్యాత్మయోగగమ్యం త్వాం పరిపూర్ణం స్తుమో వయమ్ ॥ ౫౭ ॥
 ఆత్మిన్ద్రియమనాధారం సర్వాధారమహేతుకమ్ ।
 అనన్తమాద్యం సూక్ష్మం త్వాం ప్రణమామోఽఖిలేశ్వరమ్ ॥ ౫౮ ॥
 హర్యాదయోఽఖిలా దేవాస్తథా లోకాశ్చరాచరాః ।
 నామరూపవిభేదేన ఫల్గావ్య చ కలయా కృతాః ॥ ౫౯ ॥

యథార్చిషోఽగ్నేః సవితుర్వాన్తి నిర్వాన్తి వాసకృత్ |
 గభస్తయస్తథాయం వై ప్రవాహో గౌణ ఉచ్యతే || ౬౦||
 న త్వం దేవోఽసురో మర్త్యో న తిర్యజ్ న ద్విజః ప్రభో |
 న స్త్రీ న షణ్ఢో న పుమాన్సదసన్న చ కిఞ్చన || ౬౧||
 నిషేధశేషః సర్వం త్వం విశ్వకృద్విశ్వపాలకః |
 విశ్వలయకృద్విశ్వాత్మా ప్రణతాః స్మః తమీశ్వరమ్ || ౬౨||
 యోగరస్థితకర్మాణో యం ప్రపశ్యన్తి యోగినః |
 యోగసమ్భావితే చిత్తే యోగేశం త్వాం నతా వయమ్ || ౬౩||
 నమోఽస్తు తేఽసహ్యావేగ శక్తిత్రయ త్రయీమయ |
 నమః ప్రసన్నపాలాయ నమస్తే భూరిశక్తయే || ౬౪||
 కదిన్ద్రియాణాం దుర్గేశానవాప్య పరవర్త్యనే |
 భక్తోద్ధారరతాయాథ నమస్తే గూఢవర్చనే || ౬౫||
 యచ్ఛక్త్యాహన్ద్రియాత్మానం హస్త వేద న మూఢఢీః |
 తం దురత్యయమాహాత్యుం త్వాం నతాః స్మో మహాప్రభుమ్ || ౬౬||
 బ్రహ్మోవాచ |
 ఇతి స్తుత్వా మహాదేవం సర్వే విష్ణ్వాదికాః సురాః |
 తూష్టిమాసన్పుభోరగ్రే సద్భక్తినతకన్ధరాః || ౬౭||
 ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
 నన్దావ్రతవిధానశివస్తుతివర్ణనం నామ పఞ్చదశోఽధ్యాయః || ౨.౨.౧౫||
	శ్రీగణేశాయ నమః	
	శ్రీగౌరీశక్కురాభ్యాం నమః	
	శ్రీశివమహాపురాణమ్	
	ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే	

౨.౨.౧౬. షోడశోఽధ్యాయః | బ్రహ్మవిష్ణుకృతా శివప్రార్థనా |

బ్రహ్మోవాచ |
 ఇతి స్తుతిం చ హర్యాదికృతామాకర్ణ్య శక్కురః |
 భూవాతిప్రసన్నో హి విజహాస చ సూతికృత్ || ౧||

బ్రహ్మవిష్ణూ తు దృష్ట్వా తౌ సస్త్రీకౌ సజ్గతౌ హరః ।
యథోచితం సమాభాష్య పప్రచ్ఛాగమనం తయోః ॥ ౨॥

రుద్ర ఉవాచ ।

హే హరే హే విధే దేవా మునయశ్చాద్య నిర్భయాః ।
నిజాగమనోహతుం హి కథయధ్వం సుతత్త్వతః ॥ ౩॥

కిమర్థమాగతా యూయం కిం కార్యం చేహ విద్యతే ।
తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి భవత్సుత్యా ప్రసన్నధీః ॥ ౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి పృష్టే హరేణాహం సర్వలోకపితామహః ।
మునేనైవోచం మహాదేవం విష్ణునా పరిచోదితః ॥ ౫॥

దేవదేవ మహాదేవ కరుణాసాగర ప్రభో ।
యదర్థమాగతావావాం తచ్చృణు త్వం సురర్షిభిః ॥ ౬॥

విశేషతస్తవైవార్థమాగతా వృషభధ్వజ ।
సహార్థినః సదా యోగ్యమన్యథా న జగద్భవేత్ ॥ ౭॥

కేచిద్భవిష్యన్త్యసురా మమ వధ్యా మహేశ్వర ।
హరేర్వధ్యాస్తథా కేచిద్భవన్తశ్చాపి కేచన ॥ ౮॥

కేచిత్త్వద్వీర్యజాతస్య తనయస్య మహాప్రభో ।
మాయావధ్యాః ప్రభో కేచిద్భవిష్యన్త్యసురాః సదా ॥ ౯॥

తవైవ కృపయా శమ్భోః సురాణాం సుఖముత్తమమ్ ।
నాశయత్వాసురాన్ ఘోరాఙ్జుగత్వాస్థ్యం సదాభయమ్ ॥ ౧౦॥

యోగయుక్తే త్వయి సదా రాగద్వేషవివర్జితే ।
దయామాత్రైకనిరతే న వధ్యా హ్యథవా తవ ॥ ౧౧॥

ఆరాధితేషు తేషీశ కథం సృష్టిస్తథా స్థితిః ।
అతశ్చ భవితా యుక్తం నిత్యం నిత్యం వృషధ్వజ ॥ ౧౨॥

సృష్టిస్థిత్యన్తకర్మాణి న కార్యాణి యదా తదా ।
శరీరభేదమస్మాకం మాయాయాశ్చ న యుజ్యతే ॥ ౧౩॥

ఏకస్వరూపా హి వయం భిన్నాః కార్యస్య భేదతః ।
కార్యభేదో న సిద్ధశ్చేద్రూపభేదోఽప్రయోజనః ॥ ౧౪॥

ఏక ఏవ త్రిధా భిన్నః పరమాత్మా మహేశ్వరః ।
 మాయాయాః కారణాదేవ స్వతంత్రో లీలయా ప్రభుః ॥ ౧౫ ॥
 వామాఙ్గణో హరిస్తస్య దక్షిణాఙ్గభవో హ్యహమ్ ।
 శివస్య హృదయాఙ్గాతస్తస్వం హి పూర్ణతనుః శివః ॥ ౧౬ ॥
 ఇత్థం వయం త్రిధా భూతాః ప్రభో భిన్నస్వరూపిణః ।
 శివాశివసుతాస్తత్త్వం హృదా విద్ధి సనాతన ॥ ౧౭ ॥
 అహం విష్ణుశ్చ సస్త్రీకౌ సజ్జాతౌ కార్యహేతుతః ।
 లోకకార్యకరో ప్రీత్యా తవ శాసనతః ప్రభో ॥ ౧౮ ॥
 తస్మాద్విశ్వహితార్థాయ సురాణాం సుఖహేతవే ।
 పరిగృహ్ణిష్య భార్యార్థే రామామేకాం సుశోభనామ్ ॥ ౧౯ ॥
 అన్యచ్ఛృణు మహేశాన పూర్వవృత్తం స్మృతం మయా ।
 యన్నో పురః పురా ప్రోక్తం త్వయైవ శివరూపిణా ॥ ౨౦ ॥
 మద్రూపం పరమం బ్రహ్మాన్నీదృశం భవదఙ్గతః ।
 ప్రకటిభవితా లోకే నామ్నా రుద్రః ప్రకీర్తితః ॥ ౨౧ ॥
 సృష్టికర్తాభవద్ బ్రహ్మ హరిః పాలనకారకః ।
 లయకారీ భవిష్యామి రుద్రరూపో గుణాకృతిః ॥ ౨౨ ॥
 స్త్రియం వివాహ్య లోకస్య కరిష్యే కార్యముత్తమమ్ ।
 ఇతి సంస్మృత్య స్వప్రోక్తం పూర్ణం కురు నిజం పణమ్ ॥ ౨౩ ॥
 నిదేశస్తవ చ స్వామిన్నహం సృష్టికరో హరిః ।
 పాలకో లయహేతుస్తవమావిర్భూతః స్వయం శివః ॥ ౨౪ ॥
 త్వాం వినా న సమర్థౌ హి ఆవాం చ స్వస్వకర్మణి ।
 లోకకార్యరతాం తస్మాదేకాం గృహ్ణిష్య కామినీమ్ ॥ ౨౫ ॥
 యథా పద్మాలయా విష్ణోః సావిత్రీ చ యథా మమ ।
 తథా సహచరీం శమోభ కాంతాం గృహ్ణిష్య సమృతి ॥ ౨౬ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి శ్రుత్వా వచో మే హి బ్రహ్మణః పురతో హరేః ।
 స మాం జగద లోకేశః స్మేరాననముఖో హరః ॥ ౨౭ ॥

ఈశ్వర ఉవాచ ।

హే బ్రహ్మన్ హే హరే మే హి యువాం ప్రియతరౌ సదా ।
దృష్ట్వా వాం చ మమానన్తో భవత్యతితరాం ఖలు ॥ ౨౮॥

యువాం సురవిశిష్టా హి త్రిభువస్వామినౌ కిల ।
కథనం వాం గరిష్ఠేతి భవకార్యరతాత్మనోః ॥ ౨౯॥

ఉచితం న సురశ్రేష్ఠా వివాహకరణం మమ ।
తపోరతవిరక్తస్య సదా విదితయోగినః ॥ ౩౦॥

యో నివృత్తిసుమార్గస్థః స్వాత్మారామో నిరజ్ఞానః ।
అవధూతతనుర్జానీ స్వద్రష్టా కామవర్జితః ॥ ౩౧॥

అవికారీ హ్యభోగీ చ సదాశుచిరమజ్గలః ।
తస్య ప్రయోజనం లోకే కామిన్యా కిం వదాధునా ॥ ౩౨॥

కేవలం యోగలగ్నస్య మమానన్దః సదాస్తి వై ।
జ్ఞానహీనస్తు పురుషో మనుతే బహు కామకమ్ ॥ ౩౩॥

వివాహకరణం లోకే విజ్ఞేయం పరబన్ధనమ్ ।
తస్మాత్తస్య రుచిర్నో మే సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౩౪॥

న స్వార్థం మే ప్రవృత్తిర్హి సమ్యక్ స్వార్థవిచిన్తనాత్ ।
తథాపి తత్కరిష్యామి భవదుక్తం జగద్ధితమ్ ॥ ౩౫॥

మత్స్యా వచో గరిష్ఠం వా నిజోక్తిపరిపూర్తయే ।
కరిష్యామి వివాహం వై భక్తవశ్యః సదా హ్యహమ్ ॥ ౩౬॥

పరస్తు యాదృశీం కాన్తాం గ్రహీష్యామి యథాపణమ్ ।
తచ్ఛృణుష్య హరే బ్రహ్మన్ యుక్తమేవ వచో మమ ॥ ౩౭॥

యా మే తేజః సమర్థా హి గ్రహీతుం స్యాద్విభాగశః ।
తాం నిదేశయ భార్యార్థే యోగినీం కామరూపిణీమ్ ॥ ౩౮॥

యోగయుక్తే మయి తథా యోగిన్యేవ భవిష్యతి ।
కామాసక్తే మయి తథా కామిన్యేవ భవిష్యతి ॥ ౩౯॥

యమక్షరం వేదవిదో నిగదన్తి మనీషిణః ।
జ్యోతీరూపం శివం తే చ చిన్తయిష్యే సనాతనమ్ ॥ ౪౦॥

తచ్చిన్తాయాం యదాసక్తో బ్రహ్మన్ గచ్ఛామి భావినీమ్ ।

తత్ర యా విష్ణుజననీ న భవిత్రీ హతాస్తు మే ॥ ౪౧॥
 త్వం వా విష్ణురహం వాపి శివస్య బ్రహ్మరూపిణః ।
 అంశభూతా మహాభాగా యోగ్యం తదనుచిన్తనమ్ ॥ ౪౨॥
 తచ్చిన్తయా వినోదాహం స్థాస్యామి కమలాసన ।
 తస్మాజ్ఞాయాం ప్రాదిశ త్వం మత్కర్మానుగతాం సదా ॥ ౪౩॥
 తత్రావ్యేకం పణం మే త్వం శృణు బ్రహ్మశ్చ మాం వ్రతి ।
 ఆవిశ్వాసో మదుక్తే చేన్మయా త్యక్తా భవిష్యతి ॥ ౪౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వాహం స విష్ణుర్హరస్య చ ।
 సస్మితం మోదితమనోఽవోచం చేతి వినమ్రకః ॥ ౪౫॥
 శృణు నాథ మహేశాన మార్గితా యాదృశీ త్వయా ।
 నివేదయామి సుప్రీత్యా తాం స్త్రియం తాదృశీం ప్రభో ॥ ౪౬॥
 ఉమా సా భిన్నరూపేణ సజ్జాతా కార్యసాధినీ ।
 సరస్వతీ తథా లక్ష్మీర్ద్విధారూపా పురా ప్రభో ॥ ౪౭॥
 పద్మా కాన్తాభవద్విష్ణోస్తథా మమ సరస్వతీ ।
 తృతీయరూపా సా నోఽభూల్లోకకార్యహితైషిణీ ॥ ౪౮॥
 దక్షస్య తనయా యాభూత్సతీ నామ్నా తు సా విభో ।
 సైవేదృశీ భవేద్భార్యా భవేద్ధి హితకారిణీ ॥ ౪౯॥
 సా తపస్యతి దేవేశ త్వదర్థం హి దృఢవ్రతా ।
 త్వాం పతిం ప్రాప్తుకామా వై మహాతేజోవతీ సతీ ॥ ౫౦॥
 దాతుం గచ్ఛ వరం తస్యై కృపాం కురు మహేశ్వర ।
 తాం వివాహాయ సుప్రీత్యా వరం దత్త్వా చ తాదృశమ్ ॥ ౫౧॥
 హరేర్మమ చ దేవానామియం వాఙ్మాఘ్ని శక్కుర ।
 పరిపూరయ సద్భృష్ట్యా పశ్యామోత్సవమాదరాత్ ॥ ౫౨॥
 మఙ్గలం పరమం భూయాత్ త్రిలోకేషు సుఖావహమ్ ।
 సర్వజ్యరో వినశ్యేద్ వై సర్వేషాం నాత్ర సంశయః ॥ ౫౩॥
 అథవాస్మద్వచఃశేషేఽవదత్తం మధుసూదనః ।
 లీలాజాకృతిమీశానం భక్తవత్సలమచ్యుతః ॥ ౫౪॥

విష్ణురువాచ ।

దేవదేవ మహాదేవ కరుణాకర శంకర ।

యదుక్తం బ్రహ్మణా సర్వం మదుక్తం తన్న సంశయః ॥ ౫౫ ॥

తత్కూరుష్య మహేశాన కృపాం కృత్వా మమోపరి ।

సనాథం కురు సద్బ్రహ్మ్యై త్రిలోకం సువివాహ్య తామ్ ॥ ౫౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా భగవాన్ విష్ణుః తూష్టిమాస మునే సుధీః ।

తథాస్త్వితి విహస్యాహ స ప్రభుర్భక్తవత్సలః ॥ ౫౭ ॥

తతస్త్రావాం చ సమ్ప్రప్య చాజ్ఞాం స మునిభిః సురైః ।

అగచ్ఛవ స్వేష్టదేశం సస్త్రికౌ పరహర్షితౌ ॥ ౫౮ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపుణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే

విష్ణుబ్రహ్మకృతశివప్రార్థనావర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౬ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖండే

౨.౨.౧౭. సప్తదశోఽధ్యాయః । సతీవరలాభకథనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా సర్వదేవైశ్చ కృతా శమ్భోర్నుతిః పరా ।

శివాచ్చ సా వరం ప్రాప్తా శృణు హ్యేదరతో మునే ॥ ౧ ॥

అథో సతీ పునః శుక్లపక్షేఽష్టమ్యాముపోషితా ।

ఆశ్వినే మాసి సర్వేశం పూజయామాస భక్తితః ॥ ౨ ॥

ఇతి నన్దావ్రతే పూర్ణే నవమ్యాం దినభాగతః ।

తస్యాస్తు ధ్యానమగ్నాయాః ప్రత్యక్షమభవద్ హరః ॥ ౩ ॥

సర్వాఙ్గుసున్దరో గౌరః పఞ్చవక్త్రస్త్రిలోచనః ।

చన్ద్రభాలః ప్రసన్నాత్మా శితికణ్ఠశ్చతుర్భుజః ॥ ౪ ॥

త్రిశూలబ్రహ్మకవరాభయధృగ్భస్మభాస్వరః ।

స్వర్ధున్యా విలసచ్ఛిర్షః సకలాఙ్గమనోహరః ॥ ౫॥
 మహాలావణ్యధామా చ కోటిచంద్రసమాననః ।
 కోటిస్మరసమా కాన్తిః సర్వథా స్త్రీప్రియాకృతిః ॥ ౬॥
 ప్రత్యక్షతో హరం వీక్ష్య సతీ నేదృగ్విధం ప్రభుమ్ ।
 వవన్దే చరణౌ తస్య సులజ్ఞావనతాననా ॥ ౭॥
 అథ ప్రాహ మహాదేవః సతీం తద్వృతధారిణీమ్ ।
 తామిచ్చన్నపి భార్యార్థం తపశ్చర్యాఫలప్రదః ॥ ౮॥
 మహాదేవ ఉవాచ ।
 దక్షనన్దిని ప్రీతోఽస్మి వ్రతేనానేన సువ్రతే ।
 వరం వరయ సన్ధాస్యే యత్తవాభిమతం భవేత్ ॥ ౯॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 జానన్నపీహ తద్భావం మహాదేవో జగత్పతిః ।
 జగౌ వరం వృణోష్యేతి తద్వాక్యశ్రవణేచ్ఛయా ॥ ౧౦॥
 సాపి త్రపావశా యుక్తా వక్తం నో హృది యత్స్థితమ్ ।
 శశాక సా త్వభీష్టం యత్తల్లజ్ఞాచ్ఛాదితం పునః ॥ ౧౧॥
 ప్రేమమగ్నాభవత్సాతి శ్రుత్వా శివవచః ప్రియమ్ ।
 త్జ్ఞాత్వా సుప్రసన్నోఽభూచ్ఛుక్చురో భక్తవత్సలః ॥ ౧౨॥
 వరం బ్రూహి వరం బ్రూహి ప్రాహేతి స పునర్దుగ్రతమ్ ।
 సతీభక్తవశః శముభరన్తర్యామీ సతాం గతిః ॥ ౧౩॥
 అథ త్రపాం స్వాం సన్ధాయ యదా ప్రాహ హరం సతీ ।
 యథేష్టం దేహి వరద వరమిత్యనివారకమ్ ॥ ౧౪॥
 తదా వాక్యస్యావసానమనవేక్ష్య వృషధ్వజః ।
 భవ త్వం మమ భార్యేతి ప్రాహ తాం భక్తవత్సలః ॥ ౧౫॥
 ఏతచ్చుత్సా వచస్తస్య సాభీష్టఫలభావనమ్ ।
 తూష్ణీం తస్థౌ ప్రముదితా వరం ప్రాప్య మనోగతమ్ ॥ ౧౬॥
 సకామస్య హరస్యాగ్రే స్థితా సా చారుహాసిని ।
 అకరోన్నిజభావాంశ్చ హావాన్కామవివర్ధనాన్ ॥ ౧౭॥

తతో భావాన్సమాదాయ శృంఖ్లారాఖ్యో రసస్తదా ।
 తయోశ్చిత్తే వివేశాశు కలా హావా యథోదితమ్ ॥ ౧౮ ॥
 తత్ప్రవేశాత్తు దేవర్షే లోకలీలానుసారిణోః ।
 కాప్యభిఖ్యా తయోరాసీచ్చిత్రాచన్ద్రమసోర్యథా ॥ ౧౯ ॥
 రేజే సతీ హరం ప్రాప్య స్నిగ్ధభిన్నాన్జనప్రభా ।
 చన్ద్రాభ్యాశేఽభ్రలేఖేవ స్ఫటికోజ్జ్వలవర్షణః ॥ ౨౦ ॥
 అథ సా తమువాచేదం హరం దాక్షాయణీ ముహుః ।
 సుప్రసన్నా కరౌ బద్ధ్వా నతకా భక్తవత్సలమ్ ॥ ౨౧ ॥
 సత్యువాచ ।
 దేవదేవ మహాదేవ వివాహవిధినా ప్రభో ।
 పితుర్మే గోచరీకృత్య మాం గృహాణ జగత్పతే ॥ ౨౨ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవం సతీవచః శ్రుత్వా మహేశో భక్తవత్సలః ।
 తథాస్త్వితి వచః ప్రాహ నిరీక్ష్య ప్రేమతశ్చ తామ్ ॥ ౨౩ ॥
 దాక్షాయణ్యపి తం నత్వా శమ్భుం విజ్ఞాప్య భక్తితః ।
 ప్రాప్తాజ్ఞా మాతురభ్యాశమగాన్మోహముదాన్వితా ॥ ౨౪ ॥
 హరోఽపి హిమవత్ప్రస్థం ప్రవిశ్య చ నిజాశ్రమమ్ ।
 దాక్షాయణీవియోగాద్వై కృచ్ఛం ధ్యానపరోఽభవత్ ॥ ౨౫ ॥
 సమాధాయ మనః శమ్భుర్లౌకికీం గతిమాశ్రితః ।
 చిన్తయామాస దేవర్షే మనసా మాం వృషధ్వజః ॥ ౨౬ ॥
 తతః సఞ్చిన్త్యమానోఽహం మహేశేన త్రిశూలినా ।
 పురస్తాత్ప్రావిశత్క్షారం హరసిద్ధిప్రచోదితః ॥ ౨౭ ॥
 యత్రాసౌ హిమవత్ప్రస్థే తద్వియోగీ హరః స్థితః ।
 సరస్వతీయుతస్తాత తత్రైవ సముపస్థితః ॥ ౨౮ ॥
 సరస్వతీయుతం మాం చ దేవర్షే వీక్ష్య స ప్రభుః ।
 ఉత్సుకః ప్రేమబద్ధశ్చ సత్యా శమ్భురువాచ హ ॥ ౨౯ ॥
 శమ్భురువాచ ।
 అహం బ్రహ్మన్స్వార్థపరః పరిగ్రహకృతౌ చ యత్ ।

తదా స్వత్వమివ స్వార్థే ప్రతిభాతి మమాధునా ॥ ౩౦॥
 అహమారాధితః సత్యా దాక్షాయణ్యాథ భక్తితః ।
 తస్యై వరో మయా దత్తో న్దానవ్రతప్రభావతః ॥ ౩౧॥
 భర్తా భవేతి చ తయా మత్తో బ్రహ్మన్ వరో వృతః ।
 మమ భార్యా భవేత్సుక్తం మయా తుష్టేన సర్వథా ॥ ౩౨॥
 అథావదత్తదా మాం సా సతీ దాక్షాయణీ త్వితి ।
 పితుర్మే గోచరీకృత్య మాం గృహాణ జగత్పతే ॥ ౩౩॥
 తదప్యజ్ఞీకృతం బ్రహ్మన్మయా తద్భక్తితుష్టితః ।
 సా గతా భవనం మాతురహమత్రాగతో విధే ॥ ౩౪॥
 తస్మాత్త్వం గచ్ఛ భవనం దక్షస్య మమ శాసనాత్ ।
 తాం దక్షోఽపి యథా కన్యాం దద్యాన్మేఽరం తథా వద ॥ ౩౫॥
 సతీవియోగభక్తః స్యాద్యథా మే త్వం తథా కురు ।
 సమాశ్వాసయ తం దక్షం సర్వవిద్యావిశారదః ॥ ౩౬॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యుదీర్య మహాదేవః సకాశే మే ప్రజాపతేః ।
 సరస్వతీం విలోక్యాశు వియోగవశగోఽభవత్ ॥ ౩౭॥
 తేనాహమపి చాజ్ఞప్తః కృతకృత్యో ముదాన్వితః ।
 ప్రావోచం చేతి జగతాం నాథం తం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౩౮॥
 బ్రహ్మోవాచ
 యదాత్థ భగవన్ శమ్భో తద్విచార్య సునిశ్చితమ్ ।
 ముఖ్యః స్వార్థో హి దేవానాం మమాపి వృషభధ్వజ ॥ ౩౯॥
 దక్షస్తుభ్యం సుతాం స్వాం చ స్వయమేవ ప్రదాస్యతి ।
 అహం చాపి వదిష్యామి త్వద్వాక్యం తత్ప్రమక్షతః ॥ ౪౦॥
 బ్రహ్మోవాచ
 ఇత్యుదీర్య మహాదేవమహం సర్వేశ్వరం ప్రభుమ్ ।
 అగమం దక్షనిలయం స్యన్దనేనాతివేగినా ॥ ౪౧॥
 నారద ఉవాచ ।
 విధే ప్రాజ్ఞ మహాభాగ వద నో వదతాం వర ।

సత్యై గృహాగతాయై స దక్షః కిమకరోత్తతః ॥ ౪౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తపస్తప్త్యా వరం ప్రాప్య మనోఽభిలషితం సతీ ।

గృహం గత్వా పితుర్మాతుః ప్రణామమకరోత్తదా ॥ ౪౩॥

మాత్రే పిత్రేఽథ తత్సర్వం సమాచఖ్యౌ మహేశ్వరాత్ ।

వరప్రాప్తిః స్వసఖ్యా వై సత్యాస్తుష్టాత్తు భక్తితః ॥ ౪౪॥

మాతా పితా చ వృత్తాంతం సర్వం శ్రుత్వా సఖీముఖాత్ ।

ఆనందం పరమం లేభే చక్రే చ పరమోత్సవమ్ ॥ ౪౫॥

ద్రవ్యం దదౌ ద్విజాతిభ్యో యథాభీష్టముదారధీః ।

అన్యేభ్యశ్చాన్ధదీనేభ్యో వీరిణీ చ మహామనాః ॥ ౪౬॥

వీరిణీ తాం సమాలిక్ష్య స్వసుతాం ప్రీతివర్ధినీమ్ ।

మూర్ధ్నిపాపూయ ముదితా ప్రశశంశుర్ముహుర్ముహుః ॥ ౪౭॥

అథ దక్షః కియత్కాలే వ్యతీతే ధర్మవిత్తమః ।

చింతయామాస దేయేయం స్వసుతా శమ్భవే కథమ్ ॥ ౪౮॥

ఆగతోఽపి మహాదేవః ప్రసన్నః స జగామ హా ।

పునరేవ కథం సోఽపి సుతార్థేఽత్రాగమిష్యతి ॥ ౪౯॥

ప్రస్థాప్యోఽథ మయా కశ్చిచ్ఛుభోర్నికటమజ్ఞాసా ।

నైతద్యోగ్యం న గృహ్ణీయాద్యద్యేవం విఫలార్దనా ॥ ౫౦॥

అథవా పూజయిష్యామి తమేవ వృషభధ్వజమ్ ।

మదీయతనయా భక్త్యా స్వయమేవ యథా భవేత్ ॥ ౫౧॥

తయైవ పూజితః సోఽపి వాఙ్మత్యార్యప్రయత్నతః ।

శమ్భుర్భవతు మద్భరేత్యేవం దత్తవరేణ తత్ ॥ ౫౨॥

ఇతి చింతయతస్తస్య దక్షస్య పురతోఽన్వహమ్ ।

ఉపస్థితోఽహం సహసా సరస్వత్యన్వితస్తదా ॥ ౫౩॥

మాం దృష్ట్వా పితరం దక్షః ప్రణమ్యావనతః స్థితః ।

ఆసనం చ దదౌ మహ్యాం స్వభవాయ యథోచితమ్ ॥ ౫౪॥

తతో మాం సర్వలోకేశం తత్రాగమనకారణమ్ ।

దక్షః పప్రచ్చ స ఊప్రం చిన్తావిష్టోఽపి హర్షితః ॥ ౫౫ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

తవత్రాగమనే హేతుః కః ప్రవేశే స సృష్టికృత్ ।

మమోపరి సుప్రసాదం కృత్వాచక్ష్య జగద్గురో ॥ ౫౬ ॥

పుత్రస్నేహాత్కార్యవశాదథవా లోకకారక ।

మమాశ్రమం సమాయాతో హృష్టస్య తవ దర్శనాత్ ॥ ౫౭ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి పృష్టః స్వపుత్రేణ దక్షేణ మునిసత్తమ ।

విహసన్నబ్రువం వాక్యం మోదయంస్తం ప్రజాపతిమ్ ॥ ౫౮ ॥

బ్రహ్మోవాచ

శృణు దక్ష యదర్థం త్వత్సమీపమహమాగతః ।

త్వత్తో కస్య హితం మేఽపి భవతోఽపి తదీప్సితమ్ ॥ ౫౯ ॥

తవ పుత్రీ సమారాధ్య మహాదేవం జగత్పతిమ్ ।

యో వరః ప్రార్థితస్తస్య సమయోఽయముపాగతః ॥ ౬౦ ॥

శమ్భునా తవ పుత్ర్యర్థం త్వత్సకాశమహం ధ్రువమ్ ।

ప్రస్థాపితోఽస్మి యత్కృత్యం శ్రేయస్తదవధారయ ॥ ౬౧ ॥

వరం దత్త్వా గతో రుద్రస్తావత్ప్రభృతి శక్జురః ।

త్వత్పుత్రాయా వియోగేన న శర్మ లభతేఽజ్ఞాసా ॥ ౬౨ ॥

అలబ్ధచ్ఛిద్రమదనో జిగాయ గిరిశం న యమ్ ।

సర్వైః పుష్పమయైర్బాణైర్వత్సం కృత్వాపి భూరిశః ॥ ౬౩ ॥

స కామబాణవిధోఽపి పరిత్యజ్యాత్మచిన్తనమ్ ।

సతీం విచిన్తయన్నాస్తే వ్యాకులః ప్రాకృతో యథా ॥ ౬౪ ॥

విస్మృత్య ప్రత్రుతాం వాణీం గణాగ్రే విప్రయోగతః ।

క్వ సతీత్యేవమభితో భాషతే నికృతావపి ॥ ౬౫ ॥

మయా యద్వాఙ్మితం పూర్వం త్వయా చ మదనేన చ ।

మరీచ్యాద్వైర్మునివరైస్తత్పిద్యమధునా సుత ॥ ౬౬ ॥

త్వత్పుత్ర్యారాధితః శమ్భుః సోఽపి తస్యా విచిన్తనాత్ ।

అనుశోధయితుం ప్రేపుర్వర్తతే హిమవద్గిరౌ ॥ ౬౭ ॥

యథా నానావిధైర్భావైః సత్త్వాత్తేన వ్రతేన చ ।

శమ్భురారాధితస్తేన తథైవారాధ్యతే సతీ ॥ ౬౮॥

తస్మాత్తు దక్ష తనయాం శమ్భుర్ధం పరికల్పితామ్ ।

తస్మై దేహ్యవిలమేభన కృతా తే కృతకృత్యతా ॥ ౬౯॥

అహం తమానయిష్యామి నారదేన త్వదాలయమ్ ।

తస్మై త్వమేనాం సంయచ్ఛ తదర్థే పరికల్పితామ్ ॥ ౭౦॥

బ్రహ్మోవాచ

శ్రుత్వా మమ వచశ్చేతి స మే పుత్రోఽతిహర్షితః ।

ఏవమేవేతి మాం దక్ష ఉవాచ పరహర్షితః ॥ ౭౧॥

తతః సోఽహం మునే తత్రాగమమత్యన్తహర్షితః ।

ఉత్సుకో లోకనిరతో గిరిశో యత్ర సంస్థితః ॥ ౭౨॥

గతే నారద దక్షోఽపి సదారతనయో హ్యపి ।

అభవత్పూర్ణకామస్తు పీయూషైరివ పూరితః ॥ ౭౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖండే
సతీవరలాభో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౭॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖండే

౨.౨.౧౮. అష్టాదశోఽధ్యాయః । శివసతీవివాహః ।

నారద ఉవాచ ।

రుద్రపార్శ్వే త్వయి గతే కిమభూచ్ఛరితం తతః ।

కా వార్తా హ్యభవత్తాత కిం చకార హరః స్వయమ్ ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

అథాహం శివమానేతుం ప్రసన్నః పరమేశ్వరమ్ ।

ఆసదం హి మహాదేవం హిమవద్గిరిసంస్థితమ్ ॥ ౨॥

మాం వీక్ష్య లోకస్రష్టారమాయాన్తం వృషభధ్వజః ।

మనసా సంశయం చక్రే సతీప్రాప్తౌ ముహుర్ముహుః ॥ ౩ ॥

అథ ప్రీత్యా హరో లోకే గతిమాశ్రిత్య లీలయా ।
సత్యా భక్త్యా చ మాం క్షిప్రమువాచ ప్రాకృతో యథా ॥ ౪ ॥

ఈశ్వర ఉవాచ ।

కిమక్కార్షిత్సురజ్యేష్ఠ సత్యర్థే త్వత్సుతః స మామ్ ।
కథయస్వ యథా స్వాత్మం న దీర్యేన్మన్మథేన హి ॥ ౫ ॥

ధావమానో విప్రయోగో మామేవ చ సతీం ప్రతి ।
అభిహన్తి సురజ్యేష్ఠ త్యక్త్వాన్యాం ప్రాణధారిణీమ్ ॥ ౬ ॥

సతీతి సతతం బ్రహ్మాన్ వద కార్యం కరోమ్యహమ్ ।
అభేదాన్మమ సా ప్రాప్యా తద్విధే క్రియతాం తథా ॥ ౭ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి రుద్రోక్తవచనం లోకాచారసుగర్భితమ్ ।
శ్రుత్వాహం నారదమునే సాన్త్వయన్నగదం శివమ్ ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మోవాచ

సత్యర్థం యన్మమ సుతో వదతి స్మ వృషభ్యజ ।
తచ్ఛ్రీణుష్య నిజాసాధ్యం సిద్ధమిత్యవధారయ ॥ ౯ ॥

దేయా తస్మై మయా పుత్రీ తదర్థం పరికల్పితా ।
మమాభీష్టమిదం కార్యం త్వద్వాక్యాదధికం పునః ॥ ౧౦ ॥

మత్పుత్ర్యారాధితః శమ్భురేతదర్థం స్వయం పునః ।
సోఽప్యన్విష్యతి మాం యస్మాత్తదా దేయా మయా హరే ॥ ౧౧ ॥

శుభే లగ్నై సుముహూరై సమాగచ్ఛతు సేఽన్తికమ్ ।
తదా దాస్యామి తనయాం భిక్షార్థం శమ్భవే విధే ॥ ౧౨ ॥

ఇత్యువాచ స మాం దక్షస్తస్మాత్త్వం వృషభ్యజ ।
శుభే ముహూరై తద్వేశ్మ గచ్ఛ తామానయస్వ చ ॥ ౧౩ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇతి శ్రుత్వా మమ వచో లౌకికీం గతిమాశ్రితః ।
ఉవాచ విహసన్ రుద్రో మునే మాం భక్తవత్సలః ॥ ౧౪ ॥

రుద్ర ఉవాచ ।

గమిష్యే భవతా సార్థం నారదేన చ తద్గుహమ్ ।
 అహమేవ జగత్సృష్టస్తస్మాత్త్వం నారదం స్మర ॥ ౧౫॥
 మరీచ్యాదీన్ స్వపుత్రాంశ్చ మానసానపి సంస్మర ।
 తైః సార్థం దక్షనిలయం గమిష్యే సగణో విధే ॥ ౧౬॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యాజ్ఞప్తోఽహమీశేన లోకాచారపరేణ హ ।
 సంస్మరం నారదం త్వాం చ మరీచ్యాదీన్సుతాంస్తథా ॥ ౧౭॥
 తతః సమాగతాః సర్వే మానసాస్తనయాస్తవయా ।
 మమ స్మరణమాత్రేణ హృష్టాస్తే ద్రుతమాదరాత్ ॥ ౧౮॥
 విష్ణుః సమాగతస్తూర్ణం స్మృతో రుద్రేణ శైవరాట్ ।
 స స్వస్సైన్యైః కమలయా గరుడారూఢ ఏవ చ ॥ ౧౯॥
 అథ చైత్రసితే పక్షే నక్షత్రే భగదైవతే ।
 త్రయోదశ్యాం దినే భానౌ నిర్గచ్ఛత్స మహేశ్వరః ॥ ౨౦॥
 సర్వైః సురగణైః సార్థం బ్రహ్మవిష్ణుపురఃసర్వైః ।
 తథా తైర్మునిభిర్గచ్ఛన్ స బభౌ పథి శక్కరః ॥ ౨౧॥
 మార్గే సముత్సవో జాతో దేవాదీనాం చ గచ్ఛతామ్ ।
 తథా హరగణానాం చ సానన్దమనసామతి ॥ ౨౨॥
 గజగోవ్యాఘ్రసర్పాశ్చ జటా చన్ద్రకలా తథా ।
 జగ్ముః సర్వే భూషణత్వం యథాయోగ్యం శివేచ్ఛయా ॥ ౨౩॥
 తతః క్షణేన బలినా బలీవర్దేన వేగినా ।
 సవిష్ణుప్రముఖః ప్రీత్యా ప్రాప దక్షాలయం హరః ॥ ౨౪॥
 తతో దక్షో వినీతాత్మా సమ్ప్రహృష్టతనూరుహః ।
 ప్రయయా సమ్ముఖం తస్య సంయుక్తః సకలైర్నిజైః ॥ ౨౫॥
 సర్వే సురగణాస్తత్ర స్వయం దక్షేణ సత్కృతాః ।
 పార్శ్వే శ్రేష్ఠం చ మునిభిరుపవిష్టా యథాక్రమమ్ ॥ ౨౬॥
 పరివార్యాఖిలాన్దేవాన్గణాంశ్చ మునిభిర్మథా ।
 దక్షః సమానయామాస గృహాభ్యన్తరతః శివమ్ ॥ ౨౭॥
 అథ దక్షః ప్రసన్నాత్మా స్వయం సర్వేశ్వరం హరమ్ ।

సమానర్చ విధానేన దత్త్వాసనమనుత్తమమ్ ॥ ౨౮ ॥

తతో విష్ణుం చ మాం విప్రాస్సురాన్సర్వాన్గణాన్స్తథా ।
పూజయామాస సదభక్త్యా యథోచితవిధానతః ॥ ౨౯ ॥

కృత్వా యథోచితాం పూజాం తేషాం పూజ్యాదిభిస్తథా ।
చకార సంవిదం దక్షో మునిభిర్మానస్యైః పునః ॥ ౩౦ ॥

తతో మాం పితరం ప్రాహ దక్షః ప్రీత్యా హి మత్సుతః ।
ప్రణీపత్య త్వయా కర్మ కార్యం వైవాహికం విభో ॥ ౩౧ ॥

వాఢమిత్యహమప్యుక్త్వా ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మనా ।
సముత్థాయ తతోఽకార్షం తత్కార్యమఖిలం తథా ॥ ౩౨ ॥

తతః శుభే ముహూర్తే హి లగ్నే గ్రహబలాన్వితే ।
సతీం నిజసుతాం దక్షో దదౌ హర్షేణ శమభవే ॥ ౩౩ ॥

ఉద్వాహవిధినా సోఽపి పాణిం జగ్రాహ హర్షితః ।
దాక్షాయణ్యా వరతనోస్తదాసీం వృషభధ్వజః ॥ ౩౪ ॥

అహం హరిస్త్యదాద్యా వై మునయశ్చ సురా గణాః ।
నేముః సర్వే సంస్తుతిభిః తోషయామాసురీశ్వరమ్ ॥ ౩౫ ॥

సముత్సవో మహానాసీన్నృత్యగానపురఃసరః ।
ఆనన్దం పరమం జగ్ముః సర్వే మునిగణాః సురాః ॥ ౩౬ ॥

కన్యాం దత్త్వా కృతార్థోఽభూత్తదా దక్షో హి మత్సుతః ।
శివాశివౌ ప్రసన్నౌ చ నిఖిలం మజ్జలాలయమ్ ॥ ౩౭ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖణ్డే
కన్యాదానవర్ణనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౮ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨. ౨. ౧౯. ఏకోనవింశోఽధ్యాయః । శివలీలావర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

కృత్వా దక్షః సుతాదానం యాతకం వివిధం దదౌ ।

హరాయ సుప్రసన్నశ్చ ద్విజేభ్యో వివిధం ధనమ్ ॥ ౧॥

అథ శమ్భుముపాగత్య సముత్థాయ కృతాఞ్జులిః ।

సార్థం కమలయా చేదమువాచ గరుడధ్వజః ॥ ౨॥

విష్ణురువాచ ।

దేవదేవ మహాదేవ కరుణాసాగర ప్రభో ।

త్వం పితా జగతాం తాత సతీ మాతాఖిలస్య చ ॥ ౩॥

యువాం లీలావతారౌ వై సతాం క్షేమాయ సర్వదా ।

ఖలానాం నిగ్రహార్థాయ శ్రుతిరేషా సనాతనీ ॥ ౪॥

స్నిగ్ధసీలాఞ్జనశ్యామశోభయా శోభనే హర ।

దాక్షాయణ్యా యథా చాహం ప్రతిలోమేన పద్మయా ॥ ౫॥

దేవానాం వా నృణాం రక్షాం కురు సత్యానయా సతామ్ ।

సంసారసారిణాం శమ్భో మఙ్గలం సర్వదా తథా ॥ ౬॥

య ఏనాం సాఖిలాషో వై దృష్ట్వా శ్రుత్వాథవా భవేత్ ।

తం హన్యాః సర్వభూతేశ విజ్ఞప్తిరితి మే ప్రభో ॥ ౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచో విష్ణోర్విహస్య పరమేశ్వరః ।

ఏవమస్త్వితి సర్వజ్ఞః ప్రోవాచ మధుసూదనమ్ ॥ ౮॥

స్వస్థానం హారిరాగత్య స్థిత ఆసీన్మునీశ్వర ।

ఉత్సవం కారయామాస జగోప చరితం చ తత్ ॥ ౯॥

అహం దేవీం సమాగత్య గృహ్యోక్తవిధినాఖిలమ్ ।

అగ్నికార్యం యథోద్దిష్టమకార్షం చ సువిస్తరమ్ ॥ ౧౦॥

తతః శివా శివశ్చైవ యథావిధి ప్రహృష్టవత్ ।

అగ్నేః ప్రదక్షిణం చక్రే మదాచార్యద్విజ్ఞాజ్ఞయా ॥ ౧౧॥

తదా మహోత్సవస్తత్రాద్భుతోఽభూద్ ద్విజసత్తమ ।

సర్వేషాం సుఖదం వాద్యం గీతనృత్యపురఃసరమ్ ॥ ౧౨॥

తదాసీమద్భుతం తత్ర చరితం సమభూదతి ।
 సువిస్మయకరం తాత తచ్చృణు త్వం వదామి తే ॥ ౧౩॥
 దురేయా శామ్భవీ మాయా తయా సమ్మోహితం జగత్ ।
 సచరాచరమత్సంతం సదేవాసురమానుషమ్ ॥ ౧౪॥
 యోఽహం శమ్భుం మోహయితుం పురైచ్చం కపటేన హ ।
 మాం చ తం శక్యరస్తాత మోహయామాస లీలయా ॥ ౧౫॥
 ఇచ్ఛేత్పరాపకారం యః స తస్యైవ భవేద్ ధ్రువమ్ ।
 ఇతి మత్వాపకారం నో కుర్యాదన్యస్య పూరుషః ॥ ౧౬॥
 ప్రదక్షిణాం ప్రకుర్వన్త్యా వహ్నీః సత్యాః పదద్వయమ్ ।
 ఆవిర్భూభూవ వసనాత్తదద్రాక్షమహం మునే ॥ ౧౭॥
 మదనావిష్టచేతాశ్చ భూత్వాఙ్గాని వ్యలోకయమ్ ।
 అహం సత్యా ద్విజశ్రేష్ఠ శివమాయావిమోహితః ॥ ౧౮॥
 యథా యథాహం రమ్యాణి వ్యైక్షమఙ్గాని కౌతుకాత్ ।
 సత్యా బభూవ సంహృష్టః కామార్తో హి తథా తథా ॥ ౧౯॥
 అహమేవం తథా దృష్ట్వా దక్షజాం చ పతివ్రతామ్ ।
 స్మరావిష్టమనా వక్త్రం ద్రష్టుకామోఽభవం మునే ॥ ౨౦॥
 న శమ్భార్లఙ్గాయా వక్త్రం ప్రత్యక్షం చ విలోకితమ్ ।
 న చ సా లఙ్గాయావిష్టా కరోతి ప్రకటం ముఖమ్ ॥ ౨౧॥
 తతస్తద్దర్శనార్థాయ సదుపాయం విచారయన్ ।
 ధూమ్రఘోరేణ కామార్తోఽకార్షం తచ్చ తతః పరమ్ ॥ ౨౨॥
 ఆర్ద్రేన్దనాని భూరీణి క్షిప్త్వా తత్ర విభావసౌ ।
 స్వల్పాఙ్గాపలతివిన్యాసాదార్ద్రద్రవ్యోద్భవస్తథా ॥ ౨౩॥
 ప్రాదుర్భూతస్తతో ధూమో భూయాంస్తత్ర సమస్తతః ।
 తాదృగ్ యేన తమోభూతం వేదీభూమివినిర్మితమ్ ॥ ౨౪॥
 తతో ధూమాకులే నేత్రే మహేశః పరమేశ్వరః ।
 హస్తాభ్యాం ఛాదయామాస బహులీలాకరః ప్రభుః ॥ ౨౫॥

తతో వస్త్రం సముత్క్షిప్య సతీవక్త్రమహం మునే ।
 అవేక్షం కిల కామార్తః ప్రహృష్టేనాస్తరాత్మనా ॥ ౨౬ ॥
 ముహుర్ముహురహం తాత పశ్యామి స్మ సతీముఖమ్ ।
 అధిస్థ్యాయవికారం చ ప్రాప్తవానస్మి సోఽవశః ॥ ౨౭ ॥
 మమ రేతః ప్రచస్కన్త తతస్తద్వీక్షణాద్ ద్రుతమ్ ।
 చతుర్బిన్నమితం భూమౌ తుషారచయసన్నిభమ్ ॥ ౨౮ ॥
 తతోఽహం శక్జితో మౌనీ తక్షణం విస్మితో మునే ।
 ఆచ్ఛాదయే స్మ తద్రేతో యథా కశ్చిద్ బుబోధ న ॥ ౨౯ ॥
 అథ తద్భగవాన్ శమ్భురాత్వా దివ్యేన చక్షుషా ।
 రేతోఽవస్కన్తనాత్తస్య కోపాదేతదువాచ హ ॥ ౩౦ ॥
 రుద్ర ఉవాచ ।
 కిమేతద్విహితం పాప త్వయా కర్మ విగర్హితమ్ ।
 వివాహే మమ కాంతాయా వక్త్రం దృష్టం న రాగతః ॥ ౩౧ ॥
 త్వం వేత్సి శక్జరేణైతత్కర్మ జ్ఞాతం న కిచ్ఛాన ।
 త్రైలోక్యేఽపి న మేఽజ్ఞాతం గూఢం తస్మాత్కథం విధే ॥ ౩౨ ॥
 యత్కించోత్ త్రిషు లోకేషు జగ్గమం స్థావరం తథా ।
 తస్యాహం మధ్యగో మూఢ తైలం యద్వత్తిలాన్తిగమ్ ॥ ౩౩ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యుక్త్వా ప్రియవిష్ణుర్మాం తదా విష్ణువచః స్మరన్ ।
 ఇయేష హస్తం బ్రహ్మోణం శూలముద్యమ్య శక్జరః ॥ ౩౪ ॥
 శమ్భునోద్యమితే శూలే మాం చ హస్తం ద్విజోత్తమ ।
 మరీచిప్రముఖాన్తే వై హాహాకారం చ చక్రీరే ॥ ౩౫ ॥
 తతో దేవగణాః సర్వే మునయశ్చాఖిలాస్తథా ।
 తుష్టువుః శక్జరం తత్ర ప్రజ్వలన్తం భయాతురాః ॥ ౩౬ ॥
 దేవా ఊచుః ।
 దేవదేవ మహాదేవ శరణాగతవత్సల ।
 బ్రహ్మోణం రక్ష రక్షేశ కృపాం కురు మహేశ్వర ॥ ౩౭ ॥
 జగత్పితా మహేశ త్వం జగన్మాతా సతీ మతా ।

హరిబ్రహ్మాదయః సర్వే తవ దాసాః సురప్రభో ॥ ౩౮ ॥

అద్భుతాకృతిలీలస్తవం తవ మాయాద్భుతా ప్రభో ।
తయా విమోహితం సర్వం వినా త్వదృక్ప్రీతిశ్వర ॥ ౩౯ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్థం బహుతరం దీనా నిర్జరా మునయశ్చ తే ।
తుష్టవృద్ధేవదేవేశం క్రోధావిష్టం మహేశ్వరమ్ ॥ ౪౦ ॥

దక్షో మైవం మైవమితి పాణిముద్యమ్య శక్జితః ।
వారయామాస భూతేశం ఉప్రమేత్య పురోగతః ॥ ౪౧ ॥

అథాగ్రే సజ్గతం వీక్ష్య తదా దక్షం మహేశ్వరః ।
ప్రత్యువాచాప్రియమిదం సంస్మరన్పూర్ణనాం హరేః ॥ ౪౨ ॥

మహేశ్వర ఉవాచ ।

విష్టునా మేఽతిభక్తేన యదిదాసీముదీరితమ్ ।
మయాప్యశ్శీకృతం కర్తుం తదిహైవ ప్రజాపతే ॥ ౪౩ ॥

సతీం యః సాభిలాషః సన్ వీక్షేత వధ తం ప్రభో ।
ఇతి విష్టువచః సత్యం విధిం హత్వా కరోమ్యహమ్ ॥ ౪౪ ॥

సాభిలాషః కథం బ్రహ్మ సతీం సమవలోకయత్ ।
అభవత్ త్యక్తరేతాస్తు తతో హన్మి కృతాగసమ్ ॥ ౪౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్తవతి దేవేశ మహేశే క్రోధసజ్కులే ।
చకమ్పిరే జనాః సర్వే సదేవమునిమానుషాః ॥ ౪౬ ॥

హాహాకారో మహానాసీదౌదాసీన్యం చ సర్వశః ।
అభూవం వికలోఽతీవ తదాహం తద్విమోహితః ॥ ౪౭ ॥

అథ విష్టుర్మహేశాతిప్రియః కార్యవిచక్షణః ।
తమేవంవాదినం రుద్రం తుష్టావ ప్రణతః సుధీః ॥ ౪౮ ॥

స్తుత్వా చ వివిధైః స్తోత్రైః శక్జరం భక్తవత్సలమ్ ।
ఇదమూచే వారయన్స్తం ఉప్రం భూత్వా పురః సరః ॥ ౪౯ ॥

విష్టురువాచ ।

విధిం న జహి భూతేశ స్రష్టారం జగతాం ప్రభుమ్ ।

అయం శరణగస్తేఽద్య శరణాగతవత్సలః ॥ ౫౦॥

అహం తేఽతిప్రియో భక్తో భక్తరాజ ఇతీరితః ।

విజ్ఞప్తిం హృది మే మత్వా కృపాం కురు మమోపరి ॥ ౫౧॥

అన్యచ్చ శృణు మే నాథ వచనం హేతుగర్భితమ్ ।

తన్మనుష్య మహేశాన కృపాం కృత్వా మమోపరి ॥ ౫౨॥

ప్రజాః స్రష్టమయం శమోభి ప్రాదుర్భూతశ్చతుర్ముఖః ।

అస్మిన్ హతే ప్రజాస్రష్టా నాస్త్యన్యః ప్రాకృతోఽధునా ॥ ౫౩॥

సృష్టిస్థిత్యంతకర్మాణి కరిష్యామః పునః పునః ।

త్రయో దేవా వయం నాథ శివరూప త్వదాజ్ఞయా ॥ ౫౪॥

ఏతస్మిన్నిహతే శమోభి కస్త్యత్కర్మ కరిష్యతి ।

తస్మాన్న వధోః భవతా సృష్టికృల్లయకృద్విభో ॥ ౫౫॥

అనేనైవ సతీ కన్యా దక్షస్య చ శివా విభో ।

సదుపాయేన వై భార్యా భవద్ధే ప్రకల్పితా ॥ ౫౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య మహేశస్తు విజ్ఞప్తిం విష్ణునా కృతామ్ ।

ప్రత్యువాచాఖిలాంస్తాంశ్చ శ్రావయంశ్చ దృఢవ్రతః ॥ ౫౭॥

మహేశ ఉవాచ ।

దేవదేవ రమేశాన విష్ణో మత్ప్రాణవల్లభ ।

న నివారయ మాం తాత వధాదస్య ఖలస్త్యయమ్ ॥ ౫౮॥

పూరయిష్యామి విజ్ఞప్తిం పూర్వాస్తేఽగ్నేకృతాం మయా ।

మహాపాపకరం దుష్టం హన్యేనం చతురాననమ్ ॥ ౫౯॥

అహమేవ ప్రజాః స్రక్ష్యే సర్వాః స్థిరవరా అపి ।

అన్యం స్రక్ష్యే సృష్టికరమథవాహం స్వతేజసా ॥ ౬౦॥

హత్వైనం విధిమేవాహం స్వపణం పూరయన్ కృతమ్ ।

స్రష్టారమేకం స్రక్ష్యామి న నివారయ మేశ మామ్ ॥ ౬౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా గిరీశస్యాహ చాచ్యుతః ।

స్మితప్రభిన్నహృదయః పునర్నైవమితిరయన్ ॥ ౬౨॥

అచ్యుత ఉవాచ ।

ప్రతిజ్ఞాపూరణం యోగ్యం పరస్మిన్నురుషేఽస్తి వై ।

విచారయస్వ వధ్యేశ భవత్యాత్మని న ప్రభో ॥ ౬౩॥

త్రయో దేవా వయం శమ్భో త్వదాత్మానః పరా నహి ।

ఏకరూపా న భిన్నాశ్చ తత్త్వతః సువిచారయ ॥ ౬౪॥

తతస్తద్వచనం శ్రుత్వా విష్ణోః స్వాతిప్రియస్య సః ।

శమ్భురూచే పునస్తం వై ఖ్యాపయన్నాత్మనో గతిమ్ ॥ ౬౫॥

శమ్భురువాచ ।

హే విష్ణో సర్వభక్తేశ కథమాత్మా విధిర్మమ ।

లక్ష్యతే భిన్న ఏవాయం ప్రత్యక్షేణాగ్రతః స్థితః ॥ ౬౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాజ్ఞప్తో మహేశేన సర్వేషాం పురతస్తదా ।

ఇదమూచే మహాదేవం తోషయన్ గరుడధ్వజః ॥ ౬౭॥

విష్ణురువాచ ।

న బ్రహ్మ భవతో భిన్నో న త్వం తస్మాత్సదాశివ ।

న వాహం భవతో భిన్నో న మత్ త్వం పరమేశ్వర ॥ ౬౮॥

సర్వం జానాసి సర్వజ్ఞ పరమేశ సదాశివ ।

మన్మథాదఖిలాన్సర్వం సంశ్రావయితుమిచ్ఛసి ॥ ౬౯॥

త్వదాజ్ఞాయా వదామీశ శ్శ్రుణ్వంతు నిఖిలాః సురాః ।

మునయశ్చాపరే శైవం తత్త్వం సన్ధార్య స్వం మనః ॥ ౭౦॥

ప్రధానస్యాప్రధానస్య భాగాభాగస్య రూపిణః ।

జ్యోతిర్మయస్య భాగాస్తే వయం దేవాః ప్రభోస్తయః ॥ ౭౧॥

కస్త్యం కోఽహం చ కో బ్రహ్మ తవైవ పరమాత్మనః ।

అంశత్రయమిదం భిన్నం సృష్టిస్థిత్యన్తకారణమ్ ॥ ౭౨॥

చిన్తయస్వాత్మనాత్మానం స్వలీలాధృతవిగ్రహః ।

ఏకస్త్యం బ్రహ్మ సగుణో హ్యంశభూతా వయం త్రయః ॥ ౭౩॥

శిరోగ్రీవాదిభేదేన యథైకస్యైవ వర్షణః ।

అజ్ఞాని తే తథేశస్య తస్య భాగత్రయం హర ॥ ౭౪ ॥

యజ్ఞోత్తిరభ్రం స్వపురం పురాణం

కూటస్థమవ్యక్తమనన్తరూపమ్ ।

నిత్యం చ దీర్ఘాదివిశేషణాద్యై-

ర్హీనం శివస్తస్య తత ఏవ సర్వమ్ ॥ ౭౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏతచ్చుత్వా వచస్తస్య మహాదేవో మునీశ్వర ॥

బభూవ సుప్రసన్నశ్చ న జఘాన స మాం తతః ॥ ౭౬ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖణ్డే
సతీవివాహశివలీలావర్ణనం నామైకోనవినోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౧౯ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౨౦. వినోఽధ్యాయః । సతీవివాహోత్సవ ।

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ విధే మహాభాగ శివభక్త వరప్రభో ।

శ్రావితం చరితం శమోభరదుభృతం మక్ష్మలాయనమ్ ॥ ౧ ॥

తతః కిమభవత్తాత కథ్యతాం శశిమాలినః ।

సత్యాశ్చ చరితం దివ్యం సర్వాఘోషువినాశనమ్ । ౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

నివృత్తే శంకరే చాస్మద్వధాదృభక్తానుకమ్పిని ।

అభవన్నిర్భయాః సర్వే సుఖినః సుప్రసన్నకాః ॥ ౩ ॥

నతస్కంధాః సాంజ్ఞాలయః ప్రణేముర్నిఖిలాశ్చ తే ।

తుష్టువుః శంకరం భక్త్యా చక్రుర్జయరవం ముదా ॥ ౪ ॥

ఏతస్మిన్నేవ కాలేఽహం ప్రసన్నో నిర్భయో మునే ।

అస్తవం శంకరం భక్త్యా వివిధైశ్చ శుభస్తవైః ॥ ౫ ॥

తతస్తుష్టమనాః శమ్భుర్భహులీలాకరః ప్రభుః |
మునే మాం సమువాచేదం సర్వేషాం శృణ్వతాం తదా || ౬ ||

రుద్ర ఉవాచ |

బ్రహ్మన్ తాత ప్రసన్నోఽహం నిర్భయస్త్యం భవాధునా |
స్వశీర్షం స్పృశ హస్తేన మదాజ్ఞాం కుర్వసంశయమ్ || ౭ ||

బ్రహ్మోవాచ |

ఇత్యాకర్ణ్య వచః శమ్భోర్భహులీలాకృతః ప్రభోః |
స్పృశన్ స్వం కం తథా భూత్వా ప్రాణమం వృషభధ్వజమ్ || ౮ ||

యావదేవమహం స్వం కం స్పృశామి నిజపాణినా |

తావత్తత్ర స్థితం సద్యస్తద్రూపవృషవాహనమ్ || ౯ ||

తతో లజ్జాపరీతాఙ్గః స్థితశ్చాహమధోముఖః |

ఇన్ద్రాద్వైశ్రమరైః సర్వైః సుదృష్టః సర్వతః స్థితైః || ౧౦ ||

అథాహం లజ్జయావిష్టః ప్రణిపత్య మహేశ్వరమ్ |

ప్రావోచం సంస్తుతిం కృత్వా క్షమ్యతాం క్షమ్యతామితి || ౧౧ ||

అస్య పాపస్య శుద్ధ్యర్థం ప్రాయశ్చిత్తం వద ప్రభో |

నిగ్రహం చ తథా న్యాయం యేన పాపం ప్రయాతు మే || ౧౨ ||

ఇత్యుక్తస్తు మయా శమ్భురువాచ ప్రణతం హి మామ్ |

సుప్రసన్నతరో భూత్వా సర్వేశో భక్తవత్సలః || ౧౩ ||

శమ్భురువాచ |

అనేవైవ స్వరూపేణ మదధిష్ఠితకేన హి |

తపః కురు ప్రసన్నాత్మా మదారాధనతత్పరః || ౧౪ ||

ఖ్యాతిం యాస్యసి సర్వత్ర నామ్నా రుద్రశిరః క్షితౌ |

సాధకః సర్వకృత్యానాం తేజోభాజాం ద్విజన్మనామ్ || ౧౫ ||

మనుష్యాణామిదం కృత్యం యస్మాద్వీర్యం త్వయాధునా |

తస్మాత్త్వం మానుషో భూత్వా విచరిష్యసి భూతలే || ౧౬ ||

యస్త్యాం చానేన రూపేణ దృష్ట్యా కౌ విచరిష్యతి |

కిమేతద్ బ్రహ్మణో మూర్ఖిణి వదన్నితి పురాన్తకః || ౧౭ ||

తతస్తే చేష్ఠితం సర్వం కౌతుకాచోఽప్యష్యతీతి యః |

పరదారకృత్యాత్యాగాన్ముక్తిం సద్యః స యాస్యతి ॥ ౧౮ ॥

యథా యథా జనశ్చైతత్కృత్యం తే కీర్తయిష్యతి ।

తథా తథా విశుద్ధిస్తే పాపస్యాస్య భవిష్యతి ॥ ౧౯ ॥

ఏతదేవ హి తే బ్రహ్మన్ ప్రాయశ్చిత్తం మయేరితమ్ ।

జనహాస్యకరం లోకే తవ గర్వాకరం పరమ్ ॥ ౨౦ ॥

ఏతచ్చ తవ వీర్యం హి పతితం వేదిమధ్యగమ్ ।

కామార్తస్య మయా దృష్టం నైతద్ధార్యం భవిష్యతి ॥ ౨౧ ॥

చతుర్ద్విన్దుమితం రేతః పతితం యత్క్షితౌ తవ ।

తన్మితాస్తోయదా వ్యోమ్ని భవేయుః ప్రలయఙ్కరాః ॥ ౨౨ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర దేవరీణాం పురో ద్రుతమ్ ।

తద్రేతసః సమభవంస్తన్మితాశ్చ బలాహకాః ॥ ౨౩ ॥

సంవర్తకస్తథావర్తః పుష్కరో ద్రోణ ఏవ చ ।

పతే చతుర్విధాస్తాత మహామేఘా లయఙ్కరాః ॥ ౨౪ ॥

గర్జన్తశ్చాథ ముఞ్చన్తస్తోయానీషచ్ఛివేచ్ఛయా ।

ఫేలర్వోమ్ని మునిశ్రేష్ఠ తోయదాస్తే కదారవాః ॥ ౨౫ ॥

తైస్తు సఞ్చాదితే వ్యోమ్ని సుగర్జద్భిశ్చ శఙ్కరః ।

ప్రశాన్ దాక్షాయణీ దేవీ భృశం శాన్తోఽభవద్ ద్రుతమ్ ॥ ౨౬ ॥

అథ చాహం వీతభయః శఙ్కరస్యాఙ్జయా తదా ।

శేషం వైవాహికం కర్మ సమాప్తిమనయం మునే ॥ ౨౭ ॥

పపాత పుష్పవృష్టిశ్చ శివాశివశిరస్కయోః ।

సర్వత్ర చ మునిశ్రేష్ఠ ముదా దేవగణోఙ్ఘితా ॥ ౨౮ ॥

వాద్యమానేషు వాద్యేషు గాయమానేషు తేషు చ ।

పతత్సు విప్రవర్గేషు వేదాన్ భక్త్యాన్వితేషు చ ॥ ౨౯ ॥

రమ్భాదిషు పురస్థీషు నృత్యమానాసు సాదరమ్ ।

మహోత్సవో మహానాసీద్దేవపత్నీషు నారద ॥ ౩౦ ॥

అథ కర్మవితానేశః ప్రసన్నః పరమేశ్వరః ।

ప్రాహ మాం ప్రాఙ్జాలిం ప్రీత్యా లౌకికీం గతిమాశ్రితః ॥ ౩౧ ॥

ఈశ్వర ఉవాచ ।

హే బ్రహ్మన్ సుకృతం కర్మ సర్వం వైవాహికం చ యత్ ।
ప్రసన్నోఽస్మి త్వమాచార్యో దద్యాం తే దక్షిణాం చ కామ్ ॥ ౩౨॥

యాచస్య తాం సురజ్యేష్ఠ యద్యపి స్వాత్సుదుర్లభా ।
బ్రూహి శీఘ్రం మహాభాగ నాదేయం విద్యతే మమ ॥ ౩౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచః సోఽహం శక్కురస్య కృతాజ్ఞాళిః ।
మునేఽవోచం వినీతాత్మా ప్రణమ్యేశం ముహుర్ముహుః ॥ ౩౪॥

యది ప్రసన్నో దేవేశ వరయోగోఽస్మ్యహం యది ।
తత్కూరు త్వం మహేశాన సుప్రీత్యా యద్వదామ్యహమ్ ॥ ౩౫॥

అనేనైవ తు రూపేణ వేద్యామస్యాం మహేశ్వర ।
త్వయా స్థేయం సదైవాత్ర నృణాం పాపవిశుద్ధయే ॥ ౩౬॥

యేనాస్య సన్నిధౌ కృత్వా స్వాశ్రమం శశిశేఖర ।
తపః కుర్యాం వినాశాయ స్వపాపస్యాస్య శక్కుర ॥ ౩౭॥

చైత్రశుక్లత్రయోదశ్యాం నక్షత్రే భగదైవతే ।
సూర్యవారే చ యో భక్త్యా వీక్షేత భువి మానవః ॥ ౩౮॥

తదైవ తస్య పాపాని ప్రయాన్తు హర సజ్జయమ్ ।
వర్ధతే విపులం పుణ్యం రోగా నశ్యన్తు సర్వశః ॥ ౩౯॥

యా నారీ దుర్భగా వన్ధ్యా కాణా రూపవివర్జితా ।
సాపి త్వద్ధర్మనాదేవ నిర్దోషా సమ్భవేద్ ద్రువమ్ ॥ ౪౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచో మే హి స్వాత్మసర్వసుఖావహమ్ ।
తథాస్త్వీతి శివః ప్రాహ సుప్రసన్నేన చేతసా ॥ ౪౧॥

శివ ఉవాచ ।

హితాయ సర్వలోకస్య వేద్యాం తస్యాం వ్యవస్థితః ।
స్థాస్యామి సహితః పత్న్యా సత్యా త్వద్వచనాద్విధే ॥ ౪౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా భగవాన్స్తత్ర సభార్యో వృషభధ్వజః ।

ఉవాచ వేదిమధ్యస్థో మూర్తిం కృత్వాంశరూపిణీమ్ ॥ ౪౩॥

తతో దక్షం సమామస్త్య శక్కురః పరమేశ్వరః ।

పత్న్యా సత్యా గన్తుమనా అభూత్స్వజనవత్సలః ॥ ౪౪॥

ఏతస్మిన్నస్తరే దక్షో వినయావనతః సుధీః ।

సాంజ్ఞాలిర్నతకః ప్రీత్యా తుష్టావ వృషభధ్వజమ్ ॥ ౪౫॥

విష్ణ్వాదయః సురాః సర్వే మునయశ్చ గణాస్తదా ।

నత్వా సంస్తాయ వివిధం చక్రర్జయరవం ముదా ॥ ౪౬॥

ఆరోప్య వృషభే శమ్ముః సతీం దక్షాజ్ఞయా ముదా ।

జగామ హిమవత్ప్రస్థం వృషభస్థః స్వయం ప్రభుః ॥ ౪౭॥

అథ సా శక్కురాభ్యాశే సుదతీ చారుహాసినీ ।

విరేజే వృషభస్థా వై చన్యాస్తే కాలికా యథా ॥ ౪౮॥

విష్ణ్వాదయః సురాః సర్వే మరీచ్యాద్వాస్తథర్షయః ।

దక్షోఽపి మోహితశ్చాసీత్తథాన్యే నిశ్చలా జనాః ॥ ౪౯॥

కేచిద్వాద్యాన్వాదయన్తో గాయంతః సుస్వరం పరే ।

శివం శివయశః శుద్ధమనుజగ్ముః శివం ముదా ॥ ౫౦॥

మధ్యమార్గాద్విసృష్టో హి దక్షః ప్రీత్యాథ శమ్మునా ।

స్వధామ ప్రాప సగణః శమ్ముః ప్రేమసమాకులః ॥ ౫౧॥

విసృష్టా ఆపి విష్ణ్వాద్యాః శమ్మునా పునరేవ తే ।

ఆనుజగ్ముః శివం భక్త్యా సురాః పరమయా ముదా ॥ ౫౨॥

త్రైః సర్వైః సగణైః శమ్ముః సత్యా చ స్వస్త్రియా యుతః ।

ప్రాప స్వం ధామ సంహృష్టో హిమవద్ గిరిశోభితమ్ ॥ ౫౩॥

తత్ర గత్వాఖిలాన్దేవాన్మునీనపి పరాంస్తథా ।

ముదా విసర్జయామాస బహు సమ్మాన్య సాదరమ్ ॥ ౫౪॥

శమ్ముమాభాష్య తే సర్వే విష్ణ్వాద్యా ముదితాననాః ।

స్వం స్వం ధామ యయుర్నత్వా స్తుత్వా చ మునయః సురాః ॥ ౫౫॥

శివోఽపి ముదితోఽత్యర్థం స్వపత్న్యా దక్షకన్యయా ।

హిమవత్ప్రస్థసంస్థో హి విజహోర భవానుగః ॥ ౫౬॥

తతః స శక్కరః సత్యా సగణః సూతికృన్మునే ।
ప్రాప స్వం ధామ సంహృష్టః కైలాసం పర్వతోత్తమమ్ ॥ ౫౭॥

ఎతద్ వః సర్వమాఖ్యాతం యథా తస్య పురాభవత్ ।
వివాహో వృషయానస్య మనుస్వాయమ్భువాన్తరే ॥ ౫౮॥

వివాహసమయే యజ్ఞే ప్రారమ్భే వా శ్చోణోతి యః ।
ఎతదాఖ్యానమవ్యగ్రః సమ్పూజ్య వృషభధ్వజమ్ ॥ ౫౯॥

తస్యావిమ్నం భవేత్సర్వం కర్మ వైవాహికం చ యత్ ।
శుభాఖ్యమపరం కర్మ నిర్విఘ్నం సర్వదా భవేత్ ॥ ౬౦॥

కన్యా చ సుఖసౌభాగ్యశీలాచారగుణాన్వితా ।
సాధ్వీ స్యాత్పత్రిణీ ప్రీత్యా శ్రుత్వాఖ్యానమిదం శుభమ్ ॥ ౬౧॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే
సతీవివాహవర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౨౦॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖండే

౨.౨.౨౧. ఏకవింశోఽధ్యాయః । సతీశివక్రీడావర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

సమీచీనం వచస్తాత సర్వజ్ఞస్య తవానఘ ।
మహాద్భుతం శ్రుతం నో వై చరితం శివయోః శుభమ్ ॥ ౧॥

వివాహశ్చ శ్రుతః సమ్యక్ సర్వమోహాపహారకః ।
పరమజ్ఞానసమ్పన్నో మఙ్గలాలయ ఉత్తమః ॥ ౨॥

భూయ ఏవ విచిత్నా మే చరితం శివయోః శుభమ్ ।
తద్వర్ణయ మహాప్రాజ్ఞ కృపాం కృత్వాతులామరమ్ ॥ ౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సమ్యక్కారుణికస్యైవ మునే తే విచికిత్సితమ్ ।
యదహం నోదితః సౌమ్య శివలీలానువర్ణనే ॥ ౪॥

వివాహ్య దక్షజాం దేవీం సతీం త్రైలోక్యమాతరమ్ ।
 గత్వా స్వధామ సుప్రీత్యా యదక్కార్షిన్నిబోధ మే ॥ ౫॥
 తతో హరః స సగణః స్వస్థానం ప్రాప్య మోదనమ్ ।
 దేవర్షే తత్ర వృషభాదవాతరదతిప్రియాత్ ॥ ౬॥
 యథాయోగ్యం నిజస్థానం ప్రవిశ్య స సతీసఖః ।
 ముముదేఽతీవ దేవర్షే భవాచారకరః శివః ॥ ౭॥
 తతో విరూపాక్ష ఇమాం ప్రాప్య దాక్షాయణీం గణాన్ ।
 స్వీయాన్నిర్యాపయామాస నన్ద్యాదీన్ గిరికన్దరాత్ ॥ ౮॥
 ఉవాచ చైతాన్స్తాన్ సర్వాన్నన్ద్యాదీనతీసూనృతమ్ ।
 లౌకికీం రీతిమాశ్రిత్య కరుణాసాగరః ప్రభుః ॥ ౯॥
 మహేశ ఉవాచ ।
 యదాహం చ స్మరామ్యత్ర స్మరణాదరమానసాః ।
 సమాగమిష్యథ తదా మత్పూర్వం మే గణా ద్రుతమ్ ॥ ౧౦॥
 ఇత్యుక్తే వామదేవేన నన్ద్యాద్యాః స్వగణాశ్చ తే ।
 మహావేగా మహావీరా నానాస్థానేషు సంయయుః ॥ ౧౧॥
 ఈశ్వరోఽపి తయా సార్థం తేషు యాతేషు విభ్రమి ।
 దాక్షాయణ్యా సమం రేమే రహస్యే ముదితో భృశమ్ ॥ ౧౨॥
 కదాచిద్వన్యపుష్పాణి సమాహృత్య మనోహరామ్ ।
 మాలాం విధాయ సత్యాస్తు హారస్థానే స యోజయత్ ॥ ౩॥
 కదాచిద్గర్భణే వైవ వీక్షన్తీమాత్మనః సతీమ్ ।
 అనుగమ్య హరో వక్త్రం స్వీయమప్యవలోకయత్ ॥ ౧౪॥
 కదాచిత్కుణ్డలం తస్యా ఉల్లాస్యోల్లాస్య సజ్గతః ।
 బద్ధాతి మోచయత్యేవ సా స్వయం మార్జయత్యపి ॥ ౧౫॥
 సరాగౌ చరణావస్యాః యావకేనోజ్జ్వలేన చ ।
 నిసర్గరక్తై కురుతే పూర్ణరాగౌ వృషధ్వజః ॥ ౧౬॥
 ఉచ్చైరపి యదాఖ్యేయమన్యేషాం పురతో బహు ।
 తత్ కర్ణే కథయత్యస్యా హరో ద్రష్టుం తదాననమ్ ॥ ౧౭॥

న దూరమపి గన్తాసౌ సమాగత్య ప్రయత్నతః ।
 అనుబధ్నాతి నామాక్షీ పృష్ఠదేశేఽన్యమానసామ్ ॥ ౧౮ ॥
 అన్తర్హితస్తు తత్రైవ మాయయా వృషభధ్వజః ।
 తామాలిలింజ భీత్యా స్వం చకితా వ్యాకులాభవత్ ॥ ౧౯ ॥
 సౌవర్ణపద్మకలికాతుల్యే తస్యాః కుచద్వయే ।
 చకార భ్రమరాకారం మృగనాభివిశేషకమ్ ॥ ౨౦ ॥
 హారమస్యాః కుచయుగాద్వియోజ్య సహసా హరః ।
 న్యయోజయచ్చ తత్రైవ స్వకరస్పర్శనం ముహుః ॥ ౨౧ ॥
 అంజదాన్వలయానూర్మాన్విశ్లేష్య చ పునః పునః ।
 తత్థానాత్పునరేవాసౌ తత్థానే ప్రత్యయోజయత్ ॥ ౨౨ ॥
 కాలికేతి సమాయాతి సవర్ణా తే సఖీ త్విమామ్ ।
 యాన్యత్వస్యాస్తథేక్షన్త్యాః ప్రోత్తుజ్ఞౌ సాహసం కుచౌ ॥ ౨౩ ॥
 కదాచిన్మదనోన్మాదచేతనః ప్రమథాధిపః ।
 చకార నర్మ శర్మాణి తథాకృత్ప్రియయా ముదా ॥ ౨౪ ॥
 ఆహృత్య పద్మపుష్పాణి రమ్యపుష్పాణి శఙ్కరః ।
 సర్వాజ్ఞేషు కరోతి స్మ పుష్పాభరణమాదరాత్ ॥ ౨౫ ॥
 గిరికుజ్జోషు రమ్యేషు సత్యా సహ మహేశ్వరః ।
 విజహార సమస్తేషు ప్రియయా భక్తవత్సలః ॥ ౨౬ ॥
 తయా వినా స్మ నో యాతి నాస్థితో న స్మ చేష్టతే ।
 తయా వినా క్షణమపి శర్మ లేభే న శఙ్కరః ॥ ౨౭ ॥
 విహృత్య సుచిరం కాలం కైలాసగిరికుజ్జరే ।
 అగమద్ధిమవత్ప్రస్థం సస్మార స్వేచ్ఛయా స్మరమ్ ॥ ౨౮ ॥
 తస్మిన్ప్రవిష్టే కామే తు వసన్తః శఙ్కరాన్తికే ।
 వితస్తార నిజం భావం హార్దం విజ్ఞాయ యత్ప్రభోః ॥ ౨౯ ॥
 సర్వే చ పుష్పితా వృక్షా లతాశ్చాన్యాశ్చ పుష్పితాః ।
 అమాంబాసి ఫుల్లపద్మాని పద్మాః సభ్రమరాస్తథా । ౩౦ ॥
 ప్రవిష్టే సదృతౌ తత్ర వవౌ స మలయో మరుత్ ।
 సుగన్ధిగన్ధపుష్పేణ మోదకశ్చ సుగన్ధియుక్ ॥ ౩౧ ॥

స్థ్యార్థచస్త్రసజ్కాశాః పలాశాశ్చ విరేజిరే ।
 కామాస్త్రవత్సుమనసః ప్రమోదాత్పాదపాధరః ॥ ౩౨॥
 బభుః పజ్కజపుష్పాణీ సరస్సు సకలాజ్ఞానాన్ ।
 సమ్మోహయితుముద్యుక్తా సుముఖీ వాయుదేవతా ॥ ౩౩॥
 నాగకేశరవృక్షాశ్చ స్వర్ణవర్ణైః ప్రసూనకైః ।
 బభుర్మదనకేత్వాభా మనోజ్ఞాః శక్జరాన్తికే ॥ ౩౪॥
 లవజ్వలీ సురభిగన్ధేనోద్వాస్య మారుతమ్ ।
 మోహయామాస చేతాంసి భృశం కామిజనే పురా ॥ ౩౫॥
 చారుచర్చితభృక్తోఘాః సుస్వరాశ్చూతశాలినః ।
 బభుర్మదనబాణోఘపర్యజ్కమదనావృతాః ॥ ౩౬॥
 అమ్భాంసి మలహీనాని రేజుః ఫుల్లకుశాశయాః ।
 మునీనామివ చేతాంసి ప్రవ్యక్తజ్యోతిరుద్గమమ్ ॥ ౩౭॥
 తుషారాః సూర్యరశ్మినాం సజ్గమాదగమన్ బహిః ।
 ప్రమత్వానీక్ష్యతేక్షాశ్చ సలిలీహృదయాస్తదా ॥ ౩౮॥
 ప్రసన్నాః సహ చన్ద్రేణ నిర్మీశారాస్తదాభవన్ ।
 విభావర్యః ప్రియేణైవం కామిన్యః సుమనోహరాః ॥ ౩౯॥
 తస్మిన్కాలే మహాదేవః సహ సత్యా ధరోత్తమే ।
 రేమే స సుచిరం ఛన్దం నికుజ్జోషు నదీషు చ ॥ ౪౦॥
 తథా తేన సమం రేజే తదా దాక్షాయణీ మునే ।
 యథా హరః క్షణమపి శాన్తిమాప తయా వినా ॥ ౪౧॥
 సమ్భాగవిషయే దేవీ సతీ తస్య మనఃప్రియా ।
 విశతీవ హరస్యాజ్ఞే పాయయన్నివ తద్రసమ్ ॥ ౪౨॥
 తస్యాః కుసుమమాలాభిర్భూషయన్సకలాం తనుమ్ ।
 స్వహస్తరచితాభిస్తు నవశర్మాకరోచ్ఛ సః ॥ ౪౩॥
 ఆలాపైర్వీక్షితైర్వాస్యైస్తథా సమ్భాషణైర్హరః ।
 తస్యాదిదేశ గిరిజాం శంసతీవాత్మసంవిదమ్ ॥ ౪౪॥

తద్వక్త్రవన్ద్యపీయూషపానస్థిరతనుర్హరః ।

నానావైశేషికీం తస్మిమవస్థాం స కదాచన ॥ ౪౫॥

తద్వక్త్రాముజువాసేన తత్సోన్దర్యైశ్చ నర్మభిః ।

గుణైరివ మహాదన్తి బద్ధో నాన్యవిచేష్టితః ॥ ౪౬॥

ఇతి హిమగిరికుంజుప్రస్థభాగే దరీషు

ప్రతిదినమభిరేమే దక్షపుత్ర్యా మహేశః ।

క్రతుభుజపరిమాణైః క్రీడతస్తస్య జాతా

దశ దశ చ సురర్షే వత్సరాః పంచు చాన్యే ॥ ౪౭॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖండే
సతీశివక్రీడావర్ణనం నామైకవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౨౧॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖండే

౨.౨.౨౨. ద్వావింశోఽధ్యాయః । శివాశివవిహారవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

కదాచిదథ దక్షస్య తనయా జలదాగమే ।

కైలాసక్షౌభృతః ప్రాహ ప్రస్థస్థం వృషభధ్వజమ్ ॥ ౧॥

సత్యువాచ ।

దేవదేవ మహాదేవ శమ్భో మత్ప్రాణవల్లభ ।

శృణు మే వచనం నాథ శ్రుత్వా తత్కురు మానద ॥ ౨॥

ఘనాగమోఽయం సమ్ప్రాప్తః కాలః పరమదుఃసహః ।

అనేకవర్ణమేఘాఘాః సజ్గీతామ్బరదిక్పయాః ॥ ౩॥

వివాన్తి వాతా హృదయం హారయన్తీతి వేగినః ।

కదమ్బరజసా ధౌతాః పాథోబిన్దువికర్షణాః ॥ ౪॥

మేఘానాం గర్జితైరుచ్చైర్ధారాసారం విముచ్చతామ్ ।

విద్యుత్పతాకినాం తీవ్రైః క్షుబ్ధం స్యాత్కస్య నో మనః ॥ ౫॥

న సూర్యో దృశ్యతే నాపి మేఘచ్ఛన్నో నిశాపతిః ।

దివాపి రాత్రివద్భాతి విరహివ్యసనాకరః ॥ ౬ ॥

మేఘా నైకత్ర తిష్ఠన్తో ధ్వనస్తః పవనేరితాః ।

పతన్త ఇవ లోకానాం దృశ్యన్తే మూర్ధ్ని శక్జుర ॥ ౭ ॥

వాతాహతా మహావృక్షా నర్తన్త ఇవ చామ్బరే ।

దృశ్యన్తే హర భీరూణాం త్రాసదాః కాముకేప్పితాః ॥ ౮ ॥

స్నిగ్ధసీలాఙ్గానస్యాశు సదివౌఘస్య పృష్ఠతః ।

బలకరాజీవాత్యుచ్చైర్యమునాపృష్ఠఫేనవత్ ॥ ౯ ॥

క్షపాయామీశ వలయో దృశ్యన్తే కరభాశ్రితాః ।

అమ్బుధావివ సస్తిప్తపావకో వడవాముఖః ॥ ౧౦ ॥

ప్రారోహన్తీహ సస్యాని మన్దరే ప్రాఙ్గణేష్వపి ।

కిమన్యత్ర విరూపాక్ష సస్యోద్భూతిం వదామ్యహమ్ ॥ ౧౧ ॥

శ్యామలై రాజతై రక్షైర్విశదోఽయం హిమాచలః ।

మన్దరాశ్రయమేఘాఘః పత్తైర్దుగ్ధామ్బుధిర్యథా ॥ ౧౨ ॥

అసమశ్రీశ్చ కుటిలం భేజే యస్యాథ కింశుకాన్ ।

ఉచ్ఛావచాన్ కలౌ లక్ష్మీర్గన్తా సన్త్యజ్య సజ్జనాన్ ॥ ౧౩ ॥

మన్దరాచలమేఘానాం శబ్దేన హృషితా ముహుః ।

కేకాయన్తే ప్రతివనే సతతం పృష్ఠసూచకమ్ ॥ ౧౪ ॥

మేఘాత్సుకానాం మధురశ్చాతకానాం మనోహరః ।

ధారాసారశరైస్తాపం పేతుః ప్రతిపథోద్గతమ్ ॥ ౧౫ ॥

మేఘానాం పశ్య మద్దేహ దుర్నయం కరకోత్కరైః ।

యే ఛాదయన్త్యనుగతే మయూరాంశ్చాతకాన్స్తథా ॥ ౧౬ ॥

శిఖిసారఙ్గయోర్ద్వష్టా మిత్రాదపి పరాభవమ్ ।

హర్షం గచ్ఛన్తి గిరిశ విదూరమపి మానసమ్ ॥ ౧౭ ॥

పతస్మిన్విషమే కాలే నీడం కాకాశ్చకోరకాః ।

కుర్వన్తి త్వాం వినా గేహాన్ కథం శాన్తిమవాప్స్యసి ॥ ౧౮ ॥

మహతీవాద్య నో భీతిర్మాం మేఘాత్థా పినాకధృక్ ।

యతస్య యస్మాద్వాసాయ మాచిరం వచనాన్మమ ॥ ౧౯ ॥

కైలాసే వా హిమాద్రౌ వా మహాకోశ్యామథ క్షితౌ |
తత్రోపయోగ్యం సంవాసం కురు త్వం వృషభధ్వజ || ౨౦||

బ్రహ్మోవాచ |
ఏవముక్తస్తయా శమ్భుర్ధాక్షాయణ్యా తథాసకృత్ |
సజ్జహాస చ శిర్షస్థచన్ద్రశ్శిస్మితాలయమ్ || ౨౧||
అథోవాచ సతీం దేవీం స్మితాభిన్నౌష్ణసమ్పుటః |
మహాత్మా సర్వతత్త్వజ్ఞస్తోషయన్పరమేశ్వరః || ౨౨||

ఈశ్వరః ఉవాచ |
యత్ర ప్రీత్యై మయా కార్యో వాసస్తవ మనోహరే |
మేఘాస్తత్ర న గంతారః కదాచిదపి మత్ప్రియే || ౨౩||

మేఘా నితమ్బపర్వతం సశ్చురన్తి మహీభృతః |
సదా ప్రాలేయసానోస్తు వర్షాస్వపి మనోహరే || ౨౪||

కైలాసస్య తథా దేవి పాదగాః ప్రాయశో ఘనాః |
సశ్చురన్తి న గచ్ఛన్తి తత ఊర్ధ్వం కదాచన || ౨౫||

సుమేరోర్వా గిరేరూర్ధ్వం న గచ్ఛన్తి బలాహకాః |
జమ్బూమూలం సమాసాద్య పుష్కరావర్తకాదయః || ౨౬||

ఇత్యుక్తేషు గిరీన్ద్రేషు యస్యోపరి భవేద్ధి తే |
మనోరుచిర్నివాసాయ తమాచక్ష్య ద్రుతం హి మే || ౨౭||

స్వేచ్ఛావిహారైస్తవ కౌతుకాని
సువర్ణపక్షానిలవృత్తవృన్దైః |
శబ్దోత్తరశ్చైర్మధురస్వనైస్తైః
ర్ముదోపగేయాని గిరౌ హిమోత్థే || ౨౮||

సిద్ధాఙ్గానస్తే రచితాసనా భువం
కాఙ్క్షన్తి బైవోపహృతం సకౌతుకమ్ |
స్వేచ్ఛావిహారే మణికుట్టమే గిరౌ
కుర్వన్తి చేష్యన్తి ఫలాదిదానకైః || ౨౯||

ఫణీన్ద్రకన్యా గిరికన్యకాశ్చ
యా నాగకన్యాశ్చ తురఙ్గముఖ్యాః |

సర్వాస్తు తాస్తే సతతం సహాయతాం
సమాచరిష్యన్త్యనుమోదవిభ్రమైః ॥ ౩౦॥

రూపం తదేవమతులం వదనం సుచారు
దృష్ట్వాన్లనా నిజవపుర్నిజకాన్తినహ్యామ్ ।
హేలా నిజే వపుషి రూపగణేషు నిత్యం
కర్తార ఇత్యనిమిషేక్షణచారురూపాః ॥ ౩౧॥

యా మేనకా పర్వతరాజ జాయా
రూపైర్గుణైః ఖ్యాతవతీ త్రిలోకే ।
సా చాపి తే తత్ర మనోఽనుమోదం
నిత్యం కరిష్యత్యనునాథనాద్యైః ॥ ౩౨॥

పురస్థవర్గిరిరాజవన్ద్యైః
ప్రీతిం విచిన్వద్భిరుదారరూపామ్ ।
శిషా సదా తే ఖలు శోచితాపి
కార్యాన్వహం ప్రీతియుతా గుణాద్యైః ॥ ౩౩॥

విచిత్రైః కోకిలాలాపమోదైః కుంజుగణావృతమ్ ।
సదా వసన్తప్రభవం గన్తుమిచ్ఛసి కిం ప్రియే ॥ ౩౪॥

నానాబహుజలాపూర్ణసరః శీతసమావృతమ్ ।
పద్మీనీశతశోయుక్తమచలేన్ద్రం హిమాలయమ్ ॥ ౩౫॥

సర్వకామప్రదైర్వృక్షైః శాద్వలైః కల్పసంజ్ఞకైః ।
సక్షణం పశ్య కుసుమాన్యథాశ్వకరిగోప్రజమ్ ॥ ౩౬॥

ప్రశాన్తశ్వాపదగణం మునిభిర్యతిభిర్వృతమ్ ।
దేవాలయే మహామాయే నానామృగగణైర్మృతమ్ ॥ ౩౭॥

స్ఫాటికైః స్వర్ణవప్రాద్యై రాజతైశ్చ విరాజితమ్ ।
మానసాదిసరోరజైరభితః పరిశోభితమ్ ॥ ౩౮॥

హిరణ్మయై రత్ననాలైః పఙ్కజైర్ముకులైర్వృతమ్ ।
శిశుమారైస్తథాసజ్జ్యైః కచ్ఛపైర్ముకరైః కరైః ॥ ౩౯॥

నిషేవితం మఙ్గులైశ్చ తథా నీలోత్పలాదిభిః ।
దేవేశి తస్మాన్ముక్తైశ్చ సర్వగన్ధైశ్చ కుఙ్కుమైః ॥ ౪౦॥

లసద్గంధజలైః శుభ్రైరాపూర్ణైః స్వచ్ఛకాన్తిభిః ।
 శాద్వలైస్తరుణైస్తుజ్జైస్త్రిరసైరుపశోభితమ్ ॥ ౪౧॥
 నృత్యద్ధిరివ శాఖోత్తైర్వర్ణయన్తం స్వసమ్భవమ్ ।
 కామదేవైః సారసైశ్చ మత్తచక్రాశ్శోభితైః ॥ ౪౨॥
 మధురారావిభిర్మోదకారిభిర్భృమరాదిభిః ।
 శబ్దాయమానం చ ముదా కామోద్ధీపనకారకమ్ ॥ ౪౩॥
 వాసవస్య కుబేరస్య యమస్య వరుణస్య చ ।
 ఆగ్నేః కోణపరాజస్య మారుతస్య పరస్య చ ॥ ౪౪॥
 పురీభిః శోభిశిఖరం మేరోరుచ్చైః సురాలయమ్ ।
 రమాభశచీమేనకాదిరమ్భారుగణసేవితమ్ ॥ ౪౫॥
 కిం త్వమిచ్చసి సర్వేషాం పర్వతానాం హి భూభృతామ్ ।
 సారభూతే మహారమ్యే సంవిహర్తుం మహాగిరౌ ॥ ౪౬॥
 తత్ర దేవీ సఖియుతా సాస్పరోగణమణ్డితా ।
 నిత్యం కరిష్యతి శచీ తవ యోగ్యాం సహాయతామ్ ॥ ౪౭॥
 అథవా మమ కైలాసే పర్వతేన్ద్రే సదాశ్రయే ।
 స్థానమిచ్చసి విత్తేశపురీపరివిరాజితే ॥ ౪౮॥
 గణ్ణాజలౌఘప్రయతే పూర్ణచన్ద్రసమప్రభే ।
 దరీఘ సానుఘ సదా బ్రహ్మకన్యాభ్యుదీరితే ॥ ౪౯॥
 నానామృగగణైర్మృక్తే పద్మాకరశతావృతే ।
 సర్వైర్గుణైశ్చ సద్వస్తుసుమేరోరపి సున్దరే ॥ ౫౦॥
 స్థానేష్యేతేషు యత్రాపి తవాన్తఃకరణే స్పృహా ।
 తం ద్రుతం మే సమాచక్ష్య వాసకర్తాస్మి తత్ర తే ॥ ౫౧॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతీరితే శక్కురేణ తదా దాక్షాయణీ శనైః ।
 ఇదమాహ మహాదేవం లక్షణం స్వప్రకాశనమ్ ॥ ౫౨॥
 సత్యువాచ ।
 హిమారావేవ వసితుమహమిచ్ఛే త్వయా సహా ।
 నచిరాత్కురు సంవాసం తస్మిన్నేవ మహాగిరౌ ॥ ౫౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

అథ తద్వాక్యమాకర్ణ్య హరః పరమమోహితః ।

హిమాద్రిశిఖరం తుంకం దాక్షాయణ్యా సమం యయౌ ॥ ౫౪ ॥

సిద్ధాజ్ఞనాగణయుతమగమ్యం బైవ పక్షిభిః ।

అగమచ్చిఖరం రమ్యం సరసీవనరాజితమ్ ॥ ౫౫ ॥

విచిత్రరూపైః కమలైః శిఖరం రత్నకర్పూరమ్ ।

బాలార్కసదృశం శమ్భురాససాద సతీసఖః ॥ ౫౬ ॥

స్పటికాభ్రమయే తస్మిన్ శాద్వలద్రుమరాజితే ।

విచిత్రపుష్పావలిభిః సరసీభిశ్చ సంయుతే ॥ ౫౭ ॥

ప్రఫుల్లతరుశాఖాగ్రం గుఞ్జద్ భ్రమరసేవితమ్ ।

పక్ష్యేరుహైః ప్రఫుల్లైశ్చ నీలోత్పలచయైస్తథా ॥ ౫౮ ॥

శోభితం చక్రవాకాద్యైః కాదమ్బైర్హంససజ్కులైః ।

ప్రమత్తసారసైః క్రౌంచైర్హిలస్కన్తైశ్చ శబ్దితైః ॥ ౫౯ ॥

పుంస్కౌకిలానాం నినదైర్మధురైర్గణసేవితైః ।

తురగ్గవదనైః సిద్ధైరపసరోభిశ్చ గుహ్యకైః ॥ ౬౦ ॥

విద్యాధరీభిర్దేవీభిః కిన్నరీభిర్విహారితమ్ ।

పురస్త్రిభిః పార్వతీభిః కన్యాభిరభిసగ్గతమ్ ॥ ౬౧ ॥

విపశ్చీతాస్త్రికామత్తమృదగ్గపటహస్వనైః ।

సృత్యద్భిరపసరోభిశ్చ కౌతుకోత్తైశ్చ శోభితమ్ ॥ ౬౨ ॥

దేవికాభిర్ద్వికాభిర్గన్ధిభిః సుసమావృతమ్ ।

ప్రఫుల్లకుసుమైర్మిత్యం సుకుఞ్జైరుపశోభితమ్ ॥ ౬౩ ॥

శైలరాజపురాభ్యరే శిఖరే వృషభధ్వజః ।

సహ సత్యా చిరం రేమే ఏవమూఘతేషు శోభనమ్ ॥ ౬౪ ॥

తస్మిన్ స్వర్గసమే స్థానే దివ్యమానేన శక్కరః ।

దశవర్షసహస్రాణి రేమే సత్యా సమం ముదా ॥ ౬౫ ॥

స కదాచిత్తతః స్థానాదన్యద్యాతి స్థలం హరః ।

కదాచిన్మేరుశిఖరం దేవీదేవవృతం సదా ॥ ౬౬ ॥

ద్వీపాన్నానా తథోద్ధ్యానవనాని వసుధాతలమ్ |

గత్వా గత్వా పునస్తత్రాభ్యేత్య రేమే సతీసుఖమ్ || ౬౭||

న యజ్ఞే స దివారాత్రౌ న బ్రహ్మణి తపస్సమమ్ |

సత్యాం హి మనసా శమ్భుః ప్రీతిమేవ చకార హ || ౬౮||

ఏవం మహాదేవముఖం సత్యపశ్యత్స్మ సర్వదా |

మహాదేవోఽపి సర్వత్ర సదాద్రాక్షీత్సతీముఖమ్ || ౬౯||

ఏవమన్యోన్యసంసర్గాదనురాగమహీరుహమ్ |

వర్ధయామాసతుః కాలీశివౌ భావామ్బునేచనైః || ౭౦||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
శివాశివవిహారవర్ణనం నామద్వావింశోఽధ్యాయః || ౨.౨.౨౨||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ||

|| శ్రీశివమహాపురాణమ్ ||

|| ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౨౩. త్రయోవింశోఽధ్యాయః | భక్తిప్రభావవర్ణనమ్ |

బ్రహ్మోవాచ |

ఏవం కృత్వా విహారం వై శంకరేణ చ సా సతీ |

సస్తుష్టా సాభవచ్ఛాతి విరాగా సమజాయత || ౧||

ఏకస్మిన్ద్రివనే దేవీ సతీ రహసి సగ్గతా |

శివం ప్రణమ్య సద్భక్త్యా న్యస్యోఽఘ్నైః సుకృతాఙ్గాలిః || ౨||

సుప్రసన్నం ప్రభుం నత్వా సా దక్షతనయా సతీ |

ఉవాచ సాఙ్గాలిర్భక్త్యా వినయావనతా తతః || ౩||

సత్యువాచ |

దేవదేవ మహాదేవ కరుణాసాగర ప్రభో |

దీనోద్ధర మహాయోగిన్ కృపాం కురు మమోపరి || ౪||

త్వం పరః పురుషః స్వామీ రజఃసత్త్వతమః పరః |

నిర్గుణః సగుణః సాక్షీ నిర్వికారి మహాప్రభుః || ౫||

ధన్యాహం తే ప్రియా జాతా కామినీ సువిహారిణీ ।
జాతస్త్వం మే పతిః స్వామిన్ భక్తవాత్సల్యతో హర ॥ ౬ ॥

కృతో బహుసమా నాథ విహారః పరమస్త్వయా ।
సన్తుష్టాహం మహేశాన నివృత్తం మే మనస్తతః ॥ ౭ ॥

జ్ఞాతుమిచ్ఛామి దేవేశ పరం తత్త్వం సుఖావహమ్ ।
యేన సంసారదుఃఖాద్వై తరేజ్జీవోఽజ్ఞానా హర ॥ ౮ ॥

యత్కృత్వా విషయా జీవః స లభేత్పరమం పదమ్ ।
సంసారీ న భవేన్నాథ తత్త్వం వద కృపాం కురు ॥ ౯ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇత్యుచ్యుత్స్మ సద్భక్త్యా శక్కురం సా సతీ మునే ।
ఆదిశక్తిర్మహేశానీ జీవోద్ధారాయ కేవలమ్ ॥ ౧౦ ॥

ఆకర్ణ్య తచ్చివః స్వామీ స్వేచ్ఛయోపాత్తవిగ్రహః ।
అవోచత్పరమప్రీతః సతీం యోగవిరక్తధీః ॥ ౧౧ ॥

శివ ఉవాచ ।
శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి దాక్షాయణీ మహేశ్వరి ।
పరం తత్త్వం తదేవానుశయా ముక్తో భవేద్యతః ॥ ౧౨ ॥

పరతత్త్వం విజానీహి విజ్ఞానం పరమేశ్వరీ ।
ద్వితీయం స్మరణం యత్ర నాహం బ్రహ్మేతి శుద్ధధీః ॥ ౧౩ ॥

తద్దుర్లభం త్రిలోకేఽస్మిన్స్తజ్ఞాతా విరలః ప్రియే ।
యాదృశో యః స దాసోఽహం బ్రహ్మ సాక్షాత్పరాత్పరః ॥ ౧౪ ॥

తస్మాతా మమ భక్తిశ్చ భుక్తిముక్తిఫలప్రదా ।
సులభా మత్ప్రసాదాద్ధి నవధా సా ప్రకీర్తితా ॥ ౧౫ ॥

భక్తా జ్ఞానే న భేదో హి తత్కర్తుః సర్వదా సుఖమ్ ।
విజ్ఞానం న భవత్యేవ సతి భక్తివిరోధినః ॥ ౧౬ ॥

భక్త్యాధీః సదాహం వై తత్ప్రభావాద్ గృహేష్యపి ।
నీచానాం జాతిహీనానాం యామి దేవి న సంశయః ॥ ౧౭ ॥

సా భక్తిర్ద్వివిధా దేవి సగుణా నిర్గుణా మతా ।
వైధీ స్వాభావికీ యా యా వరా సా త్వవరా స్మృతా ॥ ౧౮ ॥

వైష్ణిక్యవైష్ణిక్ బేదాద్ దివివిధే దివివిధే హి తే ।
 షడ్విధా వైష్ణిక్ జ్ఞేయా దివ్యతీయైకవిధా స్మృతా ॥ ౧౯॥
 విహితావిహితాభేదాత్తామనేకాం విదుర్బుధాః ।
 తయోర్బహువిధత్వాచ్చ తత్త్వం త్వన్యత్ర వర్ణితమ్ ॥ ౨౦॥
 తే నవాజ్ఞే ఉభే జ్ఞేయే వర్ణితే మునిభిః ప్రియే ।
 వర్ణయామి నవాజ్ఞాని ప్రేమతః శృణు దక్షజే ॥ ౨౧॥
 శ్రవణం కీర్తనం చైవ స్మరణం సేవనం తథా ।
 దాస్యం తథార్చనం దేవి వందనం మమ సర్వదా ॥ ౨౨॥
 సఖ్యమాత్మార్పణం చేతి నవాజ్ఞాని విదుర్బుధాః ।
 ఉపాజ్ఞాని శివే తస్యా బహూని కథితాని వై ॥ ౨౩॥
 శృణు దేవి నవాజ్ఞానాం లక్షణాని పృథక్ పృథక్ ।
 మమ భక్తేర్మనో దత్త్వా భుక్తిముక్తిప్రదాని హి ॥ ౨౪॥
 కథాదేర్నిత్యసమానం కుర్వన్దేహాదిభిర్ముదా ।
 స్థిరాసనేన తత్పానం యత్తచ్చృవణముచ్యతే ॥ ౨౫॥
 హృదాకాశేన సమృశ్యన్ జన్మకర్మాణి వై మమ ।
 ప్రీత్యోచ్చోచ్చార్చణం తేషామేతత్కీర్తనముచ్యతే ॥ ౨౬॥
 వ్యాపకం దేవి మాం దృష్ట్వా నిత్యం సర్వత్ర సర్వదా ।
 నిర్భయత్వం సదా లోకే స్మరణం తదుదాహృతమ్ ॥ ౨౭॥
 అరుణోదయమారభ్య నేవాకాలేఽఞ్చితా హృదా ।
 నిర్భయత్వం సదా లోకే స్మరణం తదుదాహృతమ్ ॥ ౨౮॥
 సదా సేవ్యానుకూల్యేన సేవనం తద్ధి గోగణైః ।
 హృదయామృతభోగేన ప్రియం దాస్యముదాహృతమ్ ॥ ౨౯॥
 సదా భృత్యానుకూల్యేన విధినా మే పరాత్మనే ।
 అర్పణం షోడశానాం వై పాద్యాదీనాం తదర్చనమ్ ॥ ౩౦॥
 మన్త్రోచ్చార్చణధ్యానాభ్యాం మనసా వచసా క్రమాత్ ।
 యదష్టాజ్ఞేన భూస్పర్శం తద్వై వందనముచ్యతే ॥ ౩౧॥
 మగ్గలామగ్గలం యద్యత్కరోతీతీశ్వరో హి మే ।
 సర్వం తన్మగ్గలాయేతి విశ్వాసః సఖ్యలక్షణమ్ ॥ ౩౨॥

కృత్వా దేహాదికం తస్య ప్రీత్యై సర్వం తదర్పణమ్ ।
నిర్వాహాయ చ శూన్యత్వం యత్తదాత్మసమర్పణమ్ ॥ ౩౩॥

నవాఙ్గానీతి మద్భక్తేర్భుక్తిముక్తిప్రదాని చ ।
మమ ప్రియాణీ చాతివ జ్ఞానోత్పత్తికరాణీ చ ॥ ౩౪॥

ఉపాఙ్గాని చ మద్భక్తేర్భహూని కథితాని వై ।
బిల్వాదినేవనాదీని సమూహ్యేని విచారతః ॥ ౩౫॥

ఇత్థం సాఙ్గోపాఙ్గభక్తిర్మమ సర్వోత్తమా ప్రియే ।
జ్ఞానవైరాగ్యజననీ ముక్తిదాసీ విరాజతే ॥ ౩౬॥

సర్వకర్మఫలోత్పత్తిః సర్వదా త్వత్సమప్రియా ।
యచ్చిన్తే సా స్థితా నిత్యం సర్వదా సోఽతి మత్ప్రియః ॥ ౩౭॥

త్రైలోక్యే భక్తినదృశః పన్థా నాస్తి సుఖావహః ।
చతుర్ముఖేషు దేవేశి కలౌ తు సువిశేషతః ॥ ౩౮॥

కలౌ తు జ్ఞానవైరాగ్యో వృద్ధరూపౌ నిరుత్సవౌ ।
గ్రాహకాభావతో దేవి జాతౌ జర్జరతామతి ॥ ౩౯॥

కలౌ ప్రత్యక్షఫలదా భక్తిః సర్వయుగేష్వపి ।
తత్ప్రిభావాదహం నిత్యం తద్వశో నాత్ర సంశయః ॥ ౪౦॥

యో భక్తిమాన్సుమాత్లోకే సదాహం తత్సహాయకృత్ ।
విఘ్నహర్తా రిపుస్తస్య దణ్డో నాత్ర చ సంశయః ॥ ౪౧॥

భక్తహేతోరహం దేవి కాలం క్రోధపరిష్ఠతః ।
అదహం వహ్నినా నేత్రభవేన నిజరక్షకః ॥ ౪౨॥

భక్తహేతోరహం దేవి రమ్యపర్యభవం కిల ।
అతిక్రోధాన్వితః శూలం గృహీత్వాన్వజయం పురా । ౪౩॥

భక్తహేతోరహం దేవి రావణం సగణం క్రుధా ।
త్యజామి స్మ కృతో నైవ పక్షపాతో హి తస్య వై ॥ ౪౪॥

భక్తహేతోరహం దేవి వ్యాసం హి కుమతిగ్రహమ్ ।
కాశ్యా న్యసారయం క్రోధాద్దణ్డయిత్వా చ నన్దినా ॥ ౪౫॥

కిం బహూక్షేన దేవేశి భక్త్యాధీనః సదా హ్యహమ్ |
తత్కర్తుః పురుషస్యాతివశగో నాత్ర సంశయః || ౪౬ ||

బ్రహ్మోవాచ |

ఇత్యమాకర్ణ్య భక్తేస్తు మహత్త్వం దక్షజా సతీ |
జహ్నాత్సీవ మనసి ప్రణనామ శివం ముదా || ౪౭ ||

పునః పప్రచ్ఛ సద్భక్త్యా తత్కాణ్డవిషయం మునే |
శాస్త్రం సుఖకరం లోకే జీవోద్ధారపరాయణమ్ || ౪౮ ||

సయన్తమన్తశాస్త్రం చ తన్మాహాత్మ్యం విశేషతః |
అన్యాని ధర్మవస్తూని జీవోద్ధారకరాణి హి || ౪౯ ||

శక్కురోఽపి తదాకర్ణ్య సతీప్రశ్నం ప్రహృష్టధీః |
వర్ణయామాస సుప్రీత్యా జీవోద్ధారాయ కృత్స్నశః || ౫౦ ||

తన్త్రశాస్త్రం సయన్తం హి సపఞ్చాఙ్గం మహేశ్వరః |
బభాషే మహిమానం చ తత్తదేవవరస్య వై || ౫౧ ||

సేతిహాసకథాం తేషాం భక్తమాహాత్మ్యమేవ చ |
సవర్ణాశ్రమధర్మాంశ్చ నృపధర్మాన్ మునీశ్వర || ౫౨ ||

సుతస్త్రీధర్మమాహాత్మ్యం వర్ణాశ్రమమనశ్వరమ్ |
వైద్యశాస్త్రం తథా జ్యోతిఃశాస్త్రం జీవసుఖావహమ్ || ౫౩ ||

సాముద్రికం పరం శాస్త్రమన్యచ్ఛాస్త్రాణి భూరిశః |
కృపాం కృత్వా మహేశానో వర్ణయామాస తత్త్వతః || ౫౪ ||

ఇత్యం త్రిలోకసుఖదౌ సర్వజ్ఞౌ చ సతీశివో |
లోకోపకారకరణధృతసద్గుణవిగ్రహౌ || ౫౫ ||

చిక్రీడాతే బహువిధం కైలాసే హిమవద్ గిరౌ |
అన్యస్థలేషు చ తదా పరబ్రహ్మస్వరూపిణౌ || ౫౬ ||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖండే
భక్తిప్రభావవర్ణనం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః || ౨.౨.౨౩ ||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశక్కురాభ్యాం నమః ||

|| శ్రీశివమహాపురాణమ్ ||

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౨౪. చతుర్వింశోఽధ్యాయః । రామపరీక్షావర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ విధే ప్రజానాథ మహాప్రాజ్ఞ కృపాకర ।
శ్రావితం శక్కురయశః సతీశక్కురయోః శుభమ్ ॥ ౧॥

ఇదాసిం బ్రూహి సతీప్రీత్యా పరం తద్యశ ఉత్తమమ్ ।
కిమకారాం హి తత్థౌనై వై చరితం దమృతీ శివో ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సతీశివచరిత్రం చ శ్ంణు మే ప్రేమతో మునే ।
తాకికీ గతిమాశ్రిత్య చిక్రీడాతే సదాన్వహమ్ ॥ ౩॥

తతః సతీ మహాదేవీ వియోగమలభన్మునే ।
స్వపతః శక్కురస్యేతి వదన్యేకే సుబుద్ధయః ॥ ౪॥

వాగర్థావివ సమ్ప్రుక్తౌ శక్తీశౌ సర్వదా చితౌ ।
కథం ఘటేత చ తయోర్వియోగస్తత్త్వతో మునే ॥ ౫॥

లీలారుచిత్వాదథవా సజ్ఘటేతాఖిలం చ తత్ ।
కురుతే యద్యదీశౌ చ సతీశౌ భవరీతిగౌ ॥ ౬॥

సా త్యక్తౌ దక్షజా దృష్ట్వా పతినా జనకాధ్వరే ।
శమ్భోరనాదరాత్తత్ర దేహం తత్యాజ సగ్గతా ॥ ౭॥

పునర్విమాలయే నైవావిర్భూతా నామతః సతీ ।
పార్వతీతి శివం ప్రాప తప్త్యా భూరి వివాహతః ॥ ౮॥

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య బ్రహ్మణః స తు నారదః ।
పప్రచ్ఛ చ విధాతారం శివాశివమహాద్యశః ॥ ౯॥

నారద ఉవాచ ।

విష్ణుశిష్య మహాభాగ విధే మే వద విస్తరాత్ ।
శివాశివచరిత్రం తద్భవాచారపరాసుగమ్ ॥ ౧౦॥

కిమర్థం శక్కురో జాయాం తత్యాజ ప్రాణతః ప్రియామ్ ।

తస్మాదాచక్ష్య మే తాత విచిత్రమితి మన్మహే ॥ ౧౧॥

కుతోఽధ్వరేఽజః పుత్రస్యానాదరోఽభూచ్చివస్య తే ।
కథం తత్యాజ సా దేహం గత్వా తత్ర పితుః క్రతౌ ॥ ౧౨॥

తతః కిమభవత్తత్ర కిమకార్షీన్మహేశ్వరః ।
తత్సర్వం మే సమాచక్ష్య శ్రద్ధాయుక్ తచ్చుతావహమ్ ॥ ౧౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।
శృణు తాత పరప్రీత్యా మునిభిః సహ నారద ।
సుతవర్య మహాస్రాజ్ఞ చరితం శశిమౌలినః ॥ ౧౪॥

నమస్కృత్య మహేశానం హర్యాదిసురసేవితమ్ ।
పరబ్రహ్మ ప్రవక్ష్యామి తచ్చరిత్రం మహాద్భుతమ్ ॥ ౧౫॥

సర్వేయం శివలీలా హి బహులీలాకరః ప్రభుః ।
స్వతన్త్రో నిర్వికారీ చ సతీ సాపి హి తద్విధా ॥ ౧౬॥

అన్యథా కః సమర్థో హి తత్కర్మకరణే మునే ।
పరమాత్మా పరబ్రహ్మ స ఏవ పరమేశ్వరః ॥ ౧౭॥

యం సదా భజతే శ్రీశోఽహం చాపి సకలాః సురాః ।
మునయశ్చ మహాత్మానః సిద్ధాశ్చ సనకాదయః ॥ ౧౮॥

శేషః సదా యశో యస్య ముదా గాయతి నిత్యశః ।
పారం న లభతే తాత స ప్రభుః శక్కురః శివః ॥ ౧౯॥

తస్యైవ లీలయా సర్వోఽయమితి తత్త్వవిభ్రమః ।
తత్ర దోషో న కస్యాపి సర్వవ్యాపీ స ప్రేరకః ॥ ౨౦॥

ఏకస్మిన్నమయే రుద్రః సత్యా త్రిభవనే భవః ।
వృషమారుహ్య పర్యాటద్రసాం లీలావిశారదః ॥ ౨౧॥

ఆగత్య దణ్డకారణ్యం పర్యటన్ సాగరామ్బరామ్ ।
దర్శయన్ తత్రగాం శోభాం సత్త్యై సత్యపణః ప్రభుః ॥ ౨౨॥

తత్ర రామం దదర్శాసౌ లక్ష్మణేనాన్వితం హరః ।
అన్విష్యన్తం ప్రియాం సీతాం రావణేన హృతాం ఛలాత్ ॥ ౨౩॥

హా సీతతి ప్రోచ్చరన్తం విరహావిష్టమానసమ్ ।
యతస్తతశ్చ పశ్యన్తం రుద్రన్తం హి ముహుర్ముహుః ॥ ౨౪॥

సమిచ్ఛంతం చ తత్ప్రాప్తిం పృచ్ఛంతం తద్గతిం హృదా ।
కుజాదిభ్యో నష్టధియమత్రపం శోకవిహ్వలమ్ ॥ ౨౫॥

సూర్యవంశోద్భవం వీరం భూపం దశరథాత్మజమ్ ।
భరతాగ్రజమానందరహితం విగతప్రభమ్ ॥ ౨౬॥

పూర్ణకామో వరాధీనం ప్రాణమత్స్మ ముదా హరః ।
రామం భ్రమంతం విపినే సలక్షణముదారధీః ॥ ౨౭॥

జయేత్యుక్తాన్యతోఽగచ్ఛన్నదాత్తస్మై స్వదర్శనమ్ ।
రామాయ విపినే తస్మిన్ శక్రరో భక్తవత్సలః ॥ ౨౮॥

ఇతీదృశీం సతీ దృష్ట్వా శివలీలాం విమోహనీమ్ ।
సువిస్మితా శివం ప్రాహ శివమాయావిమోహితా ॥ ౨౯॥

సత్యువాచ ।

దేవదేవ పరబ్రహ్మ సర్వేశ పరమేశ్వర ।
నేవన్తే త్వాం సదా సర్వే హరిబ్రహ్మాదయః సురాః ॥ ౩౦॥

త్వం ప్రణమ్యో హి సర్వేషాం నేవ్యో ధ్యేయశ్చ సర్వదా ।
వేదాన్తవేద్యో యత్సేన నిర్వికారీ పరప్రభుః ॥ ౩౧॥

కావిమౌ పురుషౌ నాథ విరహవ్యాకులాకృతీ ।
విచరంతౌ వనే క్లిష్టా దీనౌ వీరౌ ధనుర్ధరా ॥ ౩౨॥

తయోర్ద్యేష్ఠం కఙ్కాశ్యామం దృష్ట్వా వై కేన హేతునా ।
ముదితః సుప్రసన్నాత్మాభవో భక్త ఇవాధునా ॥ ౩౩॥

ఇతి మే సంశయం స్వామిన్ శక్రర ఛేత్తుమర్హసి ।
నేవ్యస్య నేవకే నైవ ఘటతే ప్రణతిః ప్రభో ॥ ౩౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఆదిశక్తిః సతీ దేవీ శివా సా పరమేశ్వరీ ।
శివమాయావశీ భూత్వా పప్రచ్ఛేత్థం శివం ప్రభుమ్ ॥ ౩౫॥

తదాకర్ణ్య వచః సత్యాః శక్రరః పరమేశ్వరః ।
తదా విహస్య స ప్రాహ సతీం లీలావిశారదః ॥ ౩౬॥

పరమేశ్వర ఉవాచ ।

శృణు దేవి సతి ప్రీత్యా యథార్థం వచ్చి నచ్చలమ్ ।
 వరదానప్రభావాత్తు ప్రణామం చైవమాదరాత్ ॥ ౩౭॥
 రామలక్ష్మణనామానౌ భ్రాతరౌ వీరసమ్మతౌ ।
 సూర్యవంశోద్భవౌ దేవి ప్రాజ్ఞౌ దశరథాత్మజౌ ॥ ౩౮॥
 గౌరవర్ణౌ లఘుర్బన్ధుః శేషేశో లక్ష్మణాభిధః ।
 జ్యేష్ఠో రామాభిధో విష్ణుః పూర్ణాంశో నిరుపద్రవః ॥ ౩౯॥
 అవతీర్ణః క్షితౌ సాధురక్షణాయ భవాయ నః ।
 ఇత్యుక్త్వా విరరామాసౌ శమ్భుః సూతికరః ప్రభుః ॥ ౪౦॥
 శ్రుత్వాపీత్యం వచః శంభోర్న విశశ్వాస తన్మనః ।
 శివమాయా బలవతీ నైవ త్రైలోక్యమోహినీ ॥ ౪౧॥
 అవిశ్వస్తం మనో జ్ఞాత్వా తస్యాః శమ్భుః సనాతనః ।
 అవోచద్వచనం చేతి ప్రభుర్లీలావిశారదః ॥ ౪౨॥
 శివ ఉవాచ ।
 శృణు మద్వచనం దేవి న విశ్వసీతి చేన్మనః ।
 తవ రామపరిక్షాం హి కురు తత్ర స్వయా ధియా ॥ ౪౩॥
 వినశ్యతి యథా మోహస్తత్కురు త్వం సతి ప్రియే ।
 గత్వా తత్ర స్థితస్తావద్ వదే భవ పరీక్షికా ॥ ౪౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 శివాజ్ఞయా సతీ తత్ర గత్వాచిన్తయదీశ్వరీ ।
 కుర్యాం పరీక్షాం చ కథం రామస్య వనచారిణః ॥ ౪౫॥
 సీతారూపమహం ధృత్వా గచ్ఛేయం రామసన్నిధౌ ।
 యది రామో హరిః సర్వం విజ్ఞాస్యతి న చాన్యథా ॥ ౪౬॥
 ఇత్యం విచార్య సీతా సా భూత్వా రామసమీపతః ।
 అగమత్తత్పరీక్షార్థం సతీ మోహపరాయణా ॥ ౪౭॥
 సీతారూపాం సతీం దృష్ట్వా జపన్నామ శివేతి చ ।
 విహస్య తత్ప్రవిజ్ఞాయ నత్వావోచద్ రఘూద్వహః ॥ ౪౮॥
 శ్రీరామ ఉవాచ ।
 ప్రేమతస్త్వం సతి బ్రూహి క్వ శమ్భుస్తే నమో గతః ।

ఏకాకీ విపినే కస్మాదాగతా పతినా వినా ॥ ౪౯ ॥

త్యక్తా స్వరూపం కస్మాత్తే ధృతం రూపమిదం సతి ।
బ్రూహి తత్కారణం దేవి కృపాం కృత్వా మమోపరి ॥ ౫౦ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి రామవచః శ్రుత్వా చకితాసీత్సతీ తదా ।
స్మృత్వా శివోక్తం మత్వా చాచితథం లజ్జితా భృశమ్ ॥ ౫౧ ॥

రామం విజ్ఞాయ విష్ణుం తం స్వరూపం సంవిధాయ చ ।
స్మృత్వా శివపదం చిత్తే సత్యువాచ ప్రసన్నధీః ॥ ౫౨ ॥

శివో మయా గణైశ్చైవ పర్యటన్ వసుధాం ప్రభుః ।
ఇహోగచ్ఛచ్చ విపినే స్వతన్త్రః పరమేశ్వరః ॥ ౫౩ ॥

అపశ్యదత్ర స త్వాం హి సీతాన్వేషణతత్పరమ్ ।
సలక్ష్మణం విరహిణం సీతయా క్లిష్టమానసమ్ ॥ ౫౪ ॥

సత్వా త్వాం స గతో మూలే వటస్య స్థిత ఏవ హి ।
ప్రశంసన్ మహిమానం తే వైష్ణవం పరమం ముదా ॥ ౫౫ ॥

చతుర్భుజం హరిం త్వాం నో దృష్ట్యైవ ముదితోఽభవత్ ।
యథేదం రూపమమలం పశ్యన్నానన్దమాప్తవాన్ ॥ ౫౬ ॥

తచ్ఛుత్వా వచనం శంభోర్భ్రామమాసీయ చేతసి ।
తదాజ్ఞయా పరీక్షాం తే కృతవత్యస్మి రాఘవ ॥ ౫౭ ॥

జ్ఞాతం మే రామ విష్ణుస్త్వం దృష్టా తే ప్రభుతాఖిలా ।
నిఃసంశయా తదాపి తచ్ఛుణ్ణ త్వం చ మహామతే ॥ ౫౮ ॥

కథం ప్రణమ్యస్త్యం తస్య సత్యం బ్రూహి మమాగ్రతః ।
కురు నిఃసంశయాం త్వం మాం శమలం ప్రాప్నుహి ద్రుతమ్ ॥ ౫౯ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్యా రామశోఽచ్ఛుల్లలోచనః ।
అస్మరత్స్వం ప్రభుం శమ్భుం ప్రేమాభూద్ హృది చాధికమ్ ॥ ౬౦ ॥

సత్యా వినాజ్ఞయా శమ్భుసమీపం నాగమన్మునే ।
సంవర్ణ్య మహిమానం చ ప్రావోచద్రాఘవః సతీమ్ ॥ ౬౧ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
రామపరీక్షావర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౨౪ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౨౫. పంచువింశోఽధ్యాయః । శివసతీవియోగః ।

శ్రీరామ ఉవాచ ।

ఏకదా హి పురా దేవి శమ్భుః పరమసూతికృత్ ।

విశ్వకర్మాణమాహూయ స్వలోకే పరతః పరే ॥ ౧ ॥

తేన స్వధేనుశాలాయాం కారయామాస విస్తృతమ్ ।

రమ్యం చ భవనం సమ్యక్ తత్ర సింహాసనం వరమ్ ॥ ౨ ॥

తత్ర చ్చత్రం మహాదివ్యం సర్వదాద్భుతముత్తమమ్ ।

కారయామాస విఘ్నార్థం శంకరౌ విశ్వకర్మణా ॥ ౩ ॥

శక్రాదీనాం జహావాశు సమస్తాన్ దేవతాగణాన్ ।

సిద్ధగన్ధర్వనాగాదీనుపదేవాంశ్చ కృత్స్నశః ॥ ౪ ॥

దేవాన్ సర్వానాగమాంశ్చ విధిపుత్రాన్ మునీనపి ।

దేవీః సర్వా అప్సరోభిర్నానావస్తుసమన్వితాః ॥ ౫ ॥

దేవానాం చ తథర్షీణాం సిద్ధానాం ఫణీనామపి ।

ఆనయన్ మజ్జలకరాః కన్యాః షోడశ షోడశ ॥ ౬ ॥

వీణామృదంగప్రముఖవాద్యాన్నానావిధాన్ మునే ।

ఉత్సవం కారయామాస వాదయిత్వా సుగాయనైః ॥ ౭ ॥

రాజాభిషేకయోగ్యాని ద్రవ్యాణి సకలౌషధైః

ప్రత్యక్షతీర్థపాథోభిః పంచకుమ్భాంశ్చ పూరితాన్ । ౮ ॥

తథాన్యాః సంవిధా దివ్యా ఆనయత్స్వగణైస్తదా ।

బ్రహ్మఘోషం మహారావం కారయామాస శంకరః ॥ ౯ ॥

అథో హరిం సమాహూయ వైకుణ్ఠాత్ప్రితమానసః ।

తద్భక్త్యై పూర్ణయా దేవి మోదతి స్మ మహేశ్వరః ॥ ౧౦ ॥

సుముహూర్తే మహాదేవస్తత్ర సింహాసనే వరే ।

ఉపవేశ్య హరిం ప్రీత్యా భూషయామాస సర్వశః ॥ ౧౧ ॥

ఆబద్ధరమ్యముకుటం కృతకౌతుకమజ్గలమ్ ।

అభ్యషిజ్చన్మహేశన్తు స్వయం బ్రహ్మణ్ణమణ్ణవే ॥ ౧౨ ॥

దత్తవాన్నిఖిలైశ్వర్యం యన్మైజం నాన్యగామి యత్ ।

తతస్తుష్టావ తం శమ్భుః స్వతన్తో భక్తవత్సలః ॥ ౧౩ ॥

బ్రహ్మణం లోకకర్తారమవోచద్యచనం త్విదమ్ ।

వ్యాపయన్స్వం వరాధీనం స్వతన్త్రం భక్తవత్సలః ॥ ౧౪ ॥

మహేశ ఉవాచ ।

అతః ప్రభృతి లోకేశ మన్నిదేశాదయం హరిః ।

మమ వన్ద్యః స్వయం విష్ణుర్జాతః సర్వః శ్శ్రోణోతి హి ॥ ౧౫ ॥

సర్వైర్దేవాదిభిస్తాత ప్రణమ త్వమముం హరిమ్ ।

వర్ణయన్తు హరిం వేదా మమైతే మామివాజ్ఞయా ॥ ౧౬ ॥

శ్రీరామ ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తాథ స్వయం రుద్రోఽనమద్వై గరుడధ్వజమ్ ।

విష్ణుభక్తిప్రసన్నాత్మా వరదో భక్తవత్సలః ॥ ౧౭ ॥

తతో బ్రహ్మాదిభిర్దేవైః సర్వరూపసురైస్తథా ।

మునిసిద్ధాదిభిశ్చైవ వన్దితోఽభూద్ధరిస్తదా ॥ ౧౮ ॥

తతో మహేశో హరయేఽశంసద్దివిషదాం పురః ।

మహావరాన్ సుప్రసన్నో దత్తవాన్ భక్తవత్సలః ॥ ౧౯ ॥

మహేశ ఉవాచ ।

త్వం కర్తా సర్వలోకానాం భర్తా హర్తా మదాజ్ఞయా ।

దాతా ధర్మార్థకామానాం శాస్తా దుర్ణయకారిణామ్ ॥ ౨౦ ॥

జగదీశో జగత్పూజ్యో మహాబలపరాక్రమః ।

అజేయస్త్యం రణే క్వాపి మమాపి హి భవిష్యసి ॥ ౨౧ ॥

శక్తిత్రయం గృహాణ త్వమిచ్ఛాది ప్రాపితం మయా ।

నానాలీలాప్రభావత్వం స్వతన్త్రత్వం భవత్రయే ॥ ౨౨ ॥

త్వద్వేష్టారో హరే నూనం మయా శాస్యాః ప్రయత్నతః ।
త్వద్భక్తానాం మయా విష్టో దేయం నిర్వాణముత్తమమ్ ॥ ౨౩॥

మాయాం చాపి గృహణేమాం దుఃప్రణోద్యాం సురాదిభిః ।
యయా సమ్మోహితం విశ్వమవిద్రూపం భవిష్యతి ॥ ౨౪॥

మమ బాహుర్మదీయస్త్యం దక్షిణోఽసౌ విధిర్హరే ।
అస్యాపి హి విధేః పాతా జనితాపి భవిష్యసి ॥ ౨౫॥

హృదయం మమ యో రుద్రః స ఏవాహం న సంశయః ।
పూజ్యస్తవ సదా సోఽపి బ్రహ్మాదీనామపి ధ్రువమ్ ॥ ౨౬॥

అత్ర స్థిత్యా జగత్సర్వం పాలయ త్వం విశేషతః ।
నానావతారభేదైశ్చ సదా నానోతికర్తుభిః ॥ ౨౭॥

మమ లోకే తవేదం వై స్థానం చ పరమర్థమత్ ।
గోలోక ఇతి విఖ్యాతం భవిష్యతి మహోజ్జ్వలమ్ ॥ ౨౮॥

భవిష్యన్తి హరే యే తేఽవతారా భువి రక్షకాః ।
మద్భక్తాస్తాన్ ధ్రువం ద్రక్ష్యే ప్రీతానథ నిజాద్ వరాత్ ॥ ౨౯॥

శ్రీరామ ఉవాచ ।

అఖణ్డైశ్వర్యమాసాద్య హరేరిత్యం హరః స్వయమ్ ।
కైలాసే స్వగణైస్తస్మిన్ స్వైరం క్రీడత్యుమాపతిః ॥ ౩౦॥

తదాప్రభృతి లక్ష్మీశో గోపవేషోఽభవత్తథా ।
అయాసీత్తత్ర సుప్రీత్యా గోపగోపీగవాం పతిః ॥ ౩౧॥

సోఽపి విష్ణుః ప్రసన్నాత్మా జగోప నిఖిలం జగత్ ।
నానావతారసన్ధర్తావనకర్తా శివాజ్ఞయా ॥ ౩౨॥

ఇదాసీం స చతుర్ధాత్రావాతరచ్చక్కురాజ్ఞయా ।
రామోఽహం తత్ర భరతో లక్ష్మణః శత్రుహేతి చ ॥ ౩౩॥

అథ పిత్రాజ్ఞయా దేవి ససీతాలక్ష్మణః సతి ।
ఆగతోఽహం వనే చాద్య దుఃఖితో దైవతోఽభవమ్ ॥ ౩౪॥

నిశాచరేణ మే జాయా హృతా సీతేతి కేనచిత్ ।
అన్వేష్యామి ప్రీయాం చాత్ర విరహీ బన్ధనా వనే ॥ ౩౫॥

దర్శనం తే యది ప్రాప్తం సర్వథా కుశలం మమ ।
 భవిష్యతి న సన్దేహో మాతస్తే కృపయా సతి ॥ ౩౬॥
 సీతాప్రాప్తివరం దేవి భవిష్యతి న సంశయః ।
 తం హత్వా దుఃఖదం పాపం రాక్షసం త్వదనుగ్రహాత్ ॥ ౩౭॥
 మహద్భాగ్యం మమాద్యైవ యద్యకార్ణాం కృపాం యువామ్ ।
 యస్మిన్ సకరుణో స్యాతాం స ధన్యః పురుషో వరః ॥ ౩౮॥
 ఇత్థమాభాష్య బహుధా సుప్రణమ్య సతీం శివామ్ ।
 తదాజ్ఞయా వనే తస్మిన్ విచచార రఘూద్వహః ॥ ౩౯॥
 అథాకర్ణ్య సతీ వాక్యం రామస్య ప్రయతాత్మనః ।
 హృష్టాభూత్వా ప్రశంసంతం శివభక్తిరతం హృది ॥ ౪౦॥
 స్మృత్వా స్వకర్మ మనసాకార్షీచ్ఛోకం సువిస్తరమ్ ।
 ప్రత్యాగచ్ఛదుదాసీనా వివర్ణా శివసన్నిధౌ ॥ ౪౧॥
 పథి సాచిస్తయద్ దేవీ సజ్జలన్తి పునః పునః ।
 నాగ్గీకృతం శివోక్తం మే రామం ప్రతి కుఢీః కృతా ॥ ౪౨॥
 కిముత్తరమహం దాస్యే గత్వా శక్కురసన్నిధౌ ।
 ఇతి సజ్జన్త్య బహుధా పశ్చాత్తాపోఽభవత్తదా ॥ ౪౩॥
 గత్వా శమ్భుసమీపం చ ప్రణనామ శివం హృదా ।
 విషణ్ణవదనా శోకవ్యాకులా విగతప్రభా ॥ ౪౪॥
 అథ తాం దుఃఖితాం దృష్ట్వా పప్రచ్ఛ కుశలం హరః ।
 ప్రోవాచ వచనం ప్రీత్యా తత్పరీక్షా కృతా కథమ్ ॥ ౪౫॥
 శ్రుత్వా శివవచో నాహం కిమపి ప్రణతాననా ।
 సతీ శోకవిషణ్ణా సా తస్థౌ తత్ర సమీపతః ॥ ౪౬॥
 అథ ధ్యాత్వా మహేశస్త బుబోధ చరితం హృదా ।
 దక్షజాయా మహాయోగీ నానాలీలావిశారదః ॥ ౪౭॥
 సస్మార స్వపణం పూర్వం యత్కృతం హరికోపతః ।
 తత్ప్యార్థితోఽథ రుద్రోఽసౌ మర్యాదాప్రతిపాలకః ॥ ౪౮॥
 విషాదోఽభూత్ప్రభోస్తత్ర మనస్యేవమువాచ హ ।
 ధర్మవక్తా ధర్మకర్తా ధర్మావనకరః సదా ॥ ౪౯॥

శివ ఉవాచ ।

కుర్యాం చేద్దక్షజాయాం హి స్నేహం పూర్వం యథా మహాన్ ।
నశ్యేన్మమ పణః శుద్ధో లోకలీలానుసారిణః ॥ ౫౦ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్థం విచార్య బహుధా హృదా తామత్యజత్సతీమ్ ।
పణం న నాశయామాస వేదధర్మప్రపాలకః ॥ ౫౧ ॥

తతో విహాయ మనసా సతీం తాం పరమేశ్వరః ।
జగామ స్వగిరిం భేదం జగావద్ధా స హి ప్రభుః ॥ ౫౨ ॥

చలన్తం పథి తం వ్యోమవాణ్యువాచ మహేశ్వరమ్ ।
సర్వాన్ సంశ్రావయంస్తత్ర దక్షజాం చ విశేషతః ॥ ౫౩ ॥

వ్యోమవాణ్యువాచ ।

ధన్యస్తస్య పరమేశాన త్యత్సమోఽద్య తథా పణః ।
న కోఽప్యన్యస్త్రిలోకేఽస్మిన్ మహాయోగీ మహాప్రభుః ॥ ౫౪ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వా వ్యోమవచో దేవీ శివం పప్రచ్ఛ విప్రభా ।
కం పణం కృతవాన్నాథ బ్రూహి మే పరమేశ్వర ॥ ౫౫ ॥

ఇతి పృష్టోఽపి గిరిశః సత్యా హితకరః ప్రభుః ।
నోద్వాహం స్వం పణం తస్యై యత్ హర్యగ్రేఽకరోత్పురా ॥ ౫౬ ॥

తదా సతీ శివం ధ్యాత్వా స్వపతిం ప్రాణవల్లభమ్ ।
సర్వం బుబోధ హేతుం తం ప్రియత్యాగమయం మునే ॥ ౫౭ ॥

తతోఽతీవ శుశోచాశు బుధ్వా సా త్యాగమాత్మనః ।
శమ్భునా దక్షజా తస్మాన్నిఃశ్వసన్తి ముహుర్ముహుః ॥ ౫౮ ॥

శివస్తస్యాః సమాజ్ఞాయ గుప్తం చక్రే మనోభవమ్ ।
సత్యై పణం స్వకీయం హి కథా బహ్వీర్వదన్ ప్రభుః ॥ ౫౯ ॥

సత్యా ప్రాప స కైలాసం కథయన్ వివిధాః కథాః ।
వరో స్థిత్యా నిజం రూపం దధౌ యోగీ సమాధిభృత్ ॥ ౬౦ ॥

తత్ర తస్మా సతీ ధామ్ని మహావ్యాకులమానసా ।

న బుబోధ చరిత్రం తత్కశ్చిచ్ఛ శివయోర్మునే ॥ ౬౧॥

మహాన్కాలో వ్యతీయాయ తయోరిత్యం మహామునే ।

స్వోపాత్తదేహయోః ప్రభోవ్స్థోకలీలానుసారిణోః ॥ ౬౨॥

ధ్యానం తత్యాజ గిరిశస్తతః స పరమోతికృత్ ।

తజ్జాత్వా జగదమ్భా హి సతీ తత్రాజగామ సా ॥ ౬౩॥

సనామాథ శివం దేవీ హృదయేన విదూయతా ।

ఆసనం దత్తవాన్ శమ్భుః స్వసమ్ముఖ ఉదారధీః ॥ ౬౪॥

కథయామాస సుప్రీత్యా కథా వహ్నిర్మనోరమాః ।

నిఃశోకాం కృతవాన్ సద్యో లీలాం కృత్వా చ తాదృశీమ్ ॥ ౬౫॥

పూర్వవత్సా సుఖం లేభే తత్యాజ స్వపణం న సః ।

నేత్యాశ్చర్ష్యం శివే తాత మన్తవ్యం పరమేశ్వరే ॥ ౬౬॥

ఇత్యం శివాశివకథాం వదన్తి మునయో మునే ।

కిల కేచిదవిద్వాంసో వియోగశ్చ కథం తయోః ॥ ౬౭॥

శివాశివచరిత్రం క్షో జానాతి పరమార్థతః ।

స్వేచ్ఛయా క్రీడతస్తా హి చరితం కురుతః సదా ॥ ౬౮॥

వాగర్థావివ సమ్ప్రుక్తై సదా ఖలు సతీశివౌ ।

తయోర్వియోగోఽసమ్భావ్యః సమ్భవేదిచ్ఛయా తయోః ॥ ౬౯॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే

సతీవియోగో నామ పంచవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౨౫॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖండే

౨.౨.౨౬. షడ్వింశోఽధ్యాయః । శివసతీవియోగః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

పురాభవచ్ఛ సర్వేషామధ్వరో విధినా మహాన్ ।

ప్రయాగే సమవేతానాం మునీనాం చ మహాత్మనామ్ ॥ ౧॥

తత్ర సిద్ధాః సమాయాతాః సనకాద్యాః సురర్షయః ।
 సప్రజాపతయో దేవా జ్ఞానినో బ్రహ్మాదర్శినః ॥ ౨॥

అహం సమాగతస్తత్ర పరివారసమన్వితః ।
 నిగమైరాగమైర్యుక్తో మూర్తిమద్భిర్మహాప్రభైః ॥ ౩॥

సమాజోఽభూద్విచిత్రో హి తేషాముత్సవసంయుతః ।
 జ్ఞానవాదోఽభవత్తత్ర నానాశాస్త్రసముదభవః ॥ ౪॥

తస్మిన్నవసరే రుద్రః సభవాసీగణః ప్రభుః ।
 త్రిలోకహితకృత్స్వామీ తత్రాగాత్మాతికృన్మునే ॥ ౫॥

దృష్ట్వా శివం సురాః సర్వే సిద్ధాశ్చ మునయస్తథా ।
 అనమంస్తం ప్రభుం భక్త్యా తుష్టవుశ్చ తథా హ్యహమ్ ॥ ౬॥

తస్థుః శివాజ్ఞయా సర్వే యథాస్థానం ముదాన్వితాః ।
 ప్రభుదర్శనసన్తుష్టాః వర్ణయన్తో నిజం విధిమ్ ॥ ౭॥

తస్మిన్నవసరే దక్షః ప్రజాపతిపతిః ప్రభుః ।
 ఆగమత్తత్ర సుప్రీతః సువర్చస్వీ యదృచ్ఛయా ॥ ౮॥

మాం ప్రణమ్య స దక్షో హి స్యుష్టస్తత్ర మదాజ్ఞయా ।
 బ్రహ్మణ్డాధిపతిర్మానోః మానీ తత్త్వబహిర్ముఖః ॥ ౯॥

స్తుతిభిః ప్రణీపాతైశ్చ దక్షః సర్వైః సురర్షిభిః ।
 పూజితో వరతేజస్వీ కరో వధ్వా వినమ్రకైః ॥ ౧౦॥

నానావిహారకృన్నాథః స్వతస్త్వః పరమోతికృత్ ।
 నానామత్తం తదా దక్షం స్వాసనస్థో మహేశ్వరః ॥ ౧౧॥

దృష్ట్వానతం హరం తత్ర స మే పుత్రోఽప్రసన్నధీః ।
 అకుప్యత్సహసా రుద్రే తదా దక్షః ప్రజాపతిః ॥ ౧౨॥

క్రూరదృష్ట్యా మహోగర్వో దృష్ట్వా రుద్రం మహాప్రభుమ్ ।
 సర్వాన్సంశ్రావయన్సుచ్చైరవోచజ్ఞానవర్జితః ॥ ౧౩॥

దక్షవాచ ।
 ఏతే హి సర్వే చ సురాసురా భృశం
 నమన్తి మాం విప్రవరాస్తథర్షయః ।
 కథం హ్యసౌ దుర్జనవన్మహామనా

త్వభూత్తు యః ప్రేతపిశాచసంవృతః ॥ ౧౪ ॥

శృశానవాసీ నిరపత్రపో హ్యాయం
కథం ప్రణామం న కరోతి మేఽధునా ।
లుప్తక్రియో భూతపిశాచసేవితో
మత్తోఽవిధో నీతివిదూషకః సదా ॥ ౧౫ ॥

పాఖణ్డినో దుర్జనపాపశిలా
దృష్ట్యా ద్విజం ప్రోద్ధతనిన్దకాఞ్చ ।
వధ్వాం సదాసక్తరతిప్రవీణ-
స్తస్మాదముం శస్తుమహం ప్రవృత్తః ॥ ౧౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇత్యేవముక్త్వా స మహాఖలస్తదా
రుషాన్వితో రుద్రమిదం హ్యవోచత్ ।
శృణ్వన్త్వమీ విప్రవరాస్తథా సురా
వధ్యం హి మే చార్హథ కర్తుమేతమ్ ॥ ౧౭ ॥

దక్ష ఉవాచ ।
రుద్రో హ్యాయం యజ్జబహిష్కృతో మే
వర్ణేష్వతీతోఽథ వివర్ణరూపః ।
దేవైర్న భాగం లభతాం సహైవ
శృశానవాసీ కులజన్మహీనః ॥ ౧౮ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇతి దక్షోక్తమాకర్ణ్య భృగ్వాద్యా బహవో జనాః ।
అగర్హయన్ దుష్టసత్త్వం రుద్రం మత్త్వామరైః సమమ్ ॥ ౧౯ ॥
నస్తీ నిశమ్య తద్వాక్యం లోలాక్షోఽతిరుషాన్వితః ।
అబ్రవీత్ త్వరితం దక్షం శాపం దాతుమనా గణః ॥ ౨౦ ॥

నస్తీశ్వర ఉవాచ ।
రే రే శత మహామూఢ దక్ష దుష్టమతే త్వయా ।
యజ్జబాహ్యో హి మే స్వామీ మహేశో హి కృతః కథమ్ ॥ ౨౧ ॥
యస్య స్మరణమాత్రేణ భవన్తి సఫలా మఖాః ।
తీర్థాని చ పవిత్రాణి సోఽయం శప్తో హరః కథమ్ ॥ ౨౨ ॥

వృథా తే బ్రహ్మచాపల్యాచ్చప్రోఽయం దక్ష దుర్మతే ।
 వృథోపహసితశ్చైవాదుష్టో రుద్రో మహాప్రభుః ॥ ౨౩॥
 యేనేదం పాల్యతే విశ్వం సృష్టమస్తే వినాశితమ్ ।
 శప్రోఽయం స కథం రుద్రో మహేశో బ్రాహ్మణాధమ ॥ ౨౪॥
 ఏవం నిర్భత్సి తస్తేన నన్దినా హి ప్రజాపతిః ।
 నన్దినం చ శశాపాథ దక్షో రోషసమన్వితః ॥ ౨౫॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 యూయం సర్వే రుద్రగణా వేదబాహ్యో భవన్తు వై ।
 వేదమార్గపరిత్యక్తాస్తథా త్యక్తా మహర్షిభిః ॥ ౨౬॥
 పాఖణ్డవాదనిరతాః శిష్టాచారబహిష్కృతాః ।
 మదిరాపాననిరతా జటాభస్మాస్థిధారిణః ॥ ౨౭॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి శప్తాస్తథా తేన దక్షేణ శివకింకరాః ।
 తమచ్యుత్వాతిరుషావిష్టోఽభవన్నస్తీ శివప్రియః ॥ ౨౮॥
 ప్రత్యువాచ ద్రుతం దక్షం గర్వితం తం మహాఖలమ్ ।
 శిలాదతనయో నస్తీ తేజస్వీ శివవల్లభః ॥ ౨౯॥
 నస్తీశ్వర ఉవాచ ।
 రే దక్ష శర దుర్బుధ్దే వృథైవ శివకింకరాః ।
 శప్తాస్తే బ్రహ్మచాపల్యాచ్చివతత్త్వమజానతా ॥ ౩౦॥
 భృగ్వాద్వైర్దుష్టచిత్తైశ్చ మూఢైః స ఉపహసితః ।
 మహాప్రభుర్మహేశానో బ్రాహ్మణత్వాదహమ్మతే ॥ ౩౧॥
 యే రుద్రవిముఖాశ్చాత్ర బ్రాహ్మణాస్త్యాదృశాః ఖలాః ।
 రుద్రతేజఃప్రభావత్వాత్తేషాం శాపం దదామ్యహమ్ ॥ ౩౨॥
 వేదవాదరతా యూయం వేదతత్త్వబహిర్ముఖాః ।
 భవన్తు సతతం విప్రా నాన్యదస్తీతి వాదినః ॥ ౩౩॥
 కామాత్మానః స్వర్గపరాః క్రోధలోభమదాన్వితాః ।
 భవన్తు సతతం విప్రా భిక్షుకా నిరపత్రపాః ॥ ౩౪॥
 వేదమార్గం పురస్కృత్య బ్రాహ్మణాః శూద్రయాజినః ।

దరిద్రా వై భవిష్యన్తి ప్రతిగ్రహరతాః సదా ॥ ౩౫॥

అసత్ప్రతిగ్రహశ్చైవ సర్వే నిరయగామినః ।

భవిష్యన్తి సదా దక్ష కేచిద్ద్వి బ్రహ్మరాక్షసాః ॥ ౩౬॥

యః శివం సురసామాన్యముద్దిశ్య పరమేశ్వరమ్ ।

ద్రుహ్యత్యజో దుష్టమతిః తత్త్వతాం విముఖో భవేత్ ॥ ౩౭॥

కూటధర్మేషు గేహేషు సదా గ్రామ్యసుఖేచ్ఛయా ।

కర్మతన్త్రం వితనుతాం వేదవాదం చ శాశ్వతమ్ ॥ ౩౮॥

వినష్టానన్దకముఖో విస్మృతాత్మగతిః పశుః ।

భ్రష్టకర్మానయరతో దక్షో బస్తముఖోఽచిరాత్ ॥ ౩౯॥

శప్తాస్తే కోపినా తత్ర నన్దినా బ్రాహ్మణా యదా ।

హాహాకారో మహానాసీచ్ఛస్తో దక్షేణ చేశ్వరః ॥ ౪౦॥

తదాకర్ణ్యాహమత్యన్తమనిన్దం తం ముహుర్ముహుః ।

భృగ్వాదీనపి విప్రాంశ్చ వేదస్పృహీ శివతత్త్వవిత్ ॥ ౪౧॥

ఈశ్వరోఽపి వచః శ్రుత్వా నన్దినః ప్రహసన్నివ ।

ఉవాచ మధురం వాక్యం బోధయన్తం సదాశివః ॥ ౪౨॥

సదాశివ ఉవాచ ।

శృణు నన్దిన్ మహాప్రాజ్ఞ న కర్తుం క్రోధమర్హసి ।

వృథా శప్తం బ్రహ్మకులం మత్వా శప్తం చ మాం భ్రూమాత్ ॥ ౪౩॥

వేదో మన్త్రాక్షరమయః సాక్షాత్సూక్తమయో భృశమ్ ।

సూక్తే ప్రతిష్ఠితో హ్యత్యా సర్వేషామపి దేహినామ్ ॥ ౪౪॥

తస్మాదాత్మవిదో నిత్యం త్వం మా శప రుషాన్వితః ।

శప్యా న వేదాః కేనాపి దుర్ధియాఽపి కదాచన ॥ ౪౫॥

అహం శప్తో న చేదానీం తత్త్వతో బోధుమర్హసి ।

శాన్తో భవ మహాధీమన్ సనకాదివిబోధకః ॥ ౪౬॥

యజ్ఞోఽహం యజ్ఞకర్మాహం యజ్ఞాజ్ఞాని చ సర్వశః ।

యజ్ఞాత్మా యజ్ఞనిరతో యజ్ఞబాహ్యోఽహమేవ వై ॥ ౪౭॥

కోఽయం కస్త్వమిమే కే హి సర్వోఽహమపి తత్త్వతః ।

ఇతి బుద్ధ్యా హి విమృశ వృథా శప్తాన్త్వయా ద్విజాః ॥ ౪౮॥

తత్త్వజ్ఞానేన నిర్వృత్య ప్రపంచురచనాం భవ ।
బుధఃస్వస్థో మహాబుధే నన్దన్ క్రోధాదివర్జితః ॥ ౪౯ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఏవం ప్రబోధితస్తేన శమ్భునా నన్దికేశ్వరః ।
వివేకపరమో భూత్వా శాన్తోఽభూత్కృధవర్జితః ॥ ౫౦ ॥

శివోఽపి తం ప్రబోధ్యాశు స్వగణం ప్రాణవల్లభమ్ ।
సగణః స యయౌ తస్మాత్స్వస్థానం ప్రముదాన్వితః ॥ ౫౧ ॥

దక్షోఽపి స రుషావిష్టస్త్వైర్విజ్ఞైః పరివారితః ।
స్వస్థానం చ యయౌ చిత్తే శివద్రోహపరాయణః ॥ ౫౨ ॥

రుద్రం తదానీం పరిశప్యమానం
సంస్కృత్య దక్షః పరయా రుషాన్వితః ।
శ్రద్ధాం విహాయైవ స మూఢబుద్ధి-
ర్హిన్దాపరోఽభూచ్ఛివపూజకానామ్ ॥ ౫౩ ॥

ఇత్యుక్తో దక్షదుర్బుద్ధిః శమ్భునా పరమాత్మనా ।
పరాం దుర్దిషణాం తస్య శ్శృణు తాత వదామ్యహమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
సత్యపాఖ్యానే శివేన దక్షవిరోధో నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౨౬ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥
॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥
॥ ద్వితీయా రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౨౭. సప్తవింశోఽధ్యాయః । దక్షయజ్ఞారమ్భః ।

బ్రహ్మోవాచ ।
ఏకదా తు మునే తేన యజ్ఞః ప్రారమ్భితో మహాన్ ।
తత్రాహూతాస్తదా సర్వే దీక్షితేన సురర్షయః ॥ ౧ ॥
మహర్షయోఽఖిలాస్తత్ర నిర్జరాశ్చ సమాగతాః ।
యద్యజ్ఞకరణార్థం హి శివమాయావిమోహితాః ॥ ౨ ॥

అగస్త్యః కశ్యపోఽత్రిశ్చ వామదేవస్తథా భృగుః ।
 దధీచిర్భగవాన్ వ్యాసో భారద్వాజోఽథ గౌతమః ॥ ౩॥
 పైలః పరాశరో గర్గో భార్గవః కకుభః సితః ।
 సుమన్తుత్రికకక్ష్మాశ్చ వైశమ్పాయన ఏవ చ ॥ ౪॥
 ఏతే చాన్యే చ బహవో మునయో హర్షితా యయుః ।
 మమ పుత్రస్య దక్షస్య సదారాః ససుతా మఖమ్ ॥ ౫॥
 తథా సర్వే సురగణా లోకపాలా మహోదయాః ।
 తథోపనిర్జరాః సర్వే సోపకారబలాన్వితాః ॥ ౬॥
 సత్యలోకాత్సమాసీతో నుతోఽహం విశ్వకారకః ।
 ససుతః సపరీవారో మూర్తవేదాదిసంయుతః ॥ ౭॥
 వైకుణ్ఠాచ్చ తథా విష్ణుః సమూర్ధ్వ ర్భ్య వివిధాదరాత్ ।
 సపార్షదపరీవారః సమాసీతో మఖం ప్రతి ॥ ౮॥
 ఏవమన్యే సమాయాతా దక్షయజ్ఞం విమోహితాః ।
 సత్కృతాస్తేన దక్షేణ సర్వే తే హి దురాత్మనా ॥ ౯॥
 భవనాని మహార్థాణి సుప్రభాణి మహాన్తి చ ।
 త్వష్ట్రా కృతాని దివ్యాని తేభ్యో దత్తాని తేన వై ॥ ౧౦॥
 తేషు సర్వేషు ధిష్ణ్యేషు యథాయోగ్యం చ సంస్థితాః ।
 సస్మానితా అరాజంస్తే సకలా విష్ణునా మయా ॥ ౧౧॥
 వర్తమానే మహాయజ్ఞే తీర్థే కనఖలే తదా ।
 ఋత్విజశ్చ కృతాస్తేన భృగ్వాద్యాశ్చ తపోధనాః ॥ ౧౨॥
 అధిష్ఠాతా స్వయం విష్ణుః సహ సర్వమరుద్గణైః ।
 అహం తత్రాభవం బ్రహ్మ త్రయీవిధినిదర్శకః ॥ ౧౩॥
 తథైవ సర్వే దిక్పాలా ద్వారపాలాశ్చ రక్షకాః ।
 సాయుధాః సపరీవారాః కుతూహలకరాః సదా ॥ ౧౪॥
 ఉపతస్థే స్వయం యజ్ఞః సురూపస్తస్య చాధ్వరే ।
 సర్వే మహామునిశ్రేష్ఠాః స్వయం వేదధరాభవన్ ॥ ౧౫॥
 తనూనపాదపి నిజం చక్రే రూపం సహస్రశః ।

హవిషాం గ్రహణాయాశు తస్మిన్ యజ్ఞే మహోత్సవే || ౧౬ ||

అష్టాశీతిసహస్రాణి జుహ్వతి సహ ఋత్విజః |
ఉద్ధాతారశ్చతుఃషష్ఠిసహస్రాణి సురర్షయః || ౧౭ ||

అధ్వర్యవోఽథ హోతారస్తావంతో నారదాదయః |
సప్తర్షయః సమా గాథాః కుర్వన్తి స్మ పృథక్పృథక్ || ౧౮ ||

గన్ధర్వవిద్యాధరసిద్ధసజ్ఞా-
నాదిత్యసజ్ఞాన్ సగణాన్ సయజ్ఞాన్ |
సజ్ఞ్యావతాన్నాగచరాన్ సమస్తాన్
వప్తే స దక్షో హి మహాధ్వరే న్వే || ౧౯ ||

ద్విజర్షిరాజర్షిసురర్షిసజ్ఞా
నృపాః సమిత్రాః సచివాః ససైన్యాః |
వసుప్రముఖ్యా గణదేవతాశ్చ
సర్వే వృతాస్తేన మఖోపవేత్తా || ౨౦ ||

దీక్షాయుక్తస్తదా దక్షః కృతకౌతుకమజ్జలః |
భార్యయా సహితో రేజే కృతస్వస్త్వయనో భృశమ్ || ౨౧ ||

తస్మిన్ యజ్ఞే వృతః శమ్భుర్న దక్షేణ దురాత్మనా |
కపాలీతి వినిశ్చిత్స తస్య యజ్ఞార్హతా న హి || ౨౨ ||

కపాలిభార్యేతి సతీ దయితా స్వసుతాపి చ |
నాహూతా యజ్ఞవిషయే దక్షేణాగుణదర్శినా || ౨౩ ||

ఏవం ప్రవర్తమానే హి దక్షయజ్ఞే మహోత్సవే |
స్వకార్యలగ్నాస్త్రాసన్ సర్వే తేఽధ్వరసమ్మతాః || ౨౪ ||

ఏతస్మిన్నంతరేఽదృష్ట్వా తత్ర వై శక్కురం ప్రభుమ్ |
ప్రోద్విగ్నమానసః శైవో దధీచో వాక్యమబ్రవీత్ || ౨౫ ||

దధీవ ఉవాచ |
సర్వే శృణుత మద్వాక్యం దేవర్షిప్రముఖా ముదా |
కస్మాన్నైవాగతః శమ్భురస్మిన్ యజ్ఞే మహోత్సవే || ౨౬ ||

ఏతే సురేశా మునయో మహత్తరాః
సలోకపాలాశ్చ సమాగతా హి |

తథాపి యజ్ఞస్త్తు న శోభతే భృశం
పినాకినా తేన మహాత్మనా వినా ॥ ౨౭ ॥

యేనైవ సర్వాణ్యపి మజ్గలాని
భవన్తి శంసన్తి మహావిపశ్చితః ।
సోఽసౌ న దృష్టోఽత్ర పుమాన్ పురాణో
వృషధ్వజో నీలగలః పరేశః ॥ ౨౮ ॥

అమజ్గలాన్యేవ చ మజ్గలాని
భవన్తి యేనాధిగతాని దక్ష ।
త్రిపక్షుకేనాప్యథ మజ్గలాని
భవన్తి సద్యః పరతః పరాణి ॥ ౨౯ ॥

తస్మాత్త్వయైవ కర్తవ్యమాహ్వానం పరమేశితుః ।
త్వరితం బ్రహ్మణా వాపి విష్ణునా ప్రభువిష్ణునా ॥ ౩౦ ॥

ఇన్ద్రేణ లోకపాలైశ్చ ద్విజైః సిద్ధైః సహాధునా ।
సర్వథానయనీయోఽసౌ శక్కరో యజ్ఞపూర్తయే ॥ ౩౧ ॥

సర్వైర్భవద్భిర్నవ్యం యత్ర దేవో మహేశ్వరః ।
దాక్షాయణ్యా సమం శమ్భుమానయధ్వం త్వరాన్వితాః ॥ ౩౨ ॥

తేన సర్వం పవిత్రం స్యాచ్ఛమ్భునా పరమాత్మనా ।
అత్రాగతేన దేవేశాః సామ్భేన పరమాత్మనా ॥ ౩౩ ॥

యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా సమగ్రం సుకృతం భవేత్ ।
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన హ్యనేతవ్యో వృషధ్వజః ॥ ౩౪ ॥

సమాగతే శక్కరోఽత్ర పావనో హి భవేన్మృఖః ।
భవిష్యత్సన్యథాపూర్ణః సత్యమేతద్ బ్రవిమ్యహమ్ ॥ ౩౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దక్షో రోషసమన్వితః ।
ఉవాచ త్వరితం మూఢః ప్రహసన్నివ దుష్టధీః ॥ ౩౬ ॥

మూలం విష్ణుర్దేవతానాం యత్ర ధర్మః సనాతనః ।
సమానీతో మయా సమ్యక్ కిమానం యజ్ఞకర్మణి ॥ ౩౭ ॥

యస్మిన్ వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ కర్మాణి వివిధాని చ ।

ప్రతిష్ఠితాని సర్వాణి సోఽసౌ విష్ణురిహగతః ॥ ౩౮॥

సత్యలోకాత్సమాయాతో బ్రహ్మ లోకపితామహః ।

వేదైః సోపనిషద్భిశ్చ వివిధైరాగమైః సహ ॥ ౩౯॥

తథా సురగణైః సాకమాగతః సురరాట్ స్వయమ్ ।

తథా యూయం సమాయాతా ఋషయో వీతకల్మషాః ॥ ౪౦॥

యే యే యజ్ఞోచితాః శాస్తాః పాత్రభూతాః సమాగతాః ।

వేదవేదార్థతత్త్వజ్ఞాః సర్వే యూయం దృఢవ్రతాః ॥ ౪౧॥

ఆత్మైవ చ కిమస్మాకం రుద్రేణాపి ప్రయోజనమ్ ।

కన్యా దత్తా మయా విప్ర బ్రహ్మణా నోదితేన హి ॥ ౪౨॥

హరోఽకులీనోఽసౌ విప్ర పితృమాతృవివర్జితః ।

భూతప్రేతపిశాచానాం పతిరేకో దురత్యయః ॥ ౪౩॥

ఆత్మసమ్భావితో మూఢః స్తభ్ధో మౌనీ సమత్సరః ।

కర్మణ్యస్మిన్న యోగ్యోఽసౌ నాసీతో హి మయాధునా ॥ ౪౪॥

తస్మాత్త్వయేద్దృశం వాక్యం పునర్వాచ్యం న హి క్వచిత్ ।

సర్వైర్భవద్భిః కర్తవ్యో యజ్ఞో మే సఫలో మహాన్ ॥ ౪౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏతచ్ఛ్రుత్వా వచస్తస్య దధీచిర్వాక్యమబ్రవీత్ ।

సర్వేషాం శృణ్వతాం దేవముసీనాం సారసంయుతమ్ ॥ ౪౬॥

దధీవ ఉవాచ ।

అయజ్ఞోఽయం మహాజాతో వినా తేన శివేన హి ।

వినాశోఽపి విశేషణ హ్యత్ర తే హి భవిష్యతి ॥ ౪౭॥

ఏవముక్త్వా దధీవోఽసావేక ఏవ వినిర్గతః ।

యజ్ఞవాటాచ్చ దక్షస్య త్వరితః స్వాశ్రమం యయౌ ॥ ౪౮॥

తతోఽన్యే శాక్కురా యే చ ముఖ్యాః శివమతానుగాః ।

నిర్యయుః స్వాశ్రమాన్ సద్యః శాపం దత్త్వా తథైవ చ ॥ ౪౯॥

మునౌ వినిర్గతే తస్మిన్ మఖాదన్యేషు దుష్టధీః ।

శివద్రోహి ముసీన్ దక్షః ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ ౫౦॥

దక్ష ఉవాచ ।

గతః శివప్రియో విప్రో దధీచో నామ నామతః ।
అన్యే తథావిధా యే చ గతాస్తే మమ చాధ్వరాత్ ॥ ౫౧॥

ఏతచ్ఛుభితరం జాతం సమ్మతం మే హి సర్వథా ।
సత్యం బ్రవీమి దేవేశ సురాశ్చ మునయస్తథా ॥ ౫౨॥

వినష్టచిత్తా మన్దాశ్చ మిథ్యావాదరతాః ఖిలాః ।
వేదబాహ్యో దురాచారాః త్యాజ్యాస్తే మఖకర్మణి ॥ ౫౩॥

వేదవాదరతా యూయం సర్వే విష్ణుపురోగమాః ।
యజ్ఞం మే సఫలం విప్రాః సురాః కుర్వన్తు మాచిరమ్ ॥ ౫౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య శివమాయావిమోహితాః ।
తన్మథే దేవయజనం చక్రుః సర్వే సురర్షయః ॥ ౫౫॥

ఇతి తన్మఖశాపో హి వర్ణితో మే మునీశ్వర ।
యజ్ఞవిధ్వంసయోగోఽపి ప్రోచ్యతే శృణు సాదరమ్ ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే
యజ్ఞప్రారమ్భా నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౨౭॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖండే

౨.౨.౨౮. అష్టావింశోఽధ్యాయః । సతీయాత్రావర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

యదా యయుర్దక్షమఖముత్సవేన సురర్షయః ।
తస్మిన్నేవాన్తరే దేవీ పర్వతే గన్ధమాదనే ॥ ౧॥

ధారాగృహే వితానేన సఖీభిః పరివారితా ।
దాక్షాయణీ మహాక్రీడాశ్చకార వివిధాః సతీ ॥ ౨॥

క్రీడాసక్తా తదా దేవీ దదర్శాథ ముదా సతీ ।
దక్షయజ్ఞే ప్రయాన్తిం తాం రోహిణ్యాపృచ్ఛ్య సత్వరమ్ ॥ ౩॥

దృష్ట్వా సీమంతయా భూతాం విజయాం ప్రాహ సా సతీ ।
స్వసఖీం ప్రవరాం ప్రాణప్రియాం సా హి హితావహామ్ ॥ ౪ ॥

సత్యువాచ ।

హే సఖీప్రవరే ప్రాణప్రియే త్వం విజయే మమ ।
క్వ గమిష్యతి చన్ద్రోఽయం రోహిణ్యా పృచ్ఛ సత్వరమ్ ॥ ౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తథోక్తా విజయా సత్యా గత్వా తత్సన్నిధౌ ద్రుతమ్ ।
క్వ గచ్ఛసీతి పప్రచ్ఛ శశినం తం యథోచితమ్ ॥ ౬ ॥

విజయోక్తమథాకర్ణ్య స్వయాత్రాం పూర్వమాదరాత్ ।
కథితం తేన తత్సర్వం దక్షయజ్ఞోత్సవాదికమ్ ॥ ౭ ॥

తచ్చుత్వా విజయా దేవీం త్వరితా జాతసమ్భ్రమా ।
కథయామాస తత్సర్వం యదుక్తం శశినా సతీమ్ ॥ ౮ ॥

తచ్చుత్వా కాలికా దేవీ విస్మితాభూత్సతీ తదా ।
విమృశ్య కారణం తత్రాజ్ఞాత్వా చేతస్యచింతయత్ ॥ ౯ ॥

దక్షః పితా మే మాతా చ వీరిణీ నౌ కుతః సతీ ।
ఆహ్వానం న కరోతి స్మ విస్మృతా మాం ప్రియాం సుతామ్ ॥ ౧౦ ॥

పృచ్ఛేయం శక్కరం తత్ర కారణం సర్వమాదరాత్ ।
చింతయత్వేతి సాసీద్వై తత్ర గన్తుం సునిశ్చయా ॥ ౧౧ ॥

అథ దాక్షాయణీ దేవీ విజయాం ప్రవరాం సఖీమ్ ।
స్థాపయిత్వా ద్రుతం తత్ర సమగచ్ఛచ్ఛివాన్తికమ్ ॥ ౧౨ ॥

దదర్శ తం సభామధ్యే సంస్థితం బహుభిర్గణైః ।
నన్ద్యాదిభిర్మహావీరైః ప్రవరైర్వ్యాధయూథపైః ॥ ౧౩ ॥

దృష్ట్వా తం ప్రభుమీశానం స్వపతిం సాథ దక్షజా ।
ప్రప్థం తత్కారణం శీఘ్రం ప్రాప శక్కరసన్నిధిమ్ ॥ ౧౪ ॥

శివేన స్థాపితా స్వాజ్ఞే ప్రీతియుక్తేన స్వప్రియా ।
ప్రమోదితా వచోభిః సా బహుమానపురఃసరమ్ ॥ ౧౫ ॥

అథ శమ్భుర్మహాలీలః సర్వేశః సుఖదః సతామ్ ।
సతీమువాచ త్వరితం గణమధ్యస్థ ఆదరాత్ ॥ ౧౬ ॥

శమ్భురువాచ ।

కిమర్థమాగతాత్ర త్వం సభామధ్యే సవిస్మయా ।

కారణం తస్య సుప్రీత్యా శీఘ్రం వద సుమధ్యమే ॥ ౧౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవముక్తా తదా తేన మహేశేన మునీశ్వర ।

సాంజ్ఞలిః సుప్రణమ్యాశు సత్యువాచ ప్రభుం శివా ॥ ౧౮॥

సత్యువాచ ।

పితుర్మమ మహాన్ యజ్ఞో భవతీతి మయా శ్రుతమ్ ।

తత్రోత్సవో మహానస్తి సమవేతాః సురర్షయః ॥ ౧౯॥

పితుర్మమ మహాయజ్ఞే కస్మాత్తవ న రోచతే ।

గమనం దేవదేవేశ తత్సర్వం కథయ ప్రభో ॥ ౨౦॥

సుహృదామేష వై ధర్మః సుహృద్భిః సహ సజ్జతిః ।

కుర్వన్తి యన్మహాదేవ సుహృదః ప్రీతివర్ధినీమ్ ॥ ౨౧॥

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన మయా గచ్ఛ సహ ప్రభో ।

యజ్ఞవాటం పితుర్మేఽద్య స్వామిన్ ప్రార్థనయా మమ ॥ ౨౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా సత్యా దేవో మహేశ్వరః ।

దక్షవాగిషుహృద్విద్ధో బభాషే సూన్యతం వచః ॥ ౨౩॥

మహేశ్వర ఉవాచ ।

దక్షస్తవ పితా దేవి మమ ద్రోహీ విశేషతః ॥ ౨౪॥

యస్య యే మానినః సర్వే ససురరిముఖాః పరే ।

తే మూఢా యజనం ప్రాప్తాః పితుస్తే జ్ఞానవర్జితాః ॥ ౨౫॥

అనాహూతాశ్చ యే దేవి గచ్ఛన్తి పరమన్దిరమ్ ।

అవమానం ప్రాప్నువన్తి మరణాదధికం తథా ॥ ౨౬॥

పరాలయం గతోఽపీన్ద్రో లఘుర్భవతి తద్విధః ।

కా కథా చ పరేషాం వై రీఢా యాత్రా హి తద్విధా ॥ ౨౭॥

తస్మాత్త్వయా మయా చాపి దక్షస్య యజనం ప్రతి ।

న గస్తవ్యం విశేషేణ సత్యముక్తం మయా ప్రియే ॥ ౨౮॥

తథారిభిర్న వ్యథతే హ్యర్దితోఽపి శరైర్జనః ।
 స్వానాం దురుక్తిభిర్మర్మతాడితః స యథా మతః ॥ ౨౯॥
 విద్యాదిభిర్గుణైః షడ్భిరసదన్యైః సతాం స్మృతౌ ।
 హతాయాం భూయసాం ధామ స పశ్యన్తి ఖలాః ప్రీయే ॥ ౩౦॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవముక్తా సతీ తేన మహేశేన మహాత్మనా ।
 ఉవాచ రోషసంయుక్తా శివం వాక్యవిదాం వరమ్ ॥ ౩౧॥
 సత్యువాచ ।
 యజ్ఞఃస్యాత్సఫలో యేన స త్వం శమ్భోఽఖిలేశ్వర ।
 అనాహూతోఽసి తేనాద్య పిత్రా మే దుష్టకారిణా ॥ ౩౨॥
 తత్సర్వం జ్ఞాతుమిచ్ఛామి భవ భావం దురాత్మనః ।
 సురరీణాం చ సర్వేషామాగతానాం దురాత్మనామ్ ॥ ౩౩॥
 తస్మాచ్ఛాద్వైవ గచ్ఛామి స్వపితుర్యజనం ప్రభో ।
 అనుజ్ఞాం దేహి మే నాథ తత్ర గన్తుం మహేశ్వర ॥ ౩౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యుక్తో భగవాన్ రుద్రస్తయా దేవ్యా శివః స్వయమ్ ।
 విజ్ఞాతాఖిలదృక్ ద్రష్టా సతీం సూతికరోఽబ్రవీత్ ॥ ౩౫॥
 శివ ఉవాచ ।
 యద్యేవం తే రుచిర్దేవి తత్ర గన్తుమవశ్యకమ్ ।
 సువ్రతే వచనాన్మే త్వం గచ్ఛ శీఘ్రం పితుర్మఖమ్ ॥ ౩౬॥
 ఏతం నన్దినమారుహ్య వృషభం సజ్జమాదరాత్ ।
 మహారాజోపచారాణి కృత్వా బహుగుణాన్వితా ॥ ౩౭॥
 భూషితం వృషమారోహితుక్తా రుద్రేణ సా సతీ ।
 సుభూషితా సతీ యుక్తా హ్యగమత్పితృమన్దిరమ్ ॥ ౩౮॥
 మహారాజోపచారాణి దత్తాని పరమాత్మనా ।
 సుచ్ఛత్రచామరాదీని సద్యస్త్రాభరణాని చ ॥ ౩౯॥
 గణాః షష్ఠిసహస్రాణి రౌద్రా జగ్ముః శివాజ్ఞాయా ।
 కుతూహలయుతాః ప్రీతా మహోత్సవసమన్వితాః ॥ ౪౦॥

తదోత్సవో మహానాసిద్యజనే తత్ర సర్వతః ।

సత్యాః శివప్రియాయాస్తు వామదేవగణైః కృతః ॥ ౪౧॥

కుతూహలం గణాశ్చక్రుః శివయోర్యశ ఉజ్జగుః ।

బలాత్తే పుష్టపుః ప్రీత్యా మహావీరాః శివప్రియాః ॥ ౪౨॥

సర్వథాసీన్మహాశోభా గమనే జగదమ్బికే ।

సుఖారావః సమ్భుభూవ పూరితం భువనత్రయమ్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖండే
సతీయాత్రావర్ణనం నామాష్టవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౨౮॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖండే

౨.౨.౨౯. ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః । సతీవాక్యమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

దాక్షాయణీ గతా తత్ర యత్ర యజ్ఞో మహాపుభః ।

సురాసురముసీన్ద్రాదికుతూహలసమన్వితః ॥ ౧॥

స్వపితృర్భవనం తత్ర నానాశ్చర్యసమన్వితమ్ ।

దదర్శ సుప్రభం చారు సురర్షిగణసంయుతమ్ ॥ ౨॥

ద్వారి స్థితా తదా దేవీ హ్యవరుహ్య నిజాసనాత్ ।

నన్దినోఽభ్యన్తరం శీఘ్రమేకైవాగచ్ఛదధ్వరమ్ ॥ ౩॥

ఆగతాం చ సతీం దృష్ట్వాసిక్సీ మాతా యశస్వినీ ।

అకరోదాదరం తస్యా భగిన్యశ్చ యథోచితమ్ ॥ ౪॥

నాకరోదాదరం దక్షో దృష్ట్వా తామపి కింఞ్చన ।

నాన్యోఽపి తద్భయాత్తత్ర శివమాయావిమోహితః ॥ ౫॥

అథ సా మాతరం దేవీ పితరం చ సతీ మునే ।

అనమద్విస్మితాత్సన్తం సర్వలోకపరాభవాత్ ॥ ౬॥

భాగానపశ్యద్దేవానాం హర్యాదీనాం తదధ్వరే ।

న శమ్ముభాగమకరోత్ క్రోధం దుర్విషహం సతీ ॥ ౭॥

తదా దక్షం దహస్తీవ రుషా పూర్ణా సతీ భృశమ్ ।
కూరదృష్ట్యా విలోక్యైవ సర్వానప్యపమానితా ॥ ౮॥

సత్యువాచ ।

అనాహూతస్త్వయా కస్మాచ్ఛమ్ముఖః పరమశోభనః ।
యేన పూతమిదం విశ్వం సమగ్రం సచరాచరమ్ ॥ ౯॥

యజ్ఞో యజ్ఞవిదాం శ్రేష్ఠో యజ్ఞాఙ్గో యజ్ఞదక్షిణః ।
యజ్ఞకర్తా చ యః శమ్ముభస్తం వినా చ కథం మఖః ॥ ౧౦॥

యస్య స్మరణమాత్రేణ సర్వం పూతం భవత్యహో ।
వినా తేన కృతం సర్వమపవిత్రం భవిష్యతి ॥ ౧౧॥

ద్రవ్యమన్త్రాదికం సర్వం హవ్యం కవ్యం చ యన్మయమ్ ।
శమ్ముభనా హి వినా తేన కథం యజ్ఞః ప్రవర్తితః ॥ ౧౨॥

కిం శివం సురసామాన్యం మత్వాకార్షీరనాదరమ్ ।
భ్రష్టబుద్ధిర్భవానద్య జాతోఽసి జనకాథమ ॥ ౧౩॥
విష్ణుబ్రహ్మాదయో దేవా యం సంనేవ్య మహేశ్వరమ్ ।
ప్రాప్తాః స్వపదవీం సర్వే తం న జానాసి రే హరమ్ ॥ ౧౪॥

ఏతే కథం సమాయాతా విష్ణుబ్రహ్మాదయః సురాః ।
తవ యజ్ఞే వినా శమ్ముభం స్వప్రభుం మునయస్తథా ॥ ౧౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా పరమేశాసి విష్ణ్వాదీన్నకలాన్ ప్రతి ।
పుథకృపుథగవోచత్సా భర్త్యయస్తీ భవాత్మికా ॥ ౧౬॥

సత్యువాచ ।

హే విష్ణో త్వం మహాదేవం కిం న జానాసి తత్త్వతః ।
సగుణం నిర్గుణం చాపి శ్రుతయో యం వదన్త హ ॥ ౧౭॥

యద్యపి త్వాం కరం దత్త్వా బహువారం మహేశ్వరః ।
అశిక్షయత్పురా శాల్యప్రముఖాకృతిభిర్హరే ॥ ౧౮॥

తదపి జ్ఞానమాయాతం న తే చేతసి దుర్మతే ।
భాగాధీ దక్షయజ్ఞేఽస్మిన్ శివం స్వస్వామినం వినా ॥ ౧౯॥

పురా పంచముఖో భూత్వా గర్వితోఽసి సదాశివమ్ ।
 కృతశ్చతుర్ముఖస్తేన విస్మృతోఽసి తదద్భుతమ్ ॥ ౨౦ ॥
 ఇన్ద్ర త్వం కిం న జానాసి మహాదేవస్య విక్రమమ్ ।
 భస్మికృతః పవిస్తే హి హరేణ క్రూరకర్మణా ॥ ౨౧ ॥
 హే సురాః కిన్న జానీథ మహాదేవస్య విక్రమమ్ ।
 ఆత్మే వసిష్ఠ మునయో యుష్మాభిః కిం కృతం త్విహా ॥ ౨౨ ॥
 భిక్షాటనం చ కృతవాన్ పురా దారువనే విభుః ।
 శప్తో యద్భిక్షుకో రుద్రో భవద్భిర్మునిభిస్తదా ॥ ౨౩ ॥
 శప్తేనాపి చ రుద్రేణ యత్కృతం విస్మృతం కథమ్ ।
 తల్లిజ్ఞేనాఖిలం దగ్ధం భువనం సచరాచరమ్ ॥ ౨౪ ॥
 సర్వే మూఢాశ్చ సజ్ఞాతా విష్ణుబ్రహ్మాదయః సురాః ।
 మునయోఽన్యే వినా శమ్భుమాగతా యదిహాధ్వరే ॥ ౨౫ ॥
 సర్వే వేదాశ్చ సమ్భూతా సాఙ్గాః శాస్త్రాణి వాగ్యతః ।
 యోఽసౌ వేదాస్తగః శమ్భుః కైశ్చిజ్ఞాతుం న పార్యతే ॥ ౨౬ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యనేకవిధా వాణీరగదజ్జగదమ్బికా ।
 కోపాన్వితా సతీ తత్ర హృదయేన విదూయతా ॥ ౨౭ ॥
 విష్ణ్వాదయోఽఖిలా దేవా మునయో యే చ తద్వచః ।
 మాసీభూతాస్తదాకర్ష్య భయవ్యాకులమానసాః ॥ ౨౮ ॥
 అథ దక్షః సమాకర్ష్య స్వపుత్ర్యాస్తాదృశం వచః ।
 విలోక్య క్రూరదృష్ట్యా తాం సతీం క్రుద్ధోఽబ్రవీద్వచః ॥ ౨౯ ॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 తవ కిం బహునోక్తేన కార్యం నాస్తీహ సామ్ప్రతమ్ ।
 గచ్ఛ వా తిష్ఠ వా భద్రే కస్మాత్త్వం హి సమాగతా ॥ ౩౦ ॥
 అమజ్గలస్తు తే భర్తా శివోఽసౌ గమ్యతే బుధైః ।
 అకుశీనో వేదబాహ్యో భూతప్రేతపిశాచరాట్ ॥ ౩౧ ॥
 తస్మాన్నాహ్వయితో రుద్రో యజ్ఞార్థం సుకువేషభృత్ ।
 దేవర్షినంసది మయా జ్ఞాత్వా పుత్రి విపశ్చితా ॥ ౩౨ ॥

విధినా ప్రేరితేన త్వం దత్తా మనేన పాపినా ।
 రుద్రాయావిదితార్థాయ చోద్ధతాయ దురాత్మనే ॥ ౩౩॥

తస్మాత్కేపం పరిత్యజ్య స్వస్థా భవ శుచిస్మితే ।
 యద్యాగతాసి యజ్ఞైఃస్మిన్ దాయం గృహ్ణీష్య చాత్మనా ॥ ౩౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 దక్షణోక్తేతి సా పుత్రీ సతీ త్రైలోక్యపూజితా ।
 నిన్దాయుక్తం స్వపితరం దృష్ట్వాసీద్ రుషితా భృశమ్ ॥ ౩౫॥

అచిన్తయత్తదా నేతి కథం యాస్యామి శఙ్కరమ్ ।
 శఙ్కరం ద్రష్టుకామాహం పృష్టా వక్ష్యే కీముత్తరమ్ ॥ ౩౬॥

అథ ప్రోవాచ పితరం దక్షం తం దుష్టమానసమ్ ।
 నిఃశ్వసన్తీ రుషావిష్టా సా సతీ త్రిజగత్ప్రసూః ॥ ౩౭॥

సత్యువాచ ।
 యో నిన్దతి మహాదేవం నిన్ద్యమానం శృణోతి వా ।
 తావుభౌ నరకం యాతౌ యావచ్చన్ద్రదివాకరౌ ॥ ౩౮॥

తస్మాత్స్వఙ్గామ్యహం దేహం ప్రవేశ్యామి హుతాశనమ్ ।
 కిం జీవితేన మే తాత శృణ్వన్త్యానాదరం ప్రభోః ॥ ౩౯॥

యది శక్తః స్వయం శమోర్నిన్దకస్య విశేషతః ।
 ఛిన్ద్యాత్ ప్రసహ్య రసనాం తదా శుద్ధ్యేన్న సంశయః ॥ ౪౦॥

యద్యశక్తో జనస్తత్ర నిరయాత్సుపిథాయ వై ।
 కర్ణా ధీమాన్ తతః శుద్ధ్యేద్ వదన్తీదం బుధా వరాః ॥ ౪౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్థముక్త్యా ధర్మనీతిం పశ్చాత్తాపమవాప సా ।
 అస్మరచ్ఛాఙ్కరం వాక్యం దూయమానేన చేతసా ॥ ౪౨॥

తతః సఙ్కృద్ధ్య సా దక్షం నిఃశఙ్కం ప్రాహ తానపి ।
 సర్వాన్విష్టాద్వికాన్దేవాన్మునీనపి సతీ ధ్రువమ్ ॥ ౪౩॥

సత్యువాచ ।
 తాత త్వం నిన్దకః శమోఘః పశ్చాత్తాపం గమిష్యసి ।
 ఇహ భుక్త్యా మహాదుఃఖమన్తే యాస్యసి యాతనామ్ ॥ ౪౪॥

యస్య లోకేఽప్రియో నాస్తి ప్రియశ్చైవ పరాత్మనః ।
 తస్మిన్నవైరే శర్వేఽస్మిన్ త్వాం వినా కః ప్రతీపకః ॥ ౪౫॥
 మహద్వినిదా నాశ్చర్యం సర్వదాసత్సు సేర్ష్యకమ్ ।
 మహదఙ్ఘ్రిరణోధ్వస్తతమఃసు నైవ శోభనా ॥ ౪౬॥
 శివేతి ద్వ్యక్షరం యస్య నృణాం నామ గిరేరితమ్ ।
 సకృత్ప్రసక్తోత్సకలమఘమాశు విహన్తి తత్ ॥ ౪౭॥
 పవిత్రకీర్తిమమలం భవాన్ దేవ్వి శివేతరః ।
 అలఙ్ఘ్యశాసనం శమ్భుమహో సర్వేశ్వరం ఖలః ॥ ౪౮॥
 యత్పాదపద్మం మహతాం మనోఽలిసునిషేవితమ్ ।
 సర్వార్థదం బ్రహ్మారసైః సర్వార్థిభిరథాదరాత్ ॥ ౪౯॥
 యద్వర్షత్యర్థినః శీఘ్రం లోకస్య శివ ఆదరాత్ ।
 భవాన్ ద్రుహ్యతి మూర్ఖత్వాత్ తస్మై చాశేషబన్ధవే ॥ ౫౦॥
 కింవా శివాఖ్యమశివం త్వదన్యే న విదుర్బుధాః ।
 బ్రహ్మాదయస్తం మునయః సనకాద్యాస్తథాపరే ॥ ౫౧॥
 అపకీర్య జటా భూతైః శ్మశానే స కపాలధృక్ ।
 తన్మాల్యభస్మ వా జ్ఞాత్వా ప్రీత్యావసదుదారధీః ॥ ౫౨॥
 యే మూర్ధభిర్దధతి తచ్చరణోత్సృష్టమాదరాత్ ।
 నిర్మాల్యం మునయో దేవాః స శివః పరమేశ్వరః ॥ ౫౩॥
 ప్రవృత్తం చ నివృత్తం చ ద్వివిధం కర్మ చోదితమ్ ।
 వేదే వివిచ్య వృత్తం చ తద్విచార్యం మనీషిభిః ॥ ౫౪॥
 విరోధియాగపద్యైకకర్తృకే చ తథా ద్వయమ్ ।
 పరబ్రహ్మణి శమ్భో తు కర్మర్చుచ్చై న కిఞ్చన ॥ ౫౫॥
 మా వః పదవ్యః స్మ పితః యా అస్మదాస్థితాః సదా ।
 యజ్ఞశాలాసు వో ధూమ్రవర్త్రుభుక్తోజ్ఞితాః పరమ్ ॥ ౫౬॥
 నోఽవ్యక్తలిఙ్గః సతతమవధూతసుసేవితః ।
 అభిమానమతో న త్వం కురు తాత కుబుద్ధిధృక్ ॥ ౫౭॥
 కిం బహూక్తేన వచసా దుష్టస్త్వం సర్వథా కుధీః ।

త్వదుద్భవేన దేహేన న మే కిఞ్చిత్ప్రయోజనమ్ | ౫౮ ||

తజ్జన్మ ధిగోఽ మహతాం సర్వథావద్యకృత్ఫలః |
పరిత్యాజ్యోఽ విశేషేణ తత్సమ్మన్తో విపశ్చితా || ౫౯ ||

గోత్రం త్వదీయం భగవాన్ యదాహ వృషభధ్వజః |
దాక్షాయణీతి సహసాహం భవామి సుదుర్మనా || ౬౦ ||

తస్మాత్త్వదఙ్గజం దేహం కుణపం గర్హితం సదా |
వ్యుత్సృజ్య నూనమధునా భవిష్యామి సుఖావహా || ౬౧ ||

హే సురా మునయః సర్వే యూయం శృణుత మద్వచః |
సర్వథానుచితం కర్మ యుష్మాకం దుష్టచేతసామ్ || ౬౨ ||

సర్వే యూయం విమూఢా హి శివనిన్దాః కలిప్రియాః |
ప్రాప్స్యన్తి దణ్డం నియతమఖిలం చ హరాద్ ధ్రువమ్ || ౬౩ ||

బ్రహ్మోవాచ |

దక్షముక్త్యాధ్వరే తస్మిన్ వ్యరమత్సా సతీ తదా |
అనూద్య చేతసా శమ్భుమస్మరత్ప్రాణవల్లభమ్ || ౬౪ ||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
సతీవాక్యవర్ణనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః || ౨.౨.౨౯ ||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశక్త్యారాభ్యాం నమః ||

|| శ్రీశివమహాపురాణమ్ ||

|| ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౩౦. త్రింశోఽధ్యాయః | సతీదేహత్యాగోపద్రవవర్ణనమ్ |

నారద ఉవాచ |

మానీభూతా యదా సాసీత్సతీ శక్త్యరవల్లభా |
చరిత్రం కిమభూత్తత్ర విధే తద్వద చాదరాత్ || ౧ ||

బ్రహ్మోవాచ |

మానీభూతా సతీ దేవీ స్మృత్వా స్వపతిమాదరాత్ |
ఊతావుదీచ్యాం సహసా నిషసాద ప్రశాన్తధీః || ౨ ||

జలమాచమ్య విధివత్ సంవృతా వాససా శుచిః ।
 దృజ్ నిమీల్య పతిం స్పృత్వా యోగమార్గం సమావిశత్ ॥ ౩॥
 కృత్వా సమానావనితా ప్రాణాపానౌ సితాననా ।
 ఉత్థాప్యోదానమథ చ యత్నాత్సా నాభిచక్రతః ॥ ౪॥
 హృది స్థాప్యోరసి ధియా స్థితం కణ్ఠాద్ భ్రువోః సతీ ।
 అనిన్దితానయన్మధ్యం శక్జరప్రాణవల్లభా ॥ ౫॥
 ఏవం స్వదేహం సహసా దక్షకోపాజ్జహాసతీ ।
 దగ్ధే గాత్రే వాయుశుచిర్ధారితం యోగమార్గతః ॥ ౬॥
 తతః స్వభర్తుశ్చరణం చిన్తయన్తీ న చాపరమ్ ।
 అపశ్యత్సా సతీ తత్ర యోగమార్గనివిష్టధీః ॥ ౭॥
 హతకల్మషతద్దేహాః ప్రాపతచ్చ తదగ్నినా ।
 భస్మసాదభవత్సద్యో మునిశ్రేష్ఠ తదిచ్చయా ॥ ౮॥
 తత్పశ్యతాం చ ఖే భూమా వాదోఽభూత్సుమహోస్తదా ।
 హాహేతి సోఽద్భుతశ్చిత్రః సురాదీనాం భయావహాః ॥ ౯॥
 హస్త ప్రియా పరా శమోభ్రదేవీ దైవతమస్య హి ।
 జహావసూన్ సతీ కేన సుదుష్టేన ప్రకోపితా ॥ ౧౦॥
 అహో త్వనాత్మ్యం సుమహదస్య దక్షస్య పశ్యత ।
 చరాచరం ప్రజా యస్య యత్పుత్రస్య ప్రజాపతేః ॥ ౧౧॥
 అహోఽద్య విమనాభూత్సా సతీ దేవీ మనస్వినీ ।
 వృషధ్వజప్రియాభీష్టం మానయోగ్యా సతాం సదా ॥ ౧౨॥
 సోఽయం దుర్మర్షహృదయో బ్రహ్మర్షుక్ స ప్రజాపతిః ।
 మహాతిమపకీర్తిం హి ప్రాప్స్యతి త్వఖిలే భవే ॥ ౧౩॥
 యత్స్వాఙ్గజాం సుతాం శమ్భుద్విట్ న్యషేధత్సముద్యతామ్ ।
 మహానరకభోగీ స మృతయే నోఽపరాధతః ॥ ౧౪॥
 వదత్యేవం జనే సత్యా దృష్ట్వాసుత్యాగమద్భుతమ్ ।
 ద్రుతం తత్పార్షదాః క్రోధాదుదతిష్ఠన్నుదాయుధాః ॥ ౧౫॥
 ద్వారి స్థితా గణాః సర్వే రసాయుతమితా రుషా ।
 శక్జరస్య ప్రభావాత్తేఽక్రుధ్యన్పతిమహాబలాః ॥ ౧౬॥

హాహాకారమకుర్వంస్తే ధిగ్ ధిగ్ నో నేతి వాదినః ।
 ఉచ్యైః సర్వైఃసకృదీవరాః శఙ్కరస్య గణాధిపాః ॥ ౧౭॥
 హాహాకారేణ మహతా వ్యాప్తమాసీద్ధిగన్తరమ్ ।
 సర్వే ప్రాపన్ భయం దేవా మునయోఽన్యేఽపి తే స్థితాః ॥ ౧౮॥
 గణాః సమృత్యై తే సర్వైఃభూవన్ క్రుద్ధా ఉదాయుధాః ।
 కుర్వంతః ప్రలయం వాద్యైః శస్త్రైర్వాప్యప్తం దిగన్తరమ్ ॥ ౧౯॥
 శస్త్రైరఘ్నున్నిజాణ్ణాని కేచిత్తత్ర శుచాకులాః ।
 శిరోముఖాని దేవరే సుతీక్ష్ణైః ప్రాణనాశిభిః ॥ ౨౦॥
 ఇత్థం తే విలయం ప్రాప్తా దాక్షాయణ్యాః సమం తదా ।
 గణాయుతే ద్వే చ తదా తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౨౧॥
 గణా నాశావశిష్టా యే శఙ్కరస్య మహాత్మనః ।
 దక్షం తం క్రోధితం హస్తుముదతిష్ఠన్నుదాయుధాః ॥ ౨౨॥
 తేషామాపతతాం వేగం నిశమ్య భగవాన్ భృగుః ।
 యజ్ఞఘ్నుఘ్నేన యజుషా దక్షిణాగ్నౌ జుహోన్మునే ॥ ౨౩॥
 హూయమానే చ భృగుణా సమత్పేతుర్మహాసురాః ।
 ఋభవో నామ ప్రబలా వీరాస్తత్ర సహస్రశః ॥ ౨౪॥
 తైరలాతాయుధైస్తత్ర ప్రమథానాం మునీశ్వర ।
 అభూద్యుద్ధం సువికటం శృణ్వతాం రోమహర్షణమ్ ॥ ౨౫॥
 ఋభుభిస్తైర్మహావీరైర్వన్యమానాః సమన్తతః ।
 ఆయత్నయానాః ప్రమథా ఉశద్భిర్భ్రహ్మతేజసా ॥ ౨౬॥
 ఏవం శివగణాస్తే వై హతా విద్రావితా ద్రుతమ్ ।
 శివేచ్ఛయా మహాశక్త్యా తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౨౭॥
 తద్ దృష్ట్వా ఋషయో దేవాః శక్రాద్యాః సమరుద్గణాః ।
 విశ్వేఽశ్వినౌ లోకపాలాస్తూష్ణీ భూతాస్తదాభవన్ ॥ ౨౮॥
 కేచిద్విష్ణుం ప్రభుం తత్ర ప్రార్థయంతః సమన్తతః ।
 ఉద్విగ్నా మన్తయన్తశ్చ విఘ్నాభావం ముహుర్ముహుః ॥ ౨౯॥

సువిచార్యోదర్కఫలం మహోద్విగ్నాః సుబుద్ధయః ।

సురవిష్ణోవదయోఽభూవంస్తన్నాశాద్రావణాస్మృహుః ॥ ౩౦॥

ఏవమూభతస్తదా యజ్ఞో విఘ్నో జాతో దురాత్మనః ।

బ్రహ్మబన్ధోశ్చ దక్షస్య శక్కరద్రోహిణో మునే ॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
సత్యపాఖ్యానే సతీదేహత్యాగోపద్రవవర్ణనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩౦॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౩౧. ఏకత్రింశోఽధ్యాయః । ఆకాశవాణీ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర నభోవాణీ మునీశ్వర ।

అవోచచ్ఛృణ్వతాం దక్షసురాదీనాం యథార్థతః ॥ ౧॥

వ్యోమవాణ్యువాచ ।

రే రే దక్ష దురాచార దమ్భాచారపరాయణ ।

కిం కృతం తే మహామూఢ కర్మ చానర్థకారకమ్ ॥ ౨॥

న కృతం శైవరాజస్య దధీచేర్వచనస్య హి ।

ప్రమాణం తత్కృతే మూఢ సర్వానన్దకరం శుభమ్ ॥ ౩॥

నిర్గతస్తే మఖాద్విప్రుః శాపం దత్త్వా సుదుఃసహమ్ ।

తతోఽపి బుద్ధం కిఞ్చిన్నో త్వయా మూఢేన చేతసి ॥ ౪॥

తతః కృతః కథం నో వై స్వపుత్ర్యాస్త్రాద్వదరః పరః ।

సమాగతాయాః సత్యాశ్చ మక్లలాయా గృహం స్వతః ॥ ౫॥

సతీభవౌ నార్చితౌ హి కిమిదం జ్ఞానదుర్బల ।

బ్రహ్మపుత్ర ఇతి వృథా గర్వితోఽసి విమోహితః ॥ ౬॥

సా సత్యేవ సదారాధ్యా సర్వపుణ్యఫలప్రదా ।

త్రిలోకమాతా కల్యాణీ శక్కరాధ్ధాఙ్గభాగినీ ॥ ౭॥

సా సత్యేవార్చితా నిత్యం సర్వసౌభాగ్యదాయినీ ।
 మాహేశ్వరీ స్వభక్తానాం సర్వమంగలదాయినీ ॥ ౮॥

సా సత్యేవార్చితా నిత్యం సంసారభయనాశినీ ।
 మనోఽభీష్టప్రదా దేవీ సర్వోపద్రవహారిణీ ॥ ౯॥

సా సత్యేవార్చితా నిత్యం కీర్తిసంపృత్ప్రదాయినీ ।
 పరమా పరమేశానీ భుక్తిముక్తిప్రదాయినీ ॥ ౧౦॥

సా సత్యేవ జగద్ధాత్రీ జగద్రక్షణకారిణీ ।
 అనాదిశక్తిః కల్పాన్తే జగత్సంహారకారిణీ ॥ ౧౧॥

సా సత్యేవ జగన్మాతా విష్ణుమాతా విలాసినీ ।
 బ్రహ్మాన్ద్రచన్ద్రవహ్నుర్కదేవాదిజననీ స్మృతా ॥ ౧౨॥

సా సత్యేవ తపోధర్మదానాదిఫలదాయినీ ।
 శముభశక్తిర్మహాదేవీ దుష్టహస్త్రీ పరాత్పరా ॥ ౧౩॥

ఈద్యుగ్విధా సతీ దేవీ యస్య పత్నీ సదా ప్రియా ।
 తస్యై భాగో న దత్తస్తే మూఢేన కువిచారిణా ॥ ౧౪॥

శముఖర్షి పరమేశానః సర్వస్వామీ పరాత్పరః ।
 విష్ణుబ్రహ్మాదిసంసేవ్యః సర్వకల్యాణకారకః ॥ ౧౫॥

తప్యతే హి తపః సిద్ధైరేతద్దర్శనకాఙ్క్షిభిః ।
 యుజ్యతే యోగిభిర్వోగైరేతద్దర్శనకాఙ్క్షిభిః ॥ ౧౬॥

అనన్తధనధాన్యానాం యాగాదీనాం తథైవ చ ।
 దర్శనం శక్కైర్వైవ మహాత్ఫలముదాహృతమ్ ॥ ౧౭॥

శివ ఏవ జగద్ధాతా సర్వవిద్యాపతిః ప్రభుః ।
 ఆదివిద్యావరస్వామీ సర్వమంగలమంగలః ॥ ౧౮॥

తచ్ఛక్తేర్న కృతో యస్మాత్సృత్కరోఽద్య త్వయా ఖల ।
 అత ఏవాధ్వరస్యాస్య వినాశో హి భవిష్యతి ॥ ౧౯॥

అమంగలం భవత్యేవ పూజార్హాణామపూజయా ।
 పూజ్యమానా చ నాసౌ హి యతః పూజ్యతమా శివా ॥ ౨౦॥

సహస్రేణాపి శిరసాం శేషో యత్పాదజం రజః ।

వహత్యహరహః ప్రీత్యా తస్య శక్తిః శివా సతీ ॥ ౨౧॥

యత్పాదపద్మమనిశం ధ్యాత్వా సమూజ్య సాదరమ్ ।
విష్ణుర్విష్ణుత్వమాపన్నస్తస్య శమోఃఘ్నిః ప్రియా సతీ ॥ ౨౨॥

యత్పాదపద్మమనిశం ధ్యాత్వా సమూజ్య సాదరమ్ ।
బ్రహ్మీ బ్రహ్మత్వమాపన్నస్తస్య శమోఃఘ్నిః ప్రియా సతీ ॥ ౨౩॥

యత్పాదపద్మమనిశం ధ్యాత్వా సమూజ్య సాదరమ్ ।
ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాః ప్రాపుః స్వం స్వం పరం పదమ్ ॥ ౨౪॥

జగత్పితా శివః శక్తిర్జగన్మాతా చ సా సతీ ।
సత్కృతౌ న త్వయా మూఢ కథం శ్రేయో భవిష్యతి ॥ ౨౫॥

దౌర్భాగ్యం త్వయి సజ్కృన్తం సజ్కృన్తాస్త్యయి చాపదః ।
యౌ చానారాధితౌ భక్త్యా భవానీశక్కరో చ తౌ ॥ ౨౬॥

అనభ్యర్చ్య శివం శమ్భుం కల్యాణం ప్రాప్నుయామితి ।
కిమ్ప్తి గర్వో దుర్వారః స గర్వోఽద్య విసశ్యతి ॥ ౨౭॥

సర్వేశవిముఖో భూత్వా దేవేష్యేతేషు కస్తవ ।
కరిష్యతి సహాయం తం న తే పశ్యామి సర్వథా ॥ ౨౮॥

యది దేవాః కరిష్యన్తి సాహాయ్యమధునా తవ ।
తదా నాశం సమాప్స్యన్తి శలభా ఇవ వహ్నినా ॥ ౨౯॥

జ్వలత్వద్య ముఖం తే వై యజ్ఞధ్వంసో భవత్వితి ।
సహాయాస్తవ యావన్నస్తే జ్వలన్త్యద్య సత్వరమ్ ॥ ౩౦॥

అమరాణాం చ సర్వేషాం శపథోఽమజ్జలాయ తే ।
కరిష్యన్త్యద్య సాహాయ్యం యదేతస్య దురాత్మనః ॥ ౩౧॥

నిర్గచ్ఛన్త్యమరాః స్వోకమేతదధ్వరమణ్ణపాత్ ।
అన్యథా భవతో నాశో భవిష్యత్స్యద్య సర్వథా ॥ ౩౨॥

నిర్గచ్ఛన్త్యపరే సర్వే మునినాగాదయో మఖాత్ ।
అన్యథా భవతాం నాశో భవిష్యత్స్యద్య సర్వథా ॥ ౩౩॥

నిర్గచ్ఛ త్వం హరే శీఘ్రమేతదధ్వరమణ్ణపాత్ ।
అన్యథా భవతో నాశో భవిష్యత్స్యద్య సర్వథా ॥ ౩౪॥

నిర్గచ్ఛ త్వం విధే శీఘ్రమేతదధ్వరమణ్డపాత్ |
అన్యథా భవతో నాశో భవిష్యత్స్వద్య సర్వథా || 3౫||

బ్రహ్మోవాచ |

ఇత్యుక్త్వాధ్వరశాలాయామఖిలాయాం సుసంస్థితాన్ ||

వ్యరమత్సా నభోవాణీ సర్వకల్యాణకారిణీ || 3౬||

తచ్చుత్వా వ్యోమవచనం సర్వే హర్యాదయః సురాః |

అకార్షుర్విస్మయం తాత మునయశ్చ తథాపరే || 3౭||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
సత్యపాఖ్యానే నభోవాణీవర్ణనం నామైకత్రింశోఽధ్యాయః || ౨.౨.౩౮||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ||

|| శ్రీశివమహాపురాణమ్ ||

|| ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౩౯. ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః | వీరభద్రోత్పత్తిః శివోపదేశశ్చ |

నారద ఉవాచ |

శ్రుత్వా వ్యోమగిరం దక్షః కిమకార్షీత్తదాబుధః |

అన్యే చ కృతవస్తః కిం తతశ్చ కిమభూద్ వద || ౧||

పరాజితాః శివగణా భృగుమస్త్రబలేన వై |

కిమకార్షుః కుత్ర గతాస్తత్త్వం వద మహామతే || ౨||

బ్రహ్మోవాచ |

శ్రుత్వా వ్యోమగిరం సర్వే విస్మితాశ్చ సురాదయః |

నావోచత్కిఞ్చిదపి తే తిష్ఠన్తస్తు విమోహితాః || 3||

పలాయమానా యే వీరా భృగుమస్త్రబలేన తే |

అవశిష్టాః శివగణాః శివం శరణమాయయుః || ౪||

సర్వం నివేదయామాసూ రుద్రాయామితతేజసే |

చరిత్రం చ తథాభూతం సుప్రణమ్యాదరాచ్ఛ తే || ౫||

గణా ఉచుః |

దేవదేవ మహాదేవ పాహి నః శరణాగతాన్ ।
 సంశృణ్వదరతో నాథ సతీవారాం చ విస్తరాత్ ॥ ౬॥
 గర్వితేన మహేశాన దక్షేణ సుదురాత్మనా ।
 అపమానః కృతః సత్యానాదరో నిర్జైస్తథా ॥ ౭॥
 తుభ్యం భాగమదాన్నో స దేవేభ్యశ్చ ప్రదత్తవాన్ ।
 దుర్వచాంస్యవదతోఽప్రైర్దుష్టో దక్షః సుగర్వితః ॥ ౮॥
 తతో దృష్ట్వా న తే భాగం యజ్ఞేఽకుప్యత్సతీ ప్రభో ।
 వినిన్ద్య బహుశస్తాతమధాక్షీత్స్వతనుం తదా ॥ ౯॥
 గణాస్త్వయితసఙ్ఖ్యాకా మృతాస్తత్ర విలజ్జయా ।
 స్వాఙ్గాన్యాచ్ఛిద్య శస్త్రైశ్చ క్రుధ్యామ హ్యపరే వయమ్ ॥ ౧౦॥
 తద్యజ్ఞం ధ్వంసితం వేగాత్సన్నద్ధాస్తు భయావహః ।
 తిరస్కృతా హి భృగుణా స్వప్రభావాద్విరోధినా ॥ ౧౧॥
 తే వయం శరణం ప్రాప్తాస్తవ విశ్వమ్భర ప్రభో ।
 నిర్భయాన్ కురు నస్తస్మాద్ దయమాన భవాద్భయాత్ ॥ ౧౨॥
 అపమానం విశేషేణ తస్మిన్ యజ్ఞే మహాప్రభో ।
 దక్షాద్యాస్తేఽఖిలా దుష్టా అకుర్వన్ గర్వితా అతి ॥ ౧౩॥
 ఇత్యుక్తం నిఖిలం వృత్తం స్వేషాం సత్యాశ్చ శక్కుర ।
 తేషాం చ మూఢబుద్ధీనాం యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥ ౧౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య స్వగణానాం వచః ప్రభుః ।
 సస్మార నారదం సర్వం జ్ఞాతుం తచ్ఛరీతం లఘు ॥ ౧౫॥
 ఆగతస్త్వం ద్రుతం తత్ర దేవర్షే దివ్యదర్శనః ।
 ప్రణమ్య శక్కురం భక్త్యా సాఙ్ఖాలిస్తత్ర తస్థివాన్ ॥ ౧౬॥
 త్వాం ప్రశస్యాథ స స్వామీ సత్యా వారాం చ పృష్టవాన్ ।
 దక్షయజ్ఞగతాయా వై పరం చ చరితం తథా ॥ ౧౭॥
 పృష్టేన శమ్భునా తాత త్వయాశ్వేవ శివాత్మనా ।
 తత్సర్వం కథితం వృత్తం జాతం దక్షాధ్వరే హి యత్ ॥ ౧౮॥
 తదాకర్ణ్యేశ్వరో వాక్యం మునే తత్ త్వన్ముఖోదితమ్ ।

మకోపాతిద్రుతం రుద్రో మహారౌద్రపరాక్రమః ॥ ౧౯ ॥
 ఉత్పాప్త్యైకాం జటాం రుద్రో లోకసంహారకారకః ।
 ఆస్ఫాలయామాస రుషా పర్వతస్య తదోపరి ॥ ౨౦ ॥
 తోదనాచ్చ ద్విధా భూతా సా జటా చ మునే ప్రభోః ।
 సమ్భూభూవ మహారావో మహాప్రలయభీషణః ॥ ౨౧ ॥
 తజ్జటాయాః సముద్భూతో వీరభద్రో మహాబలః ।
 పూర్వభాగేన దేవర్షే మహాభీమో గణాగ్రణీః ॥ ౨౨ ॥
 స భూమిం విశ్వతో వృత్య చాత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గాలమ్ ।
 ప్రలయానలసంకాశః ప్రోన్నతో దోఃసహస్రవాన్ ॥ ౨౩ ॥
 కోపనిఃశ్వాసతస్తత్ర మహారుద్రస్య చేశితుః ।
 జాతం జ్వరాణాం శతకం సన్నిపాతాస్త్రయోదశ ॥ ౨౪ ॥
 మహాకాలీ సముత్పన్నా తజ్జటాపరభాగతః ।
 మహాభయఙ్కరా తాత భూతకోటిభిరావృతా ॥ ౨౫ ॥
 సర్వే మూర్తిధరాః క్రూరాః జ్వరా లోకభయఙ్కరాః ।
 స్వతేజసా ప్రజ్వలన్తో దహన్త ఇవ సర్వతః ॥ ౨౬ ॥
 అథ వీరో వీరభద్రః ప్రణమ్య పరమేశ్వరమ్ ।
 కృతాఙ్గాలిపుటః ప్రాహ వాక్యం వాక్యవిశారదః ॥ ౨౭ ॥
 వీరభద్ర ఉవాచ ।
 మహారుద్ర మహారౌద్ర సోమసూర్యాగ్నిలోచన ।
 కిం కర్తవ్యం మయా కార్యం శీఘ్రమాఙ్గాపయ ప్రభో ॥ ౨౮ ॥
 శోషణీయాః కిమీశాన క్షణార్ధేనైవ సిన్ధవః ।
 పేషణీయాః కిమీశాన క్షణార్ధేనైవ పర్వతాః ॥ ౨౯ ॥
 క్షణేన భస్మసాత్కూర్యాం బ్రహ్మాణ్డముత కిం హర ।
 క్షణేన భస్మసాత్కూర్యాం సురాన్వా కిం మునీశ్వరాన్ ॥ ౩౦ ॥
 వ్యాశ్వాసః సర్వలోకానాం కిము కార్యో హి శఙ్కర ।
 కర్తవ్యం కిముతేశాన సర్వప్రాణివిహింసనమ్ ॥ ౩౧ ॥
 మమాశక్యం న కుత్రాపి త్వత్ప్రసాదాన్మహేశ్వర ।
 పరాక్రమేణ మత్తుల్యో న భూతో న భవిష్యతి ॥ ౩౨ ॥

యత్ర యత్కార్యముద్దిశ్య ప్రేషయిష్యసి మాం ప్రభో ।
తత్కార్యం సాధయామ్యేవ సత్వరం త్వత్ప్రసాదతః ॥ ౩౩॥

క్షుద్రాస్తరస్త్రి లోకాబ్ధిం శాసనాచ్ఛక్కురస్య తే ।
హరాతోఽహం న కిం తర్తుం మహాపత్నాగరం క్షమః ॥ ౩౪॥

త్వత్ప్రేషితతృణేనాపి మహాత్కార్యమయత్నతః ।
క్షణేన శక్యతే కర్తుం శక్కురాత్ర న సంశయః ॥ ౩౫॥

లీలామాత్రేణ తే శమోభ కార్యం యద్యపి సిద్ధ్యతి ।
తథాప్యహం ప్రేషణీయో తవైవానుగ్రహో హ్యయమ్ ॥ ౩౬॥

శక్తిరేతాదృశీ శమోభ మమాపి త్వదనుగ్రహాత్ ।
వినా శక్తిర్న కస్యాపి శక్కుర త్వదనుగ్రహాత్ ॥ ౩౭॥

త్వదాజ్ఞయా వినా కోఽపి తృణాదీనపి వస్తుతః ।
నైవ చాలయితుం శక్తః సత్యమేతన్న సంశయః ॥ ౩౮॥

శమోభ నియమ్యాః సర్వేఽపి దేవాద్యాస్తే మహేశ్వర ।
తథైవాహం నియమ్యస్తే నియన్తుః సర్వదేహినామ్ ॥ ౩౯॥

ప్రణతోఽస్మి మహాదేవ భూయోఽపి ప్రణతోఽస్మ్యహమ్ ।
ప్రేషయ స్వేష్టసిద్ధ్యర్థం మామద్య హర సత్వరమ్ ॥ ౪౦॥

స్పందోఽపి జాయతే శమోభఽసవ్యాఙ్గానాం ముహుర్ముహుః ।
భవిష్యత్యద్య విజయో మామతః ప్రేషయ ప్రభో ॥ ౪౧॥

హర్షోత్సాహవిశేషోఽపి జాయతే మమ కశ్చన ।
శమోభ త్వత్పాదకమలే సంసక్తశ్చ మనో మమ ॥ ౪౨॥

భవిష్యతి ప్రతిపదం శుభసంతానసంతతిః ॥ ౪౩॥

తస్యైవ విజయో నిత్యం తస్యైవ శుభమన్వహమ్ ।
యస్య శమోభ దృఢా భక్తిస్త్వయి శోభనసంశ్రయే ॥ ౪౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్తం తద్వచః శ్రుత్వా సన్తుష్టో మక్కులాపతిః ।
వీరభద్ర జయేతి త్వం ప్రోక్తాశీః ప్రాహ తం పునః ॥ ౪౫॥

మహేశ్వర ఉవాచ ।

శృణు మద్వచనం తాత వీరభద్ర సుచేతసా ।
 కరణీయం ప్రయత్నేన తద్ ద్రుతం మే ప్రతోషకమ్ ॥ ౪౬ ॥
 యాగం కర్తుం సముద్యుక్తో దక్షో విధిసుతః ఖలః ।
 మద్విరోధీ విశేషేణ మహాగర్వోఽబుధోఽధునా ॥ ౪౭ ॥
 తన్మఖం భన్మసాత్కృత్వా సయాగపరివారకమ్ ।
 పునరాయాహి మత్స్నానం సత్వరం గణసత్తమ ॥ ౪౮ ॥
 సురా భవన్తు గన్ధర్వా యజ్ఞా వాన్యే చ కేచన ।
 తానప్ష్యద్వైవ సహసా భన్మసాత్కూరు సత్వరమ్ ॥ ౪౯ ॥
 తత్రాస్తు విష్ణుర్బ్రహ్మ వా శచీశో వా యమోఽపి వా ।
 అపి చాద్వైవ తాన్సర్వాన్పాతయస్వ ప్రయత్నతః ॥ ౫౦ ॥
 సురా భవన్తు గన్ధర్వా యజ్ఞా వాన్యే చ కేచన ।
 తానప్ష్యద్వైవ సహసా భన్మసాత్కూరు సత్వరమ్ ॥ ౫౧ ॥
 దధీచికృతముల్లఙ్ఘ్య శపథం మయి తత్ర యే ।
 తిష్ఠన్తి తే ప్రయత్నేన జ్వాలనీయాస్త్యయా ధ్రువమ్ ॥ ౫౨ ॥
 ప్రమథాశ్చాగమిష్యన్తి యది విష్ణ్వాదయో భ్రమాత్ ।
 నానాకర్షణమస్త్రేణ జ్వాలయానీయ సత్వరమ్ ॥ ౫౩ ॥
 యే తత్రోల్లఙ్ఘ్య శపథం మదీయం గర్వితాః స్థితాః ।
 తే హి మద్ధోహిణోఽతస్తాన్ జ్వాలయానలమాలయా ॥ ౫౪ ॥
 సపత్నీకాన్ససారాంశ్చ దక్షయాగస్థలస్థితాన్ ।
 ప్రజ్వాల్య భన్మసాత్కృత్వా పునరాయాహి సత్వరమ్ ॥ ౫౫ ॥
 తత్ర త్వయి గతే దేవా విశ్వాద్యా అపి సాదరమ్ ।
 స్తోష్యన్తి త్వాం తదాప్యాశు జ్వాలయా జ్వాలయైవ తాన్ ॥ ౫౬ ॥
 దేవానపి కృతద్రోహాన్ జ్వాలామాలాసమాకులైః ।
 జ్వాలయ జ్వలనైః శీఘ్రం మాధ్యాయాధ్యాయపాలకమ్ ॥ ౫౭ ॥
 దక్షాదీన్సకలాంస్తత్ర సపత్నీకాన్సబాన్ధవాన్ ।
 ప్రజ్వాల్య వీర దక్షం ను సలీలం సలీలం పిబ ॥ ౫౮ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యుక్త్వా రోషతామ్రాక్షో వేదమర్యాదపాలకః ।

విరరామ మహాపీఠం కాలారిః సకలేశ్వరః ॥ ౫౯ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీణీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీణీయే సతీఖణ్డే
వీరభద్రోత్పత్తిశివోపదేశవర్ణనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩౨ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీణీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీణీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౩౩. త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః । వీరభద్రయాత్రా ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్తం శ్రీమహేశస్య శ్రుత్వా వచనమాదరాత్ ।

వీరభద్రోఽతిసన్తుష్టః ప్రణనామ మహేశ్వరమ్ ॥ ౧ ॥

శాసనం శిరసా ధృత్వా దేవదేవస్య శూలినః ।

ప్రచచాల తతః శీఘ్రం వీరభద్రో మఖం ప్రతి । ౨ ॥

శివోఽథ ప్రేషయామాస శోభార్థం కోటిశో గణాన్ ।

తేన సార్థం మహావీరాన్పులయానలసన్నిభాన్ ॥ ౩ ॥

అథ తే వీరభద్రస్య పురతః ప్రబలా గణాః ।

పశ్చాదపి యయుర్వీరాః కుతూహలకరా గణాః ॥ ౪ ॥

వీరభద్రసమేతా యే గణాః శతసహస్రశః ।

పార్షదాః కాలకాలస్య సర్వే రుద్రస్వరూపిణః ॥ ౫ ॥

గణైః సమేతః కిల తైర్మహాత్మా

స వీరభద్రో హరవేషభూషణః ।

సహస్రబాహుర్భుజగౌఢిపాఢ్యో

యయౌ రథస్థః ప్రబలోఽతిభీకరః ॥ ౬ ॥

నల్వానం చ సహస్రే ద్వే ప్రమాణం స్యన్దనస్య హి ।

అయుతేనైవ సింహానాం వాహనానాం ప్రయత్నతః ॥ ౭ ॥

తథైవ ప్రబలాః సింహో బహవః పార్శ్వరక్షకాః ।

శార్దూలా మకరా మత్స్య గజాస్తత్ర సహస్రశః ॥ ౮ ॥

వీరభద్రే ప్రవలితే దక్షనాశాయ సత్వరమ్ ।
 కల్పవృక్షసముత్సుప్తా పుష్పవృష్టిరభూత్తదా ॥ ౯॥
 తుష్టువుశ్చ గణా వీరం శిపివిష్టే ప్రచేష్టితమ్ ।
 చక్రుః కుతూహలం సర్వే తస్మింశ్చ గమనోత్సవే ॥ ౧౦॥
 కాలీ కాత్యాయనీశానీ చాముణ్డా ముణ్డమర్దినీ ।
 భద్రకాలీ తథా భద్రా త్వరితా వైష్ణవీ తథా ॥ ౧౧॥
 ఏతాభిర్నవదుర్గాభిర్మహాకాలీ సమన్వితా ।
 యయా దక్షవినాశాయ సర్వభూతగణైః సహా । ౧౨॥
 డాకినీ శాకినీ చైవ భూతప్రమథగుహ్యకాః ।
 కూష్మాణ్డాః పర్పటాశ్చైవ చటకా బ్రహ్మరాక్షసాః ॥ ౧౩॥
 భైరవాః క్షేత్రపాలాశ్చ దక్షయజ్ఞవినాశకాః ।
 నిర్యయుస్త్యరితం వీరాః శివాజ్ఞాప్రతిపాలకాః ॥ ౧౪॥
 తథైవ యోగినీచక్రం చతుఃషష్టిగణాన్వితమ్ ।
 నిర్యయా సహసా క్రుద్ధం దక్షయజ్ఞం వినాశితుమ్ ॥ ౧౫॥
 తేషాం గణానాం సర్వేషాం సజ్ఞానం శృణు నారద ।
 మహాబలవతాం సజ్ఞో ముఖ్యానాం ధైర్యశాలినామ్ ॥ ౧౬॥
 అభ్యయాచ్ఛుక్కుకర్ణశ్చ దశకోట్యా గణేశ్వరః ।
 దశభిః కేకరాక్షశ్చ వికృతోఽష్టాభిరేవ చ ॥ ౧౭॥
 చతుఃషష్ట్యా విశాఖశ్చ నవభిః పారియాత్రికః ।
 షడ్భిః సర్వాఙ్కుకో వీరస్తథైవ వికృతాననః ॥ ౧౮॥
 జ్ఞావలకేశో ద్వాదశభిః కోటిభిర్గణపుంగవః ।
 సప్తభిః సమదజ్ఞిమాన్ దుద్రభోఽష్టాభిరేవ చ ॥ ౧౯॥
 పంచుభిశ్చ కపాలీశః షడ్భిః సన్దారకో గణః ।
 కోటికోటిభిరేవేహ కోటికుణ్డస్తథైవ చ ॥ ౨౦॥
 విష్టమ్భాఽష్టాష్టభిరీషైః కోటిభిర్గణసత్తమః ।
 సహస్రకోటిభిస్తాత సన్నాదః పిప్పలస్తథా ॥ ౨౧॥
 ఆవేశసస్తథాష్టాభిరష్టాభిశ్చన్ద్రతాపనః ।
 మహావేశః సహస్రేణ కోటినా గణపో వృతః ॥ ౨౨॥

కుణ్డి ద్వాదశకోటిభిస్తథా పర్వతకో మునే ।
 వినాశితుం దక్షయజ్ఞం నిర్వయౌ గణసత్తమః ॥ ౨౩॥
 కాలశ్చ కాలకశ్చైవ మహాకాలస్తథైవ చ ।
 కోటీనాం శతకేనైవ దక్షయజ్ఞం యయౌ ప్రతి ॥ ౨౪॥
 అగ్నికృచ్ఛతకోట్యా చ కోట్యాగ్నిముఖ ఏవ చ ।
 ఆదిత్యమూర్ధా కోట్యా చ తథా వైవ ఘనావహః ॥ ౨౫॥
 సన్నాహః శతకోట్యా చ కోట్యా చ కుముదో గణః ।
 అమోఘః కోకిలశ్చైవ కోటికోట్యా గణాధిపః ॥ ౨౬॥
 కాష్ఠాగూఢశ్చతుఃషష్ఠ్యా సుకేశో వృషభస్తథా ।
 సుమన్త్రకో గణాధీశస్తథా తాత సునిర్వయౌ ॥ ౨౭॥
 కాకపాదోదరః షష్టికోటిభిర్గణసత్తమః ।
 తథా సంతానకః షష్టికోటిభిర్గణపుంగవః ॥ ౨౮॥
 మహాబలశ్చ నవభిః కోటిభిః పుంగవస్తథా । ౨౯॥
 మధుపిఙ్గస్తథా తాత గణాధీశో హి నిర్వయౌ ।
 నీలో నవత్యా కోటీనాం పూర్ణభద్రస్తథైవ చ ॥ ౩౦॥
 నిర్వయౌ శతకోటిభిశ్చతుర్వక్త్రో గణాధిపః ॥ ౩౧॥
 విరూపాక్షశ్చ కోటీనాం చతుఃషష్ఠ్యా గణేశ్వరః ।
 తాలకేతుః షడాస్యశ్చ పంచాస్యశ్చ గణాధిపః ॥ ౩౨॥
 సంవర్తకస్తథా వైవ కులీశశ్చ స్వయం ప్రభుః ।
 లోకాన్తకశ్చ దీప్తాత్మా తథా దైత్యాన్తకో మునే ॥ ౩౩॥
 గణో భృగ్గీరిటిః శ్రీమాన్ దేవదేవప్రియస్తథా ।
 అశనిరాఘ్నలకశ్చైవ చతుఃషష్ఠ్యా సహస్రకః ॥ ౩౪॥
 కోటికోటిసహస్రాణాం శతైర్వింశతిభిర్వృతః ।
 వీరేశో హ్యుభయాయాద్వీరః వీరభద్రః శివాజ్ఞయా ॥ ౩౫॥
 భూతకోటిసహస్రైస్తు ప్రయయా కోటిభిస్త్రిభిః ।
 రోమజైః శ్వగణైశ్చైవ తథా వీరో యయౌ ద్రుతమ్ ॥ ౩౬॥

తదా భేరీమహానాదః శఙ్ఖాశ్చ వివిధస్వనాః ।
జటాహరో ముఖాశ్చైవ శృంగాణి వివిధాని చ ॥ ౩౭॥

తే తాని వితతాన్యేవ బన్ధనాని సుఖాని చ ।
వాదిత్రాణి వినేదుశ్చ వివిధాని మహోత్సవే ॥ ౩౮॥

వీరభద్రస్య యాత్రాయాం సబలస్య మహామునే ।
శకునాన్యభవంత్ర భూరీణి సుఖదాని చ ॥ ౩౯॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖండే
వీరభద్రయాత్రావర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩౩॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయా రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖండే

౨.౨.౩౪. చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః । యజ్ఞవాటే దేవానాం దుఃశకునదర్శనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం ప్రచలితే చాస్మిన్ వీరభద్రే గణాన్వితే ।
దుష్టచిహ్నాని దక్షేణ దృష్టాని విబుధైరపి ॥ ౧॥

ఉత్పాతా వివిధాశ్చానన్ వీరభద్రే గణాన్వితే ।
త్రివిధా ఆపి దేవర్షే యజ్ఞవిధ్వంససూచకాః ॥ ౨॥

దక్షవామాక్షిబాహూరువిస్పందః సమజాయత ।
నానాకష్టప్రదస్తాత సర్వథాశుభసూచకః ॥ ౩॥

భూకమ్పః సమభూతత్ర దక్షయాగస్థలే తదా ।
దక్షోఽపశ్యచ్ఛ మధ్యాహ్నా నక్షత్రాణ్యదుభతాని చ ॥ ౪॥

దిశశ్చాసన్నమలినాః కర్బురోఽభూద్ధివాకరః ।
పరివేషసహస్రేణ సశ్కాంతశ్చ భయంకరః ॥ ౫॥

నక్షత్రాణి పతన్తి స్మ విద్యుదగ్నిప్రభాణి చ ।
నక్షత్రాణామభూద్వక్త్రా గతిశ్చాధోముఖీ తదా ॥ ౬॥

గృధ్రా దక్షశిరః స్పృష్ట్యా సముదూభతాః సహస్రశః ।

ఆసీద్ గృధ్రపక్షచాచ్యుయైః సచ్ఛాయో యాగమణ్డపః ॥ ౭॥

వవాశిరే యాగభూమా క్రోష్టారో నేత్రకస్తదా ।

ఉల్కావృష్టిరభూత్తత్ర శ్వేతవృశ్చికసమ్భవా ॥ ౮॥

ఖరా వాతా వవుస్తత్ర పాంశువృష్టిసమన్వితాః ।

శలభాశ్చ సముదూభతా వివర్తానిలకమ్పితాః ॥ ౯॥

నీతశ్చ పవనైరూర్ధ్వం స దక్షాధ్వరమణ్డపః ।

దైవాన్వితేన దక్షేణ యః కృతో నూతనోఽద్భుతః ॥ ౧౦॥

వేముర్దక్షాదయః సర్వే తదా శోణితమద్భుతమ్ ।

వేముశ్చ మాంసఖణ్డాని సశల్కాని ముహుర్ముహుః ॥ ౧౧॥

సకమ్పాశ్చ బభూవుస్తే దీపా వాతహతా ఇవ ।

దుఃఖితాశ్చాభవన్సర్వే శస్త్రధారాహతా ఇవ ॥ ౧౨॥

తదా నినాదజాతాని బాష్పవర్షాణి తత్రణే ।

ప్రాతస్తుషారవర్షిణి పద్మాసీవ వనాస్తరే ॥ ౧౩॥

దక్షాద్యక్షిణి జాతాని హ్యకస్మాద్విశదాన్యపి ।

నిశాయాం కమలాశ్చైవ కుముదాసీవ సజ్గవే ॥ ౧౪॥

అస్యగ్వవర్ష దేవశ్చ తిమిరేణావృతా దిశః ।

ద్విధాహోఽభూద్విశేషేణ త్రాసయన్ సకలాఞ్జనాన్ ॥ ౧౫॥

ఏవంవిధాన్యరిష్టాని దదృశుర్విబుధాదయః ।

భయమాపేదిరేఽత్యంతం మునే విష్టాదికాస్తదా ॥ ౧౬॥

భువి తే మూర్చితాః పేతుర్ధా హతాః స్మ ఇతీరయన్ ।

తరవస్తీరసజ్జాతా నదీవేగహతా ఇవ ॥ ౧౭॥

పతిత్వా తే స్థితా భూమౌ క్రూరాః సర్పా హతా ఇవ ।

కన్దకా ఇవ తే భూయః పతితాః పునరుత్థితాః ॥ ౧౮॥

తతస్తే తాపసస్తప్తా రురుదుః కురరీ ఇవ ।

రోదనధ్వనిసక్క్రాంతోరుక్తిప్రత్యుక్తికా ఇవ ॥ ౧౯॥

సవైకుణ్డాస్తతః సర్వే తదా కుణ్డితశక్తయః ।

స్వస్వోపకణ్డమాకణ్డం లులురుః కమరా ఇవ ॥ ౨౦॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర సజ్ఞాతా చాశరీరవాక్ ।
శ్రావయత్యఖిలాన్ దేవాన్ దక్షం చైవ విశేషతః ॥ ౨౧ ॥

ఆకాశవాణ్యువాచ ।

ధీక్ జన్మ తప దక్షాద్య మహామూఢోఽసి పాపధీః ॥

భవిష్యతి మహద్దుఃఖమనివార్యం హరోద్భవమ్ । ౨౨ ॥

సహాయినోఽత్ర యే మూఢాస్తవ దేవాదయః స్థితాః ।

తేషామపి మహద్దుఃఖం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౩ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తచ్చుత్వాకాశవచనం దృష్ట్వాఠ్ఠిష్ఠాని తాని చ ।

దక్షః ప్రాపద్భయం చాతి పరే దేవాదయోఽపి హ ॥ ౨౪ ॥

వేపమానస్తదా దక్షో వికలశ్చాతి చేతసి ।

అగచ్ఛచ్ఛరణం విష్ణోః స్వప్రభోఠ్ఠిరాపతేః ॥ ౨౫ ॥

సుప్రణమ్య భయావిష్టః సంస్తూయ చ విచేతనః ।

అవోచద్దేవదేవం తం విష్ణుం స్వజనవత్సలమ్ ॥ ౨౬ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
దుఃశకునదర్శనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩౪ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్త్యారాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౩౫. పంచుత్రింశోఽధ్యాయః । విష్ణువచనమ్ ।

దక్ష ఉవాచ ।

దేవదేవ హరే విష్ణో దీనబద్ధో కృపానిధే ।

మమ రక్షా విధాతవ్యా భవతా సాధ్వరస్య చ ॥ ౧ ॥

రక్షకస్త్యం మఖస్యైవ మఖకర్మా మఖాత్మకః ।

కృపా విధేయా యజ్ఞస్య భజ్ఞో భవతు న ప్రభో ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్థం బహువిధాం దక్షః కృత్వా విజ్ఞప్తిమాదరాత్ ।

పపాత పాదయోస్తస్య భయవ్యాకులమానసః ॥ ౩॥

ఉత్థాప్య తం తతో విష్ణుర్దక్షం విక్లిన్నమానసమ్ ।

శ్రుత్వా చ తస్య తద్వాక్యం కుమతేరస్మరచ్ఛివమ్ ॥ ౪॥

స్మృత్వా శివం మహేశానం స్వప్రభుం పరమేశ్వరమ్ ।

అవదచ్ఛివతత్త్వజ్ఞో దక్షం సమ్బాధయన్వరిః ॥ ౫॥

హరిరువాచ ।

శృణు దక్ష ప్రవక్ష్యామి తత్త్వతః శృణు మే వచః ।

సర్వథా తే హితకరం మహామన్త్రసుఖప్రదమ్ ॥ ౬॥

అవక్ష్యామి కృతా దక్ష త్వయా తత్త్వమజానతా ।

సకలాధీశ్వరస్యైవ శక్కరస్య పరాత్మనః ॥ ౭॥

ఈశ్వరావజ్ఞయా సర్వం కార్యం భవతి సర్వథా ।

విఫలం కేవలం నైవ విపత్తిశ్చ పదే పదే ॥ ౮॥

అపూజ్యా యత్ర పూజ్యనే పూజనీయో న పూజ్యతే ।

త్రీణి తత్ర భవిష్యన్తి దారిద్ర్యం మరణం భయమ్ ॥ ౯॥

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన మాననీయో వృషధ్వజః ।

అమానితాన్మహేశాచ్ఛ మహాద్భయముపస్థితమ్ ॥ ౧౦॥

అద్యాపి న వయం సర్వే ప్రభవః ప్రభవామహే ।

భవతో దుర్నయేనైవ మయా సత్యముదీర్యతే ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

విష్ణోస్తద్వచనం శ్రుత్వా దక్షశ్చిన్తాపరోఽభవత్ ।

వివర్ణవదనో భూత్వా తూష్ణిమాసిద్భువి స్థితః ॥ ౧౨॥

ఏతస్మిన్నస్తరే వీరభద్రః సైన్యసమన్వితః ।

అగచ్ఛదధ్వరం రుద్రప్రేరితో గణనాయకః ॥ ౧౩॥

పృష్ఠే కేచిత్సమాయాతా గగనే కేచిదాగతాః ।

దిశశ్చ విదిశః సర్వే సమావృత్య తథాపరే ॥ ౧౪॥

శర్వాజ్ఞయా గణాః శూరా నిర్భయా రుద్రవిక్రమాః ।

అసంఖ్యాః సింహనాదాన్వై కుర్వన్తో వీరసత్తమాః ॥ ౧౫॥

తేన నాదేన మహతా నాదితం భువనత్రయమ్ ।
 రజసా చావృతం వ్యోమ తమసా చావృతా దిశః ॥ ౧౬ ॥
 సప్తద్వీపాన్వితా పృథ్వీ చచాలాతి భయాకులా ।
 సశైలకాననా తత్ర చుక్షుభుః సకలాబ్ధయః ॥ ౧౭ ॥
 ఏవమ్భూతం చ తత్సైన్యం లోకక్షయకరం మహత్ ।
 దృష్ట్వా చ విస్మితాః సర్వే బభూవురమరాదయః ॥ ౧౮ ॥
 సైన్యోద్యోగమథాలోక్య దక్షశ్చాస్పృజ్మఖాకులః ।
 దణ్ణవత్పతితో విష్ణుం సకలత్రోఽభ్యభాషత ॥ ౧౯ ॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 భవద్భలేనైవ మయా యజ్ఞః ప్రారమ్భితో మహాన్ ।
 సత్కర్మసిద్ధయే విష్ణో ప్రమాణం త్వం మహాప్రభో ॥ ౨౦ ॥
 విష్ణో త్వం కర్మణాం సాక్షీ యజ్ఞానాం ప్రతిపాలకః ।
 ధర్మస్య వేదగర్భస్య బ్రహ్మణస్త్వం మహాప్రభో ॥ ౨౧ ॥
 తస్మాద్రక్షా విధాతవ్యా యజ్ఞస్యాస్య మమ ప్రభో ।
 త్వదన్యః కః సమర్థోఽస్తి యతస్త్వం సకలప్రభుః ॥ ౨౨ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా విష్ణుర్దీనతరం తదా ।
 అవోచద్ బోధయంస్తం వై శివతత్త్వపరాజ్ముఖమ్ ॥ ౨౩ ॥
 విష్ణురువాచ ।
 మయా రక్షా విధాతవ్యా తవ యజ్ఞస్య దక్ష వై ।
 ఖ్యాతో మమ పణః సతోఽస్య ధర్మస్య పరిపాలనమ్ ॥ ౨౪ ॥
 తత్సత్యం తు త్వయోక్తం హి కిం తత్తస్య వ్యతిక్రమః ।
 శృణు త్వం వచ్యమాం దక్ష క్రూరబుద్ధిం త్యజాధునా ॥ ౨౫ ॥
 వైమిషేఽనిమిషక్షేత్రే యజ్ఞాతం వృత్తమద్భుతమ్ ।
 తత్ కిం న స్మర్యతే దక్ష విస్మృతం కిం కుబుద్ధినా ॥ ౨౬ ॥
 రుద్రకోపాచ్చ కో హ్యత్ర సమర్థో రక్షణే తవ ।
 న యస్యాభిమతం దక్ష యస్తాస్వం రక్షతి దుర్మతిః ॥ ౨౭ ॥
 కిం కర్మ కిమకర్మేతి తన్న పశ్యసి దుర్మతే ।

సమర్థం కేవలం కర్మ న భవిష్యతి సర్వదా ॥ ౨౮ ॥

స్వకర్మ విధి తద్యేన సమర్థత్వేన జాయతే ।

న త్వస్యః కర్మణో దాతా శం భవేదీశ్వరం వినా ॥ ౨౯ ॥

ఈశ్వరస్య చ యో భక్త్యా శాన్తస్తద్గతమానసః ।

కర్మణో హి ఫలం తస్య ప్రయచ్ఛతి తదా శివః ॥ ౩౦ ॥

కేవలం జ్ఞానమాశ్రిత్య నిరీశ్వరపరా నరాః ।

నిరయం తే చ గచ్ఛన్తి కల్పకోటిశతాని చ ॥ ౩౧ ॥

పునః కర్మమయైః పాశైర్బద్ధా జన్మని జన్మని ।

నిరయేషు ప్రపచ్ఛన్తే కేవలం కర్మరూపిణః ॥ ౩౨ ॥

అయం రుద్రగణాధీశో వీరభద్రోఽరిమర్దనః ।

రుద్రకోప్పాగ్నిసమ్భూతః సమాయాతోఽధ్వరాఙ్గణే ॥ ౩౩ ॥

అయమస్మద్వివాశార్థమాగతోఽస్తి న సంశయః ।

అశక్యమస్య నాస్త్యేవ కిమప్యస్తు తు వస్తుతః ॥ ౩౪ ॥

ప్రజ్ఞాల్కాస్మానయం సర్వాన్ ధ్రువమేవ మహాప్రభుః ।

తతః ప్రశాన్తహృదయో భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౩౫ ॥

శ్రీమహాదేవశపథం సముల్లఙ్ఘ్య భ్రమాన్మయా ।

యతః స్థితం తతః ప్రాప్యం మయా దుఃఖం త్వయా సహ ॥ ౩౬ ॥

శక్తిర్మమ తు నాస్త్యేవ దక్షాద్వైతన్నివారణే ।

శపథోల్లఙ్ఘనాదేవ శివద్రోహి యతోఽస్మ్యహమ్ ॥ ౩౭ ॥

కాలత్రయేఽపి న యతో మహేశద్రోహిణాం సుఖమ్ ।

తతోఽవశ్యం మయా ప్రాప్తం దుఃఖమద్య త్వయా సహ ॥ ౩౮ ॥

సుదర్శనాభిధం చక్రమేతస్మిన్న లగిష్యతి ।

శైవచక్రమిదం యస్మాదశైవలయకారణమ్ ॥ ౩౯ ॥

వినాపి వీరభద్రేణ నామైతచ్ఛక్రమైశ్వరమ్ ।

హత్వా గమిష్యత్యధునా సత్వరం హరసన్నిధౌ ॥ ౪౦ ॥

శైవం శపథముల్లఙ్ఘ్య స్థితం మాం చక్రమీదృశమ్ ।

అసంహత్యైవ సహసా కృపయైవ స్థిరం పరమ్ ॥ ౪౧ ॥

అతః పరమిదం చక్రమపి న స్థాస్యతి ధ్రువమ్ |
గమిష్యత్యధునా శీఘ్రం జ్వాలామాలాసమాకులమ్ || ౪౨||

వీరభద్రః పూజితోఽపి శీఘ్రమస్మాభిరాదరాత్ |
మహాక్రోధసమాక్రాంతో నాస్మాన్ సంరక్షయిష్యతి || ౪౩||

అకాణ్డప్రలయోఽస్మాకమాగతోఽద్య హి హా హాహా |
హా హా బత తవేదానీం నాశోఽస్మాకముపస్థితః || ౪౪||

శరణ్యోఽస్మాకమధునా నాస్త్యేవ హి జగత్త్రయే |
శంకరద్రోహిణో లోకే కః శరణ్యో భవిష్యతి || ౪౫||

తనునాశేఽపి సమ్ప్రాప్యాస్తైశ్చాపి యమయాతనాః |
తా వైవ శక్యతే సోఢుం బహుదుఃఖప్రదాయినీః || ౪౬||

శివద్రోహిణమాలోక్య దష్టదంతో యమః స్వయమ్ |
తప్తతైలకటాహేషు పాతయత్యేవ నాన్యథా || ౪౭||

గన్తుమేవాహముద్యుక్తంః సర్వథా శపథోత్తరమ్ |
తథాపి న గతః శీఘ్రం దుష్టసంసర్గపాపతః || ౪౮||

యదద్య క్రియతేఽస్మాభిః పలాయనమితస్తదా |
శార్వో నాకర్షకః శస్త్రైరస్మానాకర్షయిష్యతి || ౪౯||

స్వర్గే వా భువి పాతాలే యత్ర కుత్రాపి వా యతః |
శ్రీవీరభద్రశస్త్రాణాం గమనం న హి దుర్లభమ్ || ౫౦||

యావంతశ్చ గణాః సన్తి శ్రీరుద్రస్య త్రిశూలినః |
తావతామపి సర్వేషాం శక్తిరేతాదృశీ ధ్రువమ్ || ౫౧||

శ్రీకాలభైరవః కాశ్యాం నఖాగ్రేణైవ లీలయా |
పురా శిరశ్చ చిచ్ఛేద పఞ్చమం బ్రహ్మణో ధ్రువమ్ || ౫౨||

ఏతదుక్త్వా స్థితో విష్ణురతిత్రస్తముఖామ్బుజః |
వీరభద్రోఽపి సమ్ప్రాప తద్దైవాధ్వరమణ్డపమ్ || ౫౩||

ఏవం బ్రువతి గోవిన్ద ఆగతం సైన్యసాగరమ్ |
వీరభద్రేణ సహితం దదృశుశ్చ సురాదయః || ౫౪||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే
సత్యుపాఖ్యానే విష్ణువాక్యవర్ణనం నామ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః || ౨.౨.౩౫||

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౩౬. షట్త్రింశోఽధ్యాయః । విష్ణువీరభద్రసంవాదః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇన్ద్రోఽపి ప్రహసన్ విష్ణుమాతృవాదరతం తదా ।

వజ్రపాణిః సురైః సార్ధం యోధుకామోఽభవత్తదా ॥ ౧ ॥

తదేన్ద్రో గజమారూఢో బస్తారూఢోఽనలస్తథా ।

యమో మహిషమారూఢో నిర్వృతిః ప్రేతమేవ చ ॥ ౨ ॥

పాశీ చ మకరారూఢో మృగారూఢః సదాగతిః ।

కుబేరః పుష్పకారూఢః సన్నద్ధోఽభూదతన్ద్రితః ॥ ౩ ॥

తథాన్యే సురసంఖ్యశ్చ యక్షచారణగుహ్యకాః ।

ఆరుహ్య వాహనాన్యేవ స్వాని స్వాని ప్రతాపినః ॥ ౪ ॥

తేషాముద్యోగమాలోక్య దక్షశ్చాసృజ్యుఖస్తథా ।

తదన్తికం సమాగత్య సకలత్రోఽభ్యభాషత ॥ ౫ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

యుష్మద్భృతేనైవ మయా యజ్ఞః ప్రారమ్భితో మహాన్ ।

సత్కర్మసిద్ధయే యూయం ప్రమాణాః స్యుర్మహాప్రభాః ॥ ౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తచ్చుత్వా దక్షవచనం సర్వే దేవాః సవాసవాః ।

నిర్వయుస్త్యరితం తత్ర యుద్ధం కర్తుం సముద్యతాః ॥ ౭ ॥

అథ దేవగణాః సర్వే యుయుధుస్తే బలాన్వితాః ।

శక్రాదయో లోకపాలా మోహితాః శివమాయయా ॥ ౮ ॥

దేవానాం చ గణానాం చ తదాసీత్సమరో మహాన్ ।

తీక్ష్ణతోమరనారాచైర్వయుధుస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౯ ॥

నేదుః శంఖాశ్చ భేర్యశ్చ తస్మిన్ రణమహోత్సవే ।

మహాదున్ధభయో నేదుః పటహా డిణ్డిమాదయః ॥ ౧౦ ॥

తేన శబ్దేన మహతా శ్లాఘ్యమానాస్తదా సురాః ।
లోకపాలైశ్చ సహితా జఘ్నుస్తాన్ శివకింకరాన్ ॥ ౧౧ ॥

ఇన్ద్రాద్వైర్లోకపాలైశ్చ గణాః శమోః పరాజ్మఖాః ।
కృతాశ్చ మునిశార్దూల భృగోర్మన్త్రబలేన చ ॥ ౧౨ ॥

ఉచ్చాటనం కృతం తేషాం భృగుణా యజ్జనా తదా ।
యజనార్థం చ దేవానాం తుష్ట్యర్థం దీక్షితస్య చ ॥ ౧౩ ॥

పరాజితాన్ స్వకాన్ దృష్ట్వా వీరభద్రో రుషాన్వితః ।
భూతప్రతపిశాచాంశ్చ కృత్వా తానేవ పృష్ఠతః ॥ ౧౪ ॥

వృషభస్థాన్ పురస్కృత్య స్వయం చైవ మహాబలః ।
మహాత్రిశూలమాదాయ పాతయామాస నిర్జరాన్ ॥ ౧౫ ॥

దేవాన్ యజ్ఞాన్ సాధ్యగణాన్ గుహ్యకాన్ చారణానపి ।
శూలఘాతైశ్చ తే సర్వే గణా వేగాత్ ప్రజఘ్నిరే ॥ ౧౬ ॥

కేచిద్ ద్విధా కృతాః ఖడ్గైర్ముద్గరైశ్చ విపోధితాః ।
అన్యైః శస్త్రైరపి సురా గణైర్భిన్నాస్తదాభవన్ ॥ ౧౭ ॥

ఏవం పరాజితాః సర్వే పలాయనపరాయణాః ।
పరస్పరం పరిత్యజ్య గతా దేవాస్త్రవిష్టపమ్ ॥ ౧౮ ॥

కేవలం లోకపాలాస్తే శక్రాద్యాస్తస్మరుత్సుకాః ।
సఙ్గామే దారుణే తస్మిన్ ధృత్వా ధైర్యం మహాబలాః ॥ ౧౯ ॥

సర్వే మిలిత్వా శక్రాద్యా దేవాస్తత్ర రణాజరే ।
బృహస్పతిం చ పప్రచ్ఛుర్విసయావనతాస్తదా ॥ ౨౦ ॥

లోకపాలా ఊచుః ।
గురో బృహస్పతే తాత మహాప్రాఙ్ఞ దయానిధే ।
శీఘ్రం వద పృచ్ఛతో నః కుతోఽస్మాకం జయో భవేత్ ॥ ౨౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తేషాం స్మృత్వా శమ్భుం ప్రయత్నవాన్ ।
బృహస్పతిరువాచేదం మహేన్ద్రం జ్ఞానదుర్బలమ్ ॥ ౨౨ ॥

బృహస్పతిరువాచ ।

యదుక్తం విష్ణునా పూర్వం తత్సర్వం జాతమద్య వై ।
 తదేవ వివృణోమిన్ద్ర సావధానతయా శ్శృణు ॥ ౨౩॥
 ఆస్తి యశ్చేశ్వరః కశ్చిత్ ఫలదః సర్వకర్మణామ్ ।
 కర్తారం భజతే సోఽపి న స్వకర్తుః ప్రభుర్హి సః ॥ ౨౪॥
 న మన్తౌషధయః సర్వే నాభిచారా న తౌకికాః ।
 న కర్మాణి న వేదాశ్చ న మీమాంసాద్వయం తథా ॥ ౨౫॥
 అన్యాన్యపి చ శాస్త్రాణి నానావేదయుతాని చ ।
 జ్ఞాతుం నేశం సమృద్ధవన్తి వదన్త్యేవం పురాతనాః ॥ ౨౬॥
 న స్వజ్ఞేయో మహేశానః సర్వవేదాయుతేన సః ।
 భక్తైరనన్యశరణైర్నాన్యథేతి మహాశ్రుతిః ॥ ౨౭॥
 శాస్త్రాః చ పరయా దృష్ట్యా సర్వథా నిర్వికారయా ।
 తదనుగ్రహతో నూనం జ్ఞాతవ్యో హి సదాశివః ॥ ౨౮॥
 పరం తు సంవదిష్యామి కార్యకార్య వివక్షితౌ ।
 సిద్ధయంశం చ సురేశాన తం శ్శృణు త్వం హితాయ వై ॥ ౨౯॥
 త్వమిన్ద్ర బాలిశో భూత్వా లోకపాలైః సహాద్య వై ।
 ఆగతో దక్షయజ్ఞం హి కిం కరిష్యసి విక్రమమ్ ॥ ౩౦॥
 ఏతే రుద్రసహాయాశ్చ గణాః పరమకోపనాః ।
 ఆగతా యజ్ఞవిఘ్నార్థం తం కరిష్యన్త్యసంశయమ్ ॥ ౩౧॥
 సర్వథా న హ్యుపాయోఽత్ర కేషాఞ్చిదపి తత్త్వతః ।
 యజ్ఞవిఘ్నవినాశార్థం సత్యం సత్యం బ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౩౨॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవం బృహస్పతేర్వాక్యం శ్రుత్వా తే హి దివౌకసః ।
 చింతామపేదిరే సర్వే లోకపాలాః సవాసవాః ॥ ౩౩॥
 తతోఽబ్రవీద్ వీరభద్రో మహావీరగణైర్వృతః ।
 ఇన్ద్రాదీన్ లోకపాలాన్స్తాన్ స్మృత్వా మనసి శక్కురమ్ ॥ ౩౪॥
 వీరభద్ర ఉవాచ ।
 సర్వే యూయం బాలిశత్వాదవదానార్థమాగతాః ।
 అవదానం ప్రయచ్ఛామి ఆగచ్ఛత మమాన్తికమ్ ॥ ౩౫॥

హే శక్ర హే శుచే భానో హే శశిన్ హే ధనాధిప ।
హే పాశపాణే హే వాయో నిర్భతే యమ శేష హే ॥ ౩౬॥

హే సురాసురసంఘో హి హైత యూయం విచక్షణాః ।
అవదానాని దాన్యామి ఆత్మప్ర్యాద్యాసతాం వరాన్ ॥ ౩౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఏవముక్త్వా సితైర్బాణైర్భూనాథ రుషాన్వితః ।
నిఖిలాన్త్రాన్ సురాన్ సద్యో వీరభద్రో గణాగ్రణీః ।
తైర్బాణైర్నిహతాఃసర్వే వాసవాద్యాః సురేశ్వరాః ॥ ౩౮॥

పలాయనపరా భూత్వా జగ్ముస్తే చ దిశో దశ ।
గతేషు లోకపాలేషు విద్రుతేషు సురేషు చ ॥

యజ్ఞవాటోపకణ్ఠే హి వీరభద్రోఽగమద్ గణైః । ౩౯॥
తదా తే ఋషయః సర్వే సుభీతా హి రమేశ్వరమ్ ।
విజ్ఞప్తుకామాః సహసా శీఘ్రమూచుర్నతా భృశమ్ ॥ ౪౦॥

ఋషయః ఊచుః ।
దేవదేవ రమానాథ సర్వేశ్వర మహాప్రభో ।
రక్ష యజ్ఞం హి దక్షస్య యజ్ఞోఽసి త్వం న సంశయః ॥ ౪౧॥

యజ్ఞకర్మా యజ్ఞరూపో యజ్ఞాజ్ఞో యజ్ఞరక్షకః ।
రక్ష యజ్ఞమతో రక్ష త్వత్తోఽన్యో న హి రక్షకః ॥ ౪౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తేషామృషీణాం వచనం హరిః ।
యోధుకామోఽభవద్విష్ణుర్వీరభద్రేణ తేన వై ॥ ౪౩॥

చతుర్భుజః సుసన్నద్ధో చక్రాయుధధరః కరైః ।
మహాబలోఽమరగణైర్యజ్ఞవాటాత్స నిర్యయౌ ॥ ౪౪॥

వీరభద్రః శూలపాణిర్నానాగణసమన్వితః ।
దదర్శ విష్ణుం సన్నద్ధం యోధుకామం మహాప్రభుమ్ ॥ ౪౫॥

తం దృష్ట్వా వీరభద్రోఽభూద్ భ్రుకుటీకుటిలాననః ।
కృతాన్త ఇవ పాపిష్ఠం మృగేన్ద్ర ఇవ వారణమ్ ॥ ౪౬॥

తథావిధం హరిం దృష్ట్వా వీరభద్రోఽరిమర్దనః ।

అవదత్స్వరితః క్రుద్ధో గణైరీషైః సమావృతః ॥ ౪౭ ॥

వీరభద్ర ఉవాచ ।

రే రే హరే మహాదేవశపథోల్లజ్జనం త్వయా ।

కథమద్య కృతం చిత్తే గర్వః కిమభవత్తవ ॥ ౪౮ ॥

తవ శ్రీరుద్రశపథోల్లజ్జనే శక్తిరస్తి కిమ్ ।

కో వా త్వమసి కో వా తే రక్షకోఽస్తి జగత్త్రయే ॥ ౪౯ ॥

అత్ర త్వమాగతః కస్మాద్వయం తస్మైవ విద్యుహే ।

దక్షస్య యజ్ఞపాతా త్వం కథం జాతోఽసి తద్వద ॥ ౫౦ ॥

దాక్షాయణ్యా కృతం యచ్ఛ తన్న దృష్టం కిము త్వయా ।

ప్రోక్తం యచ్ఛ దధీచేన శ్రుతం తన్న కిము త్వయా చాపి దక్షయజ్ఞేఽస్మిన్

అవదానార్థమాగతః ।

అవదానం ప్రయచ్ఛామి తవ చాపి మహాభుజ ॥ ౫౧ ॥

వక్షో విదారయిష్యామి త్రిశూలేన హరే తవ ।

కస్తవాస్తి సమాయాతో రక్షకోఽద్య మమాన్తికమ్ ॥ ౫౩ ॥

పాతయిష్యామి భూప్యష్టే జ్వాలయిష్యామి వహ్నినా ।

దగ్ధం భవంతమధునా పేషయిష్యామి సత్వరమ్ ॥ ౫౪ ॥

రే రే హరే దురాచార మహేశవిముఖాధమ ।

శ్రీమహారుద్రమాహాత్మ్యం కిన్న జానాసి పావనమ్ ॥ ౫౫ ॥

అఖాపి త్వం మహాబాహో యోధుకామోఽగ్రతః స్థితః ।

నేష్యామి పునరావృత్తిం యది తిష్ఠేత్స్వమాత్మనా ॥ ౫౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా వీరభద్రస్య బుద్ధిమాన్ ।

ఉవాచ విహసన్ ప్రీత్యా విష్ణుస్తత్ర సురేశ్వరః ॥ ౫౭ ॥

విష్ణురువాచ ।

శృణు త్వం వీరభద్రాద్య ప్రవక్ష్యామి త్వదగ్రతః ।

న రుద్రవిముఖం మాం త్వం వద శక్కురసేవకమ్ ॥ ౫౮ ॥

అనేన ప్రార్థితః పూర్వం యజ్ఞార్థం చ పునః పునః ।

దక్షేణావిదితార్థేన కర్మనిష్ఠేన మౌఢ్యతః ॥ ౫౯ ॥

అహం భక్తపరాధీనస్తథా సోఽపి మహేశ్వరః ।

దక్షో భక్తో హి మే తాత తస్మాదత్రాగతో మఖే ॥ ౬౦॥

శృణు ప్రతిజ్ఞాం మే వీర రుద్రకోపసముద్భవ ।

రుద్రతేజఃస్వరూపో హి సుప్రతాపాలయ ప్రభో ॥ ౬౧॥

అహం నివారయామి త్వాం త్వం చ మాం వినివారయ ।

తద్భవిష్యతి యద్భావి కరిష్యేఽహం పరాక్రమమ్ ॥ ౬౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్తవతి గోవిందే ప్రహస్య స మహాభుజః ।

అవదత్సుప్రసన్నోఽస్మి త్వాం జ్ఞాత్వాస్మత్ప్రభోః ప్రియమ్ ॥ ౬౩॥

తతో విహస్య సుప్రీతో వీరభద్రో గణాగ్రణీః ।

ప్రశ్రయావనతోఽవాదీద్విష్ణుం దేవం హి తత్త్వతః ॥ ౬౪॥

వీరభద్ర ఉవాచ ।

తవ భావపరీక్షార్థమిత్యుక్తం మే మహాప్రభో ।

ఇదానీం తత్త్వతో వచ్చి శృణు త్వం సావధానతః ॥ ౬౫॥

యథా శివస్తథా త్వం హి యథా త్వం చ తథా శివః ।

ఇతి వేదా వర్ణయన్తి శివశాసనతో హరే ॥ ౬౬॥

శివాజ్ఞయా వయం సర్వే సేవకాః శక్కురస్య వై ।

తథాపి చ రమానాథ ప్రవాదోచితమాదరాత్ ॥ ౬౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తచ్చుప్యత్వా వచనం తస్య వీరభద్రస్య సోఽచ్యుతః ।

ప్రహస్య చేదం ప్రోవాచ వీరభద్రమిదం వచః ॥ ౬౮॥

విష్ణురువాచ ।

యుద్ధం కురు మహావీర మయా సార్థమశక్కితః ।

తవాస్త్రైః పూర్యమాణోఽహం గమిష్యామి స్వమాశ్రమమ్ ॥ ౬౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్యా హి విరమ్యాసౌ సన్నద్ధోఽభూద్ రణాయ చ ।

స్వగణైర్విరభద్రోఽపి సన్నద్ధోఽభూన్మహాబలః ॥ ౭౦॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
విష్ణువీరభద్రసంవాదో నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩౬ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౩౭. సప్తత్రింశోఽధ్యాయః । దక్షయజ్ఞవిధ్వంసః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

వీరభద్రోఽథ యుద్ధే వై విష్ణునా స మహాబలః ।

సంస్కృత్య శంకరం చిత్తే సర్వాపద్వినివారణమ్ ॥ ౧ ॥

ఆరుహ్య స్యన్ధనం దీవ్యం సర్వవైరివిమర్దనః ।

గృహీత్వా పరమాస్త్రాణి సింహనాదం జగర్జ హ ॥ ౨ ॥

విష్ణుశ్చాపి మహాఘోషం పాశ్చజన్యాభిధం నిజమ్ ।

దధ్మౌ బలీ మహాశంఖం స్వకీయాన్ హర్షయన్నివ ॥ ౩ ॥

తచ్చుత్వా శంఖనిర్ద్రాదం దేవా యే చ పలాయితాః ।

రణం హిత్వా గతాః పూర్వం తే ద్రుతం పునరాయయుః ॥ ౪ ॥

వీరభద్రగణైస్తే తు లోకపాలాః సవాసవాః ।

యుద్ధం చక్రుస్తథా సింహనాదం కృత్వా బలాన్వితాః ॥ ౫ ॥

గణానాం లోకపాలానాం ద్వన్ద్వయుద్ధం భయావహమ్ ।

అభవత్తత్ర తుములం గర్జతాం సింహనాదతః ॥ ౬ ॥

నన్దినా యుయుధే శక్రోఽనలో వై చాశ్మనా తథా ।

కుబేరోఽపి హి కూష్మాణ్డపతినా యుయుధే బలీ ॥ ౭ ॥

తదేన్ద్రేణ హతో నన్ది వజ్రేణ శతపర్వణా ॥ ౮ ॥

నన్దినా చ హతః శక్రస్త్రితూలేన స్తనాన్తరే ॥ ౯ ॥

బలినౌ ద్వావపి ప్రీత్యా యుయుధాతే పరస్పరమ్ ।

నానాఘాతాంశ్చ కుర్వంతౌ నన్దిశక్రో జగీషయా ॥ ౧౦ ॥

శక్త్యా జఘాన చాశ్మానం శుచిః పరమకోపనః ।

సోఽపి శూలేన తం వేగాచ్ఛితధారేణ పావకమ్ || ౧౧||

యమేన సహ సజ్గామం మహాలోకో గణాగ్రణీః |

చకార తుములం వీరో మహాదేవం స్మరస్మదా || ౧౨||

నైరృతేన సమాగమ్య చణ్డశ్చ బలవత్తరః |

యుయుధే పరమాస్త్రైశ్చ నైరృతిం నివిడమ్భయన్ || ౧౩||

వరుణేన సమం వీరో ముణ్డశ్చైవ మహాబలః |

యుయుధే పరయా శక్త్యా త్రిలోకీం విస్మయన్నివ || ౧౪||

వాయునా చ హతో భృగ్ణీ స్వాస్త్రేణ పరమాజసా |

భృగ్ణణా చ హతో వాయుస్త్రీశూలేన ప్రతాపినా || ౧౫||

కుబేరేణైవ సజ్గమ్య కూష్మాణ్డపతిరాదరాత్ |

యుయుధే బలవాన్ వీరో ధ్యాత్వా హృదీ మహేశ్వరమ్ || ౧౬||

యోగినీచక్రసంయుక్తో భైరవీనాయకో మహాన్ |

విదార్య దేవానఖిలాన్ పపౌ శోణితమద్భుతమ్ || ౧౭||

క్షేత్రపాలాస్తథా తత్ర బుభుక్షుః సురపుజ్జవాన్ |

కాలీ చాపి విదార్శ్యైవ తాన్పపౌ రుధిరం బహు || ౧౮||

అథ విష్ణుర్మహాతేజా యుయుధే త్రైశ్చ శత్రుహా |

చక్రం చిక్షేప వేగేన దహన్నివ దిశో దశ || ౧౯||

క్షేత్రపాలః సమాయాన్తం చక్రమాలోక్య వేగతః |

తత్రాగత్యాగతో వీరశ్చాగ్రసత్సహసా బలీ || ౨౦||

చక్రం గ్రసితమాలోక్య విష్ణుః పరపురజ్ఞాయః |

ముఖం తస్య పరామృజ్య తముద్గాలితవానరిమ్ || ౨౧||

స్వచక్రమాదాయ మహానుభావః

చుకోప చాతీవ భవైకభర్తా |

మహాబలీ తైర్యుయుధే ప్రవీరైః

సజ్కృద్ధనానాయుధధారకోఽస్త్రైః || ౨౨||

చక్రే మహారణం విష్ణుః తైః సార్థం యుయుధే ముదా |

నానాయుధాని సజ్జిప్య తుములం భీమచక్రమమ్ || ౨౩||

అథ తే భైరవాద్యాశ్చ యుయుధుస్తేన భూరిశః |

నానాస్త్రాణి విముఞ్చంతః సజ్కుఢ్ధాః పరమౌజసా ॥ ౨౪॥
ఇత్థం తేషాం రణం దృష్ట్వా హరిణాతులతేజసా ।
వినివృత్య సమాగమ్య తాన్స్వయం యుయుధే బలీ ॥ ౨౫॥
అథ విష్ణుర్మహాతేజాశ్చక్రముద్యమ్య మూర్చ్ఛితః ।
యుయుధే భగవాన్సేన వీరభద్రేణ మాధవః ॥ ౨౬॥
తయోః సమభవద్యుద్ధం సుఘోరం రోమహర్షణమ్ ।
మహావీరాభిపత్యోస్తు నానాస్త్రధరయోర్మునే ॥ ౨౭॥
విష్ణోర్యోగబలాత్తస్య దేహదేవ సుదారుణాః ।
శఙ్ఖచక్రగదాహస్తా అసఙ్ఖ్యాతాశ్చ జజ్ఞిరే ॥ ౨౮॥
తే చాపి యుయుధస్తేన వీరభద్రేణ భాషతా ।
విష్ణవత్ బలవన్తో హి నానాయుధధరా గణాః ॥ ౨౯॥
తాన్సర్వానపి వీరోఽసౌ నారాయణసమప్రభాన్ ।
భస్మీకచార శూలేన హత్వా స్మృత్వా శివం ప్రభుమ్ ॥ ౩౦॥
తతశ్చోరసి తం విష్ణుం లీలయైవ రణాజిరే ।
జఘాన వీరభద్రో హి త్రిశూలేన మహాబలీ ॥ ౩౧॥
తేన ఘాతేన సహసా విహతః పురుషోత్తమః ।
పపాత చ తదా భూమా విసంక్షోఽభూన్మునే హరిః ॥ ౩౨॥
తతో జజ్ఞేఽద్భుతం తేజః ప్రలయానలసన్నిభమ్ ।
త్రైలోక్యదాహకం తీవ్రం వీరాణామపి భీకరమ్ ॥ ౩౩॥
క్రోధరక్తేక్షణః శ్రీమాన్ పునరుత్థాయ స ప్రభుః ।
ప్రహర్తుం చక్రముద్యమ్య హ్యతిష్ఠత్పురుషర్షభః ॥ ౩౪॥
తస్య చక్రం మహారోద్రం కాలాదిత్యసమప్రభమ్ ।
వ్యష్టమృషయదదీనాత్మా వీరభద్రః శివః ప్రభుః ॥ ౩౫॥
మునే శమోఘః ప్రభావాత్తు మాయేశస్య మహాప్రభోః ।
న చచాల హరేశ్చక్రం కరస్థం స్తమ్భితం ధ్రువమ్ ॥ ౩౬॥
అథ విష్ణుర్గణేశేన వీరభద్రేణ భాషతా ।
అతిష్ఠతే స్తమ్భితస్తేన శ్శృంజవానివ నిశ్చలః ॥ ౩౭॥

తతో విష్ణుః స్తమ్భితో హి వీరభద్రేణ నారద ।
 యజ్ఞోపమస్త్రణమనుం నిఃస్తమ్భనకరం జపన్ ॥ ౩౮॥
 తతః స్తమ్భననిర్ముక్తః శార్ఙ్గధన్వా రమేశ్వరః ।
 శార్ఙ్గం జగ్రాహ స క్రుద్ధః స్వధనుః సశరం మునే ॥ ౩౯॥
 త్రిభిశ్చ ధర్షితం బాణైస్తేన శార్ఙ్గధనుర్వరైః ।
 వీరభద్రేణ తతాత త్రిధాభూత్తక్షణాన్మునే ॥ ౪౦॥
 అథ విష్ణుర్మహావాణ్యా బోధితస్తం మహాగణమ్ ।
 అసహ్యవర్చసం జ్ఞాత్వా హ్యన్తర్ధాతుం మనో దధే ॥ ౪౧॥
 జ్ఞాత్వా చ తత్సర్వమిదం భవిష్యం
 సతీకృతం దుష్ప్రసహం పరేషామ్ ।
 గతాః స్వలోకం స్వగణాన్వితాస్తు
 స్మృత్వా శివం సర్వపతిం స్వతన్త్రమ్ ॥ ౪౨॥
 సత్యలోకగతశ్చాహం పుత్రశోకేన పీడితః ।
 అచిన్తయం సుదుఃఖార్తో మయా కిం కార్యమద్య వై ॥ ౪౩॥
 విష్ణౌ మయి గతే వైవ దేవాశ్చ మునిభిః సహ ।
 వినిర్జితా గణైః సర్వే యే తే యజ్ఞోపజీవినః ॥ ౪౪॥
 తముపద్రవమాలక్ష్య విధ్వస్తం చ మహామఖమ్ ।
 మృగస్వరూపో యజ్ఞో హి మహాభీతోఽపి దుద్రువే ॥ ౪౫॥
 తం తదా మృగరూపేణ ధావన్తం గగనం ప్రతి ।
 వీరభద్రః సమాదాయ విశిరస్కమథాకరోత్ ॥ ౪౬॥
 తతః ప్రజాపతిం ధర్మం కశ్యపం చ ప్రగృహ్య సః ।
 అరిష్టనేమినం వీరో బహుపుత్రం మునీశ్వరమ్ ॥ ౪౭॥
 మునిమజ్గిరసం చైవ కృశాశ్వం చ మహాగణః ।
 జహూన మూర్ధ్ని పాదేన దత్తం చ మునిపుంగవమ్ ॥ ౪౮॥
 సరస్వత్యాశ్చ నాసాగ్రం దేవమాతుస్తథైవ చ ।
 చిచ్ఛేద కరజాగ్రేణ వీరభద్రః ప్రతాపవాన్ ॥ ౪౯॥
 తతోఽన్యానపి దేవాదీన్ విదార్య పృథివీతలే ।
 పాతయామాస సోఽయం వై క్రోధాక్రాంతాతిలోచనః ॥ ౫౦॥

వీరభద్రో విదార్యాపి దేవాన్ముఖ్యాన్మునీనపి ।
 నాభూచ్ఛాన్తో ద్రుతక్రోధః ఫణిరాడివ మణ్డితః ॥ ౫౧॥
 వీరభద్రోద్ధృతారాతిః కేసరీవ వనద్విపాన్ ।
 దిశో విలోకయామాస కః కుత్రాస్తీత్యనుక్షణమ్ ॥ ౫౨॥
 వ్యపోథయద్ భృగుం యావన్మణిభద్రః ప్రతాపవాన్ ।
 పదాక్రమ్యోరసి తదాకార్షీత్తచ్చుశ్రులుఞ్చనమ్ ॥ ౫౩॥
 చణ్డశ్చోత్పాటయామాస పూష్ణో దస్తాన్ ప్రవేగతః ।
 శప్యమానే హరే పూర్వం యోఽహసద్దర్శయన్దతః ॥ ౫౪॥
 నస్తీ భగస్య నేత్రే హి పాతితస్య రుషా భువి ।
 ఉజ్జహార దక్షమణ్ణా యః శపన్తమనూసుచత్ ॥ ౫౫॥
 విడమ్బితా స్వధా తత్ర సా స్వాహా దక్షిణా తథా ।
 మన్తాన్తస్తాన్తథా చాన్యే తత్రస్థా గణనాయతైః ॥ ౫౬॥
 వపుషుస్తే పురీషాణి వితానాగ్నౌ రుషా గణాః ।
 ఆనిర్యాచ్యం తదా చక్రర్గణా వీరాస్తమధ్వరమ్ ॥ ౫౭॥
 అన్తర్వేద్యన్తరగతం నిలీనం తద్భయాద్ బలాత్ ।
 ఆనినాయ సమాజ్ఞాయ వీరభద్రః స్వభూఃసుతమ్ ॥ ౫౮॥
 కపోలేఽస్య గృహీత్వా తు ఖణ్డేనోపహృతం శిరః ।
 అభేద్యమభవత్తస్య తచ్చ యోగప్రభావతః ॥ ౫౯॥
 అభేద్యం తచ్ఛిరో మత్వా శస్త్రాస్త్రైశ్చ తు సర్వశః ।
 కరేణ త్రోటయామాస పద్యాభ్యమాక్రమ్య చోరసి ॥ ౬౦॥
 తచ్ఛిరస్తస్య దుష్టస్య దక్షస్య హరవైరిణః ।
 అగ్నికుణ్డే ప్రవిక్షేప వీరభద్రో గణాగ్రణీః ॥ ౬౧॥
 రేజే తదా వీరభద్రస్త్రిశూలం భ్రామయన్కరే ।
 క్రుద్ధా రణాక్షసంవర్తాః ప్రజ్వాల్య పర్వతోపమాః ॥ ౬౨॥
 అనాయాసేన హత్వైతాన్ వీరభద్రస్తతోఽగ్నినా ।
 జ్వాలయామాస సక్రోధో దీప్తాగ్నిః శలభానివ ॥ ౬౩॥

వీరభద్రస్తతో దగ్ధాన్ దృష్ట్వా దక్షపురోగమాన్ ।
అట్టాట్టహాసమకరోత్ పూరయంశ్చ జగత్త్రయమ్ ॥ ౬౪॥

వీరశ్రియా వృతస్తత్ర తతో నన్దనసమ్భవా ।
పుష్పవృష్టిరభూద్ధివ్యా వీరభద్రే గణాన్వితే ॥ ౬౫॥

వపుర్గన్ధవహాః శీతాః సుగన్ధాః సుఖదాః శనైః ।
దేవదున్దుభయో నేదుః సమమేవ తతః పరమ్ ॥ ౬౬॥

కైలాసం స యయా వీరః కృతకార్యస్తతః పరమ్ ।
వినాశితదృఢధ్వాన్తో భానుమానివ సత్వరమ్ ॥ ౬౭॥

కృతకార్యం వీరభద్రం దృష్ట్వా సన్తుష్టమానసః ।
శమ్భుర్వీరగణాధ్యక్షం చకార పరమేశ్వరః ॥ ౬౮॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖణ్డే
యజ్ఞవిధ్వంసవర్ణనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.3౭॥

- ॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
- ॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥
- ॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥
- ॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.3౮. అష్టత్రింశోఽధ్యాయః । క్షువదధీచవివాదః ।

సూత ఉవాచ ।
ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య విధేరమితధీమతః ।
పప్రచ్ఛ నారదః ప్రీత్యా విస్మితస్తం ద్విజోత్తమః ॥ ౧॥
నారద ఉవాచ ।
శివం విహాయ దక్షస్య సురైర్యజ్ఞం హరిర్గతః ।
హేతునా కేన తద్ బ్రూహి యత్రావజ్ఞాభవత్తతః ॥ ౨॥
జానాతి కిం స శమ్భుం నో హరిః ప్రలయవిక్రమమ్ ।
రణం కథం చ కృతవాన్ తద్గణైరబుధో యథా ॥ 3॥
ఏష మే సంశయో భూయాంస్తం ఛిన్ది కరుణానిధే ।
చరితం బ్రూహి శమ్భోస్తు చిత్తోత్సాహకరం ప్రభో ॥ ౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ద్విజవర్య శృణు ప్రీత్యా చరితం శశిమౌలినః ।
యత్ప్రపృతే కుర్వతశ్చ సర్వసంశయహారకమ్ ॥ ౫॥

దధీచస్య మునేః శాపాద్ భ్రష్టజ్ఞానో హరిః పురా ।
సామరో దక్షయజ్ఞం వై గతః క్షువసహాయకృత్ ॥ ౬॥

నారద ఉవాచ ।

కిమర్థం శప్తవాన్విష్ణుం దధీచో మునిసత్తమః ।
కోఽపకారః కృతస్తస్య హరిణా తత్సహాయినా ॥ ౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సముత్పన్నో మహాతేజా రాజా క్షువ ఇతి స్మృతః ।
అభూన్మిత్రం దధీచస్య మునిస్త్వస్య మహాప్రభోః ॥ ౮॥

చిరాత్తపఃప్రసక్తాద్వై వాదః క్షువదధీచయోః ।
మహానర్థకరః ఖ్యాతస్త్రిలోకేష్వభవత్పురా ॥ ౯॥

తత్ర త్రివర్ణతః శ్రేష్ఠో విప్ర ఏవ న సంశయః ।
ఇతి ప్రాహ దధీచో హి శివభక్తస్తు వేదవిత్ ॥ ౧౦॥

తచ్చుత్వా వచనం తస్య దధీచస్య మహామునే ।
క్షువః ప్రాహేతి నృపతిః శ్రీమదేన విమోహితః ॥ ౧౧॥

క్షువ ఉవాచ ।

అష్టానాం లోకపాలానాం వపుర్ధారయతే నృపః ।
తస్మాన్నుపో వరిష్ఠో హి వర్ణాశ్రమపతిః ప్రభుః ॥ ౧౨॥

సర్వదేవమయో రాజా శ్రుతిః ప్రాహేతి తత్పురా ।
మహాతీ దేవతా యా సా సోఽహమేవ తతో మునే ॥ ౧౩॥

తస్మాద్విప్రాద్వరో రాజా చ్యావనేయ విచార్యతామ్ ।
నావమస్తవ్య ఏవాతః పూజ్యోఽహం సర్వథా త్వయా ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వా తథా మతం తస్య క్షువస్య మునిసత్తమః ।
శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధం తం చుకోపాతీవ భార్గవః ॥ ౧౫॥

అథ క్రుద్ధో మహాతేజా గౌరవాచ్ఛాత్మనో మునే ।

అతాడయత్క్షవం మూర్ధ్ని దధీచో వామముష్టితః ॥ ౧౬ ॥

వజ్రేణ తం చ చిచ్ఛేద దధీచం తాడితః క్షవః ।

జగర్జాతీవ సజ్జుగ్ధో బ్రహ్మణ్డాధిపతిః కుఢీః ॥ ౧౭ ॥

పపాత భూమా నిహతో తేన వజ్రేణ భార్గవః ।

శుక్రం సస్మార క్షవకృద్భార్గవస్య కులన్ధరః ॥ ౧౮ ॥

శుక్రోఽథ సన్ధయామాస తాడితం చ క్షవేన తు ।

యోగీ దధీచస్య తదా దేహమాగత్య స ద్రుతమ్ ॥ ౧౯ ॥

సన్ధాయ పూర్వవద్దేహం దధీచస్యాహ భార్గవః ।

శివభక్తాగ్రణీర్మృత్యుజ్ఞాయవిద్యాప్రవర్తకః ॥ ౨౦ ॥

శుక్ర ఉవాచ ।

దధీచ తాత సమ్పూజ్య శివం సర్వేశ్వరం ప్రభుమ్ ।

మహామృత్యుజ్ఞాయం మస్త్రం శ్రౌతమగ్ర్యం వదామి తే ॥ ౨౧ ॥

త్ర్యమ్బకం యజామహే త్రైలోక్యం పితరం ప్రభుమ్ ।

త్రిమణ్డలస్య పితరం త్రిగుణస్య మహేశ్వరమ్ ॥ ౨౨ ॥

త్రితత్త్వస్య త్రివహ్నేశ్చ త్రిధాభూతస్య సర్వతః ।

త్రిదీవస్య త్రిబాహోశ్చ త్రిధాభూతస్య సర్వతః ॥ ౨౩ ॥

త్రిదేవస్య మహాదేవః సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।

సర్వభూతేషు సర్వత్ర త్రిగుణేషు కృతౌ యథా ॥ ౨౪ ॥

ఇన్ద్రియేషు తథాన్యేషు దేవేషు చ గణేషు చ ।

పుష్పే సుగన్ధివత్సూరః సుగన్ధిరమరేశ్వరః ॥ ౨౫ ॥

పుష్టిశ్చ ప్రకృతేర్యస్మాత్పురుషాద్ వై ద్విజోత్తమ ।

మహదాదివిశేషాన్తవికల్పశ్చాపి సువ్రత ॥ ౨౬ ॥

విష్ణోః పితామహస్యాపి ముసీనాం చ మహామునే ।

ఇన్ద్రియాణాం చ దేవానాం తస్మాద్ వై పుష్టివర్ధనః ॥ ౨౭ ॥

తం దేవమమృతం రుద్రం కర్మణా తపసాపి వా ।

స్వాధ్యాయేన చ యోగేన ధ్యానేన చ ప్రజాయతే ॥ ౨౮ ॥

సత్యేనాన్యేన సూక్ష్మాగ్రాన్మృత్యుపాశాదృభవః స్వయమ్ ।

బన్ధమోక్షకరో యస్మాదుర్వారుకమివ ప్రభుః ॥ ౨౯ ॥

మృతసంజ్ఞోవసీమన్త్రో మమ సరోవ్రతమః స్మృతః ।

ఏవం జపపరః ప్రీత్యా నియమేన శివం స్మరన్ ॥ ౩౦ ॥

జప్త్యా హుత్వాభిమన్త్యైవం జలం పిబ దివానిశమ్ ।

శివస్య సన్నిధౌ ధ్యాత్వా నాస్తి మృత్యుభయం క్వచిత్ ॥ ౩౧ ॥

కృత్వా న్యాసాదికం సర్వం సమ్పూజ్య విధివచ్ఛివమ్ ।

సంవిధాయేదం నిర్వ్యగ్రః శక్కరం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౩౨ ॥

ధ్యానమస్య ప్రవక్ష్యామి యథా ధ్యాత్వా జపేన్మనుమ్ ।

సిద్ధమన్త్రో భవేద్ధీమాన్ యావచ్ఛముఖప్రభావతః ॥ ౩౩ ॥

హస్తామ్బోజయుగస్థకుమ్భయుగలాదుద్ధృత్య తోయం శిరః

సింశ్చస్తం కరయోర్యుగేన దధతం స్వాజ్కే సకుమ్భా కరౌ ।

అక్షస్రస్మృగహస్తమమ్బుజగతం మూర్ధస్థచన్ద్రస్రవత్-

పీయూషార్ద్రాతనుం భజే సగిరిజం త్ర్యక్షం చ మృత్యుఞ్జాయమ్ ॥ ౩౪ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఉపదిశ్యేతి శుక్రః తం దధీచిం మునిసత్తమమ్ ।

స్వస్థానమగమత్తాత సంస్మరన్ శక్కరం ప్రభుమ్ ॥ ౩౫ ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దధీచో హి మహామునిః ।

వనం జగామ తపసే మహాప్రీత్యా శివం స్మరన్ ॥ ౩౬ ॥

తత్ర గత్వా విధానేన మహామృత్యుఞ్జయాభిధమ్ ।

తం మనుం ప్రజపన్ ప్రీత్యా తపస్తేపే శివం స్మరన్ ॥ ౩౭ ॥

తన్మనుం సుచిరం జప్త్యా తపసారాధ్య శక్కరమ్ ।

శివం సన్తోషయామాస మహామృత్యుఞ్జాయం హి సః ॥ ౩౮ ॥

అథ శమ్భుః ప్రసన్నాత్మా తఙ్జపాద్భక్తవత్సలః ।

ఆచిరభూవా పురతస్తస్య ప్రీత్యా మహామునే ॥ ౩౯ ॥

తం దృష్ట్వా స్వప్రభుం శమ్భుం స ముమోద మునీశ్వరః ।

ప్రణమ్య విధివద్భక్త్యా తుష్టావ సుకృతాఙ్జులిః ॥ ౪౦ ॥

అథ ప్రీత్యా శివస్తాత ప్రసన్నశ్చ్యావనిం మునే ।

వరం బ్రూహీతి స ప్రాహ సుప్రసన్నేన చేతసా ॥ ౪౧ ॥

తచ్చుత్వా శమ్భువచనం దధీచో భక్తసత్తమః ।
సాంజ్ఞలిర్నతకః ప్రాహ శఙ్కరం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౪౨॥

దధీవ ఉవాచ ।
దేవదేవ మహాదేవ మహ్యం దేహి వరత్రయమ్ ।
వజ్రాస్థిత్యమవధ్యత్వమదీనత్వం హి సర్వతః ॥ ౪౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।
తదుక్తవచనం శ్రుత్వా ప్రసన్నః పరమేశ్వరః ।
వరత్రయం దదౌ తస్మై దధీచాయ తథాస్త్వితీ ॥ ౪౪॥

వరత్రయం శివాత్ప్రాప్య సానన్దశ్చ మహామునిః ।
క్షువస్థానం జగామాశు వేదమార్గే ప్రతిష్ఠితః ॥ ౪౫॥

ప్రాప్యవధ్యత్వముగ్రాత్య వజ్రాస్థిత్యమదీనతామ్ ।
అతాడయచ్చ రాజేన్ద్రం పాదమూలేన మూర్ధని ॥ ౪౬॥

క్షువో దధీచం వజ్రేణ జఘానోరస్యథో నృపః ।
క్రోధం కృత్వా విశేషేణ విష్ణుగౌరవగర్వితః ॥ ౪౭॥

నాభూన్నాశాయ తద్వజ్రం దధీచస్య మహాత్మనః ।
ప్రభావాత్పరమేశస్య ధాతృపుత్రో విసిస్మియే ॥ ౪౮॥

దృష్ట్వాప్యవధ్యత్వమదీనతాం చ
వజ్రస్య చాత్యన్తపరప్రభావమ్ ।
క్షువో దధీచస్య మునీశ్వరస్య
విసిస్మియే చేతసి ధాతృపుత్రః ॥ ౪౯॥

ఆరాధయామాస హరిం ముకున్ద-
మిన్ద్రానుజం కాననమాశు గత్వా ।
ప్రపన్నపాలశ్చ పరాజితో హి
దధీచమృత్యుజ్ఞాయనేవకేన ॥ ౫౦॥

పూజయా తస్య సన్తుష్టో భగవాన్ మధుసూదనః ।
ప్రదదౌ దర్శనం తస్మై దివ్యం వై గరుడధ్వజః ॥ ౫౧॥

దివ్యేన దర్శనేవైవ దృష్ట్వా దేవం జనార్దనమ్ ।
తుష్టావ వాగ్భిరిష్టాఖిః ప్రణమ్య గరుడధ్వజమ్ ॥ ౫౨॥

సమూజ్య చైవం త్రిదశేశ్వరాద్యైః
 స్తుత్వా స్తుతం దేవమజేయమీశమ్ ।
 విజ్ఞాపయామాస నిరీక్ష్య భక్త్యా
 జనార్దనాయ ప్రణీపత్య మూర్ధ్నా ॥ ౫౩॥

రాజోవాచ ।

భగవన్ బ్రాహ్మణః కశ్చిద్దధీవ ఇతి విశ్రుతః ।
 ధర్మవేత్తా వినీతాత్మా సఖా మమ పురాభవత్ ॥ ౫౪॥

అవధ్యః సర్వదా సర్వైః శక్కురస్య ప్రభావతః ।
 తమారాధ్య మహాదేవం మృత్యుజ్ఞాయమనామయమ్ ॥ ౫౫॥

సావజ్ఞం వామపాదేన మమ మూర్ధ్ని సదస్యపి ।
 తాడయామాస వేగేన స దధీచో మహాతపాః ॥ ౫౬॥

ఉవాచ మాం చ గర్వేణ న బిభేషీతి సర్వతః ।
 మృత్యుజ్ఞాయాస్తనువరో గర్వితో హ్యతులం హరే ॥ ౫౭॥

అథ జ్ఞాత్వా దధీచస్య హ్యవధ్యత్వం మహాత్మనః ।
 సస్మారాస్య మహేశస్య ప్రభావమతులం హరిః ॥ ౫౮॥

ఏవం స్మృత్వా హరిః ప్రాహ క్షువం విధిసుతం ద్రుతమ్ ।
 విప్రాణాం నాస్తి రాజేన్ద్ర భయమణ్వపి కుత్రచిత్ ॥ ౫౯॥

విశేషాద్ రుద్రభక్తానాం భయం నాస్తి చ భూపతే ।
 దుఃఖం కరోతి విప్రస్య శాపార్థం స సురస్య మే ॥ ౬౦॥

భవితా తస్య శాపేన దక్షయజ్ఞే సురేశ్వరాత్ ।
 వినాశో మమ రాజేన్ద్ర పునరుత్థానమేవ చ ॥ ౬౧॥

తస్మాత్సమేత్య రాజేన్ద్ర సర్వయజ్ఞో న భూయతే ।
 కరోమి యత్నం రాజేన్ద్ర దధీచవిజయాయ తే ॥ ౬౨॥

శ్రుత్వా వాక్యం క్షువః ప్రాహ తథాస్త్వితి హరేర్నూపః ।
 తస్థౌ తత్రైవ తత్రీయా తత్కామోత్సుకమానసః ॥ ౬౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
 క్షువదధీచవాదవర్ణనం నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩౮॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖండే

౨.౨.౩౯. ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః । విష్ణుదధీచయుద్ధవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

క్షువస్య హితకృత్యేన దధీచస్యాశ్రమం యయా ।

విప్రరూపమథాస్థాయ భగవాన్ భక్తవత్సలః ॥ ౧॥

దధీచం ప్రాహ విప్రర్షిమభివన్ద్య జగద్గురుః ।

క్షువకార్యార్థముద్యుక్తః శైవేన్ద్రం ఛలమాశ్రితః ॥ ౨॥

విష్ణురువాచ ।

భో భో దధీచ విప్రర్షే భవార్చనరతావ్యయ ।

వరమేకం వృణే త్వత్తస్తద్భవాన్ దాతుమర్హతి ॥ ౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

యాచితో దేవదేవేన దధీచః శైవసత్తమః ॥

క్షువకార్యార్థినా శీఘ్రం జగాద వచనం హరిమ్ ॥ ౪॥

దధీచ ఉవాచ ।

జ్ఞాతం తవేప్పితం విప్ర క్షువకార్యార్థమాగతః ।

భగవాన్ విప్రరూపేణ మాయీ త్వమసి వై హరిః ॥ ౫॥

భూతం భవిష్యం దేవేశ వర్తమానం జనార్దన ।

జ్ఞానం ప్రసాదాద్ రుద్రస్య సదా త్రైకాలికం మమ ॥ ౬॥

త్వాం జానేఽహం హరిం విష్ణుం ద్విజత్వం త్యజ సువ్రత ।

ఆరాధితోఽసి భూషేన క్షువేణ ఖలబుద్ధినా ॥ ౭॥

జానే తవైవ భగవన్ భక్తవత్సలతాం హరే ।

ఛలం త్యజ స్వరూపం హి స్వీకురు స్మర శంకరమ్ ॥ ౮॥

అస్తి చేత్కస్యచిద్భీతిర్భవార్చనరతస్య మే ।

వక్తుమర్హసి యత్నేన సత్యధారణపూర్వకమ్ ॥ ౯॥

వదామి న మృషా క్వాపి శివస్మరణసక్తధీః ।
న బిభేమి జగత్సస్మిన్దేవదైత్యాదికాదపి ॥ ౧౦॥

విష్ణురువాచ ।
భయం దధీచ సర్వత్ర నష్టం చ తవ సువ్రత ।
భవార్చనరతో యస్మాద్భవాన్సర్వజ్ఞ ఏవ చ ॥ ౧౧॥

బిభేమీతి సకృద్వక్తుమర్హసి త్వం నమస్తవ ।
నియోగాన్మమ రాజేన్ద్ర క్షువాత్ ప్రతిసహదహమ్ ॥ ౧౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఏవం శ్రుత్వాపి తద్వాక్యం విష్ణోః స తు మహామునిః ।
విహస్య నిర్భయః ప్రాహ దధీచః శైవసత్తమః ॥ ౧౩॥

దధీచ ఉవాచ ।
న బిభేమి నదా క్వాపి కుతశ్చిదపి కింఞ్చన ।
ప్రభావాద్దేవదేవస్య శమోఘః సాక్షాత్పినాకినః ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।
తతస్తస్య మునేః శ్రుత్వా వచనం కుపితో హరిః ।
చక్రముద్యమ్య సస్తస్థా దిధక్షుర్మునిసత్తమమ్ ॥ ౧౫॥

అభవత్కుణ్డితం తత్ర విప్రే చక్రం సుదారుణమ్ ।
ప్రభావాచ్ఛ తదీశస్య నృపతేః సన్నిధావపి ॥ ౧౬॥

దృష్ట్వా తం కుణ్డితాస్యం తచ్చక్రం విష్ణుం జగద హా ।
దధీచః సస్మితం సాక్షాత్సదసద్వ్యక్తికారణమ్ ॥ ౧౭॥

దధీచ ఉవాచ ।
భగవన్ భవతా లబ్ధం పురాతీవ సుదారుణమ్ ।
సుదర్శనమితి ఖ్యాతం చక్రం విష్ణోః ప్రయత్నతః ।
భవస్య తచ్ఛుభం చక్రం న జిఘాంసతి మామిహా ॥ ౧౮॥

భగవానథ క్రుద్ధోఽస్మై సర్వాస్త్రాణి క్రమాద్ధరిః ।
బ్రహ్మస్త్రాద్యైః శరైశ్చాస్త్రైః ప్రయత్నం కర్తుమర్హసి ॥ ౧౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।
స తస్య వచనం శ్రుత్వా దృష్ట్వా నిర్వీర్యమానుషమ్ ।
ససర్జాథ క్రుధా తస్మై సర్వాస్త్రాణి క్రమాద్ధరిః ॥ ౨౦॥

చక్రుర్దేవాస్తతస్తస్య విష్ణోఃసాహాయ్యమాదరాత్ |
 ద్విజేనైకేన సంయోధ్యం ప్రసృతస్య విబుద్ధయః || ౨౧||
 చిక్షిపః స్వాని స్వాన్యాశు శస్త్రాణ్యస్త్రాణి సర్వతః |
 దధీచోపరి వేగేన శక్రాద్యా హరిపాక్షికాః || ౨౨||
 కుశముష్టిమథాదాయ దధీచః సంస్మరన్ శివమ్ |
 ససర్జ సర్వదేవేభ్యో వజ్రాస్థిః సర్వతో వశీ || ౨౩||
 శక్కురస్య ప్రభావాత్తు కుశముష్టిర్మునేర్హి సా |
 దివ్యం త్రిశూలమభవత్ కాలాగ్నిసదృశం మునే || ౨౪||
 దగ్ధం దేవాన్ మతిం చక్రే సాయుధాన్ సశిఖం చ తత్ |
 ప్రజ్వలత్సర్వతః శైవం యుగాంతాగ్నోధికప్రభమ్ || ౨౫||
 నారాయణేన్ద్రముఖ్యైస్తు దేవైః ఊప్తాని యాని చ |
 ఆయుధాని సమస్తాని ప్రణేముస్త్రిశిఖం చ తత్ || ౨౬||
 దేవాశ్చ దుద్రువుః సర్వే ధ్వస్తపీర్యా దివౌకసః |
 తస్థా తత్ర హరిర్భీతః కేవలం మాయినాం వరః || ౨౭||
 ససర్జ భగవాన్ విష్ణుః స్వదేహాత్పురుషోత్తమః |
 ఆత్మనః సదృశాన్ దివ్యాన్ లక్షలక్షాయుతాన్ గణాన్ || ౨౮||
 తే చాపి యుయుధుస్తత్ర వీరా విష్ణుగణాస్తతః |
 మునినైకేన దేవర్షే దధీచేన శివాత్మనా || ౨౯||
 తతో విష్ణుగణాంస్తాన్వై నియుధ్య బహుశో రణే |
 దదాహ సహసా సర్వాన్ దధీచః శైవసత్తమః || ౩౦||
 తతస్తద్విస్మయార్థాయ దధీచస్య మునేర్హరిః |
 విశ్వమూర్తిరభూచ్ఛ్రుం మహామాయావిశారదః || ౩౧||
 తస్య దేహా హరేః సాక్షాదపశ్యద్ ద్విజసత్తమః |
 దధీచో దేవతాదీనాం జీవానాం చ సహస్రకమ్ || ౩౨||
 భూతానాం కోటయశ్చైవ గణానాం కోటయస్తథా |
 అణ్డానాం కోటయశ్చైవ విశ్వమూర్తేస్తనౌ తదా || ౩౩||
 దృష్టైవేతదఖిలం తత్ర చ్యావనిః సతతం తదా |

విష్ణుమాహ జగన్నాథం జగత్సవమజం విభుమ్ ॥ ౩౪॥

దధీచ ఉవాచ ।

మాయాం త్యజ మహాబాహో ప్రతిభాసో విచారతః ।

విజ్ఞాతాని సహస్రాణి దుర్విజ్ఞేయాని మాధవ ॥ ౩౫॥

మయి పశ్య జగత్సర్వం త్వయా యుక్తమతన్వితః ।

బ్రహ్మణం చ తథా రుద్రం దివ్యాం దృష్టిం దదామి తే ॥ ౩౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా దర్శయామాస స్వతనౌ నిఖిలం మునిః ।

బ్రహ్మణం చ్యావనిః శమ్భుతేజసా పూర్ణదేహకః ॥ ౩౭॥

తదాహ విష్ణుం దేవేశం దధీచః శైవసత్తమః ।

సంస్మరన్ శక్కరం చిత్తే విహసన్ విభయః సుధీః ॥ ౩౮॥

దధీచ ఉవాచ ।

మాయయా త్వనయా కిం వా మన్తశక్త్యాథ వా హరే ।

సత్కామనామిమాం కృత్వా యోధుమర్హసి యత్సతః ॥ ౩౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏతచ్ఛుత్వా మునేస్తస్య వచనం నిర్భయస్తదా ।

శమ్భుతేజోమయం విష్ణుః చుకోపాతీవ తం మునిమ్ ॥ ౪౦॥

దేవాశ్చ దుద్రుపుర్భూయో దేవం నారాయణం చ తమ్ ।

యోధుకామాశ్చ మునినా దధీచేన ప్రతాపినా ॥ ౪౧॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్రాగమన్మత్సంజమః క్షువః ।

అవారయన్తం నిశ్చేష్టం పద్మయోనిం హరిం సురాన్ ॥ ౪౨॥

నిశమ్య వచనం మే హి బ్రాహ్మణో న వినిర్జితః ।

జగామ నికటం తస్య ప్రణనామ మునిం హరిః ॥ ౪౩॥

క్షువో దీనతరో భూత్వా గత్వా తత్ర మునీశ్వరమ్ ।

దధీచమభివాద్యైవ ప్రార్థయామాస విక్లవః ॥ ౪౪॥

క్షువ ఉవాచ ।

ప్రసీద మునిశార్దూల శివభక్తశిరోమణే ।

ప్రసీద పరమేశాన దుర్లక్ష్యో దుర్జనైః సదా ॥ ౪౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య రాజ్ఞః సురగణస్య హి ।
అనుజగ్రాహ తం విప్రో దధీచస్తపసాం నిధిః ॥ ౪౬॥

అథ దృష్ట్వా రమేశాదీన్ క్రోధవిహ్వలితో మునిః ।
హృది స్మృత్వా శివం విష్ణుం శశాప చ సురానపి ॥ ౪౭॥

దధీచ ఉవాచ ।

రుద్రకోపాగ్నినా దేవాః సదేవేన్ద్రా మునీశ్వరాః ।
ధ్వస్తా భవన్తు దేవేన విష్ణునా చ సమం గణైః ॥ ౪౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం శప్తావ సురాన్ ప్రేక్ష్య క్షువమాహ తతో మునిః ।
దేవైశ్చ పూజ్యో రాజేన్ద్ర నృపైశ్చైవ ద్విజోత్తమః ॥ ౪౯॥

బ్రాహ్మణా ఏవ రాజేన్ద్ర బలినః ప్రభవిష్టవః ।
ఇత్యుక్త్వా స స్ఫుటం విప్రః ప్రవివేశ నిజాశ్రమమ్ ॥ ౫౦॥

దధీచమభివన్ద్యైవ క్షువో నిజగృహం గతః ।
విష్ణుర్జగమ స్వం లోకం సురైః సహ యథాగతమ్ ॥ ౫౧॥

తదేవం తీర్థమభవత్ స్థానేశ్వర ఇతి స్మృతమ్ ।
స్థానేశ్వరమనుప్రాప్య శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౫౨॥

కథితస్తవ సక్షిపాద్వాదః క్షువదధీచయోః ।
నృపాప్తశాపయోస్తాత బ్రహ్మవిష్ణోః శివం వినా ॥ ౫౩॥

య ఇదం కీర్తయేన్నిత్యం వాదం క్షువదధీచయోః ।
జిత్వాపమృత్యుం దేహాన్తే బ్రహ్మలోకం ప్రయాతి సః ॥ ౫౪॥

రణే యః కీర్తయిత్వేదం ప్రవిశేత్తస్య సర్వదా ।
మృత్యుభీతిర్భవేన్నైవ విజయీ చ భవిష్యతి ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే
విష్ణుదధీచయుద్ధవర్ణనం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౩౯॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్త్యురాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖండే

౨.౨.౪౦. చత్వారింశోఽధ్యాయః । బ్రహ్మదీనాం కైలాసయాత్రా శివదర్శనం చ
|

నారద ఉవాచ

విధే విధే మహాప్రాజ్ఞు శైవతత్త్వప్రదర్శక ।

శ్రావితా రమణీప్రాయా శివలీలా మహాద్భుతా ॥ ౧॥

వీరేణ వీరభద్రేణ దక్షయజ్ఞం వినాశ్య వై ।

కైలాసాద్రౌ గతే తాత కిమభూత్తద్వదాధునా ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

అథ దేవగణాః సర్వే మునయశ్చ పరాజితాః ।

రుద్రాసీకైర్విభిన్నాణ్ణా మమ లోకం యయుస్తదా ॥ ౩॥

స్వయంముఖవే నమస్కృత్య మహ్యం సంస్తాయ భూరిశః ।

తత్స్వకేళం ఏషేశేణ కార్తేన్మునైవ న్యవేదయన్ ॥ ౪॥

తదాకర్ణ్య తతోఽహం వై పుత్రశోకేన పీడితః ।

అచింతయమతివ్యగ్రో దూయమానేన చేతసా ॥ ౫॥

కిం కార్యం కార్యమద్యాశు మయా దేవసుఖావహమ్ ।

యేన జీవతు దక్షోఽసౌ మఖః పూర్ణో భవేత్సురః ॥ ౬॥

ఏవం విచార్య బహుధా నాలభం శమహం మునే ।

విష్ణుం తదా స్మరన్ భక్త్యా జ్ఞానమాప తదోచితమ్ ॥ ౭॥

అథ దేవైశ్చ మునిభిర్విష్టోర్లోకమహం గతః ।

నత్వా నుత్వా చ వివిధైః స్తవైర్ముఖం న్యవదేయమ్ ॥ ౮॥

యథాధ్వరః ప్రపూర్ణః స్యాద్దేవ యజ్ఞకరశ్చ సః ।

సుఖినః స్యుః సురాః సర్వే మునయశ్చ తథా కురు ॥ ౯॥

దేవదేవ రమానాథ విష్ణో దేవసుఖావహా ।

వయం త్వచ్ఛరణం ప్రాప్తాః సదేవమునయో ధ్రువమ్ ॥ ౧౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచో మే హి బ్రహ్మణః స రమేశ్వరః ।

ప్రత్యువాచ శివం స్మృత్వా శివాత్మా దీనమానసః ॥ ౧౧॥

విష్ణురువాచ ।

తేజీయసి న సా భూతా కృతాగసి బుభూషతామ్ ।

తత్ర క్షేమాయ బహుధా బుభూషా హి కృతాగసామ్ ॥ ౧౨॥

కృతపాపాః సురాః సర్వే శివే హి పరమేశ్వరే ।

పరాదదుర్యజ్ఞభాగం తస్య శమ్భోర్విధే యతః ॥ ౧౩॥

ప్రసాదయధ్వం సర్వే హి యూయం శుద్ధేన చేతసా ।

అథాపరప్రసాదం తం గృహీతాఙ్ఘ్రియుగం శివమ్ ॥ ౧౪॥

యస్మిన్ ప్రకుపితే దేవే వినశ్యత్యశ్చిలం జగత్ ।

సతోకపాలయజ్ఞస్య శాసనాఙ్ఞివితం ద్రుతమ్ ॥ ౧౫॥

తమాశు ప్రియయా దేవం విహీనం చ దురుక్తిభిః ।

క్షమాపయధ్వం హృద్విధ్ధం దక్షేణ సుదురాత్మనా ॥ ౧౬॥

అయమేవ మహోపాయస్తచ్చాన్త్యై కేవలం విధే ।

శమ్భోః సన్తుష్టయే మన్యే సత్యమేవోదితం మయా ॥ ౧౭॥

నాహం న త్వం సురాశ్చాన్యే మునయోఽపి తనూభృతః ।

యస్య తత్త్వం ప్రమాణం చ న విదుర్బలవీర్యయోః ॥ ౧౮॥

ఆత్మతన్తస్య తస్యాపి పరస్య పరమాత్మనః ।

క ఉపాయం విధితేన్ద్వై పరం మూఢం విరోధినమ్ ॥ ౧౯॥

చలిష్యేఽహమపి బ్రహ్మాన్ సర్వైః సార్థం శివాలయమ్ ।

క్షమాపయామి గిరిశం కృతాగశ్చ శివే ద్రువమ్ ॥ ౨౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతమాదిశ్య విష్ణుర్మాం బ్రహ్మోణం సామరాదికమ్ ।

సార్థం దేవైర్మతిం చక్రే తద్గిరౌ గమనాయ సః ॥ ౨౧॥

యయౌ స్వధీష్ఠ్యనిలయం శివస్యాద్రివరం శుభమ్ ।

కైలాసం సామరమునిప్రజేశాదిమయో హరిః ॥ ౨౨॥

అతిప్రియం ప్రభోర్నిత్యం సుజష్టం కిన్నరాదిభిః ।

సరేతరైరప్పరోభిర్యోగసిద్ధైర్మహోన్నతమ్ ॥ ౨౩॥

నానామణిమయైః శ్శృణ్ణైః శోభమానం సమన్తతః ।

నానాధాతువిచిత్రం వై నానాద్రుమలతాకులమ్ ॥ ౨౪॥
నానామృగగణాకీర్ణం నానాపక్షిసమన్వితమ్ ।
నానాజలప్రవణైరమరైః సిద్ధయోషితామ్ ॥ ౨౫॥
రమణైర్విహరస్తీనాం నానాకన్దరసానుభిః ।
ద్రుమజాతిభిరన్యాభీ రాజితం రాజతప్రభమ్ ॥ ౨౬॥
వ్యాఘ్రాదిభిర్మహాసత్త్వైర్నిర్భుష్టం క్రూరతోజ్ఞితమ్ ।
సర్వశోభాన్వితం దివ్యం మహావిస్మయకారకమ్ ॥ ౨౭॥
పర్యస్తం గఙ్గాయా సత్యా స్థానపుణ్యతరోదయా ।
సర్వపావనసంకర్త్యా విష్ణుపద్యా సునిర్మలమ్ ॥ ౨౮॥
ఏవంవిధం గిరిం దృష్ట్వా కైలాసాఖ్యం శివప్రియమ్ ।
యయుస్తే విస్మయం దేవా విష్ణ్వాద్యాః సమునీశ్వరాః ॥ ౨౯॥
తత్సమీపేఽలకాం రమ్యాం దదృశుర్నామ తే పురీమ్ ।
కుబేరస్య మహాదివ్యాం రుద్రమిత్రస్య నిర్జరాః ॥ ౩౦॥
వనం సౌగంధికం చాపి దదృశుస్తత్సమీపతః ।
సర్వద్రుమాన్వితం దివ్యం యత్ర తన్నాదమద్భుతమ్ ॥ ౩౧॥
తద్భాహ్యతస్తస్య దివ్యే సరితావతిపావనే ।
నన్దా చాలకనన్దా చ దర్శనాత్పాపహారికే ॥ ౩౨॥
పపుః సురస్త్రియో నిత్యమవగూహ్య స్వలోకతః ।
విగాహ్య పుష్పిస్తాస్తత్ర క్రీడన్తి రతికర్మితాః ॥ ౩౩॥
హిత్వా యజ్ఞేశ్వరపురీం వనం సౌగంధికం చ యత్ ।
గచ్ఛన్తే సురా ఆరాధదృశుః శాంకరం వటమ్ ॥ ౩౪॥
పర్యక్యతాచలచ్ఛాయం పాదోనవిటపాయతమ్ ।
శతయోజనకోత్సేధం నిర్మీడం తాపవర్జితమ్ ॥ ౩౫॥
మహాపుణ్యవతాం దృశ్యం సురమ్యం చాతిపావనమ్ ।
శమ్భుయోగస్థలం దివ్యం యోగినేవ్యం మహోత్తమమ్ ॥ ౩౬॥
ముముక్షుశరణే తస్మిన్ మహాయోగమయే వటే ।
ఆసీనం దదృశుః సర్వే శివం విష్ణ్వాదయః సురాః ॥ ౩౭॥

విధిపుత్రైర్మహాసిద్ధైః శివభక్తిరతైః సదా ।

ఉపాస్యమానం సముదా శాన్తైః సంశాన్తవిగ్రహైః ॥ ౩౮॥

తథా సఖ్యా కుబేరేణ భద్రా గుహ్యకరక్షసామ్ ।

సేవ్యమానం విశేషేణ స్వగణైర్జాతిభిః సదా ॥ ౩౯॥

తాపసాభీష్టసద్రూపం బిభ్రతం పరమేశ్వరమ్ ।

వాత్సల్యాద్విశ్వసుహృదం భస్మాదిసువిరాజితమ్ ॥ ౪౦॥

మునే తుభ్యం ప్రవోచన్తం పృచ్ఛతే జ్ఞానముత్తమమ్ ।

కుశాసనే సూపవిష్టం సర్వేషాం శ్శృణ్వతాం సతామ్ ॥ ౪౧॥

కృత్వోరా దక్షిణే నవ్యం చరణం చైవ జానుని ।

బాహుప్రకోష్ఠాక్షమాలం స్థితం సత్తర్కముద్రయా ॥ ౪౨॥

ఏవంవిధం శివం దృష్ట్వా తదా విష్ట్యాదయః సురాః ।

ప్రణేముస్త్యరితం సర్వే కరో బధ్వా వినమ్రకాః ॥ ౪౩॥

ఉపలభ్యాగతం రుద్రో మయా విష్టుం సతాం గతిః ।

ఉత్తాయ చక్రే శిరసాభివన్దనమపి ప్రభుః ॥ ౪౪॥

వన్దితాఙ్ఘ్రిస్తదా సర్వైర్దివ్యైర్విష్ట్యాదిభిః శివః ।

సనామాథ యథా విష్టుః కశ్యపం లోకసద్గతిః ॥ ౪౫॥

సురసిద్ధగణాధీశమహర్షిసునమస్కృతమ్ ।

సమువాచ సురైర్విష్టుం కృతసన్నతిమాదరాత్ ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయే సతీఖణ్డే

శివదర్శనవర్ణనం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౪౦॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వివీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వివీతీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౪౧. ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః । దేవైః కృతా శివస్తుతిః ।

విష్ట్యాదయ ఉచుః ।

దేవదేవ మహాదేవ లౌకికాచారకృత్ప్రభో ।

బ్రహ్మ త్వామీశ్వరం శముభం జానీమః కృపయా తవ ॥ ౧ ॥

కిం మోహయసి నస్తాత మాయయా పరయా తవ ।
దుర్జ్ఞేయయా సదా పుంసాం మోహిన్యా పరమేశ్వర ॥ ౨ ॥ ।

ప్రకృతేః పురుషస్యాపి జగతో యోనిబీజయోః ।
పరబ్రహ్మ పరస్త్వం చ మనోవాచామగోచరః ॥ ౩ ॥

త్వమేవ విశ్వం సృజసి పాస్యత్సి నిజతన్త్రతః ।
స్వరూపాం శివశక్తిం హి క్రీడన్నూర్ణపటో యథా ॥ ౪ ॥

త్వమేవ క్రతుమీశాన ససర్జిథ దయాపరః ।
దక్షేణ నూత్రేణ విభో సదా త్రయ్యభిపత్తయే ॥ ౫ ॥

త్వయైవ లోకేఽవసితాః సేతవో యాన్ ధృతవ్రతాః ।
శుద్ధాన్ శ్రద్ధధతే విప్రా వేదమార్గవిచక్షణాః ॥ ౬ ॥

కర్తుస్త్వం మజ్గలానాం హి స్వపరం తు సుఖే విభో ।
అమజ్గలానాం చ హితం మిశ్రం వాథ విపర్యయమ్ ॥ ౭ ॥

సర్వకర్మఫలానాం హి సదా దాతా త్వమేవ హి ।
సర్వే హి ప్రోక్తాః పశవన్తత్పత్తిస్త్వం శ్రుతిశ్రుతః ॥ ౮ ॥

పుథగ్గియః కర్మదృశోఽరున్తుదాశ్చ దురాశయాః ।
వితుడన్తి పరాన్ మూఢా దురుక్తైర్మత్సరాన్వితాః ॥ ౯ ॥

తేషాం దైవవధానాం భో భూయాత్త్వచ్చ వధో విభో ।
భగవన్సరమేశాన కృపాం కురు పరప్రభో ॥ ౧౦ ॥

నమో రుద్రాయ శాన్తాయ బ్రహ్మణే పరమాత్మనే ।
కపర్ధినే మహేశాయ జ్యోత్స్నాయ మహతే నమః ॥ ౧౧ ॥

త్వం హి విశ్వసృజాం స్రష్టా ధాతా త్వం ప్రపితామహః ।
త్రిగుణాత్మా నిర్గుణశ్చ ప్రకృతేః పురుషాత్పరః ॥ ౧౨ ॥

నమస్తే నీలకణ్ఠాయ వేధనే పరమాత్మనే ।
విశ్వాయ విశ్వబీజాయ జగదానన్దహతవే ॥ ౧౩ ॥

ఓక్కౌరస్త్వం వషట్కారః సర్వారమ్భప్రవర్తకః ।
హన్తకారః స్వధాకారో హవ్యకవ్యాన్నభుక్ సదా ॥ ౧౪ ॥

కృతః కథం యజ్ఞభక్తస్తవయా ధర్మపరాయణ |
 బ్రహ్మణ్యస్తవం మహాదేవ కథం యజ్ఞహనో విభో || ౧౫ ||
 బ్రాహ్మణానాం గవాం వైవ ధర్మస్య ప్రతిపాలకః |
 శరణ్యోఽసి సదానన్త్యః సర్వేషాం ప్రాణీనాం ప్రభో || ౧౬ ||
 నమస్తే భగవన్ రుద్ర భాస్కరామితతేజసే |
 నమో భవాయ దేవాయ రసాయామ్బుమయాయ తే || ౧౭ ||
 శర్వాయ క్షితిరూపాయ సదా సురభిణే నమః |
 రుద్రాయాగ్నిస్వరూపాయ మహాతేజస్వినే నమః || ౧౮ ||
 ఈశాయ వాయవే తుభ్యం సంస్పర్శాయ నమో నమః |
 పశూనాం పతయే తుభ్యం యజమానాయ వేధసే || ౧౯ ||
 భీమాయ వ్యోమరూపాయ శబ్దమాత్రాయ తే నమః |
 మహాదేవాయ సోమాయ ప్రవృత్తాయ నమోఽస్తు తే || ౨౦ ||
 ఉగ్రాయ సూర్యరూపాయ నమస్తే కర్మయోగినే |
 నమస్తే కాలకాలాయ నమస్తే రుద్రమన్యవే || ౨౧ ||
 నమః శివాయ భీమాయ శక్తిరాయ శివాయ తే |
 ఉగ్రోఽసి సర్వభూతానాం నియంతా యచ్ఛివోఽసి నః || ౨౨ ||
 మయస్కరాయ విశ్వాయ బ్రహ్మణే హ్యర్చినాశినే |
 అమ్బికాపతయే తుభ్యముమాయాః పతయే నమః || ౨౩ ||
 శర్వాయ సర్వరూపాయ పురుషాయ పరాత్మనే |
 సదసద్వ్యక్తిహీనాయ మహతః కారణాయ తే || ౨౪ ||
 జాతాయ బహుధా లోకే ప్రభూతాయ నమో నమః |
 నీలాయ నీలరుద్రాయ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే || ౨౫ ||
 మీథుష్టమాయ దేవాయ శివివిష్ణాయ తే నమః |
 మహీయసే నమస్తుభ్యం హస్త్రే దేవారిణాం సదా || ౨౬ ||
 తారాయ చ సుతారాయ తరుణాయ సుతేజసే |
 హరికేశాయ దేవాయ మహేశాయ నమో నమః || ౨౭ ||
 దేవానాం శమ్భవే తుభ్యం విభవే పరమాత్మనే |
 పరమాయ నమస్తుభ్యం కాలకణాయ తే నమః || ౨౮ ||

హిరణ్యాయ పరేశాయ హిరణ్యవపుషే నమః ।
 భీమాయ భీమరూపాయ భీమకర్మరతాయ చ ॥ ౨౯॥
 భస్మద్గిగ్ధశరీరాయ రుద్రాక్షాభరణాయ చ ।
 నమో ప్రాస్వాయ దీర్ఘాయ వామనాయ నమోఽస్తు తే ॥ ౩౦॥
 దూరేవధాయ తే దేవగ్రేవధాయ నమో నమః ।
 ధన్వినే శూలినే తుభ్యం గడినే హలినే నమః ॥ ౩౧॥
 నానాయుధధరామైవ దైత్యదానవనాశినే ।
 సద్యాయ సద్యరూపాయ సద్యోజాతాయ వై నమః ॥ ౩౨॥
 వామాయ వామరూపాయ వామనేత్రాయ తే నమః ।
 అఘోరాయ పరేశాయ వికటాయ నమో నమః ॥ ౩౩॥
 తత్పురుషాయ నాథాయ పురాణపురుషాయ చ ।
 పురుషార్థప్రదానాయ వ్రతినే పరమేష్ఠినే ॥ ౩౪॥
 ఈశానాయ నమస్తుభ్యమీశ్వరాయ నమో నమః ।
 బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపాయ నమః సాక్షాత్పరాత్మనే ॥ ౩౫॥
 ఉగ్రోఽసి సర్వదుష్టానాం నియంతాసి శివోఽసి నః ।
 కాలకూటాశినే తుభ్యం దేవాద్యవనకారిణే ॥ ౩౬॥
 వీరాయ వీరభద్రాయ రక్షదీవరాయ శూలినే ।
 మహాదేవాయ మహాతే పశూనాం పతయే నమః ॥ ౩౭॥
 వీరాత్మనే సువిద్యాయ శ్రీకణ్ఠాయ పినాకినే ।
 నమోఽనన్తాయ సూక్ష్మాయ నమస్తే మృత్యుమన్యవే ॥ ౩౮॥
 పరాయ పరమేశాయ పరాత్పరతరాయ తే ।
 పరాత్పరాయ విభవే నమస్తే విశ్వమూర్తయే ॥ ౩౯॥
 నమో విష్ణుకలత్రాయ విష్ణుక్షేత్రాయ భానవే ।
 భైరవాయ శరణ్యాయ త్ర్యమ్బకాయ విహారిణే ॥ ౪౦॥
 మృత్యుక్షాయాయ శోకాయ త్రిగుణాయ గుణాత్మనే ।
 చన్ద్రసూర్యాగ్నినేత్రాయ సర్వకారణనేతవే ॥ ౪౧॥
 భవతా హి జగత్సర్వం వ్యాప్తం స్వేనైవ తేజసా ।

పరబ్రహ్మ నిర్వికారీ చిదానన్దః ప్రకాశవాన్ ॥ ౪౨॥

బ్రహ్మవిష్ణ్వస్త్రచన్ద్రాదిప్రముఖాఃసకలాః సురాః ।
మునయశ్చాపరే త్వత్తః సమ్ప్రసూతా మహేశ్వర ॥ ౪౩॥

యతో బిభర్షి సకలం విభజ్య తనుమష్టథా ।
అష్టమూర్తిరీతీశశ్చ త్వమాద్యః కరుణామయః ॥ ౪౪॥

త్వద్భయాద్వాతి వాతోఽయం దహత్యగ్నిర్భయాత్తవ ।
సూర్యస్తపతి తే భీత్యా మృత్యుర్దావతి సర్వతః ॥ ౪౫॥

దయాసిన్ధో మహేశాన ప్రసీద పరమేశ్వర ।
రక్ష రక్ష సదైవాస్మాన్ యస్మాన్నష్టాన్ విచేతసః ॥ ౪౬॥

రక్షితాః సతతం నాథ త్వయైవ కరుణానిధే ।
నానాపదోభ్యో వయం శమ్భో తథైవాద్య ప్రపాహి నః ॥ ౪౭॥

యజ్ఞస్యోద్ధరణం నాథ కురు శీఘ్రం ప్రసాదకృత్ ।
అసమాప్తస్య దుర్గేశ దక్షస్య చ ప్రజాపతేః ॥ ౪౮॥

భగోఽక్షిణీ ప్రపద్యేత యజమానశ్చ జీవతు ।
పూష్ణో దంతాశ్చ రోహన్తు భృగోః శ్మశ్రూణి పూర్వవత్ ॥ ౪౯॥

భవతానుగృహీతానాం దేవాదీనాం చ సర్వశః ।
ఆరోగ్యం భగ్నుగ్రాత్రాణాం శక్కుర త్వాయుధాశ్మభిః ॥ ౫౦॥

పూర్ణభాగోఽస్తు తే నాథావశిష్టేఽధ్వరకర్మణి ।
రుద్రభాగేన యజ్ఞస్తే కల్పితో నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౫౧॥

ఇత్యుక్త్వా సప్రజేశశ్చ రమేశశ్చ కృతాజ్ఞాళిః ।
దణ్ణవత్పతితో భూమౌ క్షమాపయితుముద్యతః ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ్డే
దేవస్తుతివర్ణనం నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౪౧॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కురాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ్డే

౨.౨.౪౨. ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః । దక్షదుఃఖనిరాకరణమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రీబ్రహ్మశప్రజ్ఞేశేన సదైవ మునినా చ వై ।

అనునీతః శమ్భురాసీత్పునన్నః పరమేశ్వరః ॥ ౧॥

ఆశ్వాస్య దేవాన్ విష్ణ్వాదీన్ విహస్య కరుణానిధిః ।

ఉవాచ పరమేశానః కుర్వన్ పరమనుగ్రహమ్ ॥ ౨॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ।

శృణుతం సావధానేన మమ వాక్యం సురోత్తమౌ ।

యథార్థం వచ్చి వాం తాత వాం క్రోధం సర్వదాసహమ్ ॥ ౩॥

నాఘం తనౌ తు బాలానాం వర్ణయే నానుచింతయే ।

మమ మాయాభిభూతానాం దణ్ణస్తత్ర ధృతో మయా ॥ ౪॥

దక్షస్య యజ్ఞభక్తోఽయం న కృతశ్చ మయా క్వచిత్ ।

పరం ద్వేష్టి పరేషాం యదాత్మనస్తద్భవిష్యతి ॥ ౫॥

పరేషాం క్షేదనం కర్మ న కార్యం తత్ కదాచన ।

పరం ద్వేష్టి పరేషాం యదాత్మనస్తద్భవిష్యతి ॥ ౬॥

దక్షస్య యజ్ఞశీరో హి భవత్వజముఖం శిరః ।

మిత్రనేత్రేణ సమ్పశ్యేద్యజ్ఞభాగం భగః సురః ॥ ౭॥

పూషాభిధః సురస్తాత దద్భిరక్షతు పిష్టభుక్ ।

యాజమానైర్భగ్నదంతః సత్యమేతన్మయోదితమ్ ॥ ౮॥

బస్తశ్మశ్రుర్భవేదేవ భృగుర్మమ విరోధకృత్ ।

దేవాః ప్రకృతినర్వాణ్ణా యే మ ఉచ్ఛేషణం దదుః ॥ ౯॥

బాహుభ్యామశ్విన్ౌ పూష్ణో హస్తాభ్యాం కృతవాహకః ।

భవన్త్యధ్వర్యవశ్చాన్యే భవత్ప్రిత్యా మయోదితమ్ ॥ ౧౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్తౌ పరమేశానో విరరామ దయాన్వితః ।

చరాచరపతిర్దేవః సమ్రాట్ వేదానుసారకృత్ ॥ ౧౧॥

తదా సర్వే సురాద్యాస్తే శ్రుత్వా శక్కురభాషితమ్ ।

సాధు సాధ్వితి సమ్ప్రొమః పరితుష్టాః సవిష్టజాః ॥ ౧౨॥

తతః శమ్భుం సమామన్త్య మయా విష్ణుః సురర్షిభిః ।
భూయస్తద్దేవమజనం యయౌ చ పరయా ముదా ॥ ౧౩॥

ఏవం తేషాం ప్రార్థనయా విష్ణుప్రభృతిభిః సురైః ।
యయౌ కనఖలం శమ్భుర్వృజ్ఞవాటం ప్రజాపతేః ॥ ౧౪॥

రుద్రస్తదా దదర్శాథ వీరభద్రేణ యత్కృతమ్ ।
ప్రధ్వంసం తం క్రతోస్తత్ర దేవర్షీణాం విశేషతః ॥ ౧౫॥

స్వహా స్వధా తథా పూషా తుష్టిర్ధృతిః సరస్వతీ ।
తథాన్యే ఋషయః సర్వే పితరశ్చాగ్నయస్తథా ॥ ౧౬॥

యేఽన్యే చ బహవస్తత్ర యక్షగన్ధర్వరాక్షసాః ।
త్రోటితా లుఞ్చితాఽచ్చైవ మృతాః కేచిద్రణాజరే ॥ ౧౭॥

యజ్ఞం తథావిధం దృష్ట్వా సమాహూయ గణాధిపమ్ ।
వీరభద్రం మహావీర్యమువాచ ప్రహసన్ ప్రభుః ॥ ౧౮॥

వీరభద్ర మహాబాహో కిం కృతం కర్మ తే త్విదమ్ ।
మహాన్ దణ్డో ధృతస్తాత దేవర్ష్యాదిషు సత్వరమ్ ॥ ౧౯॥

దక్షమానయ శీఘ్రం త్వం యేనేదం కృతమీదృశమ్ ।
యజ్ఞో విలక్షణస్తాత యస్యేదం ఫలమీదృశమ్ ॥ ౨౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవముక్తః శఙ్కరేణ వీరభద్రస్త్యరాన్వితః ।
కబన్ధమానయిత్యాగ్రే తస్య శమ్భోరథాక్షిపత్ ॥ ౨౧॥

విశిరస్కం చ తం దృష్ట్వా శఙ్కరో లోకశఙ్కరః ।
వీరభద్రమువాచాగ్రే విహసన్ మునిసత్తమ ॥ ౨౨॥

శిరః కుత్రేతి తేనోక్తం వీరభద్రోఽబ్రవీత్ప్రభుః ।
మయా శిరో హుతం చాగ్నౌ తదానీమేవ శఙ్కర ॥ ౨౩॥

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య వీరభద్రస్య శఙ్కరః ।
దేవాన్ తథాజ్ఞపత్ప్రీత్యా యదుక్తం తత్పురా ప్రభుః ॥ ౨౪॥

విధాయ కార్త్యైస్సిన చ తద్యదాహ భగవాన్ భవః ।
మయా విష్ణ్వాదయః సర్వే భృగ్వాదీనథ సత్వరమ్ ॥ ౨౫॥

అథ ప్రజాపతేస్తస్య సవనీయపశోః శిరః ।
బ్రస్తస్య సంద్రుః శమోః కాయేనారం సుశాసనాత్ ॥ ౨౬ ॥

సనీయమానే శిరసి శమ్భుసద్ధృష్టివీక్షితః ।
సద్యః సుప్త ఇవోత్తస్థా లబ్ధప్రాణః ప్రజాపతిః ॥ ౨౭ ॥

ఉత్థితశ్చాగ్రతః శమ్భుం దదర్శ కరుణానిధిమ్ ।
దక్షః ప్రీతమతిః ప్రీత్యా సంస్థితః సుప్తసన్నధీః ॥ ౨౮ ॥

పురా హరమహాద్వేషకలిలాత్మాభవద్ధి సః ।
శివావలోకనాత్ సద్యః శరచ్చస్త్ర ఇవామలః ॥ ౨౯ ॥

భవం స్తోతుమనాః సోఽథ నాశక్నోదనురాగతః ।
ఉత్కణ్ఠావికలత్వాచ్చ సమృరేతాం సుతాం స్మరన్ ॥ ౩౦ ॥

అథ దక్షః ప్రసన్నాత్మా శివం లజ్జాసమన్వితః ।
తుష్టావ ప్రణతో భూత్వా శక్కరం లోకశక్కరమ్ ॥ ౩౧ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

నమామి దేవ వరదం వరేణ్యం
మహేశ్వరం జ్ఞాననిధిం సనాతనమ్ ।
నమామి దేవాధిపతీశ్వరం హరం
సదా సుఖాథ్యం జగదేకబాన్ధవమ్ ॥ ౩౨ ॥

నమామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూపం
పురాతనం బ్రహ్మనిజాత్మరూపమ్ ।
నమామి శర్వం భవభావభావం
పరాత్పరం శక్కరమానతోఽస్మి ॥ ౩౩ ॥

దేవదేవ మహాదేవ కృపాం కురు నమోఽస్తు తే ।
అపరాధం క్షమస్వాద్య మమ శమోః కృపానిధే ॥ ౩౪ ॥

అనుగ్రహాః కృతస్తే హి దణ్ణవ్యాజేన శక్కర ।
ఖలోఽహం మూఢధీర్దేవ జ్ఞాతం తత్త్వం మయా న తే ॥ ౩౫ ॥

అద్య జ్ఞాతం మయా తత్త్వం సర్వోపరి భవాన్మతః ।
విష్ణుబ్రహ్మాదిభిః నేవ్యో వేదవేద్యో మహేశ్వరః ॥ ౩౬ ॥

సాధూనాం కల్పవృక్షస్త్యం దుష్టానాం దణ్ణధృక్ సదా ।

స్వతన్త్రః పరమాత్మా హి భక్తాభీష్టవరప్రదః ॥ ౩౭॥

విద్యాతపోవ్రతధరానసృజః ప్రథమం ద్విజా ।
ఆత్మతత్త్వం సమావేత్తుం ముఖతః పరమేశ్వరః ॥ ౩౮॥

సర్వాపదభ్యః పాలయితా గోపతిస్తు పశూనివ ।
గృహీతదణ్డో దుష్టాన్స్తాన్ మర్యాదాపరిపాలకః ॥ ౩౯॥

మయా దురుక్షవిశిఖైః ప్రవిద్ధః పరమేశ్వరః ।
అమరానతిదీనాశాన్ మదనుగ్రహకారకః ॥ ౪౦॥

స భవాన్ భగవాన్ శమోభి దీనబన్ధో పరాత్పరః ।
స్వకృతేన మహార్హేణ సస్తుష్టో భక్తవత్సల ॥ ౪౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇతి స్తుత్వా మహేశానం శక్కరం లోకశక్కరమ్ ।
ప్రజాపతిర్విసీతాత్మా విరరామ మహాప్రభుమ్ ॥ ౪౨॥

అథ విష్ణుః ప్రసన్నాత్మా తుష్టావ వృషభధ్వజమ్ ।
బాష్పగర్భదయా వాణ్యా సుప్రణమ్య కృతాజ్ఞాలిః ॥ ౪౩॥

విష్ణురువాచ ।
మహాదేవ మహేశాన లోకానుగ్రహకారక ।
పరబ్రహ్మ పరాత్మా త్వం దీనబన్ధో దయానిధే ॥ ౪౪॥

సర్వవ్యాపీ స్వైరవర్తీ వేదవేద్యయశాః ప్రభో ।
అనుగ్రహః కృతస్తేన కృతాశ్చాసుకృతా వయమ్ ॥ ౪౫॥

దక్షోఽయం మమ భక్తస్త్వాం యన్నినిన్ద ఖలః పురా ।
తత్ క్షన్తవ్యం మహేశాద్య నిర్వికారో యతో భవాన్ ॥ ౪౬॥

కృతో మయాపరాధోఽపి తవ శక్కర మౌఢ్యతః ।
త్వద్గణేన కృతం యుద్ధం వీరభద్రేణ పక్షతః ॥ ౪౭॥

త్వం మే స్వామీ పరబ్రహ్మ దాసోఽహం తే సదాశివ ।
పోష్యశ్చాపి సదా తే హి సర్వేషాం త్వం పితా యతః ॥ ౪౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।
దేవదేవ మహాదేవ కరుణాసాగర ప్రభో ।
స్వతన్త్రః పరమాత్మా త్వం పరమేశోఽద్వయోఽవ్యయః ॥ ౪౯॥

మమ పుత్రోపరి కృతో దేవానుగ్రహ ఈశ్వర ।

స్వాపమానమగణయన్ దక్షయజ్ఞం సముద్ధర ॥ ౫౦॥

ప్రసన్నో భవ దేవేశ సర్వశాపాన్నిరాకురు ।

సబోధః ప్రేరకస్త్యం మే త్వమేవ వినివారకః ॥ ౫౧॥

ఇతి స్తుత్వా మహేశానం పరమం చ మహామునే ।

కృతాజ్ఞులిపుటో భూత్వా విసమీకృతమస్తకః ॥ ౫౨॥

అథ శక్రాదయో దేవా లోకపాలాః సుచేతసః ।

తుష్టువుః శక్కరం దేవం ప్రసన్నముఖపజ్కజమ్ ॥ ౫౩॥

తతః ప్రసన్నమనసః సర్వే దేవాస్తథా పరే ।

సిద్ధర్షయః ప్రజేశాశ్చ తుష్టువుః శక్కరం ముదా ॥ ౫౪॥

తథోపదేవనాగాశ్చ సదస్యా బ్రాహ్మణాస్తథా ।

ప్రణమ్య పరయా భక్త్యా తుష్టువుశ్చ పృథక్ పృథక్ ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖండే
దక్షదుఃఖనిరాకరణవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౪౨॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

॥ ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖండే

౨.౨.౪౩. త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః । దక్షయజ్ఞానుసన్ధానమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి స్తుతో రమేశేన మయా చైవ సురర్షిభిః ।

తథాన్యైశ్చ మహాదేవః ప్రసన్నః సమృభూవ హ ॥ ౧॥

అథ శమ్భుః కృపాదృష్ట్యా సర్వాన్ ఋషిసురాదికాన్ ।

బ్రహ్మవిష్ణూ సమాధాయ దక్షమేతదువాచ హ ॥ ౨॥

మహాదేవ ఉవాచ ।

శృణు దక్ష ప్రవక్ష్యామి ప్రసన్నోఽస్మి ప్రజాపతే ।

భక్తాధీనః సదాహం వై స్వతన్త్రోఽప్యఖిలేశ్వరః ॥ ౩॥

చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాః సుకృతినః సదా ।
 ఉత్తరోత్తరతః శ్రేష్ఠాస్తేషాం దక్ష ప్రజాపతే ॥ ౪॥
 ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థో జ్ఞానీ చైవ చతుర్థకః ।
 పూర్వే త్రయశ్చ సామాన్యాశ్చతుర్థో హి విశిష్యతే ॥ ౫॥
 తత్ర జ్ఞానీ ప్రియతరో మమ రూపం చ స స్మృతః ।
 తస్మాత్ప్రియతరో నాన్యః సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౬॥
 జ్ఞానగమ్యోఽహమాత్మజ్ఞో వేదాన్తత్రుతిపారగైః ।
 వినా జ్ఞానేన మాం ప్రాప్తుం యతస్తే చాల్పబుద్ధయః ॥ ౭॥
 న వేదైశ్చ న యజ్ఞైశ్చ న దానైస్తపసా క్వచిత్ ।
 న శక్నువన్తి మాం ప్రాప్తుం మూఢాః కర్మవశా నరాః ॥ ౮॥
 కేవలం కర్మణా త్వం స్మ సంసారం తర్తుమిచ్ఛసి ।
 అత ఏవాభవం రుష్టో యజ్ఞవిధ్వంసకారకః ॥ ౯॥
 ఇతః ప్రభృతి భో దక్ష మత్వా మాం పరమేశ్వరమ్ ।
 బుద్ధ్యా జ్ఞానపరో భూత్వా కురు కర్మ సమాహితః ॥ ౧౦॥
 అన్యచ్చ శ్శృణు సద్బుద్ధ్యా వచనం మే ప్రజాపతే ।
 వచ్చి గుహ్యం ధర్మహేతోః సగుణత్వేఽప్యహం తవ ॥ ౧౧॥
 ఆహం బ్రహ్మో చ విష్ణుశ్చ జగతః కారణం పరమ్ ।
 ఆత్మేశ్వర ఉపద్రష్టా స్వయన్స్వగవిశేషణః ॥ ౧౨॥
 ఆత్మమాయాం సమావిశ్య సోఽహం గుణమయీం మునే ।
 సృజన్ రక్షన్స్తరన్విశ్వం దధే సంజ్ఞాః క్రియోచితాః ॥ ౧౩॥
 అద్వితీయే పరే తస్మిన్ బ్రహ్మణ్యాత్మని కేవలే ।
 అజ్ఞః పశ్యతి భేదేన భూతాని బ్రహ్మ చేశ్వరమ్ ॥ ౧౪॥
 శిరఃకరాదిస్వాఙ్గేషు కురుతే న యథా పుమాన్ ।
 పారక్యశేముషీం క్వాపి భూతేష్వేవం హి మత్పరః ॥ ౧౫॥
 సర్వభూతాత్మనామేకభావనాం యో న పశ్యతి ।
 త్రిసురాణాం భిదాం దక్ష స శాన్తిమధిగచ్ఛతి ॥ ౧౬॥
 యః కరోతి త్రిదేవేషు భేదబుద్ధిం నరాధమః ।

నరకే స వసేన్నూనం యావదాచన్ద్రతారకమ్ ॥ ౧౭ ॥
 మత్పరః పూజయేద్దేవాన్ సర్వానపి విచక్షణః ।
 స జ్ఞానం లభతే యేన ముక్తిర్భవతి శాశ్వతీ ॥ ౧౮ ॥
 విధిభక్తిం వినా నైవ భక్తిర్భవతి వైష్ణవీ ।
 విష్ణుభక్తిం వినా మే న భక్తిః క్వాపి ప్రజాయతే ॥ ౧౯ ॥
 ఇత్యుక్త్వా శంకరః స్వామీ సర్వేషాం పరమేశ్వరః ।
 సర్వేషాం శృణ్వతాం తత్రోవాచ వాణీం కృపాకరః ॥ ౨౦ ॥
 హరిభక్తో హి మాం నిన్దేత్తథా తైవో భవేద్యది ।
 తయోః శాపా భవేయుస్తే తత్త్వప్రాప్తిర్భవేన్న హి ॥ ౨౧ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య మహేశస్య వచనం సుఖకారకమ్ ।
 జహర్షుః సకలాస్తత్ర సురమున్యాదయో మునే ॥ ౨౨ ॥
 దక్షోఽభవన్మహాప్రీత్యా శివభక్తిరతస్తదా ।
 సకుటుమ్భుః సురాద్యాస్తే శివం మత్వాఖిలేశ్వరమ్ ॥ ౨౩ ॥
 యథా యేన కృతా శమోః సంస్తుతిః పరమాత్మనః ।
 తథా తస్మై వరో దత్తః శమ్భునా తుష్టచేతసా ॥ ౨౪ ॥
 జ్ఞప్తః శివేనాశు దక్షః శివభక్తః ప్రసన్నధీః ।
 యజ్ఞం చకార సమ్పూర్ణం శివానుగ్రహతో మునే ॥ ౨౫ ॥
 దదౌ భాగాన్సురేభ్యో హి పూర్ణభాగం శివాయ సః ।
 దానం దదౌ ద్విజేభ్యశ్చ ప్రాప్తః శమ్భోరనుగ్రహః ॥ ౨౬ ॥
 అథ దేవస్య సుమహత్తత్కర్మ విధిపూర్వకమ్ ।
 దక్షః సమాప్య విధివత్సహర్షిగ్నిః ప్రజాపతిః ॥ ౨౭ ॥
 ఏవం దక్షమఖః పూర్ణోఽభవత్తత్ర మునీశ్వర ।
 శంకరస్య ప్రసాదేన పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ ౨౮ ॥
 అథ దేవర్షయః సర్వే శంసంతః శాంకరం యశః ।
 స్వధామాని యయుస్తుష్టాః పరేఽపి సుఖతస్తదా ॥ ౨౯ ॥
 అహం విష్ణుశ్చ సుప్రీతావపి స్వం స్వం పరం ముదా ।
 గాయంతౌ సుయశః శమ్భోః సర్వమజ్గలదం సదా ॥ ౩౦ ॥

దక్షసమ్మానితః ప్రీత్యా మహాదేవోఽపి సద్గతిః ।
 కైలాసం స యయా శైలం సుప్రీతః సగణో నిజమ్ ॥ ౩౦॥
 ఆగత్య స్వగిరిం శముఖః సస్మార స్వప్రియాం సతీమ్ ।
 గణేశ్యః కథయామాస ప్రధానేభ్యశ్చ తత్కథామ్ ॥ ౩౧॥
 కాలం నినాయ విజ్ఞానీ బహు తచ్చరితం వదన్ ।
 లోకీకీం గతిమాశ్రిత్య దర్శయన్ కామితాం ప్రభుః ॥ ౩౩॥
 నాసీతికారకః స్వామీ పరబ్రహ్మ సతాం గతిః ।
 తస్య మోహః క్వ వా శోకః క్వ వికారః పరో మునే ॥ ౩౪॥
 అహం విష్ణుశ్చ జానీవస్తద్భేదం న కదాచన ।
 కే పరే మునయో దేవా మానుషాద్యాశ్చ యోగినః ॥ ౩౫॥
 మహిమా శాఙ్కరోఽనన్తో దుర్విజ్ఞేయో మనీషిభిః ।
 భక్తజ్ఞాతశ్చ సద్భక్త్యా తత్ప్రసాదాద్వివా శ్రమమ్ ॥ ౩౬॥
 ఏకోఽపి న వికారో హి శివస్య పరమాత్మనః ।
 సందర్శయతి లోకేశ్యః కృత్వా తాం తాదృశీం గతిమ్ ॥ ౩౭॥
 యత్పరిత్వా చ సంశ్రుత్య సర్వలోకసుధీర్మునే ।
 లభతే సద్గతిం దివ్యామిహాపి సుఖముత్తమమ్ ॥ ౩౮॥
 ఇత్థం దాక్షాయణీ హిత్వా నిజదేహం సతీ పునః ।
 జ్ఞేహిమవతః పత్న్యాం మేనాయామితి విశ్రుతమ్ ॥ ౩౯॥
 పునః కృత్వా తపస్తత్ర శివం వవ్రే పతిం చ సా ।
 గౌరీ భూత్వార్ధవామాణ్గీ లీలాశ్చక్రేఽదుభతాః శివా ॥ ౪౦॥
 ఇత్థం సతీచరిత్రం తే వర్ణితం పరమాద్భుతమ్ ।
 భుక్తిముక్తిప్రదం దివ్యం సర్వకామప్రదాయకమ్ ॥ ౪౧॥
 ఇదమాఖ్యానమనఘం పవిత్రం పరపావనమ్ ।
 స్వర్గ్యం యశస్యమాయుష్యం పుత్రపౌత్రఫలప్రదమ్ ॥ ౪౨॥
 య ఇదం శృణుయాద్ భక్త్యా శ్రావయేద్భక్తిమాన్మరాన్ ।
 సర్వకర్మా లభేత్తాత పరత్ర పరమాం గతిమ్ ॥ ౪౩॥
 యః పఠేత్పాఠయేద్వాపి సమాఖ్యానమిదం శుభమ్ ।

సోఽపి భుక్త్వాఖిలాన్ భోగానన్తే మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౪౪ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం ద్వితీయే సతీఖణ्डే
దక్షయజ్ఞానుసన్ధానవర్ణనం నామ త్రివత్సారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨.౪౩ ॥

॥ ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయరుద్రసంహితాయాం ద్వితీయః సతీఖణ्डః సమాప్తః ॥
౨.౨ ॥

——
Shri Shiva Mahapurana 22 Rudra Samhita SatikhandaH

pdf was typeset on January 23, 2026

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

